

**Rapport van tekst uit
Jaarverslag 2010**

Inhoudsopgave

<i>Leeswijzer</i>		6
1	Directieverslag	7
2	Over ons	15
2.1	Onze visie	15
2.2	Onze werkwijze	15
2.3	Vijf basisrechten	15
2.4	Toekomstvisie	16
2.4.1	Concentreren op minder landen	16
2.4.2	Decentraliseren	17
2.4.3	IMPACT-alliantie	17
2.4.4	Financiële vooruitzichten	17
2.4.5	Inkomsten en uitgaven 2011	18
2.5	Onze omgeving	19
2.6	Oxfam International	19
2.7	Interne organisatie	20
2.7.1	Organogram Oxfam Novib	21
2.7.2	Personeel	22
2.7.3	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	22
2.7.4	Bezoldiging directie	23
2.7.5	Ondernemingsraad	23
2.8	Lerende organisatie	24
2.8.1	Evaluaties	24
2.8.2	Oxfam Novib Innovatiefonds	26
2.8.3	Kennis delen	27
2.9	Hoe beheers je de risico's in het werk?	27
2.10	Financiën	30
3	Resultaat per rechtenprogramma	31
3.1	Recht op middelen voor een duurzaam bestaan	31
3.2	Recht op sociale basisvoorzieningen	37
3.3	Recht op leven en veiligheid	42
3.4	Recht op maatschappelijke en politieke participatie	48
	'Historische beweging' straalt hoop uit in Pakistan	51
3.5	Recht op een identiteit	52
4	Ons werk wereldwijd	58
4.1.1	Bestedingen per land en regio	58
4.1.2	Wereldwijde projecten	60
4.2	Speciale grote projecten	61

4.3	Land en regio uitgelicht	62
4.3.1	Portret Afghanistan	62
4.3.2	Portret Bangladesh	63
4.3.3	Portret Democratische Republiek Congo	63
4.3.4	Portret Egypte	64
4.3.5	Portret Mozambique	65
4.3.6	Portret Nigeria	66
4.3.7	Portret Latijns-Amerika en de Cariben	67
4.3.8	Palestijnen in het Midden-Oosten	67
4.4	Samenwerking wereldwijd	68
4.4.1	Samenwerking met partners	69
5	Ons werk in Nederland	70
5.1	Fondsenwerving	70
5.1.1	Donateurs en andere gevers	70
5.1.2	Bijdrage van de Nationale Postcode Loterij	70
5.1.3	Sponsors	73
5.2	Vrijwilligers	75
5.3	Ons contact met onze relaties	76
5.4	Festivals	76
5.5	Online campagne voeren	77
5.6	Linkis	77
5.7	Maatschappelijke samenwerking	82
5.7.1	Samenwerkende Hulporganisaties (SHO), voorzitterschap Haïti en Pakistan	84
5.7.2	Microfinancieringen	85
5.8	Overheid en politiek	86
5.9	Bedrijfsleven	87
5.10	Naamsbekendheid en media	89
6	Verslag Raad van Toezicht	91
7	Toelichting op de Jaarrekening	96
7.1	Inleiding	96
7.1.1	De opbrengsten	96
7.1.2	De bestedingen	99
7.1.3	Het resultaat	100
7.1.4	Algemene toelichting op de balans	101
7.2	CBF-kengetallen	101
8	Jaarrekening	103
8.1	Balans per 31 december na resultaatbestemming	103
8.2	Staat van baten en lasten	104
8.2.1	Specificatie besteed aan structurele armoedebestrijding	105
8.3	Kasstroomoverzicht	107
8.4	Waarderingsgrondslagen	108

8.4.1	Algemeen	108
8.4.2	Materiële vaste activa	108
8.4.3	Financiële vaste activa	108
8.4.4	Voorraden	108
8.4.5	Vorderingen	108
8.4.6	Liquide middelen	109
8.4.7	Voorziening regeling oudere werknemers	109
8.4.8	Overige activa en passiva	109
8.5	Resultaatbepaling	110
8.5.1	Baten uit eigen fondsenwerving	110
8.5.2	Kosten eigen fondsenwerving	110
8.5.3	Aandeel in gezamenlijke acties	110
8.5.4	Aandeel in acties van derden	110
8.5.5	Overheidssubsidies en eigen projectfondsen	110
8.5.6	Bestedingen structurele armoedebestrijding	110
8.5.7	Kosten beheer en administratie	111
8.5.8	Vreemde valuta	113
8.5.9	Pensioenlasten	113
8.6	Toelichting op de balans	114
8.6.1	Materiële vaste activa	114
8.6.2	Financiële vaste activa	116
8.6.3	Voorraden	118
8.6.4	Vordering overheden	118
8.6.5	Overzicht projectfondsen	119
8.6.6	Vorderingen	120
8.6.7	Liquide middelen	121
8.6.8	Toelichting reserves en fondsen	122
8.6.9	Voorzieningen	126
8.6.10	Schulden	127
8.6.11	Projectverplichtingen	127
8.6.12	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	128
8.7	Toelichting op de staat van baten en lasten	129
8.7.1	Baten uit eigen fondsenwerving	129
8.7.2	Aandeel in gezamenlijke acties	129
8.7.3	Aandeel in acties van derden	130
8.7.4	Overheidssubsidies	131
8.7.5	Overige baten	132
8.7.6	Toelichting lastenverdeling	133
8.7.7	Bezoldiging bestuurders	138
8.8	Overige gegevens	140
8.8.1	Controleverklaring accountant	140
8.8.2	Gebeurtenissen na balansdatum	142
8.8.3	Financiële (eind)verantwoording nationale actie Haïti	143
8.8.4	Financiële (eind)verantwoording nationale actie Pakistan	144
8.9	Tariefberekening	145
8.10	Begroting baten en lasten 2011 en meerjarenraming 2012-2015	147

Bijlage 1: Samenstelling bestuursorganen	150
1. Samenstelling directie Oxfam Novib per 31 december 2010	150
2. Samenstelling Raad van Toezicht per 31 december 2010	151
Bijlage 2: Verantwoordingsverklaring	154

Leeswijzer

Dit document bevat alle tekst uit het Jaarverslag 2010 van Oxfam Novib.

Het echte Jaarverslag 2010 is de online-versie – zie <http://www.oxfamnovib.nl/jaarverslag/>.

In dit tekstrapport is een aantal artikelen over projecten of campagneacties voorzien van een kleurletter. De betekenis ervan is:

S = geslaagd

D = we kwamen voor een dilemma

M = resultaat was minder of anders dan beoogd

N = niet geslaagd.

De letters zijn in het echte online Jaarverslag vervangen door icoontjes.

In dit tekstrapport is ook de volledige Jaarrekening opgenomen – zie hoofdstukken 7 "Toelichting op de Jaarrekening" en 8. "Jaarrekening". De Jaarrekening met toelichting staat ook als een apart PDF-document op <http://www.oxfamnovib.nl/jaarverslag/>.

Op de websitepagina staat ook de 'Monitoringsrapportage 2010' (PDF). Daarin rapporteren we gedetailleerd over de resultaten die we in 2010 én in de afgelopen vier jaren hebben bereikt. We vergelijken die resultaten met de doelen die we onszelf in 2007 hadden gesteld in het Bedrijfsplan 2007-2010.

De Monitoringsrapportage dient als verantwoording aan het ministerie van Buitenlandse Zaken voor de subsidie die we hebben gekregen uit de Rijksbegroting voor ontwikkelingssamenwerking ('medefinanciering').

Verder staat op de websitepagina het 'Overzicht overmakingen partnerorganisaties 2010', een lijst van de ruim 900 partnerorganisaties in ontwikkelingslanden met de bedragen die zij in 2010 van Oxfam Novib ontvingen en aan welke programma's zij dat hebben besteed.

Ook het Sociaal Jaarverslag 2010 van Oxfam Novib staat op deze sitepagina als PDF-document.

1 Directieverslag

Een jaar van broos herstel en harde bezuinigingen

We leven in een tijd vol heftige, ingrijpende veranderingen. Wie is nog in staat al het wereldnieuws te volgen, de schokken op de markt te voorzien of de politieke omwentelingen te begrijpen? Als individu valt het amper te bevatten, samen met elkaar gaat dat beter. Zeker als je het oog houdt op een gezamenlijke missie. Oxfam Novib kan het niet verdragen dat het toeval van een geboorteplek bepaalt of een kind veroordeeld wordt tot het lot één van de miljard minstbedeelden te zijn. Wij willen een rechtvaardige wereld, zonder armoede. Voor alles betekent dit mensen helpen zichzelf te helpen en weerbaar te maken. Dat bedoelen wij met de kracht van het zelfdoen. Iedereen kan daaraan bijdragen. Want in ieder van ons schuilt een ambassadeur van het zelfdoen.

Het jaar 2010 zat vol tegenstrijdigheden. De wereldeconomie liet een broos herstel zien; China, India en Duitsland liepen voorop. Maar overheden hadden forse bedragen gepompt in hun economie en in banken die dreigden om te vallen. Grote bezuinigingen werden op de rails gezet om overheidstekorten en staatsschulden terug te dringen. Landen die al financieel zwak stonden, steeg het water tot de lippen. Daaronder waren de eurolanden Griekenland en Ierland waardoor ook de Europese munt in de problemen kwam. Met steun van sterkere landen van de Europese Unie en van het Internationaal Monetair Fonds bleven ze overeind. Andere landen in de wereld moesten het zelf zien te rooien. Helaas ook veel ontwikkelingslanden. Soms sprong het IMF mondjesmaat bij.

Juist het armste deel van de wereld, zoals Afrika ten zuiden van de Sahara, voelde de gevolgen van de mondiale recessie het sterkst. De economie groeide niet of kromp zelfs. Een Oxfam-onderzoek gaf aan dat de crisis een gat van 65 miljard dollar had geslagen in de overheidsbudgetten van landen met lage inkomens. Gevolg: een kaalslag in publieke uitgaven voor onderwijs, gezondheidszorg, landbouw, enzovoort. Het aantal mensen dat dagelijks honger lijdt, steeg tot boven één miljard. Gelukkig liep dat aantal in het begin van 2010 weer iets terug, maar na de zomer liepen de voedselprijzen sterk op. Nog steeds dreigt er een nieuwe mondiale voedselcrisis. Een aantal, ook kleine, landbouwers profiteert van de hogere prijzen. Maar volgens de Wereldbank steeg sinds juni 2010 het aantal mensen in extreme armoede met 44 miljoen naar 1,2 miljard vrouwen, mannen en kinderen.

Terwijl dus de nood hoger werd, slonken de hulpstromen, vooral doordat overheden van rijke landen ook gingen bezuinigen. Aan de andere kant kregen steeds meer ontwikkelingslanden financiële steun van China, vrijwel altijd in ruil voor lucratieve contracten voor grondstoffen.

De strijd voor een rechtvaardige wereld zonder armoede is in 2010 een stuk urgenter geworden. Wij voeren die strijd samen met onze 931 partnerorganisaties en onze actieve achterban van een half miljoen mensen in Nederland. Met ons werk vergroten wij de zelfredzaamheid van mensen in moeilijke omstandigheden. Hun veerkracht blijkt, melden onze partnerorganisaties, groter dan gedacht.

Machtsverhoudingen verschuiven

Intussen verschuiven de machtsverhoudingen. De G8 – de groep van economisch sterkste landen – is op het wereldtoneel verdrongen door de G20, waarin ook China, India, Brazilië, Zuid-Afrika en Rusland een prominente plaats innemen. De Chinese economie gaat binnen een aantal jaren die van de Verenigde Staten in omvang passeren. Invloedrijke stemmen pleiten er al voor dat de G20 ook de macht over het IMF overneemt.

Het is goed dat vroegere ontwikkelingslanden nu als opkomende economieën meer te zeggen krijgen op het

wereldtoneel. Maar dit voorkomt niet vanzelf dat de belangen van de allerarmsten onderaan de agenda bungelen. Driekwart van hen woont in een van de opkomende economieën, maar economische groei leidt niet automatisch tot minder armoede. Waar kleine aantallen mensen zich kunnen verrijken ten koste van anderen, moeten democratische instellingen ervoor zorgen dat de welvaart eerlijk wordt verdeeld.

Rampen Haïti en Pakistan

Een verwoestende aardbeving trof in januari Haïti, vooral de hoofdstad Port-au-Prince. Naar schatting 200.000 mensen kwamen om en ruim 2 miljoen mensen werden dakloos. Van alle kanten kwam hulp op gang. Een grote actie van de Samenwerkende Hulporganisaties bracht ruim 111 miljoen euro op (inclusief ruim 41 miljoen van de regering). Oxfam Novib leidde de actie en ontving zelf van de SHO 15 miljoen euro om Haïti drie jaar met noodhulp en wederopbouw bij te staan.

De hulpverlening ter plekke was een logistieke nachtmerrie. Er was te veel verwoest, het puin kon niet worden geruimd en van alles en nog wat moest worden ingevlogen tegen hoge kosten. De wederopbouw wilde niet op gang komen, mede door de zwakke overheid en corruptie. Slachtoffers bleven heel lang aangewezen op noodhulp. Vervolgens werd Haïti ook nog getroffen door orkaan Tomas en een uitbraak van cholera.

Een half jaar na de aardbeving op Haïti werden in Pakistan bijna 20 miljoen mensen van huis en haard verdreven door grote overstromingen. Oogsten gingen verloren, dieren verdronken, ontwikkelingsinspanningen van jaren spoelden in enkele dagen weg. Wederom kwam de wereld in beweging, zij het minder groots dan voor Haïti. De overstromingsramp voltrok zich geleidelijk. Het aantal doden bleef beperkt, maar het aantal getroffen overlevenden was enorm. Het lukte de SHO om ruim 27 miljoen euro op te halen. Oxfam Novib ontving daarvan 5 miljoen euro. Daarnaast beschikten we over ruim 5 miljoen euro van andere Oxfams en van OCHA, de VN-organisatie voor noodhulp. Zo kon Oxfam Novib vanuit het kantoor in Islamabad in Pakistan veel humanitair werk verzetten. Onze partners speelden een belangrijke rol bij reddingsacties en het verlenen van noodhulp ter plekke. Trots zijn wij op onze partnerorganisatie Pakistan Fisherfolk Forum, die met boten van de bij haar aangesloten vissers het leven van enkele duizenden mensen wist te redden.

Dubbel gezicht

2010 had voor Oxfam Novib een dubbel gezicht. We boekten een groot succes voor arme cacaoboeren met onze campagne voor eerlijke chocola. Van alle in 2010 verkochte chocoladeletters was 95 procent gemaakt van eerlijke cacao. In maart sloten we een convenant waarin chocoladefabrikanten, supermarkten en andere bedrijven en organisaties uitspraken dat in Nederland in 2015 de helft van alle gebruikte cacao duurzaam geproduceerd zal zijn. Onze 'Groene Sint' won een Effie en een Issue Award vanwege de originele campagne én het resultaat.

Successen hadden we ook met langetermijn-ontwikkelingsprojecten in landen waar we tegen armoede strijden en met fondsenwerving. Maar verkiezingen veranderden de politieke verhoudingen in Nederland en op ontwikkelingssamenwerking werd stevig bezuinigd.

Net als andere ontwikkelingsorganisaties had Oxfam Novib voor de komende vijf jaar 'medefinanciering' aangevraagd (het deel van het budget voor ontwikkelingssamenwerking dat de regering besteedt via particuliere organisaties). We hebben veel tijd en energie besteed aan de aanvraag en kregen voor onze plannen 88 van de 100 toe te kennen punten – het hoogste aantal van de grote organisaties. Niettemin was het toegekende bedrag fors lager: liefst 58 miljoen euro minder in 2011 dan in 2010. Daardoor moeten veel partners, met pijn in het hart, stoppen met het werk dat wij voor hen financierden.

Terugblik op de afgelopen vier jaar

We zijn tevreden over wat we hebben kunnen bijdragen aan de 'empowerment' van mensen in armoede en hun organisaties. In de periode 2007-2010 bereikten we met de inspanningen van onze partnerorganisaties en onszelf 44,4 miljoen mensen. Dat is een indrukwekkend aantal. Maar het getal zelf zegt nog weinig over de mate waarin de armoede van deze mensen daadwerkelijk is afgenomen ('impact'). Waar dat wél zichtbaar en meetbaar is voor individuele mensen, kunnen er ontwikkelingen zijn in economie, klimaat of politiek waardoor de gunstige individuele effecten niet duurzaam zijn.

Zulke ontwikkelingen wáren er de afgelopen jaren. Vooral het effect van de kredietcrisis, die begint in 2007, was immens. Deze groeide uit tot een ongekende mondiale recessie, met grote onvoorziene gevolgen voor het werk van ons en onze partners. Ook stijgende voedsel- en energieprijzen en klimaatveranderingen hadden forse effecten, vooral op de armste landen.

De mondiale recessie sloeg een enorm gat in de begrotingen van arme landen, blijkt uit onderzoek van Oxfam. Maar mensen die door onze partners werden ondersteund, bleken behoorlijk weerbaar om de economische tegenslag te doorstaan. Het is waarschijnlijk dat mede door ons werk voor hen erger is voorkomen. Maar onze doelgroep heeft wel beschikbare buffers moeten aanspreken, waardoor de kwetsbaarheid voor nieuwe tegenslagen is gegroeid. Dit kan de duurzaamheid van de resultaten van bijvoorbeeld programma 1 'middelen voor een duurzaam bestaan' onder druk zetten. Al hangt dat mede af van amper te beïnvloeden ontwikkelingen, zoals de prijzen voor voedsel, olie en grondstoffen.

De recessie had ook veel invloed op ons programma 2 'recht op sociale basisvoorzieningen'. Ook als in een land het lobbyen voor een hoger percentage uitgaven voor onderwijs of zorg succes had, kunnen de absolute bedragen tegenvallen doordat het héle overheidsbudget daalde vanwege economische krimp. Gelukkig heeft die krimp zich alleen in 2009 voorgedaan. Veruit de meeste landen kenden in 2010 weer economische groei, al zal het nog wel even duren voordat dit zich uit in overheidsbudgetten die hoog genoeg zijn.

Anders dan vier jaar geleden verwacht, nam het gebruik én de invloed van nieuwe (mobiele) telecommunicatie en sociale media snel toe. Dit leidde niet alleen tot veel nieuwe kansen en bewegingen, maar bij veel overheden ook tot flinke inperking van de ruimte voor maatschappelijke organisaties. Veel landen waarin wij werken namen scherpere wetten aan of traden repressiever op tegen onze partners.

Het wordt steeds belangrijker op te komen voor de handelingsruimte van maatschappelijke organisaties. Toch is de slagkracht van maatschappelijke organisaties versterkt, zelfs in de Arabische wereld en China. Tevens is met succes geïnvesteerd in de media en in publieke controle, waardoor overheden beter ter verantwoording kunnen worden geroepen.

Maar de trend in het respecteren van burger- en politieke rechten was de afgelopen vier jaar neerwaarts. Daar heeft Oxfam Novib tegenop moeten boksen. Wel konden lokale organisaties, met steun van Oxfam Novib, helpen de randvoorwaarden te scheppen waaronder mensen hun rechten kunnen opeisen. Soms met direct succes, vaak ook met uitzicht op een langer-termijnresultaat.

In de afgelopen vier jaar zagen we verschuivingen in onze werkwijze. Allereerst ging in al onze vijf programma's meer aandacht uit naar het claimen van rechten door mensen in een achterstandspositie. In samenhang daarmee zijn we ons meer gaan toeleggen op lobby en campagnewerk. Klassieke vormen van directe armoedebestrijding zijn in omvang afgenomen.

Ook zijn we ons meer gaan specialiseren. Dit geldt bijvoorbeeld voor samenwerking met het bedrijfsleven, dat we waar nodig ook ter verantwoording roepen. De groeiende samenwerking met andere Oxfams bracht eveneens

een toespitsing in onze programma's, evenals de discussie met het ministerie van Buitenlandse zaken over onderlinge afstemming van elkaars activiteiten ('complementariteit'). Dit laatste speelde tevens een rol bij de totstandkoming van de IMPACT-alliantie, waarvan Oxfam Novib de penvoerder is.

In de afgelopen vier jaren hebben we geleerd dat het goed kan zijn om niet alleen te faciliteren, maar op sommige terreinen ook zelf actief te zijn. Bijvoorbeeld door met lobby-activiteiten en campagnevoeren maatschappelijke veranderingen op gang te brengen. Ook willen we lokale organisaties blijven versterken, bijvoorbeeld voor hun werk voor gelijke rechten van mannen en vrouwen en voor aidsbestrijding. Via het project KIC (Knowledge Infrastructure with and between Counterparts) zorgden we in eerste instantie vooral voor vergaren en verspreiden van kennis en ervaringen, nu gaan we partnerorganisaties ook organisatorisch intensiever begeleiden.

De Oxfam-confederatie

Met alleen het programmawerk in ontwikkelingslanden krijg je de armoede niet blijvend de wereld uit. Daarvoor is ook nodig dat bedrijven, overheden en burgers in rijke landen hun beleid en hun gedrag aanpassen. Oneerlijke verhoudingen in productieketens werpen obstakels op voor ontwikkeling in arme landen. De handelspolitiek moet producten van kleine boeren uit ontwikkelingslanden ook een kans geven. De klimaat- en de economische crisis treffen iedereen, ongeacht of je nu bouwvakker in Nederland bent of straatverkoper in Hargeisa. Maar de praktijk leert dat het de armsten zijn, die het hardst worden getroffen. Zij en hun regeringen hebben niet de macht, zoals de rijke landen, om éérs voor zichzelf te zorgen. Zij kunnen de crisis niet botweg afwentelen op minder machtige landen en mensen.

Om juist de armste mensen de kans te geven op een zelfstandig bestaan, zijn wij enthousiast lid van Oxfam: een mondiaal netwerk van veertien gelijkgestemde organisaties verspreid over de wereld. De afgelopen jaren trad de Mexicaanse organisatie Rostros y Voces (nu Oxfam Mexico) als volwaardig lid toe en werd Oxfam India waarnemend lid. In 2011 hopen we Oxfam India als volwaardig lid te verwelkomen, en in 2012 Oxfam Japan en Oxfam Italië. De komende jaren werken we aan de opbouw van Oxfams in opkomende economieën als Brazilië en Zuid-Afrika.

Mede vanwege de komst van Oxfam Mexico trekt Oxfam Novib zich vanaf 2011 terug uit de Latijns-Amerikaanse landen. We willen meer doen in minder landen en focussen op de moeilijkste landen. Daarom zullen we voortaan vooral in Afrika en Azië werken. Latijns-Amerikaanse partners konden deels worden overgedragen aan Oxfam Mexico, sommige aan Hivos en de samenwerking met anderen werd zo zorgvuldig mogelijk afgebouwd.

Oxfam is een krachtige ontwikkelings- en campagneorganisatie die wereldwijd opkomt voor de rechten van mensen die in armoede leven. Zo lobbyden we in 2010 bij de G20, het Internationaal Monetair Fonds, de Wereldbank en op de klimaatop in Cancún om de pijn van de crises eerlijk te verdelen.

Een ander zorgpunt waartegen we lobbyden, is 'landjepik': kapitaalkrachtige investeerders uit rijke landen of opkomende economieën kopen in ontwikkelingslanden enorme stukken (landbouw)grond op, om de eigen voedselvoorziening of behoefte aan biobrandstoffen veilig te stellen. Daarbij worden de rechten van de plaatselijke bevolking op akkerland en water nogal eens genegeerd. We vroegen hiervoor de aandacht van de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties. Mede hierdoor groeide de aandacht van de media voor landjepik. Maar er is nog veel te doen om het publiek en de politiek bewust te maken van deze schadelijke ontwikkeling.

Het verhogen van de effectiviteit van het werk is nu een hoge prioriteit van het mondiale Oxfam-netwerk. We gaan in ontwikkelingslanden intensiever samenwerken. Per land wordt het aantal Oxfams dat er werkt,

teruggebracht naar maximaal vier. Eén daarvan krijgt een leidende rol. De programma's van de afzonderlijke Oxfams worden per land in elkaar geschoven. Zo vergroten we niet alleen onze effectiviteit en bereiken we meer impact, maar kunnen we ook veel efficiënter de programma's en projecten samen met onze partners realiseren. Bovendien staan we sterker als we bij grote donororganisaties en fondsen aankloppen voor financiering van grotere projecten. Dit is hard nodig om de teruggevallen bijdrage van de Nederlandse regering te compenseren.

Bij het verlenen van humanitaire hulp werken de Oxfams al langer intensief samen. Niet alleen in Haïti en Pakistan, maar ook buiten de schijnwerpers van de media, zoals in Somalië en Afghanistan. De onveiligheid daar hindert ons steeds meer in ons werk. In Mogadishu gaat bijna geen dag voorbij zonder granaatbeschietingen. Toch weten onze partners bijvoorbeeld voedselconcentraten te verstrekken aan baby's en ondervoede kinderen.

Helaas zijn hulpverleners in zulke 'fragiele staten' een doelwit voor ontvoeringen, uitzettingen en zelfs aanslagen. We hebben in 2010 onze veiligheidsmaatregelen flink uitgebreid. In Sudan liep, in de aanloop naar het referendum over de zelfstandigheid van het Zuiden, de spanning behoorlijk op. Gelukkig bleef geweld op grote schaal uit. Oost-Congo blijft een strijdtoneel van diverse militieën. De bescherming van burgers tegen geweld en verkrachting is amper verbeterd. Wel kwam er veel meer aandacht voor dit probleem. Bijvoorbeeld door de film 'Weapon of War' van de zussen Ilse en Femke van Velzen. Deze documentaire won een Gouden Kalf en kwam tot stand met een financiële (Linkis)bijdrage van Oxfam Novib.

Oxfam Novib in Nederland

Zonder de betrokkenheid van het Nederlandse publiek kan Oxfam Novib haar missie – een rechtvaardige wereld, zonder armoede – niet verwezenlijken. Die betrokkenheid was in 2010 weer zeer groot. Maar ze staat wel onder druk, niet alleen van de economische terugslag, maar ook door politieke verschuivingen die het debat over ontwikkelingssamenwerking hebben gepolariseerd.

In de aanloop naar de vervroegde verkiezingen wisten we enkele partijen met succes te bewegen hun partijprogramma's aan te scherpen. We lanceerden met Cordaid, Hivos en ICCO de stemwijzer 'Kies Grenzeloos'. Het mocht niet baten: de verkiezingen werden gewonnen door partijen die het hardst in het hulpbudget wilden snijden.

Met een twitter-actie probeerden we tijdens de finale fase van de formatie het tij nog te keren. Maar de nieuwe coalitie besloot bijna 1 miljard euro op ontwikkelingssamenwerking te bezuinigen. De norm van 0,7 procent van het nationaal inkomen bleef slechts nipt overeind.

Later in het jaar was Oxfam Novib coördinator van de actie Genoeg = Genoeg, een poging van de verenigde ontwikkelingsorganisaties om een extra bezuiniging ongedaan te maken. Dit leidde tot een minimale handreiking van de staatssecretaris: voor één jaar (2011) ging er 10 miljoen euro van de bezuiniging af. Daarnaast deed hij de toezegging dat er weer meer geld naar de particuliere ontwikkelingsorganisaties gaat als het nationaal inkomen en daarmee het budget voor ontwikkelingssamenwerking sterker groeit dan verwacht.

Bij het bedrijfsleven boekten we meer successen. Geïnspireerd door het bovengenoemde succes rond cacao, zetten we ook een campagne voor eerlijke koffie op touw. Het werd de meest succesvolle *niet* gevoerde campagne. Want vóór de start leidde het lobbywerk er al toe dat de koffiesector in november toezegde: in 2015 zal 75 procent van alle koffie duurzame koffie zijn.

Bij de banken zette het succes van de Eerlijke Bankwijzer zich voort. De dertien beoordeelde banken verbeterden in 2010 op 25 punten hun beleid in een meer maatschappelijk verantwoorde richting. Wel moet worden opgemerkt dat de voortgang soms traag gaat: zo blijken sommige banken hardleers als het gaat om het uitkeren

van bonussen.

Met Stop Aids Now! organiseerden we tijdens het eerste wereldkampioenschap voetbal in Afrika de campagne 'Voor Oranje, Tegen Aids'. De actie was een steun in de rug van de Kamerleden die in december de bezuiniging van het kabinet op aidsbestrijding voor een deel terugdraaiden.

Veel Nederlanders voelden de economische terugslag in 2010 in hun portemonnee. We zijn daarom erg blij dat onze inkomsten uit fondsenwerving toch stegen. De giften van individuele donateurs waren minder, maar dat werd ruimschoots gecompenseerd door hogere bijdragen van bedrijven en uit nalatenschappen. Van de Nationale Postcode Loterij ontvingen we 13,5 miljoen euro. Verheugend is ook dat we weer méér vrijwilligers ('Doeners') hebben: het aantal Doeners steeg van 1535 in 2009 naar 2123 in 2010.

Een bijzondere vermelding verdient het succesvolle partnerschap tussen Oxfam Novib en SCA, producent van Edet, Libresse, Tork en Tena. Samen hebben we publiciteit gemaakt en fondsen geworven voor projecten in Zuid-Sudan en Niger. Deze samenwerking werd dit jaar bekroond met een SponsorRing, volgens de jury "een voorbeeld voor veel bedrijven hoe 'cause related marketing' werkt".

Het werk van Oxfam Novib rond Israël en de bezette Palestijnse gebieden was afgelopen jaar meerdere malen onderwerp van Kamervragen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken was voor de beantwoording verantwoordelijk en kon daarbij altijd op onze volle medewerking rekenen. Ook hebben wij op onze website meer inzicht geboden in de activiteiten rond deze regio, daarbij gaat het overigens ook om het ondersteunen van lobby en bewustwording in Nederland.

Blik op de toekomst

Voor Oxfam Novib als werkorganisatie was 2010 bovenal het jaar van nieuwe strategische keuzes voor de periode tot 2016. Deze keuzes vormden de basis voor zowel onze aanvraag bij het ministerie van Buitenlandse Zaken voor 'medefinanciering' vanaf 2011, als grote reorganisaties, die op hun beurt een antwoord zijn op de grootste bezuiniging uit de geschiedenis van Oxfam Novib.

We gaan onszelf ingrijpend reorganiseren, terwijl intussen het werk gewoon doorgaat. Oxfam Novib gaat zich toeleggen op de moeilijkste ontwikkelingslanden: fragiele staten, gesloten samenlevingen, ergste armoede. We concentreren ons op 27 landen, vrijwel allemaal in Afrika en Azië. Tegelijk gaan we decentraliseren om in ontwikkelingslanden intensiever te kunnen samenwerken met de partnerorganisaties én met de andere Oxfams. In de ontwikkelingslanden krijgen we meer, grotere en gezamenlijke veldkantoren. Het aantal medewerkers op het hoofdkantoor in Den Haag wordt kleiner. Programma's van de verschillende Oxfams worden per ontwikkelingsland in elkaar geschoven en één Oxfam krijgt er de leiding.

De organisatie wordt in Den Haag met 69 arbeidsplaatsen teruggebracht. Met de vakbond en de ondernemingsraad zijn sociale plannen overeengekomen: één voor inkrimping vanwege onze teruggevallen inkomsten, en één voor de decentralisatie. De bezuinigingen komen ook hard aan bij degenen die onze steun het hardste nodig hebben: de allerarmsten in ontwikkelingslanden. Met pijn in het hart moeten we afscheid nemen van partnerorganisaties waarmee we succesvol en soms jarenlang hebben samengewerkt.

Zo was 2010 al een belangrijk jaar in de overgangperiode die Oxfam Novib nu doormaakt. Omdat we wisten dat Oxfam Novib vanaf 2011 minder uit de 'medefinanciering' zou ontvangen, zijn er in 2010 al maatregelen genomen. Er is een vacaturestop ingevoerd en er werden minder meerjarige projecten van partners goedgekeurd. Projecten lopen in de regel drie jaar en wij vonden het onverantwoord te veel verplichtingen aan te

gaan als de inkomsten scherp dalen.

Vooraf hierdoor zijn in 2010 onze geormerkte reserves tijdelijk met 18 miljoen euro opgelopen, zodat wij de forse teruggang in 2011 en de jaren daarna beter kunnen opvangen. Daardoor kan het afscheid nemen van partners en landen verantwoord plaatsvinden en kan er ook aan de decentralisatie worden gewerkt.

Een andere oorzaak van de tijdelijke toename van onze reserves zijn de ontvangsten van de SHO uit de inzamelingsacties voor Haïti en Pakistan. Dit geld werd niet al in 2010 volledig besteed aan noodhulp en wederopbouw. Wat niet in 2010 is besteed, komt terug in onze geormerkte fondsen en reserves. Daarnaast is onze reserve voor leningen aan partnerorganisaties ten behoeve van microkredieten gegroeid. Een deel van het geld uit 'medefinanciering' dat we gebruiken voor microfinancieringen, geven we uit in de vorm van leningen. Partnerorganisaties betalen ons dat later terug, waarna we het opnieuw kunnen uitleen voor microfinancieringen. Zo groeit jaarlijks onze 'pot' voor dit doel. Eind 2010 stond er ruim 39 miljoen euro uit aan microkredieten en was er hiervoor een reserve van 11 miljoen euro (zie 'Leningen Micro Finance Institutions' in de Jaarrekening).

We schreven al dat Oxfam Novib en haar partners 44,4 miljoen mensen bereikt hebben. Vanaf 2011 gaan we ons bereik op een meer geavanceerde manier meten. Niet langer staat het aantal mensen dat bereikt is voorop, maar de vraag welk positief effect ('outcome') ons werk voor hen heeft gehad.

Er zijn nog meer lessen die wij trekken. Zo droegen de evaluaties uit de afgelopen periode bij aan de aangescherpte landen- en programmastrategieën voor de periode 2011-2015. Ook leverden de evaluaties materiaal op voor de uitwisseling van kennis tussen partners en van partners met Oxfam Novib. Verder lieten verschillende evaluaties zien dat het verplicht werken op vijf programma's in één land soms leidde tot een te dunne spreiding van middelen, zonder dat de gewenste synergie tussen het werk op de verschillende rechten tot stand kwam. Daarom hebben we deze verplichting opgeheven en werken we de komende twee jaar toe naar de situatie dat we in één land aan drie, hooguit vier van onze vijf programma's werken.

We leven in een tijd waarin velen de tering naar de nering moeten zetten. Oxfam Novib en vooral haar zuidelijke partners voelen dat aan den lijve. In deze financieel moeilijke situatie zit ook de uitdaging om met minder geld meer te doen. Dat betekent niet alleen nog effectiever werken en slimmer je middelen inzetten; het betekent ook werk maken van innovaties in nieuwe, financiële partnerschappen met bedrijven en institutionele donoren. Belangrijk voor de innovatie in ons werk, is de IMPACT-alliantie met de organisaties SOMO (beïnvloeding bedrijfsleven), Butterfly Works en 1%CLUB (beide sterk in web 2.0-werkwijzen), HIRDA (organisatie van Somalische migranten) en aspirant-lid Fairfood International (prikkel bedrijven en burgers tot 'eerlijke' producten).

Verder gaan we – in ons eigen werk en met partnerorganisaties – meer gebruik maken van sociale media. Ook investeren we verder in de uitwisseling van kennis en innovatie. Er zijn de afgelopen jaren goede ervaringen opgedaan met het KIC-project, met uitzondering van de portal die technisch door de nieuwste ontwikkelingen is ingehaald. Vanaf 2011 wordt 'kennis- & innovatiemanagement' een van de vier interventiestrategieën van Oxfam Novib. Rode draden, ook in de kennistrjecten, zijn de organisatorische versterking van onze partners en verantwoording aan alle partijen die voor ontwikkeling relevant zijn.

We willen de eigen kracht van onze partners versterken. En we willen samen met hen druk zetten op belangrijke actoren, zoals overheden, bedrijven en (inter)nationale instituten, om veel maatschappelijk verantwoord te handelen. Dat betekent meer transparantie, meer overheidsbudgetten kritisch volgen en meer ruimte voor maatschappelijke organisaties om rechten van burgers op te eisen.

Oxfam Novib wil zelf als organisatie ook haar ecologische voetafdruk verkleinen. Daarom kopen wij standaard duurzaam in. Oxfam Novib is ook klimaatneutraal. Het doel was om het aantal vliegkilometers te verminderen met

5 procent per jaar. Over de afgelopen vier jaren bedroeg de afname 12 procent, minder dus dan beoogd. Via het Klimaatfonds van Hivos blijven we de milieuschade van het vliegen compenseren. Ook investeerden we in voorzieningen voor skype- en videoconferenties, die fysieke bijeenkomsten kunnen vervangen.

Onze inspiratie

Voor ons staat vast: de sleutel voor blijvende armoedebestrijding ligt in het versterken van de eigen kracht van mensen, in de capaciteit van hun organisaties en in hun vermogen overheden, bedrijven en andere plaatsen van macht ter verantwoording te roepen. Wij halen onze inspiratie uit de wilskracht van mensen die in de allermoeilijkste omstandigheden niet opgeven om hun leven en dat van hun kinderen te verbeteren. Het is een voorrecht als je door je werk zulke mensen kunt ontmoeten. En hen via vastberaden partnerorganisaties kunt steunen.

Onze ambitieuze missie 'een rechtvaardige wereld, zonder armoede' is in 2010 alleen maar relevanter geworden. Juist in een almaar kleiner wordende wereld waarin crisis op crisis volgt, de bevolking groeit en de strijd om land, water én voedsel oploopt, betalen de allerarmsten de hoogste prijs.

Daarom blijven wij vol energie werken aan het financieren van goede projecten. En blijven wij onvermoeibaar overheden, bedrijven en internationale instellingen aansporen om in hun beleid meer recht te doen aan de belangen van vrouwen, mannen en kinderen in armoede. Uiteraard doen wij weer vol overtuiging een beroep op het Nederlands publiek om als actief burger, kiezer, consument en/of donateur met ons mee te doen!

Den Haag, 11 april 2011

Farah Karimi, algemeen directeur

Theo Bouma, directeur internationale afdeling

Adrie Papma, zakelijk directeur

Tom van der Lee, directeur lobby & campagnes

2 Over ons

2.1 Onze visie

Wereldwijd leven bijna 1,2 miljard mensen in extreme armoede. Volgens de Wereldbank nam hun aantal in 2010 nog weer toe met 44 miljoen vrouwen, mannen en kinderen. Dat vindt Oxfam Novib onacceptabel.

Onrecht is de belangrijkste oorzaak van armoede. Omdat mensen door hun handelen onrecht veroorzaken, kan het ook door mensen worden opgelost. Dat is onze overtuiging. Iedereen heeft recht op een eerlijk inkomen, voedsel, gezondheidszorg, onderwijs en een veilig leven. Ieder mens moet zijn of haar stem kunnen laten horen en heeft recht op een eigen identiteit. Wij komen op voor die rechten, samen met anderen. Dat doen we vanuit de gedachte dat ieder mens gelijk is en een kans moet hebben op een goed bestaan.

Wij willen het mogelijk maken dat mensen in extreme armoede ook een zelfstandig bestaan kunnen opbouwen. Het ondersteunen van de machtelozen en het ter verantwoording roepen van de machtigen. Dat is de rode draad in ons beleid, ook voor de komende jaren. Een rechtvaardige wereld zonder armoede blijft onze missie.

2.2 Onze werkwijze

Oxfam Novib ondersteunt lokale partnerorganisaties in ontwikkelingslanden. Hun werk stelt mensen in staat zelf een bestaan zonder armoede op te bouwen. Onze partners kennen de situatie ter plekke en weten waaraan behoefte is. Wij steunen hun werk met geld, advies en waardevolle contacten.

Maar onze partners alléén lossen het armoedeprobleem niet op. Overheden, politici, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers moeten ook hun verantwoordelijkheid nemen. Daarom lobbyen we bij overheden, instanties en bedrijven om in hun beleid rekening te houden met de allerarmsten. Daarom voeren wij campagnes in Nederland en samen met de andere Oxfams in andere landen. Zo betrekken we burgers bij ons werk. We willen mensen bewegen tot een manier van leven waarvan ook de armsten de vruchten kunnen plukken, in plaats van erdoor benadeeld te worden.

Veel partnerorganisaties lobbyen in hún land ook en voeren er campagnes. Vaak doen we dat samen met hen.

2.3 Vijf basisrechten

Oxfam strijdt voor vijf basisrechten. Die heeft Oxfam niet zelf bepaald, ze komen uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en enkele andere internationale verdragen.

1. Recht op middelen voor een duurzaam bestaan.

Iedereen moet zeker kunnen zijn van voldoende voedsel, een rechtvaardig inkomen en een gezond leefmilieu. Voor landbouw moeten mensen gebruik kunnen maken van onmisbare hulpbronnen als land en water.

2. Recht op sociale basisvoorzieningen.

Alle mensen, ook vrouwen en meisjes, hebben recht op goed onderwijs en adequate gezondheidszorg. De verspreiding van hiv en aids moet worden gestopt.

3. Recht op leven en veiligheid.

Slachtoffers van natuurrampen, klimaatverandering of conflicten hebben recht op hulp. Mensen moeten zich kunnen voorbereiden op rampen en lokale conflicten kunnen oplossen. De handel in wapens moet aan banden worden gelegd.

4. Recht op maatschappelijke en politieke participatie.

Burgers moeten hun rechten kennen en hun stem kunnen laten horen. Overheden moeten die rechten garanderen. Om te komen tot een rechtvaardige wereld is de inbreng van ieder mens nodig.

5. Recht op identiteit.

Vrouwen, inheemse bevolkingsgroepen, homoseksuelen, gehandicapten en sommige andere groepen worden in te veel gevallen vanwege hun identiteit achtergesteld. Die achterstelling moet tegengegaan worden, zij hebben dezelfde rechten als iedereen.

Voor elk van deze vijf rechten heeft Oxfam Novib een programma opgezet. Het jaar 2010 was het laatste van ons vierjarig bedrijfsplan vanaf 2007. Hieronder staat hoeveel geld we per programma hebben besteed.

Tabel 2.1 Overmakingen per rechtenprogramma

in miljoen euro, behalve laatste kolom

	Bedrijfsplan 2007-2010	overgemaakt in 2010	overgemaakt 2007-2010	in % van Bedrijfsplan
Middelen voor een duurzaam bestaan	245,4	56,8	232,8	95%
Sociale basisvoorzieningen	133,1	26,7	107,3	81%
Leven en veiligheid	66,3	16,8	73,0	110%
Maatschappelijke en politieke participatie	136,8	36,2	138,2	101%
Identiteit	90,5	26,4	98,3	109%
Totaal	672,1	162,9	649,6	97%

De cijfers betreffen de totale uitgaven van Oxfam Novib minus de uitgaven voor fondsenwerving en draagvlakversterking en minus de uitgaven bij noodhulpacties van SHO of andere Oxfams.

Vooruitlopend op de lagere inkomsten uit 'medefinanciering' van het ministerie van Buitenlandse Zaken is Oxfam Novib in 2010 al begonnen met minder meerjarige projecten van partnerorganisaties goed te keuren. Projecten lopen in de regel drie jaar en wij vonden het onverantwoord te veel verplichtingen aan te gaan als de inkomsten scherp dalen. Vooral daardoor is maar 97 procent uitgegeven aan partnerorganisaties van wat in het Bedrijfsplan 2007-2010 was beoogd (zie tabel 2.1). Het geld hiervoor was voor een deel echter al wel van het ministerie ontvangen uit de medefinanciering van de afgelopen bedrijfsplanperiode. Dit geld blijft geoormerkt voor projecten van partners. In de jaarrekening 2010 (hoofdstuk 8) wordt dat zichtbaar in de geoormerkte fondsen en reserves, die tijdelijk met 18 miljoen euro oplopen. Deze extra reserve maakt het mogelijk wat meer geleidelijk en verantwoord afscheid te nemen van partners en landen.

2.4 Toekomstvisie

In 2009 en vooral in 2010 heeft Oxfam Novib een nieuwe koers uitgezet voor de jaren tot 2016. Wij gaan ons toeleggen op de moeilijkste landen: fragiele staten, gesloten samenlevingen, grote armoede. Voorbeelden zijn Afghanistan, Birma, Congo (DRC), Jemen, Somalië en Zimbabwe. Daar is het lastig werken, maar juist dáár kunnen we onze meerwaarde bewijzen.

2.4.1 Concentreren op minder landen

De afgelopen vier jaar werkten we in 19 'kernlanden' aan alle vijf de basisrechten. In nóg een aantal landen werkten we met regionale programma's voor enkele van de basisrechten. In totaal waren we actief in 70 landen. De komende vijf jaar concentreren we ons op minder landen, namelijk 27, vrijwel allemaal in Afrika en Azië. We gaan daar intensiever samenwerken met andere Oxfams. Als in een land meer Oxfams werken, maken zij samen één beleid en voegen hun programma's geleidelijk samen tot één Oxfam-programma. Per land zullen er dan maximaal vier Oxfams werken en één daarvan krijgt de leiding.

Bovendien gaan we per land werken aan maximaal drie van de vijf rechtenprogramma's. Zo concentreren we onze aandacht en financiële middelen op niet te veel uiteenlopende activiteiten.

2.4.2 Decentraliseren

Tegelijk gaan we decentraliseren. We krijgen meer 'veldkantoren', waar onze medewerkers in direct contact staan met onze partnerorganisaties. Van daaruit gaan zij ook projecten en programma's maken en daarvoor geld vragen bij grote internationale fondsen en instanties. De staf op ons hoofdkantoor in Den Haag zal kleiner worden.

2.4.3 IMPACT-alliantie

Voor de uitvoering van onze plannen hebben we de IMPACT-alliantie gesloten met de organisaties SOMO, HIRDA, 1%CLUB, Butterfly Works en als aspirant-lid Fairfood International. We gaan innovatieve manieren toepassen om armoede te bestrijden.

Butterfly Works en 1%CLUB zijn sterk in digitale mogelijkheden (web 2.0) om mensen te ondersteunen zichzelf te ontwikkelen. De 1%CLUB bijvoorbeeld is een online marktplaats voor ontwikkelingsprojecten waar mensen in Nederland 1 procent van hun inkomen of tijd direct kunnen inzetten voor een project in een ontwikkelingsland. SOMO onderzoekt het gedrag van multinationals en ondersteunt Oxfam Novib al langer om het bedrijfsleven te beïnvloeden. HIRDA is een organisatie van Somalische migranten. Fairfood International prikkelt bedrijven en burgers om meer 'eerlijke' producten te maken en te consumeren.

Zes thema's

Met de IMPACT-alliantie spitsen we ons werk toe op zes thema's:

- strijd om land, water en voedsel;
- eerlijke markten en financiële systemen;
- toegang tot goed onderwijs;
- conflictransformatie;
- toegang tot informatie;
- zeggenschap van vrouwen over hun lichaam.

De komende jaren zal het leeuwendeel van ons werk deze thema's betreffen.

Onze werkwijzen zijn:

- ontwikkelingsprojecten voor armoedebestrijding financieren;
- via partnerorganisaties het maatschappelijk middenveld in hun landen versterken;
- overheden, bedrijfsleven en instellingen beïnvloeden met campagnes en lobby om in werk en beleid meer rekening te houden met de belangen van de allerarmsten;
- kennis en innovaties uit ons werk systematisch verzamelen, documenteren, analyseren en beschikbaar stellen aan anderen, te beginnen met de zuster-Oxfams, onze partnerorganisaties en alliantiepartners.

Het laatste punt, 'kennismanagement', is nieuw in onze werkwijze voor de komende vijf jaren.

2.4.4 Financiële vooruitzichten

Oxfam Novib besteedde in 2010 bijna 160 miljoen euro. Het grootste deel daarvan kwam uit de rijksbegroting voor ontwikkelingssamenwerking voor 'medefinanciering' van ontwikkelingsorganisaties als Oxfam Novib.

Nieuwe inkomsten nodig

Voor onze plannen tot 2015 kregen we van het ministerie het cijfer 8,8. Toch keldert het bedrag dat we als 'medefinanciering' krijgen van 2010 op 2011 met 55 miljoen euro naar 76,3 miljoen euro en vanaf 2012 verder naar 74,3 miljoen per jaar. We zijn daarom al in 2010 begonnen met bezuinigen en reorganiseren.

Maar er zijn ook nieuwe bronnen van inkomsten nodig. Ook daar waren we al mee bezig. Want we willen over een aantal jaren terug zijn op ons inkomstenpeil van het jaar 2009.

Onze fondsenwerving hebben we uitgebreid met twee veelbelovende methoden: indiening van grote projecten bij grote donoren en het 'bedrijfsambassadeurschap'.

Grote projecten en grote donoren

De belangrijkste nieuwe inkomstenbron worden projectvoorstellen die we indienen bij 'grote' donoren, zoals instellingen voor ontwikkelingssamenwerking van de Verenigde Naties en de Europese Unie, en grote internationale 'foundations'. We zetten grote projecten op, die we bij hen indienen voor financiering. Vaak gaat het om meerjarige programma's, die worden uitgevoerd door verschillende partnerorganisaties en in verschillende landen tegelijk. Dergelijke programma's blijken voor grote donoren aantrekkelijk. We hebben al van zulke projecten lopen. Bijvoorbeeld het project voor het vrouwencondoom en het meerjarige project WEMAN (Women's Empowerment Mainstreaming and Networking) voor bestrijding van discriminatie van vrouwen in de economie, bijvoorbeeld bij het verstrekken van microkredieten.

Ons interne bureau voor zulke projectvoorstellen hebben we in 2010 uitgebreid. De organisatie slaagde er dat jaar in om voor maar liefst 36,5 miljoen euro contracten te sluiten met grote donoren. Daaronder is een heel groot contract ter waarde van 20,5 miljoen euro met SIDA, het agentschap van de Zweedse regering voor ontwikkelingssamenwerking. Het gaat om een vijfjarig project om in Mozambique de civil society te versterken.

In 2010 zijn drie nieuwe speciale projecten opgezet en ingediend bij donoren voor financiering. Vier projecten waren in de maak. Een van de ingediende projecten gaat over 'edutainment', audiovisuele programma's die entertainment combineren met educatie over maatschappelijke onderwerpen. Verschillende partnerorganisaties van Oxfam Novib hebben goede ervaringen met edutainment.

Het edutainmentproject betreft campagnes in verschillende landen over het recht van vrouwen om zelf te beslissen over seksualiteit en kinderen krijgen. Eind 2010 hebben we voor dit project 450.000 dollar aangevraagd bij de UNDEF (fonds van de Verenigde Naties voor bevordering van democratie). De uitslag wordt in juni 2011 verwacht.

De komende jaren investeren we extra in indiening van projecten bij deze grote donoren. Vanaf 2011 houden we in onze meerjarenbegroting rekening met een stijging van 20 procent per jaar.

Bedrijvenambassadeurs

Met ons 'bedrijvenambassadeurschap' richten we ons vooral op ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf. Zij kunnen ons steunen met een bedrag tussen de 200 en 500 euro per maand. Dit geld gaat uitsluitend naar projecten voor microfinanciering. Deze vorm van fondsenwerving, waarmee we in 2009 zijn begonnen, is veelbelovend. Bedrijvenambassadeurs en nalatenschappen zorgden in 2010 voor compensatie van teruglopende giften van donateurs.

Sponsoring

Sponsoring door grotere bedrijven is voor Oxfam Novib ook een groeiende bron van inkomsten. Daarnaast zijn er nieuwe samenwerkingsverbanden met bedrijven aangegaan. SCA, producent van onder meer Edet, Tork, Libresse en Tena, steunt op een speciale manier projecten van Oxfam Novib in Zuid-Sudan en Niger. Philips Lighting steunt onderwijsprojecten in Uganda.

In de totale baten van Oxfam Novib was de 'medefinanciering' van de regering altijd de grootste inkomstenpost. Maar binnen enkele jaren zullen we meer dan de helft van onze inkomsten halen uit andere bronnen.

2.4.5 Inkomsten en uitgaven 2011

Voor 2011 begroot Oxfam Novib aan inkomsten 114,7 miljoen euro en aan uitgaven 112,7 miljoen (resultaat 2 miljoen).

In 2010 waren onze inkomsten nog bijna 178 miljoen euro, inclusief de extra inkomsten uit de SHO-acties voor Haïti en Pakistan. In de loop van 2010 zijn we al gaan bezuinigen, vooral op personeelsplaatsen en contracten met partnerorganisaties. Het jaar sloot af met een overschot van 18 miljoen euro. Maar vrijwel dit hele bedrag is al bestemd, vooral voor nog lopende wederopbouwprojecten in Haïti en Pakistan en voor partnerorganisaties. Voor onze partnerorganisaties spreiden we zo een beetje de klap van de bezuiniging van de regering op de 'medefinanciering'.

In het hoofdstuk 8 Jaarrekening staat in paragraaf 8.10 onze begroting voor 2011 en de meerjarenraming 2012-2015 met de toelichting daarbij.

2.5 Onze omgeving

De wereld maakt ingrijpende veranderingen door. De wereldeconomie kende in 2010 een broos herstel. Maar de prijzen van voedsel en ook van energie stegen weer sterk. Juist het armste deel van de wereld, zoals Afrika bezuiden de Sahara, voelt dat het meest. Bovendien voerden rijke landen voor herstel van hun eigen economie grote bezuinigingen door. Ook op ontwikkelingssamenwerking.

Het gevolg was dat in 2010 het aantal huishoudens in extreme armoede toenam met 44 miljoen naar 1,2 miljard vrouwen, mannen en kinderen.

De machtsverhoudingen verschuiven. De G8 – de groep van economisch sterkste landen – is op het wereldtoneel verdrongen door de G20, waarin ook China, India, Brazilië, Zuid-Afrika en Rusland een prominente plaats innemen.

In januari 2010 kwam de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid met een kritisch rapport hoe de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking efficiënter zou kunnen. 'Als we armoede willen overwinnen is hulp nodig. Maar het moet beter. Dat vind ik ook', was de eerste reactie van Oxfam Novib-directeur Farah Karimi. En zij was in elk geval blij met de 'duidelijke weerlegging van het hulp cynisme dat de laatste tijd in Nederland heerst'.

Het debat over ontwikkelingssamenwerking raakte in de Nederlandse politiek gepolariseerd. De Tweede Kamerverkiezingen van juni brachten een nieuw kabinet dat fors bezuinigt op ontwikkelingssamenwerking. De bijdrage voor Oxfam Novib uit de rijksbegroting ('medefinanciering') ging van 2010 op 2011 met maar liefst 55 miljoen euro omlaag naar 76,3 miljoen euro.

2.6 Oxfam International

Oxfam Novib is aangesloten bij Oxfam, een confederatie van veertien gelijkgestemde organisaties verspreid over de wereld. Novib was in 1995 een van de oprichters. Het is een confederatie van zelfstandige maar gelijkgezinde organisaties. Samen besteden zij jaarlijks bijna 600 miljoen euro aan armoedebestrijding in bijna honderd landen.

In 2009 trad de Mexicaanse organisatie Rostros y Voces (nu Oxfam Mexico) toe en waren Oxfam India, Oxfam Japan en Oxfam Italië waarnemend lid. (Oxfam India is begin 2011 volwaardig lid geworden, Oxfam Italië en Oxfam Japan volgen waarschijnlijk later in 2011.) De komende jaren werken we aan de opbouw van Oxfams in opkomende economieën als Brazilië en Zuid-Afrika.

De Oxfams werken steeds meer samen, vooral bij noodhulp, en ze delen kennis. We werkten samen in Haïti (aardbeving) en Pakistan (overstromingen), maar ook buiten de schijnwerpers van de media, zoals in Somalië en Afghanistan.

Oxfam is ook een krachtige ontwikkelings- en campagneorganisatie die wereldwijd opkomt voor de rechten van mensen die in armoede leven. In 2010 lobbyden we als Oxfam bij de G20, het Internationaal Monetair Fonds, de Wereldbank en op de klimaatop in Cancún om de pijn van de crises eerlijk te veredelen.

We vestigden de aandacht van de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties, op het 'landjepik': kapitaalcrachtige investeerders uit de rijke landen of uit opkomende economieën, die enorme stukken

(landbouw)grond opkopen in ontwikkelingslanden om de eigen voedselvoorziening of biobrandstofvoorziening veilig te stellen. De rechten van de plaatselijke bevolking op akkerland en water worden opzij geschoven.

Als in een ontwikkelingsland meer Oxfams werkzaam zijn, gaan zij de komende drie jaar samen één beleid maken. De programma's worden samengevoegd tot één Oxfam-programma. Per land zullen er dan maximaal vier Oxfams werken en één krijgt de leiding (Single Management Structure). Zo vergroten we onze effectiviteit en kunnen we ook de belangen van onze partnerorganisaties beter behartigen, lokaal en wereldwijd. Zo staan we ook sterker als we bij grote donororganisaties en foundations aankloppen voor financiering van grotere projecten.

Organisatie en financiën

Eind 2010 waren volwaardig lid: Oxfam America, Oxfam Australia, Oxfam Solidarité (België), Oxfam Deutschland, Oxfam Hong Kong, Oxfam Great Britain, Oxfam France (Agir ici), Oxfam Canada, Intermón Oxfam (Spanje), Oxfam New Zealand, Oxfam Mexico, Oxfam Ireland, Oxfam Novib en Oxfam-Québec.

De Oxfams hebben geen centraal hoofdkantoor. Er is een klein secretariaat van Oxfam International in Oxford (Engeland). Daarnaast zijn er lobbykantoren in belangrijke machtscentra: Washington, New York, Brussel en Genève. Elk Oxfam-lid betaalt maximaal 1 procent van haar jaarinkomen als contributie. Voor Oxfam Novib was dat in 2010 2,1 miljoen euro.

Daarnaast droegen we 0,5 miljoen euro bij aan het Membership Growth Grants Fund van de Oxfams. Aspirant-Oxfams putten daaruit om hun organisatie op te bouwen en zelfstandig ontwikkelingsprojecten uit te voeren, campagnes te voeren en fondsen te werven. Oxfam India bijvoorbeeld heeft inmiddels partners en projecten van Oxfam Novib in India onder haar hoede genomen. Ook wordt het fonds gebruikt voor uitbouw van de kleinere Oxfams. De afgelopen tijd steunde het fonds Oxfam France, Oxfam Deutschland en Oxfam Japan.

In het (Engelse) boekjaar april 2009 – april 2010 betaalden de Oxfams samen 8,4 miljoen euro voor contributies en fondsen voor aspirant-leden. Oxfam International gebruikt dit geld voor versterking en uitbouw van de confederatie, communicatie, planning en ontwikkeling van programma's, coördinatie van noodhulpacties, en lobby en campagne voeren.

Bij Oxfam International werken 65 mensen, namelijk 40 op het centrale kantoor in Oxford en 25 'overzee'.

In 2010 ontvingen we van andere Oxfams 4,5 miljoen euro voor projecten die wij voor hen uitvoerden. Zelf gaven we 13,3 miljoen euro aan andere Oxfams voor projecten die zij voor ons uitvoerden. Hiervan was 6,1 miljoen voor hulpprojecten in Haïti na de aardbeving. We hebben in 2010 geen nieuwe leningen verstrekt aan andere Oxfams. Alle financiële directeurs van de Oxfams beoordelen de begroting en de bestedingen van Oxfam International. Het internationaal bestuur stelt de begroting vast. In dit bestuur zitten onder anderen de algemeen directeur en de voorzitter van de Raad van Toezicht van Oxfam Novib. Via een onafhankelijke audit toetsen we ieder jaar de resultaten, waaraan vervolgens een accountant zijn goedkeuring verleent.

Driekwart van de uitgaven van Oxfam Novib gaat naar partnerorganisaties in ontwikkelingslanden voor hun projecten en programma's. Daarnaast gaat zo'n 8 procent naar zuster-Oxfams, bijvoorbeeld om voor Oxfam Novib in een land noodhulp uit te voeren.

2.7 Interne organisatie

Intern was 2010 bij Oxfam Novib een onzeker en gespannen jaar.

Een uitvloeisel van het nieuwe meerjarenbeleid tot 2015 is decentralisatie en nauwe samenwerking per land tussen de Oxfams (Single Management Structure). Dit betekent minder staf op het hoofdkantoor en meer op de veldkantoren in ontwikkelingslanden.

Tegelijk kregen we te horen dat het ministerie van Buitenlandse Zaken fors minder uit de 'medefinanciering' gaat bijdragen aan ons werk. De bijdrage voor 2011 is 28 procent minder dan voor onze plannen – die het ministerie

het cijfer van 8,8 gaf – nodig zou zijn. Vergeleken met 2010 is de terugval nóg veel groter.

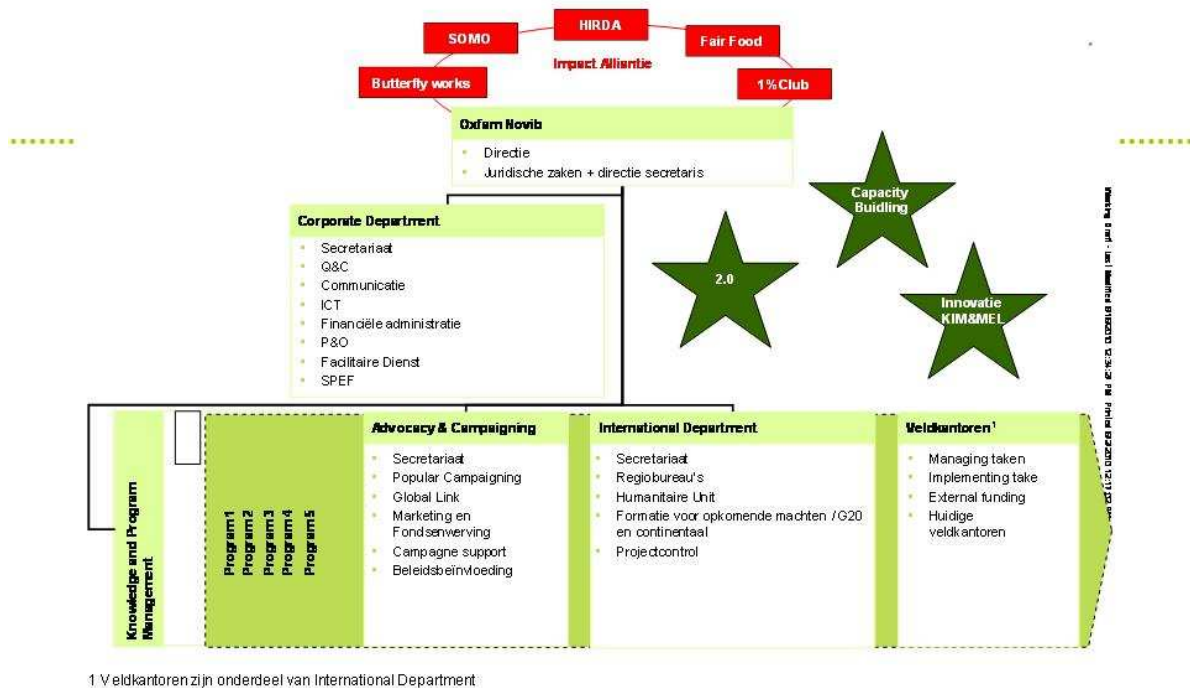
We hebben in 2010 dus moeten besluiten tot forse ingrepen: in ons personeelsbestand (met name op het hoofdkantoor), in de samenwerking met een aantal partnerorganisaties, in het aantal landen waarin we werken, in het aantal thema's waaraan we werken. Het was en is voor veel van onze medewerkers een zware tijd.

Omdat we een en ander al min of meer zagen aankomen, kon in 2010 al een inkrimping met 20 arbeidsplaatsen (fte) worden gerealiseerd door tijdelijke contracten niet te verlengen en een aantal vacatures niet te vervullen. Bij vacatures keken we kritisch of ze nog wel echt vervuld moesten worden.

In goed overleg met vakbond Abvakabo FNV en de ondernemingsraad zijn twee sociale plannen opgesteld, een voor de decentralisatie en een voor de reorganisatie vanwege de lagere inkomsten.

Negen functies die werden vervuld door een medewerker met een vast contract, kwamen te vervallen. Dat betekende voor de betrokken medewerker dat zij of hij 'boventallig' werd. Gelukkig kon een aantal worden herplaatst. Boventallige medewerkers krijgen een outplacement aangeboden. Een en ander leverde al in 2010 een blijvende bezuiniging op van meer dan 400.000 euro.

2.7.1 Organogram Oxfam Novib

2.7.2 Personeel

Personeelsbestand

Eind 2010 werkten bij Oxfam Novib in Den Haag 343 medewerkers. Daarnaast werkten er 'in het veld' 29 expats en 92 lokale medewerkers. 13,6 Procent van de medewerkers verliet Oxfam Novib in 2010. Gemiddeld blijven onze medewerkers 7 jaar. Dat spoort met het bedrijfsplan, dat uitging van een uitstroom tussen de 10 en 15 procent per jaar.

Het personeelsbestand bestaat voor ruim 22 procent uit niet-westerse allochtonen. Dat is meer dan het bedrijfsplan beoogde, maar we willen naar 24 procent. We streven naar een personeelsbestand dat aansluit op de diversiteit in ons werkveld.

Het ziekteverzuim daalde van 3,8 procent in 2007 via 3,4 procent in 2009 naar 3,3 procent in 2010. Dat is onder het landelijk gemiddelde. Dat was in het bedrijfsplan van 2007 ook ons doel. Gezien de vele veranderingen en onzekerheden voor de medewerkers in 2010, stemt dit extra tevreden. Het weerspiegelt hun veerkracht en betrokkenheid bij Oxfam Novib.

Opleiding en training

Gemiddeld 5,5 werkdagen gebruikte onze medewerker in 2010 voor opleiding en training. Dat is minder dan het streefcijfer van 8. Dit getal is exclusief conferenties en dergelijke die niet altijd worden geregistreerd als 'leerdagen'.

Het budget voor opleidingen is in 2010 niet opgemaakt. Dat komt mede door de hoge werkdruk vanwege de grote interne veranderingen. Maar we letten er ook goed op waar we opleidingen kunnen 'inkopen' die gesubsidieerd worden. Ook namen medewerkers deel aan opleidingen bij andere Oxfams en omgekeerd.

Elk jaar organiseert Oxfam Novib een centrale leerdag voor alle medewerkers. In 2010 namen ook de leden van de IMPACT-alliantie deel. De dag stond in het teken van ondernemerschap. We willen een meer ondernemende organisatiecultuur. Dat is mede nodig om bij grotere donoren financiering te verwerven voor grote projecten.

Bovendien kan dit de particuliere fondsenwerving stimuleren. Daarnaast waren er weer veel 'Brown Bag Lunch'-bijeenkomsten, waarin deskundige gasten of eigen medewerkers vertellen over specifieke ontwikkelingen.

Omdat we meer gaan werken in fragiele staten en er meer medewerkers komen op de veldkantoren, besteden we veel meer aandacht aan de veiligheid van onze medewerkers. We streven naar het hoogste niveau ('professional'). Bij de decentralisatie krijgt de regionale manager een grotere rol bij de uitvoering van het veiligheidsbeleid. Het 'veiligheidsmanagementsysteem' moet in de loop van 2011 gaan voldoen aan de richtlijnen van het Centre for Safety and Development. Alle medewerkers die op dienstreis gaan hebben een veiligheidstraining gevolgd. In de loop van 2011 hoort ook iedereen voor vertrek een 'security briefing' te krijgen.

2.7.3 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Oxfam Novib wil klimaatneutraal werken. Vliegkilometers veroorzaken het merendeel van onze CO₂-uitstoot. We willen het aantal vliegkilometers per jaar met 5 procent verminderen. In 2007 en 2008 groeide het aantal nog met respectievelijk 8 en 4 procent door ons groeiende personeelsbestand en het opzetten van veldkantoren. In 2009 nam het aantal vliegkilometers drastisch af met 17 procent, maar in 2010 steeg het weer met 4 procent. Per saldo is er vergeleken met 2007 een daling gerealiseerd van 12 procent, minder dus dan beoogd.

We compenseren de resterende vliegkilometers met stortingen in het Hivos-klimaatfonds. Op die manier werkten we in 2010 klimaatneutraal.

Verantwoord inkopen

Oxfam Novib's inkoopbeleid moet niet alleen efficiënt en kostenbewust zijn, maar ook maatschappelijk verantwoord. We letten op de criteria van SenterNovem voor duurzaamheid.

In 2010 deed Oxfam Novib vier grote aanbestedingen met een duurzaam karakter:

- voor bankdiensten (aanbesteding samen met Hivos);
- voor de opslag van voorraden en de aflevering van bestellingen van de producten van de uitgeverij;
- de verwerking van schenkingen bij notariële akten;
- nieuwe print- en kopieermachines.

De Rabobank werd in 2010 onze nieuwe huisbankier in plaats van ABN AMRO.

2.7.4 Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht bepaalt het beloningsbeleid voor de directie. Periodiek wordt dat tegen het licht gehouden. In 2010 leidde dit niet tot veranderingen.

Oxfam Novib volgt de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van VFI (Vereniging van Fondsenwervende Instellingen) en de Code-Wijffels. De uitgangspunten hiervan voor beloning, functiewaardering en maximaal loon voor directeuren vormden het kader voor het 'Beloningsbeleid Directie' zoals vastgesteld op 5 oktober 2007 door de Raad van Toezicht. Directieleden vallen voor hun arbeidsovereenkomst niet onder de CAO van Oxfam Novib.

De Adviesregeling geeft criteria om de zwaarte van directiefuncties te wegen en komt zo tot normen voor maximale jaarinkomens. De Raad van Toezicht heeft met deze criteria onze directiefuncties gewogen. Wij hebben een meerhoofdige directie met een voorzitter. De functie van directievoorzitter kwam op 452 punten (maximaal jaarinkomen voor 2010 bij volledig dienstverband: 124.233 euro). De functie van 'gewoon' directielid kwam op 416 punten (maximaal 109.550 euro in 2010 bij volledig dienstverband).

De VFI heeft een richtlijn gegeven om de werkelijke jaarinkomens van directieleden aan te toetsen. De directieinkomens bleven binnen deze VFI-maxima. De werkelijke jaarinkomens waren 113.318 euro voor directievoorzitter F. Karimi, 100.341 euro voor de directieleden A.N. Papma en T.J. Bouma, en 90.321 euro voor directielid T. van der Lee. Deze bedragen zijn inclusief vakantiegeld en een variabel beloningsdeel. Alle directieleden hadden een volledige baan (1 fte) gedurende het hele jaar (12 maanden).

De variabele beloning is een jaarlijkse resultaatafhankelijke beloning die onderdeel is van het beloningsinstrumentarium en gebaseerd is op heldere prestatieafspraken – helder voor de Raad van Toezicht, het directielid, de medewerkers en de buitenwereld. De resultaatafhankelijke beloningen worden jaarlijks afgesproken.

De toelichting bij de Staat van baten en lasten in de jaarrekening bevat een toelichting op hoogte en samenstelling van de bezoldiging van de directieleden.

Op voorstel van de directie worden de directiesalarissen met ingang van 2011 met 14 procent verlaagd. Dat is hetzelfde percentage als waarmee intern de bureaus van Oxfam Novib moeten inkrimpen.

2.7.5 Ondernemingsraad

De aankomende bezuinigingen vanwege de lagere bijdrage van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor medefinanciering van ontwikkelingsorganisaties vroegen in 2010 veel aandacht van de Ondernemingsraad. De sociale plannen voor deze bezuinigingen zijn door de vakbond Abvakabo FNV met de directie uitonderhandeld. Daarnaast heeft de Ondernemingsraad zich in diverse adviezen uitgesproken om de gevolgen voor de medewerkers en de organisatie goed voor te bereiden. Helaas konden gedwongen ontslagen niet worden voorkomen.

Naast de bezuinigingen besteedde de Ondernemingsraad veel aandacht aan de advisering over de Single Management Structuur binnen Oxfam en de decentralisatie van de werkzaamheden van Oxfam Novib naar de

landen waarin we werken. De raad kan zich vinden in deze koers van de organisatie. De decentralisatie heeft grote gevolgen voor de medewerkers van Oxfam Novib. Het is een proces waarvoor de raad begrip heeft, maar dat zorgvuldige planning, coördinatie en begeleiding vraagt. De gevolgen voor de werkdruk en afscheid moeten nemen van zoveel medewerkers zijn aspecten, waarvoor de raad nadrukkelijk de aandacht van de directie heeft gevraagd.

De Ondernemingsraad heeft de directie negatief geadviseerd over het voorgenomen tijdpad voor de decentralisatie. De directie zal toezien op een goede balans tussen snelheid en zorgvuldigheid.

2.8 Lerende organisatie

2.8.1 Evaluaties

Oxfam Novib leert graag hoe ons werk nog betere resultaten kan opleveren. Daarom maken we veel werk van evaluaties. Dat gebeurt niet alleen per project, maar ook per programma of thema (bijvoorbeeld microkredieten). Ook waren er 'landenevaluaties' voor de afzonderlijke 'kernlanden'.

Partnerorganisaties moeten zelf hun eigen projecten laten evalueren en het rapport publiceren. Bij grotere projecten verlangt Oxfam Novib dat een deskundige van buiten de evaluatie doet. Een eenjarig project is een 'groter project' als wij er meer aan betaalden dan 250.000 euro. Bij meerjarige projecten is deze grens 500.000 euro.

In 2010 stuurden partnerorganisaties ons 99 evaluatierapporten. Daarmee was bijna 46 miljoen euro gemoeid die de partners van Oxfam Novib hadden ontvangen. Onze medewerkers beoordelen de evaluaties. Van de 99 rapporten vonden zij er 10 onvoldoende. In die gevallen volgt er overleg met de betreffende partner over te nemen maatregelen. Bijvoorbeeld een aanvullend onderzoek, of versterking van de organisatie van de partner.

Draagvlak meten

De Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB) van het ministerie van Buitenlandse Zaken kwam in 2009 met een evaluatie van het werk om het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking te versterken. Dat werk staat nog in de kinderschoenen, stelde de IOB. Hulporganisaties en het ministerie zelf wisselen nu gegevens uit over het meten van effecten van campagnes.

De evaluatie van de online campagne EEN voor de Millenniumdoelen, die in 2010 is begonnen, gaat ook kennis opleveren voor het meten van de effecten van campagnes.

CASE

S

Vrouwenbesnijdenis in delen Ethiopië bijna verdwenen

In een groot gebied van Ethiopië, wordt nog maar vijf procent van de vrouwen besneden, terwijl dat enige jaren geleden nog 99 procent was. Het is het gebied waar partnerorganisatie KMG (Kembatti Mentti Gezzimma) strijdt tegen vrouwenbesnijdenis.

Dit indrukwekkende effect van de activiteiten van KMG staat in het evaluatierapport over Oxfam Novib's werk in Ethiopië van 2003 tot eind 2009. In deze periode financierde Oxfam Novib voor 23,1 miljoen euro projecten in Ethiopië.

Het succes op het gebied van vrouwenbesnijdenis is vooral te danken aan de werkwijze van de partnerorganisaties. Zij combineren projecten voor bijvoorbeeld landbouwverbetering met aandacht voor man-vrouwverhoudingen en voor meer maatschappelijke participatie van de deelnemers in het project. Deze aanpak was ook zeer vruchtbaar bij de bestrijding van hiv en aids.

Helaas kunnen we, door de bezuinigingen van de regering op het geld voor hulporganisaties, na 2011 niet doorgaan met ons werk in Ethiopië. We helpen onze partnerorganisaties met andere financiers te vinden.

== =

Evaluatie noodhulp aardbeving Pakistan in 2005

Een aardbeving trof in oktober 2005 Pakistan en India (Kashmir). Bijna 75.000 mensen verloren het leven. De Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) hielden een grote inzamelingsactie, die 42 miljoen euro opbracht. Met bijna 4,8 miljoen euro van dit bedrag ging Oxfam Novib aan de slag. De andere organisaties waren Cordaid, Rode Kruis, Kerk in Actie, Unicef, Stichting Vluchteling, Terre des Hommes en Tear Fund.

Met het geld is gezorgd voor voedselhulp, drinkwater, tijdelijk onderdak, kookgerei, zeep en andere hygiënebenodigdheden, psychosociale hulp, herbouw van scholen en herstel van middelen van bestaan. De laatste bedragen zijn in maart 2009 besteed.

Oxfam Novib was in 2010 voorzitter van de SHO en in de eerste helft van het jaar, bij de hulpactie in Haïti, ook coördinator van de hulpverlening door SHO-leden.

In oktober 2010 kwam de SHO met een overkoepelende evaluatie. Eerder waren al 19 rapporten verschenen over onderdelen van de hulpacties. Belangrijkste conclusies: de projecten voor voedsel, onderdak, water, gezondheidszorg en onderwijs waren belangrijk voor de mensen. De samenwerking met de lokale bevolking was over het algemeen goed. Ondanks de grote logistieke problemen werden projecten goed afgerond.

Wat beter had gekund, is om na afloop van een project de zaken goed over te dragen aan Pakistaanse instanties en overheden. Verder verliep de herbouw van scholen in een aantal gevallen erg inefficiënt. De evaluatoren stellen de vraag of de hulporganisaties dat wel moeten doen. In de onderwijsprojecten is er bovendien weinig op gelet of meisjes en vrouwen wel voldoende deelnamen. Ook bij andere projecten liepen de organisaties op tegen culturele barrières tegen betrokkenheid van vrouwen.

Verder constateren de evaluatoren dat de coördinatie tussen de internationale hulporganisaties beter kan. Daarbij tekenen ze aan dat de hulporganisaties in Pakistan voor het eerst werkten met een nieuwe procedure voor de coördinatie.

Evaluatie van ons werk in Burundi

Veel pluspunten, maar ook enkele minpunten kreeg Oxfam Novib van de externe deskundigen die in 2010 ons werk in Burundi evalueerden.

De evaluatie betrof de jaren 2005-2009. In die periode financierden we voor 5,7 miljoen euro projecten van partnerorganisaties in Burundi.

Voldoende waren de resultaten met bestrijding van hiv en aids. En goed noemt het rapport de resultaten met conflictbeheersing: de bevolking leeft vreedzamer waar partnerorganisaties van ons actief zijn. Dat komt ook doordat de organisaties er goed op letten dat ze in een gespannen situatie bepaalde partijen niet bevoordelen boven andere.

Onvoldoende waren de resultaten van landbouwprojecten. De effecten van klimaatverandering en een virus in de maniok gooiden roet in het eten. Ook betekenden de projecten te weinig voor juist de kwetsbare groepen. Ook met het voorbereiden van bevolking en partnerorganisaties op mogelijke rampen en conflicten haalden we onze doelen niet. Dat kwam ook doordat Oxfam Novib te veel in te korte tijd wilde bereiken.

Een sterk punt, volgens de deskundigen, is dat Oxfam Novib de partners voor een lange termijn ondersteunt om een sterkere organisatie te worden. Dat leidt tot duurzame resultaten op langere termijn.

Per saldo noemden de evaluatoren het effect van ons werk op de armoede van huishoudens 'onbevredigend'.

Daarom gaat Oxfam Novib partners bij nieuwe projecten vragen vooraf de situatie van de meest kwetsbaren in kaart te brengen, zodat het project beter met hen rekening houdt. Ook gaan we ons werk in Burundi toespitsen op middelen van bestaan (recht 1) en participatie (recht 4).

Zo'n toespitsing geldt trouwens niet alleen voor Burundi, maar voor alle landen waar we werken. Per land werken we voortaan aan maximaal drie van de vijf basisrechten.

Snelle inspecties van noodhulpacties werken goed

Bij noodhulpacties van Oxfams gaan vaak eigen deskundige medewerkers al na zes weken inspecteren hoe de hulpverlening verloopt. Deze verse blik leidt vaak tot verbeteringen.

Op verzoek van Oxfam International heeft Oxfam Novib in 2010 twaalf van zulke 'real time evaluaties' nader bekeken. De noodhulp kwam over het algemeen op tijd. Bijna altijd werd er goed op gelet dat de noodhulp tevens de ontwikkeling op langere termijn dient (wederopbouw).

Verbeterpunten zijn de logistiek, de personele bezetting en de organisatie in het algemeen, en aandacht voor de politieke omstandigheden en de veiligheid.

Metten wat we hebben bereikt

Partnerorganisaties rapporteren aan Oxfam Novib hoeveel mensen zij bereiken met hun werk, bijvoorbeeld doordat zij deelnemen aan activiteiten van partnerorganisaties. De afgelopen vier jaren waren dat 44,4 miljoen vrouwen, mannen en kinderen. Bij projecten of programma's die wij niet volledig maar voor een deel financieren, is het bereik toch volledig meegeteld. Sommige partners, zoals onderwijsorganisatie Pratham in India, krijgen geld voor hun organisatie en niet (alleen) voor afzonderlijke projecten of programma's. In deze gevallen is het hele bereik van de partnerorganisatie meegeteld in het aantal van 44,4 miljoen mensen, ook al financierde Oxfam Novib maar een beperkt deel van de kosten van de organisatie.

Dit bereikcijfer zegt echter nog weinig over de vraag of de bereikte mensen ook echt hun positie hebben kunnen verbeteren en minder in armoede verkeren. Vanaf 2011 gaan we daarom op een meer geavanceerde manier meten wat wij bereiken. Voorop staat dan de vraag welk effect ons werk op welk aantal mensen heeft gehad.

2.8.2 Oxfam Novib Innovatiefonds

CASE

S

Leraren helpen het taboe op hiv te doorbreken

Oxfam Novib moet meer werk maken van training van leraren om het taboe op hiv en aids te doorbreken. Dit blijkt uit de ervaringen met het innovatiefonds.

De meeste leerkrachten durven nog te weinig te praten over seksualiteit en schrijven de verspreiding van hiv en aids toe aan medische oorzaken. Terwijl er bij jongeren zelf duidelijk een behoefte is aan seksuele voorlichting, zo bleek in Bangladesh.

Ook in West-Afrika beperkt de verhouding leraar-leerling de openheid. In Nigeria schakelen partnerorganisaties nu jongerenclubs en nieuwe media in, zoals in het succesvolle project 'Learning about living'.

Oxfam Novib zette in 2007 het innovatiefonds op voor vernieuwende projecten op het snijvlak van democratisch en inclusief onderwijs, hiv-bestrijding en het recht van vrouwen en meisjes om zelf over hun seksualiteit en het krijgen van kinderen te beslissen.

Eind 2010 hadden er 98 partnerorganisaties gebruik van gemaakt – bijna het dubbele van het aantal dat we in 2007 hadden verwacht. Zij gebruikten de afgelopen vier jaren 25 miljoen euro uit het speciale fonds.

Een andere partner die met steun van het fonds nieuwe, succesvolle werkvormen ontwikkelde, is Candlelight in Somaliland. Zij werkt met religieuze leiders, jongeren en docenten om informatie over hiv, gender, seksuele rechten, stigma en discriminatie te verspreiden. Dat dat mogelijk is, is op zichzelf al opmerkelijk, gezien de conservatieve religieuze cultuur daar. Candlelight wilde sms-berichten gebruiken om haar informatie te verspreiden, zodat grote groepen mensen bereikt kunnen worden, ook op het platteland. Maar de telefoonmaatschappij vond de sms-berichten te gevoelig liggen en wilde op het laatste moment geen medewerking verlenen. Dat was een grote tegenslag voor Candlelight. Zij gaat nu proberen Youtube in te zetten. In 2010 was er in Zuid-Afrika een Oxfam-workshop om de ervaringen met het innovatiefonds uit te wisselen. Hieraan namen 35 partnerorganisaties van over de hele wereld deel.

== =

2.8.3 Kennis delen

Oxfam Novib maakt veel werk van uitwisseling van kennis en ervaring, met name tussen de partnerorganisaties. Leren van elkaar vergroot de effectiviteit van ons werk.

In 2007 hebben we hiervoor het project Knowledge Infrastructure with and between Counterparts (KIC) opgezet. Er werden speciale medewerkers aangesteld. Er kwamen bijeenkomsten om kennis en ervaringen uit te wisselen. En op internet is een KIC-portal opgezet, toegankelijk voor partners, eigen medewerkers en anderen die toegang vragen tot deze kennisbank. De portal echter is niet meer online. De internetopzet werd door de nieuwste technologische ontwikkelingen ingehaald en werkte onvoldoende.

Sinds de start van KIC maakten 437 partnerorganisaties ervan gebruik. In 2010 waren 96 partnerorganisaties en 9 andere Oxfams actief in KIC-projecten. Bij verschillende projecten deden ook universiteiten en andere kennisinstellingen op gebied van ontwikkelingssamenwerking mee.

De uitwisseling van kennis via KIC kwam bijvoorbeeld goed van pas bij ons streven dat partners en wijzelf bij al onze programma's en projecten er rekening mee houden dat ze verschillend kunnen uitpakken voor mannen en vrouwen als je daar niet vooraf goed op let ('gender mainstreaming'). Ook voor bestrijding van hiv en aids is goed gebruik gemaakt van de mogelijkheden die KIC biedt.

In Somalië gebruikten we KIC voor de uitwisseling van ervaringen tussen vijf partnerorganisaties die noodhulp geven. De partner Horn Relief leidde de uitwisseling. Zo kon een nieuwe hulpmethode met verstrekking van geld in plaats van hulpgoederen snel worden verbreed.

Bij de decentralisatie en de samenwerking in de IMPACT-alliantie zal de komende jaren KIC goed van pas komen om kennis 'uit het veld' en nieuwe technologieën te verspreiden.

Met ontwikkelingsorganisatie Hivos gaan we trainingen organiseren en ict-mogelijkheden ontwikkelen voor partnerorganisaties en de eigen medewerkers. Wij brengen de mogelijkheden van KIC in, Hivos haar Kennis Programma. We willen samen een sterkere koppeling maken tussen theorie en praktijk door vraagstukken uit de praktijk aan te pakken in samenwerking met kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties in ontwikkelde en ontwikkelingslanden.

Vanaf 2011 is 'kennis- en innovatiemanagement' één van de 'interventiestrategieën' van Oxfam Novib, naast directe armoedebestrijding, maatschappijopbouw en beleidsbeïnvloeding.

2.9 Hoe beheers je de risico's in het werk?

Oxfam Novib opereert in een complexe omgeving en in landen waar je meer risico's loopt dan in bijvoorbeeld in Nederland. Daarom hebben we een 'risicobeheersplan'. Dat wordt regelmatig aangepast aan actuele ontwikkelingen. Het gaat om drie soorten risico's: strategische risico's, operationele risico's en 'compliance' risico's. In 2010 is het riskregister flink bijgesteld.

Strategische risico's

Onze inkomsten kunnen schommelen. Dat gaat in de toekomst waarschijnlijk méér gebeuren. In 2010 werden we ermee geconfronteerd doordat het kabinet pas laat in het jaar duidelijkheid gaf over de bijdrage uit het regeringsbudget voor 'medefinanciering' met ingang van 2011. Die gaat fors omlaag, zonder overgangperiode. 'Risicobeheersing' betekent dan dat de organisatie in staat is de klap snel genoeg te verwerken. En snel zorgen dat we niet te veel afhankelijk zijn van één inkomstenbron.

Daarom maken we meer werk van grote projecten die we voor financiering indienen bij grote internationale instellingen, zoals fondsen van de Europese Unie en de Verenigde Naties, maar ook bij grote 'foundations'. Dat werk gebeurt gedeeltelijk op onze veldkantoren.

Onze ambitie is dat we over een aantal jaren terug zijn op het inkomstenniveau van 2009.

De stemming in politiek en samenleving tegenover ontwikkelingssamenwerking is minder positief geworden. Acties voor hulp aan bijvoorbeeld Haïti gaan goed, maar het algemene draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking is in Nederland in 2010 zwakker geworden. We bieden daar tegenwicht aan met creatieve communicatie (Hyves, facebook, twitter en andere WEB-technologie) en meer openheid. We zoeken de dialoog met geïnteresseerden én met critici. En we rapporteren zorgvuldig wat we met het geld, bijvoorbeeld van een SHO-actie als voor Haïti, hebben gedaan.

Operationele risico's

Oxfam Novib gaat decentraliseren en intensiever samenwerken in Oxfam-verband. Meer taken én medewerkers komen bij veldkantoren in ontwikkelingslanden. In landen waar méér Oxfams werken, worden hun programma's samengevoegd en krijgt één Oxfam de leiding.

Dat maakt ons efficiënter, maar brengt ook nieuwe risico's met zich mee. Daarvoor waakt het projectteam verandermanagement dat is ingesteld. Medewerkers van veldkantoren worden intensief ingewerkt.

Elk veldkantoor heeft een veiligheidsplan opgesteld. Omdat medewerkers van ons hoofdkantoor meer op dienstreis zullen zijn, moeten zij eerst een veiligheidstraining hebben gevolgd en voor vertrek een 'veiligheidsbriefing' over hoe om te gaan met de risico's waarmee zij te maken kunnen krijgen. Alle veldkantoren werken nu met hetzelfde boekhoudsysteem. Procedurehandboeken zijn gestandaardiseerd. De rapportages van de veldkantoren worden beter en komen al sneller op het hoofdkantoor in Den Haag. Onze veldkantoren hebben een ISO-certificaat. Externe auditors voor dit certificaat gingen in 2010 op twee veldkantoren kijken, in Burundi en in de Palestijnse gebieden. Onze interne auditors onderzochten in 2010 alle veldkantoren. Het leverde geen punten op die anders geregeld moeten worden. Alle veldkantoren zijn ook onderzocht door een externe financiële auditor. Verbeteringen die daaruit voortvloeiden, zijn met ingang van 2011 doorgevoerd.

Compliance-risico's

Bij 'compliance-risico's' gaat het om het risico dat in de organisatie bepaalde wetten en regels niet goed worden gerespecteerd. Daartoe horen ook de eisen voor het keurmerk van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) en het ISO-certificaat. In 2010 waren hiermee geen problemen. De norm voor het CBF-keur is dat de kosten voor fondsenwerving gemiddeld over drie jaar gerekend niet meer mogen zijn dan een kwart van de opbrengst. In 2010 kwamen wij uit op 22,2 procent. We haalden met onze fondsenwerving wel weer meer binnen, ondanks de zwakke economie. Nieuwe methoden voor fondsenwerving gingen echter gepaard met relatief hogere wervingskosten. Het CBF heeft ons keurmerk verlengd tot en met 2013.

Anticorruptiebeleid

De uitgangspunten van Oxfam Novib's anticorruptiebeleid zijn:

- Oxfam Novib tolereert geen omkoping, misleiding of belangenverstrengeling;
- Iedereen heeft in het voorkómen van corruptie een eigen verantwoordelijkheid;
- Alle vermoedens van corruptie worden terdege onderzocht en, indien aangetoond, gesanctioneerd.

Het anticorruptiebeleid maakt deel uit van het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers. Het beleid verplicht medewerkers verantwoordelijkheid te nemen om corruptie te voorkomen. Daarbinnen heeft Oxfam Novib een 'Protocol en procedure voor onrechtmatige bestedingen'. Deze interne richtlijn treedt in werking zodra er berichten binnenkomen of vermoedens ontstaan van mogelijke onrechtmatige bestedingen bij uitvoerende organisaties. De richtlijn verplicht tot handelen bij gesignaleerde of vermeende onrechtmatige bestedingen. Als we vermoeden dat een partnerorganisatie geld van ons onrechtmatig besteedt, stoppen we met geld overmaken en stellen een onderzoek in. Wordt fraude vastgesteld, dan proberen we het geld terug te halen. We stellen ook eventuele andere donoren van de partnerorganisatie op de hoogte. In het overleg met partners over nieuwe projecten besteden we veel aandacht aan hun financiële systemen, financiële beheersmaatregelen en bedrijfsvoering.

In 2010 constateerde Oxfam Novib 12 nieuwe gevallen van risico op fraude, vier meer dan in 2009. Na onderzoek bleken 6 gevallen inderdaad fraude, de 6 andere niet. Vier van de zaken zijn inmiddels afgesloten. Uit 2009 liepen er nog 3 zaken. Gemiddeld duurt het een jaar om een zaak af te ronden. Gevallen van fraude door een individuele werknemer zijn meestal in een aantal maanden afgerond. Wanneer we geld terugvragen of de partnerorganisatie zit in een moeilijk bereikbaar gebied, kan het soms wel twee jaar duren.

Aan het eind van 2010 liepen er nog 11 zaken. We laten geen enkel geval op zijn beloop, ook al zijn het slechts geruchten. Echte fraude komt slechts bij ongeveer één procent van onze rond 850 partnerorganisaties voor. Het met aantoonbare fraude gemoeide bedrag in 2010 was 150.000 euro.

Als een partnerorganisatie haar contractuele verplichtingen niet nakomt, blokkeert het administratieve systeem van Oxfam Novib de betalingen aan deze partner. Zo'n verplichting is om tijdig inhoudelijk en financieel te rapporteren over het project dat wij mee financieren. In 91 procent van de financieringscontracten met partners stond in 2010 dat de partner ook jaarrekeningen moet sturen, voorzien van een controleverklaring van een accountant. Deze regels, en ook sancties, staan in de Algemene Voorwaarden die deel uitmaken van financieringscontracten met partners.

90 procent van alle partnerorganisaties leverde een rapportage met een controleverklaring van een accountant. Over 97 procent van het totale bedrag waarvoor Oxfam Novib in 2010 projecten van partners heeft goedgekeurd, komt een controleverklaring.

Code Goed Bestuur

Onze bestuursstructuur voldoet aan de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen (Commissie-Wijffels).

Onderzoek van de regering naar de hoogte van directiesalarissen bij ontwikkelingsorganisaties liet zien dat Oxfam Novib wat dit betreft buiten de top-20 viel.

In de bijlage 'verantwoordingsverklaring' staat hoe het toezicht op de Stichting Oxfam Novib is geregeld en hoe er wordt gestuurd op resultaten.

2.10 Financiën

De uitgaven van Oxfam Novib in 2010 waren 160 miljoen euro en de inkomsten 178 miljoen.

Inkomsten

De belangrijkste inkomstenbron van Oxfam Novib is de bijdrage van het budget van de regering voor ontwikkelingssamenwerking ('medefinanciering'). In 2010 betrof dit 97 miljoen euro. Dat was 54 procent van onze inkomsten. Van vaste donateurs, giftgevers, uit nalatenschappen en van bedrijven (sponsoring) ontvingen wij 28,8 miljoen euro. Dat was een half miljoen meer dan was begroot. De bijdragen van donateurs liepen terug, maar dat werd meer dan gecompenseerd door nalatenschappen en de bijdragen van bedrijven. Ook van grote 'institutionele' donoren (internationale instellingen, grote foundations) kregen we meer toegezegd, namelijk 36,5 miljoen euro. Hiervan kwam 20,5 miljoen van SIDA, het Zweedse overheidsagentschap voor ontwikkelingssamenwerking, voor een project in Mozambique. Van de Nationale Postcode Loterij ontvingen wij 13,5 miljoen euro.

Uitgaven

De grootste uitgavenpost in 2010 waren de bestedingen voor *structurele armoedebestrijding*, zoals projecten van partnerorganisaties in ontwikkelingslanden. Hieraan besteedden we 147,5 miljoen euro. Daarnaast lobbyden wij bij overheden, bedrijven en andere instellingen om ook rekening te houden met de belangen van de allerarmsten. En in Nederland voerden we campagnes, zoals de Groene Sint, om ook het publiek voor ons werk in actie te krijgen.

Voor de eigen fondsenwerving maakten we 6,4 miljoen euro kosten. Dat was 22,2 procent van onze inkomsten uit eigen fondswerving, zoals was begroot, en ruim binnen de norm van maximaal 25 procent om het keurmerk van het CBF te krijgen. Aan beheer en administratie gaven we 2,7 miljoen euro uit. Dat is 1,6 procent van onze totale uitgaven, inclusief verstrekte leningen voor met name microkredieten.

Meer gegevens over onze inkomsten en bestedingen staan in de Jaarrekening hoofdstukken 7 en 8, die is goedgekeurd door de accountant (PricewaterhouseCoopers Accountants NV).

3 Resultaat per rechtenprogramma

Oxfam Novib en haar partnerorganisaties in ontwikkelingslanden hebben in 2010 met hun werk 44,4 miljoen mensen bereikt. Zij hadden profijt van de projecten en programma's of namen deel aan activiteiten van partnerorganisaties.

Ons werk heeft ook de slagkracht van maatschappelijke organisaties versterkt, zelfs in de Arabische wereld en China. We hebben media financieel ondersteund, waardoor overheden beter ter verantwoording kunnen worden geroepen. We steunden organisaties die burgers helpen hun rechten op te eisen.

Helaas moesten we daarbij de afgelopen vier jaren opboksen tegen een neerwaartse trend in de politieke vrijheden en ruimte voor burgerrechten.

3.1 Recht op middelen voor een duurzaam bestaan

Oxfam Novib vindt dat iedereen zeker moet kunnen zijn van voldoende voedsel en inkomen. Mensen moeten toegang hebben tot onmisbare hulpbronnen als land en water. En ze verdienen een eerlijk loon voor hun werk om een zelfstandig bestaan te kunnen opbouwen.

Mensen die in armoede leven zijn kwetsbaar. Juist het armste deel van de wereld, zoals Afrika ten zuiden van de Sahara, voelde de gevolgen van de ongunstige wereldeconomie het sterkst. Na de zomer van 2010 liepen bovendien de voedselprijzen weer sterk op. Een aantal, ook kleine, landbouwers profiteert daarvan, maar voor méér dan één miljard mensen betekent het dagelijks honger lijden.

Ook veranderingen in het klimaat bedreigen economisch zwakke burgers vaak het hardst, terwijl zij het minst de klimaatverandering veroorzaken. Oxfam Novib zet zich samen met lokale partners in om de voedsel- en inkomenszekerheid van deze mensen te vergroten. Onze partnerorganisaties verstrekken bijvoorbeeld kleine leningen, of strijden voor eerlijke handelsregels.

In 2010 steunden we 436 partnerorganisaties die werken aan voldoende voedsel, een beter inkomen en een duurzamer bestaan voor mensen in armoede. Deze partners samen bereikten in 2010 met hun werk 12 miljoen mensen (54 procent vrouwen). Dat is meer dan we hadden verwacht. Wel heeft de economische crisis de duurzaamheid van onze resultaten onder druk gezet.

Tabel 3.1

Begroting en uitgaven voor het programma 'recht op middelen voor een duurzaam bestaan'

in miljoen euro

Jaarplan 2010	uitgaven 2010	Bedrijfsplan 2007-2010	uitgaven 2007-2010
63,3	56,8	245,4	232,8

De cijfers betreffen alle uitgaven van Oxfam Novib voor dit programma, minus de uitgaven voor fondsenwerving en draagvlakversterking en minus de uitgaven bij noodhulpacties van SHO of andere Oxfams.

Vooruitlopend op de lagere inkomsten uit 'medefinanciering' van het ministerie van Buitenlandse Zaken is Oxfam Novib in 2010 al begonnen met minder meerjarige projecten van partnerorganisaties goed te keuren. Projecten lopen in de regel drie jaar en wij vonden het onverantwoord te veel verplichtingen aan te gaan als de inkomsten scherp dalen. Daardoor is in 2010 minder uitgegeven dan Jaarplan en Bedrijfsplan beoogden (zie tabel 3.1). Het geld hiervoor was voor een deel echter al wel van het ministerie ontvangen uit de medefinanciering van de afgelopen bedrijfsplanperiode. Dit geld blijft geormerkt voor projecten van partners. In de jaarrekening 2010 (hoofdstuk 8) wordt dat zichtbaar in de geormerkte fondsen en reserves, die tijdelijk met 18 miljoen euro oplopen. Deze extra reserve maakt het mogelijk wat meer geleidelijk en verantwoord afscheid te nemen van partners en landen.

Wat wilden we bereiken met ons Bedrijfsplan 2007-2010 en wat was eind 2010 bereikt?

Doelen voor eind 2010:

- De voedsel- en inkomenszekerheid van 6,8 miljoen mensen (van wie 5 miljoen vrouwen) is verbeterd.
- 4,1 miljoen mensen ontvangen microkredieten en andere financiële diensten van partnerorganisaties.
- Mede door lobby van Oxfam Novib en haar partners hebben twintig regeringen en internationale instanties hun beleid bijgesteld ten gunste van eerlijke handel en arbeidsrechten.
- Door lobby van Oxfam Novib zijn vijftien bedrijven aangezet tot maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De arbeidsomstandigheden van 2,6 miljoen mensen (van wie 70 procent vrouwen) zijn verbeterd.
- Er is een goed en rechtvaardig klimaatakkoord als opvolger van het Kyoto-protocol.

Bereikt:

- Eind 2010 hadden 12 miljoen mensen (5,6 miljoen mannen en 6,4 miljoen vrouwen) door het werk van partnerorganisaties in de afgelopen vier jaren een beter inkomen en meer voedselzekerheid. Ondanks de economische tegenwind is het doel dus ruimschoots gehaald. Die tegenwind maakt wel onzeker of dit resultaat blijvend zal zijn.
- Eind 2010 hadden onze partnerorganisaties aan 7,9 miljoen klanten (71 procent vrouwen) microkredieten of kleine verzekeringen verstrekt. Ook dit doel is dus ver overtroffen.
- In zeker 39 gevallen hebben partnerorganisaties de afgelopen vier jaren veranderingen van overheidsbeleid in de richting van rechtvaardige handel en betere arbeidsrechten weten te bereiken. Met name in West-Afrika, Zuidoost-Azië en Latijns-Amerika had de lobby van organisaties succes. Ook dit doel is dus ruim gehaald.
- Eind 2010 hadden 46 bedrijven verantwoordelijkheid genomen voor wat er gebeurt in de keten van producent tot consument. In 2009 waren het er al 33 en in 2010 kwamen er nog 13 bij. Bekende successen waren de cacao-bedrijven ('Groene Sint' voor eerlijke chocola), banken ('Eerlijke Bankwijzer') en producenten en verwerkers van palmolie.
- Het doel van betere arbeidsomstandigheden voor 2,6 miljoen mensen is niet gehaald. Eind 2010 zagen bijna 2 miljoen hun arbeidsrechten beter gerespecteerd door het werk van Oxfam Novib. Vooral in Azië bleven de resultaten achter. Dit komt mede doordat partners voor dit werk geen nieuwe donorcontracten kregen van Oxfam Novib omdat wij met ingang van 2011 dit onderwerp geen prioriteit meer geven.
- Na de kater van de mislukte klimaatop van december 2009 in Kopenhagen kwam er in 2010 in Cancún op een aantal punten toch een akkoord. Het omvat een wereldwijd klimaatfonds voor ontwikkelingslanden om hun land en hun economie aan te passen op de klimaatveranderingen. Dat is vooral hard nodig vanwege de effecten voor landbouw en voedselvoorziening. Oxfam had intensief campagne gevoerd voor het fonds. De afspraken van het Kyoto-protocol blijven staan, maar Oxfam vindt die nog onvoldoende. Eind 2011 is in Durban de volgende klimaatop.

CASE

Betere onderhandelingspositie voor cacaoboeren

'Het is toch gek dat de cacaoboeren in Ivoorkust in armoede leven, terwijl ons land de grootste cacao-exporteur ter wereld is', constateert N'Guessan Konan Toussaint. Hij is voorzitter van UIREVI, een organisatie die boeren helpt hun cacao fairtrade gecertificeerd te krijgen.

De omstandigheden waaronder de cacaoboeren in Ivoorkust moeten werken zijn zwaar. Van de prijs die ze voor hun product krijgen, kunnen velen nauwelijks rondkomen. Er werken nog steeds veel kinderen op plantages, zodat gezinnen het hoofd boven water kunnen houden. 'Met de introductie van certificering zijn boeren zich meer bewust geworden van de problemen die kinderarbeid met zich meebrengt', vertelt Toussaint. Ook signaleert hij dat boeren steeds meer hun lot in eigen hand nemen en zich organiseren. 'Door lid te worden van een coöperatie kunnen ze hun positie ten opzichte van handelaren verbeteren en een goede prijs voor hun cacao uitonderhandelen.'

UIREVI (Union Inter-Régionale Victoire) is opgericht in 2005. Inmiddels verenigt de organisatie 41 coöperaties die samen 13.156 boeren vertegenwoordigen. Deze boeren produceren met name cacao en koffie. In 2010 zijn er met steun van Oxfam Novib tien coöperaties fairtrade gecertificeerd. Zij verkochten 7.000 ton cacao, waarvan 1.500 ton volgens de fairtrade standaarden. UIREVI zelf werd in 2010 als eerste en enige bond in Ivoorkust fairtrade gecertificeerd. Bovendien verwierf de organisatie de bevoegdheid om zelf cacao te mogen exporteren.

In Nederland voerde Oxfam Novib actie met de 'Groene Sint' om alle niet-duurzame cacao de supermarkten uit te krijgen. De Groene Sint kon tevreden naar huis. De supermarkten, verenigd in het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel, beloofden om uiterlijk in 2012 enkel nog eerlijke chocoladeletters te verkopen. 'Een fantastisch resultaat', stelde Adrie Papma, directeur Bedrijfsvoering en Private Sector van Oxfam Novib. 'Supermarkten en andere winkels hebben hun verantwoordelijkheid genomen en laten zien dat het anders kan. Hierdoor kunnen duizenden cacaoboeren niet alleen voor zichzelf maar ook voor hun gezinnen een zelfstandig bestaan opbouwen.'

Als klap op de vuurpijl ondertekende in maart 2010 een brede groep chocoladefabrikanten, supermarkten, andere bedrijven en maatschappelijke organisaties onder leiding van minister Verburg van Landbouw de intentieverklaring voor duurzame cacao. Daarin spraken ze af dat in 2015 de helft van alle in Nederland gebruikte cacao duurzaam geproduceerd zal zijn en in 2025 zelfs alle cacao. Met deze afspraak loopt Nederland voorop in de wereld.

Het succes van de Groene Sint was voor een belangrijk deel te danken aan het gebruik van sociale media om de campagneboodschap te verspreiden.

Op onze jaarverslagsite staan de reacties uit de cacaosector.

== =

CASE

Familie Jansen op reis in Uganda

'Mensen zijn geen slachtoffer – ook al zijn ze dat vaak geweest, zeker in het noorden van Uganda. Mensen zijn niet hulpbehoevend, zij willen en kunnen hun eigen toekomst vormgeven. Zeker als ze waar nodig daar wat hulp bij krijgen.' Dat zag Oxfam Novib-ambassadeur Dolf Jansen in juli 2010 tijdens een reis door Uganda.

Met partner Margriet, dochter Aike (13) en zoon Cian (11) nam cabaretier, presentator, langeafstandsloper en Oxfam Novib-ambassadeur Dolf Jansen een kijkje in het 'veld'. Met twee medewerkers van Oxfam Novib reisden zij naar Arua, in het noorden van Uganda, het armste deel van het land. Hier werken veel partnerorganisaties van Oxfam Novib.

Op hun rondreis bezochten ze de projecten van Cream (microkrediet), Vedco (landbouw), Environmental Alert (landbouwlobby) en Fawe (onderwijs). Dolf Jansen: 'Stuk voor stuk inspirerende ontmoetingen, stuk voor stuk momenten dat ik er nog meer van overtuigd raakte dat dit de manier is. De manier om mensen, gemeenschappen, landen te helpen. Laat mensen zelf uitvinden wat ze nodig hebben – geef ze wat geld om iets te 'ondernemen', goed onderwijs, zaaigoed en agrarische adviezen – en ondersteun ze bij het realiseren van hun ideeën en plannen.'

'Een week lang was ik nóg trotser dan ik al jaren ben, als ambassadeur van Oxfam Novib.' Jansen deelde zijn enthousiaste ervaringen niet alleen op de Oxfam Novib-site, maar ook op het muziekfestival Lowlands. En dochter Aike blikt uitgebreid terug in een uitzending van het Jeugdjournaal.

= = =

CASE

D

Succes verblindt

'Het succes van ROPPA is bij wijze van spreken ook de doodsteek voor deze regionale boerenbeweging in West-Afrika geweest', analyseert Ron Delnoye, programmamedewerker van Oxfam Novib.

Sinds de oprichting in 2000 is ROPPA van onschatbare waarde gebleken voor de belangenbehartiging van kleine boeren in West-Afrika. Zo kwam de organisatie al snel bij de Wereldhandelsorganisatie met succes op voor de belangen van katoenboeren. Vervolgens wist ze de West-Afrikaanse regeringen ervan te overtuigen niet de voor de West-Afrikaanse boeren schadelijke Europese Partnerschapsakkoorden (EPA's) te tekenen. Verder heeft de organisatie, die in tien landen actief is, de laatste jaren constructief bijgedragen aan een betere landbouwpolitiek van de ECOWAS, de tegenhanger van Europese Unie in West-Afrika.

'Met haar succes was ROPPA een voorbeeld voor boerenorganisaties in andere regio's in Afrika', verduidelijkt Delnoye. 'En omdat er op regionaal niveau maar één boerenbeweging was, zochten veel internationale organisaties en donoren, waaronder drie verschillende Oxfams, de samenwerking met ROPPA. Maar doordat de organisatie naar buiten zo succesvol was en er geen alternatief bestond, was er minder aandacht voor de interne organisatie. Wij hadden dat laat in de gaten.'

In 2009 bleek uit een evaluatie dat ROPPA, ondanks haar successen, toe was aan modernisering. Delnoye: 'Met name het projectmanagement liet te wensen over. Door de veelheid en gevarieerdheid van de projecten die ROPPA in de loop van de tijd met verschillende partijen had getekend, zagen ze, ook door het ontbreken van duidelijke procedures, door de bomen het bos niet meer. Zowel de verantwoording aan donoren als aan de eigen achterban was problematisch geworden. En zeker ook omdat ROPPA regeringen wil aanspreken op hun transparantie, was het duidelijk dat er iets moest gebeuren.'

In januari 2010 organiseerde ROPPA een ronde tafel voor alle partners om haar visie op de evaluatie te geven. Vervolgens werd in maart het bestuur en het Comité Technique (verantwoordelijk voor het projectmanagement) vervangen. In december lag er een actieplan hoe ROPPA de aanbevelingen in de evaluatie wil gaan uitvoeren.

Delnoye zegt dat Oxfam nog geen akkoord op het actieplan heeft gegeven. Wel heeft Oxfam intern afgesproken dat er voor ROPPA in de toekomst één beleidslijn en één aanspreekpunt geldt. Verder zal ROPPA voortaan één rapportage naar alle donoren sturen. Delnoye: 'Zoals wij rekening moeten houden met de capaciteit van ROPPA,

moet ROPPA haar organisatie versterken en op grond van een duidelijke visie en beleid straks ook 'nee' durven te zeggen tegen donoren.'

== =

CASE

CS

'De koffie is hun hoop'

Kikasolokecha Kenzo (18) was enkele jaren geleden nog MaiMai-strijder. Tegenwoordig teelt hij koffie. 'Van de opbrengst van mijn eerste oogst heb ik een fotoestel kunnen kopen en mijn opleiding kunnen betalen.'

Kenzo woont in de omgeving van Uvira in de Oost-Congolese provincie Zuid-Kivu. Sinds 2006 wordt hier weer koffie geteeld. In 1964 raakte deze profijtelijke bron van inkomsten in het slop vanwege de onrust en het geweld in deze regio. Maar nu kunnen de mensen er weer van leven.

De hervatting van de koffieteelt is mede het werk van UGEAFI. De partnerorganisatie van Oxfam Novib ondersteunt ongeveer vijfhonderd koffieboeren om meer koffie te kunnen produceren en van een betere kwaliteit. Het doel: toegang krijgen tot de Fair Trade-markt met betere prijzen voor hun koffie.

Vier jaar geleden begon UGEAFI met het aanplanten van koffie. Nu zijn de struiken groot genoeg voor goede oogsten. 'Langzamerhand krijgt de bevolking de opbrengst van haar werk in de koffieteelt', vertelt Naum Butoto, coördinator van UGEAFI.

De verwachting is dat die opbrengst in juli 2011 voldoende is om ook koffie naar Europa te exporteren. Dat zal echter nog geen Fair Trade-koffie zijn. In 2012 zullen de eerste boeren hun Fair Trade-certificaat krijgen. Daartoe organiseren ze zich momenteel in coöperaties en gaan ze trainingen volgen.

Butoto ziet de toekomst voor de koffieboeren met optimisme tegemoet. Zeker als ook de problemen van een gebrekkige infrastructuur snel worden opgelost. Hevige regenbuien maken de toch al slechte wegen, soms onbegaanbaar. En na jaren van geweld zijn nog heel wat bruggen niet hersteld.

Dat laatste brengt hem tot de opmerking dat het koffieproject de verschillende etnische groepen met elkaar verzoent. Vroegere slachtoffers van geweld en jonge ex-rebellen, zoals Kenzo, werken nu samen in de koffieteelt. Butoto: 'Dankzij de koffiecultuur komen mensen nader tot elkaar en leven vreedzaam samen. Koffie geeft de bevolking weer hoop. De koffie is hun hoop.'

Er is een video van het koffieproject van UGEAFI.

== =

CASE

M

Conflicten voorkomen, niet veroorzaken

'Eén zinken dak en een afvoerpijp. Met dat soort eenvoudige maatregelen kun je in Noord-Burundi een kleine gemeenschap al van het nodige water voorzien', vertelt Brigitte Obertop programmamedewerker Oost- en Centraal-Afrika van Oxfam Novib. In het dorpje Busoni leidde de bouw van de watertank echter tot conflicten.

Kirundo is een van de armste en droogste gebieden van Burundi. In deze provincie wonen zo'n 560.000 mensen, voornamelijk landbouwers. Zij zien hun oogsten regelmatig verloren gaan door een gebrek aan regen. Net zo regelmatig is er een voedselcrisis.

Kirundo is ook het werkgebied van CAPAD, een organisatie die Oxfam Novib sinds 2005 steunt. CAPAD bereikt ongeveer 80.000 gezinnen. Ze ondersteunt hen onder meer met trainingen over betere landbouwmethodes, het organiseren van spaargroepen die ervoor zorgen dat mensen in betere tijden kunnen sparen voor mindere tijden, en het verenigen van de boeren zodat die sterker komen te staan tegenover tussenhandelaren en een betere prijs voor hun producten kunnen vragen.

Obertop noemt het indrukwekkend om te zien op welke wijze CAPAD de bevolking in een van de armste delen van Burundi helpt te overleven. Maar er gaat ook wel eens iets minder goed.

Obertop: 'In 2010 plaatste CAPAD op een huis in Busoni een zinken dak met een afvoerpijp die leidde naar een waterreservoir in de tuin. Het opgevangen water kon door de gemeenschap gebruikt worden om hun voedselgewassen voor eigen gebruik van water te voorzien. Het delen van het water ging echter niet goed, en er ontstond ruzie in de gemeenschap. Vervelend, want in een land waar vanwege schaarste aan land en water toch al zo veel conflicten zijn, is CAPAD er juist om conflicten te voorkomen en niet om ze – hoe klein dan ook – te veroorzaken.'

CAPAD heeft het probleem de wereld uit geholpen door te bemiddelen en samen met de gemeenschap tot een oplossing te komen. In de toekomst worden de zinken daken en aanverwante voorzieningen op gemeenschapshuizen geplaatst, en worden er met de gemeenschap duidelijke afspraken over gebruik en management gemaakt.

= = =

CASE

M

Verloren, maar toch gewonnen

'Dat we de wereld hebben kunnen waarschuwen voor dit onrecht, is een grote genoegdoening voor de milieuorganisaties in Mozambique.' Aan het woord is Vanessa Cabanelas van Justiça Ambiental.

Het onderwerp domineerde de Mozambikaanse media in juli 2010: moet de regering aluminiumfabrikant Mozal, gevestigd vlakbij de hoofdstad Maputo, toestemming geven om zes maanden lang ongefilterd gas en afvalstoffen in de atmosfeer te lozen?

Na het bekend maken van de plannen van Mozal in april trok Oxfam Novib' partner Justiça Ambiental vrijwel meteen aan de bel bij het ministerie van milieu en andere instanties. De milieuorganisatie waarschuwde voor de mogelijk schadelijke gevolgen voor mens en milieu. Een aantal weken later bleek echter dat er een speciale vergunning voor Mozal was afgegeven.

Samen met vijf andere Mozambikaanse milieu- en mensenrechtenorganisaties (waaronder de Oxfam Novib' partners Liga Moçambicana dos Direitos Humanos en Centro de Intergridade Pública) vocht Justiça Ambiental die beslissing voor de rechter aan. Tegelijkertijd organiseerden ze een grootschalige publiekscampagne. Die leverde, naast een hoorzitting door een parlamentscommissie en een debat in het parlement, bijna 15.000 petitie op van bezorgde burgers. Dat alles kon echter niet voorkomen dat Mozal toch haar plannen mocht doorzetten. Vraag aan Oxfam Novib' programmamedewerker Leo Stolk of daarmee van een mislukking moet worden gesproken? Stolk: 'Beslist niet. Hier was sprake van een unieke en spontane samenwerking tussen autonome organisaties rondom een thema. Die organisaties hebben niet alleen veel van elkaar geleerd en respect voor elkaar gekregen, ook hebben ze de kernzwakte van het ministerie van milieu blootgelegd: een onnodig gebrek aan openheid en communicatie. Ik denk dat de overheid een volgende keer niet meer zo snel zo'n milieubedreigend project zal goedkeuren.'

= = =

3.2 Recht op sociale basisvoorzieningen

Goede gezondheidszorg, adequaat onderwijs, schoon drinkwater en hygiëne. Het zijn essentiële voorwaarden voor een zelfstandig bestaan. Een derde van de wereldbevolking moet het doen zonder. Dat is onrechtvaardig en moet anders. Daarom zet Oxfam Novib zich in voor het recht op sociale basisvoorzieningen.

De economische crisis heeft de armsten extra getroffen. Een Oxfam-onderzoek gaf aan dat de crisis in 2009 een gat van 65 miljard dollar had geslagen in de overheidsbudgetten van landen met lage inkomens. Gevolg: een kaalslag in publieke uitgaven voor onderwijs, gezondheidszorg, landbouw, enzovoort. Er was minder geld voor medicijnen tegen hiv en aids. Ouders hadden niet genoeg om voor hun kinderen het schoolgeld te betalen. Volgens de Wereldbank steeg in 2010 het aantal mensen in extreme armoede met 44 miljoen naar 1,2 miljard mensen.

Samen met onze partnerorganisaties hebben we in 2010 druk uitgeoefend op overheden in zowel rijke landen als ontwikkelingslanden om te zorgen voor goed en betaalbaar onderwijs en gezondheidszorg. Ook steunden we partners die, waar overheden het laten afweten, zelf zorgen voor goed onderwijs, gezondheidszorg en bestrijding van hiv en aids.

In 2010 steunden we 216 partnerorganisaties die werken aan goede en betaalbare basisvoorzieningen voor mensen in ontwikkelingslanden. De partners samen bereikten in 2010 met hun werk 20,2 miljoen mensen (53 procent vrouwen). Het streefcijfer was 14 miljoen en is dus ruimschoots gehaald.

Tabel 3.2

Begroting en uitgaven voor het programma 'recht op sociale basisvoorzieningen'

in miljoen euro

Jaarplan 2010	uitgaven 2010	Bedrijfsplan 2007-2010	uitgaven 2007-2010
36,1	26,7	133,1	107,3

De cijfers betreffen alle uitgaven van Oxfam Novib voor dit programma, minus de uitgaven voor fondsenwerving en draagvlakversterking en minus de uitgaven bij noodhulpacties van SHO of andere Oxfams.

Vooruitlopend op de lagere inkomsten uit 'medefinanciering' van het ministerie van Buitenlandse Zaken is Oxfam Novib in 2010 al begonnen met minder meerjarige projecten van partnerorganisaties goed te keuren. Projecten lopen in de regel drie jaar en wij vonden het onverantwoord te veel verplichtingen aan te gaan als de inkomsten scherp dalen. Vooral daardoor is in 2010 minder uitgegeven dan Jaarplan en Bedrijfsplan beoogden (zie tabel 3.2). Het geld hiervoor was voor een deel echter al wel van het ministerie ontvangen uit de medefinanciering van de afgelopen bedrijfsplanperiode. Dit geld blijft geormerkt voor projecten van partners. In de jaarrekening 2010 (hoofdstuk 8) wordt dat zichtbaar in de geormerkte fondsen en reserves, die tijdelijk met 18 miljoen euro oplopen. Deze extra reserve maakt het mogelijk wat meer geleidelijk en verantwoord afscheid te nemen van partners en landen.

Wat wilden we bereiken met ons Bedrijfsplan 2007-2010 en wat was eind 2010 bereikt?

Doelen voor eind 2010:

- 3,5 miljoen vrouwen, kinderen en mannen hebben voorlichting gekregen om besmetting met hiv en aids te voorkomen.
- Alle partnerorganisaties in Afrika en minstens 30 procent van de partnerorganisaties in Azië hebben hun personeelsbeleid afgestemd op hiv en aids in hun eigen organisatie. Hierdoor is een betere werkomgeving gecreëerd voor de medewerkers, al dan niet met hiv.
- In tien van de landen waar we werken, hebben lokale overheden, mede door onze lobby, minimaal 20 procent van hun budget gereserveerd voor onderwijs en gezondheidszorg.

- 2,5 miljoen jongens en meisjes ontvangen goed onderwijs.
- In twintig landen is de kwaliteit van het onderwijs verbeterd doordat lokale overheden vernieuwende en succesvolle werkwijzen van onze partners hebben erkend en overgenomen in het onderwijsstelsel van het land.

Bereikt:

- In de jaren 2007-2010 kregen bijna 5 miljoen mensen via onze partnerorganisaties voorlichting over hiv. Het doel is dus ruim gehaald. In Noord-Uganda bijvoorbeeld voerden zes partners samen een leerproject uit. Anderhalf miljoen jongeren, docenten, ouders en religieuze leiders werden in 2010 zich bewust van de gevolgen van hiv, het stigma en discriminatie. Het was een gezamenlijk project met World Population Foundation.
- Van de partners in Afrika had eind 2010 bijna tweederde het personeelsbeleid afgestemd op hiv en aids. In Azië was dit 20 procent. Dat is minder dan het gestelde doel. Het kost veel overleg en tijd, vooral doordat er een taboe rust op hiv en aids. Zo kostte het organiseren van trainingen voor het personeel van partnerorganisaties veel tijd. We hebben nu een handboek voor organisaties om zichzelf te analyseren en vervolgens een actieplan te maken. En onze partner Tin Tua uit Burkina Faso heeft in 2009 de prestigieuze alfabetiseringsprijs van de UNESCO gekregen.
- Van de landen waar we werken, zijn er 10 waar meer dan 20 procent van het overheidsbudget wordt besteed aan onderwijs en gezondheidszorg. Wat dat betreft is het doel bereikt. Maar er waren ook landen waar vanwege de economie juist op deze budgetten is bezuinigd. In vijf landen hebben we partners financieel gesteund om campagne te voeren voor meer investeringen van overheden in onderwijs en gezondheidszorg.
- Eind 2010 kregen door het werk van partnerorganisaties 15,6 miljoen kinderen en volwassenen goed onderwijs – vele malen meer dus dan het doel was. Vooral onze grote Indiase partner Pratham droeg hieraan bij. Zij verzorgt zelf onderwijs voor 12,7 miljoen kinderen. Ons doel dat 70 procent van hen meisjes zijn, is niet bereikt. Het blijkt lastig om juist meisjes naar school te krijgen.
- Eind 2010 waren in dertien landen onderwijsvernieuwingen doorgevoerd die waren overgenomen van onze partnerorganisaties. Dat is minder dan het doel. Maar in enige landen ging het om verschillende vernieuwingen, 19 in totaal, en daar kunnen de partners trots op zijn.

CASE

Tena en Oxfam Novib in Niger

'De bevalling ruïneerde mijn onderlichaam. Ik werd voor mijn man en omgeving een 'onreine' vrouw', vertelt Halima (24) uit Niger. Zij krijgt met de actie 'Samen voor een beter leven in Niger' van Oxfam Novib en Tena uitzicht op een betere toekomst.

Op het platteland van Niger trouwen meisjes vaak al als ze 12 of 13 zijn. Ze raken zwanger als hun lichaam daarvoor nog niet klaar is. Bij één op de 145 bevallingen sterft de moeder door complicaties. Andere jonge vrouwen, zoals Halima, raken incontinent en worden verstoten.

Oxfam Novib werkt met Tena in Niger samen om vrouwen die lijden onder de gevolgen van een slechte bevalling weer uitzicht op een normaal leven te geven. Actrice Gerda Havertong gaf daarvoor het startschot op 8 september. Zij ontving het eerste exemplaar van een fotoboek over Halima, dat Tena cadeau doet aan iedereen die in Nederland een actieverpakking van Tena koopt.

Tena ondersteunt Oxfam Novib's partnerorganisatie Dimol die verstoten vrouwen opvangt en zorgt voor een operatie die hen van hun incontinentie afhelpt. Zo konden in de tweede helft van 2010 23 vrouwen worden

geopereerd aan een fistel. Om te voorkomen dat meer vrouwen een fistel oplopen, steunt Tena trainingen en campagnes die mensen bewust maken van de gevolgen van zwangerschap op zeer jonge leeftijd. Tussen juli en december 2010 zijn in 45 Nigerese dorpen bewustwordingcampagnes uitgevoerd door Dimol. Ook betaalt Tena mee aan opleidingen waarmee de vrouwen zich na hun genezing zelf kunnen redden in de Nigerese maatschappij.

Tena is een merk van SCA, dat ook de producent is van Libresse, Edet en Tork. Met SCA heeft Oxfam Novib een driejarig samenwerkingsverband gesloten om onderwijs- en hygiëneprojecten te steunen. Tena ondersteunt Dimol in Niger; Libresse, Edet en Tork ondersteunen MRDA in Zuid-Sudan.

= = =

CASE

'Kan ik nare ziektes krijgen?'

'Kan ik nare ziektes krijgen na de eerste keer vrijen en hoe verover ik het hart van mijn grote liefde?'
Volgens social designer Emer Beamer van Butterfly Works hebben tieners overal ter wereld dezelfde vragen in hun hoofd.

Beamer geeft leiding aan het multidisciplinaire team binnen Butterfly Works dat verantwoordelijk is voor het ontwerp van Learning about living. In 2009 had Nigeria de primeur met dit programma. In Senegal startte in november 2010 een pilot; eind maart 2011 zal op 10 scholen in drie regio's het volledige curriculum worden aangeboden, en in 2011 volgt Marokko.

'In Nigeria en Senegal is het nationale curriculum bepalend voor de inhoud van het programma', vertelt Beamer. 'Verder zitten er voor Senegal vanaf het begin meer expliciete onderwerpen in, bijvoorbeeld over tienerzwangerschappen. In Nigeria was men daar in eerste instantie nog wat huiverig voor, maar inmiddels zit dat onderwerp ook daar in het programma.'

Vanwege nieuwe technologische mogelijkheden worden in Senegal ook meer animatiefilmpjes en gesproken woord ingezet. Beamer: 'Om het nog aantrekkelijker te maken hangen we in Senegal de onderdelen die informatie dragen, op aan typische tieners die als in een soap in hun ontwikkeling gevolgd kunnen worden en die je als vriendenclub leert kennen.'

Beamer: 'Learning about Living levert zoveel supergoede dingen op. Dit project draagt niet alleen bij aan de gezondheid en het welzijn van de leerlingen die meedoen, maar vaak ook aan dat van hun families. Want behalve over ongewenste zwangerschappen en hiv, gaat het ook over het bespreekbaar maken van maatschappelijke onderwerpen en het slechten van taboes.'

In Nigeria en Senegal bestaat Learning about Living uit een e-learning programma en een gratis telefonische hulpdienst. In Marokko zal alleen de laatste dienst worden aangeboden. Volgens Beamer kan dat te maken hebben met een gebrek aan budget of animo bij de overheid: 'Hun steun hebben we wel nodig.'

Learning about Living is een van Oxfam Novib's meest succesvolle vernieuwingen van de afgelopen jaren. In Nigeria hebben inmiddels ruim 51.000 jongeren in 61 scholen en jongerencentra aan het leerprogramma meegedaan. Via de telefonische hulpdienst zijn bijna 95.000 sms'jes beantwoord. Bijna 500 leerkrachten en 24 overheidsfunctionarissen kregen een training. De overheid gaat de elektronische versie van het leerplan nu gebruiken in de opleiding van leraren.

Butterfly Works is mede vanwege haar aandeel in het project partner geworden van de IMPACT-alliantie.

Learning about Living wordt gemanaged door One World UK.

Kijk voor meer informatie: www.learningaboutliving.org.

= = =

CASE

S

Onderwijs in je moers taal

‘Mijn gebeden zijn verhoord met de introductie van het leren in de lokale taal’, zegt Okello Lagama. Hij geeft in Uganda al 35 jaar les aan kinderen in het basisonderwijs. ‘Nu kunnen alle kinderen mijn lessen volgen. Vroeger begreep driekwart van de leerlingen vaak niet waar ik het over had.’

Op Ugandese basisscholen is lange tijd les gegeven in het Engels. Niet alle kinderen, met name die op het platteland, kunnen die taal verstaan, waardoor ook de schoolprestaties tegenvallen. Om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen ontwikkelt Oxfam Novib's partner LABE (Literacy and Adult Basic Education) instructie- en lesmateriaal voor leraren en leerlingen in diverse lokale talen.

LABE is met name in Noord-Uganda actief. In dit gebied heeft twintig jaar lang een hevige oorlog gewoed. In die periode konden veel kinderen nauwelijks naar school. Zo bleef in feite een hele generatie verstoken van onderwijs. Die generatie heeft inmiddels zelf kinderen.

Met haar methode biedt LABE zowel de kinderen als de ouders de mogelijkheid zich (alsnog) goed te ontwikkelen. Daarbij leren de ouders en hun kinderen zoveel mogelijk samen. Dat bevordert niet alleen dat ouders meer het belang van onderwijs voor hun kinderen inzien, maar ook dat de kinderen meer begrip krijgen voor de cultuur van hun ouders.

Okech Emmy vindt het fantastisch om samen met zijn ouders les te krijgen: ‘Als ik iets niet begrepen heb, kan ik het later thuis vragen. En ik luister graag naar de verhalen van ouderen over vroeger.’

De opbrengst van de Oxfam Novib Trailwalker 2010 ging voor een gedeelte naar onderwijsprojecten van LABE. Daarvan kunnen 30.000 kinderen naar school. Bij de start in Ede was ook LABE-directeur Stellan Keihangwe Tumwebaze aanwezig, onder andere om haar collega Humphrey Muhangi aan te moedigen, die meedeed aan Trailwalker.

= = =

CASE

M

Ambitieuus project te snel goedgekeurd

‘Iets vanuit het niets opbouwen kost gewoon tijd. We hebben dit ambitieuze project te snel goedgekeurd.’ Dat zegt Petra Hans, programmamedewerker Zuid-Azië van Oxfam Novib, over Education Watch Afghanistan, een initiatief dat eind 2008 van start ging.

Education Watch is opgezet als een onafhankelijke organisatie, waarin zeven Afghaanse maatschappelijke organisaties samenwerken op het terrein van onderwijs. Het doel: de kwaliteit van het onderwijs verbeteren. Want nog steeds zijn de omstandigheden op school vaak slecht, wordt er les gegeven in de open lucht of in noodlokalen en zijn er voor meisjes te weinig leraressen.

Het doel was om in twee jaar tijd een overzicht te krijgen van het onderwijs in heel Afghanistan. De rapporten moeten aangeven waar de gaten zitten en wat de overheid eraan moeten doen. Ook burgers en lokale organisaties krijgen dan iets in handen om van de overheid goed onderwijs te eisen.

Maar er is nog te weinig van terecht gekomen, vertelt Petra Hans: 'Eind 2010 kwam Education Watch met rapporten over twee van de 34 provincies. Aardige rapporten, maar analytisch nog onvoldoende sterk.' Het ontbreekt nog aan een doorwrochte visie. Education Watch heeft nog niet de juiste mensen kunnen aantrekken. En er is nog onvoldoende draagvlak bij de diverse maatschappelijke organisaties.

Hans: 'Dit initiatief is met de beste bedoelingen geboren, en ook wij als Oxfam Novib zijn te optimistisch geweest over de maakbaarheid van dit project. Het blijkt een illusie dat je zo'n ambitieus project vanuit het niets kunt opbouwen en in twee jaar tijd het gewenste resultaat hebt.'

Had Oxfam Novib niet meer kunnen bijsturen? Hans: 'We hadden meer zelfwerkzaamheid verwacht. We hebben Education Watch Afghanistan nog in contact gebracht met Campe, een vergelijkbaar en succesvol initiatief in Bangladesh. Maar achteraf is dit contact te vrijblijvend geweest.'

'We willen nog steeds dit soort initiatieven graag steunen. Maar we hebben ervan geleerd kritischer te zijn voordat we onze goedkeuring geven. Is het plan niet te ambitieus? Is er draagvlak bij de deelnemers?'

'We gaan er wel mee door, maar besteden nu meer aandacht aan de opbouw van de partnerorganisatie. Initiatieven als dit zijn heel belangrijk voor de wederopbouw van Afghanistan. En ook voor een sterke rol van lokale organisaties. Het heeft alleen wat meer tijd nodig.'

Education Watch Afghanistan heeft meegewerkt aan een Oxfam-rapport over meisjesonderwijs.

= = =

CASE

Toiletten en maandverband voor Zuid-Sudan

'Dankzij het maandverband dat ik kreeg op school ga ik nu elke dag naar school', zegt Susanne Onsmé (15). Zij is een van de vele meisjes in Zuid-Sudan die de komende drie jaar profiteren van het samenwerkingsverband van Oxfam Novib en SCA.

Ongesteldheid is elke maand een probleem voor vrouwelijke leerlingen in Zuid-Sudan. Omdat hun ouders geen maandverband kunnen betalen, missen ze veel schooldagen. Een ander probleem is het gebrek aan goede sanitaire voorzieningen, zoals toiletten en zeep. Slechte hygiënische omstandigheden zijn er de oorzaak van dat in Zuid-Sudan één op de zeven kinderen voor ze vijf worden overlijdt.

Oxfam Novib sloot begin 2010 een samenwerkingsverband met SCA. De Zweedse producent van merken als Edet (toilet papier), Libresse (maandverband), Tork (zeep) en Tena (incontinentiemateriaal) steunt de komende drie jaar projecten van Oxfam Novib voor onderwijs en hygiëne in de regio Mundri in Zuid-Sudan. Oxfam Novib's partner MRDA voert dit project uit.

Zo verstrekt MRDA aan meisjes schoolbeurzen en tasje met onder andere maandverband, gefinancierd door Libresse. Edet financiert toiletten bij scholen en Tork zorgt voor zeep en gelegenheden om handen te wassen.

Het project met SCA is in mei 2010 gestart. Eind 2010 waren in Mundri en wijde omgeving 18 scholen voorzien van toiletblokken en 24 scholen van een wasgelegenheid. Elf scholen en een lerarenopleiding kregen een tank voor opvang van regenwater. Aan 244 vrouwelijke leerlingen is een schoolbeurs en een comfort kit verstrekt. Leraren op 55 scholen volgden een cursus over hygiëne en geven nu hun kennis door aan hun leerlingen. Van 18 tot 24 oktober zonden de vier RTL-kanalen spotjes 'Call TV voor Afrika' uit. 8.000 kijkers steunden met 7.000 euro het project van Oxfam Novib en Edet. Dit was boven verwachting.

Met de actie Soap4Sudan konden Nederlandse leerlingen van basisscholen actie voeren voor hun collega's in Sudan. Er zijn 36 scholen mee. Ze haalden voor deze actie van Oxfam Novib en Tork ruim 10.000 euro op.
= = =

3.3 Recht op leven en veiligheid

Natuurrampen en gewapende conflicten treffen elk jaar miljoenen kinderen, vrouwen en mannen. Vaak zijn ze in één klap alles kwijt. Oxfam Novib steunt hen met noodhulp en bij het weer opbouwen van hun bestaan. Noodhulp leveren we meestal via onze lokale partnerorganisaties of andere Oxfams. Die kennen de situatie ter plaatse, beschikken vaak over een efficiënt netwerk en weten het beste waar de mensen – hun doelgroep – behoefte aan hebben. Bovendien zijn ze bij bijvoorbeeld een aardbeving of een cycloon in staat onmiddellijk hulp te bieden.

Onze eerste noodhulp bestaat vooral uit zorgen voor schoon drinkwater, sanitatie (toiletten, wasruimtes voor mannen en vrouwen, wasplaatsen voor kleren, zeep, damesverband), voedsel, spullen om eten klaar te maken (potten, pannen, keukengerei), noodopvang (tenten, zeilen tegen regen).

Steeds vaker geven we als noodhulp ook contant geld, soms als gift maar ook als loon voor puin ruimen en zaken weer herstellen. Met dit geld komt de lokale economie weer op gang.

Na de eerste noodhulp steunen we de getroffen mensen om hun middelen van bestaan weer op te bouwen. In 2010 deden we dit in Haïti, Somalië, Pakistan en Niger. Onze partnerorganisaties werken er, samen met de lokale bevolking, ook aan dat bij een volgende ramp of uitbarsting van geweld mensen en organisaties beter voorbereid zijn, zodat er minder slachtoffers vallen. In Oxfam-verband dringen we er bij politici en instanties op aan noodsituaties snel aan te pakken en conflicten te helpen oplossen.

In Afghanistan, Pakistan, de Palestijnse gebieden, Burundi, Niger en Somalië is Oxfam Novib verantwoordelijk voor de coördinatie van de noodhulp en wederopbouw van alle Oxfams. In die landen hebben we daarom veldkantoren (het kantoor voor Somalië is in Nairobi, Kenia).

In 2010 had Oxfam Novib 24,2 miljoen euro voor noodhulp, wederopbouw en conflictpreventie. In dit bedrag zit niet alleen het begrote geld van ons eigen programma, maar ook geld uit SHO-acties en van andere Oxfams. We steunden hiermee 141 partnerorganisaties. Niet het hele bedrag is al in het jaar 2010 besteed.

Over de hele periode 2007-2010 hebben 7,6 miljoen vrouwen en mannen dankzij Oxfam Novib en haar partnerorganisaties noodhulp ontvangen. Een indrukwekkend getal, maar helaas was het totale aantal slachtoffers van natuurgeweld en conflicten nog veel hoger.

Tabel 3.3

Begroting en uitgaven voor het programma 'recht op leven en veiligheid'

in miljoen euro

Jaarplan 2010	uitgaven 2010	Bedrijfsplan 2007-2010	uitgaven 2007-2010
17,9	16,8	66,3	73,0

De cijfers betreffen alle uitgaven van Oxfam Novib voor dit programma, minus de uitgaven voor fondsenwerving en draagvlakversterking en minus de uitgaven bij noodhulpacties van SHO of andere Oxfams.

Vooruitlopend op de lagere inkomsten uit 'medefinanciering' van het ministerie van Buitenlandse Zaken is Oxfam Novib in 2010 al begonnen met minder meerjarige projecten van partnerorganisaties goed te keuren. Projecten lopen in de regel drie jaar en wij vonden het onverantwoord te veel verplichtingen aan te gaan als de inkomsten

scherp dalen. Vooral daardoor is in 2010 minder uitgegeven dan het Jaarplan beoogde (zie tabel 3.3). Het geld hiervoor was voor een deel echter al wel van het ministerie ontvangen uit de medefinanciering van de afgelopen bedrijfsplanperiode. Dit geld blijft geormerkt voor projecten van partners. In de jaarrekening 2010 (hoofdstuk 8) wordt dat zichtbaar in de geormerkte fondsen en reserves, die tijdelijk met 18 miljoen euro oplopen. Deze extra reserve maakt het mogelijk wat meer geleidelijk en verantwoord afscheid te nemen van partners en landen.

Wat wilden we bereiken met ons Bedrijfsplan 2007-2010 en wat was eind 2010 bereikt?

Doelen voor eind 2010:

- Tot 15 miljoen mensen hebben humanitaire hulp ontvangen.
- 500.000 mensen zijn beter voorbereid op natuurrampen.
- 100 partnerorganisaties kunnen efficiënt en effectief humanitaire programma's uitvoeren volgens internationale kwaliteitsnormen.
- In zes landen is onder leiding van Oxfam Novib het rampenplan (contingencyplan) verbeterd. Deze plannen geven aan hoe we gezamenlijk het snelste en het beste kunnen reageren op rampen.
- 900.000 mensen hebben baat gehad bij projecten van partnerorganisaties die conflicten proberen te voorkomen en een wankelende vrede proberen te verstevigen.
- In drie landen zijn het illegaal wapenbezit en de wapenhandel gedaald, waardoor minder slachtoffers vallen door gebruik van kleine wapens.
- Veertig landen hebben een internationaal verdrag voor beheersing van wapenhandel ondertekend.

Bereikt:

- Partnerorganisaties boden in de afgelopen vier jaren met hulp van Oxfam Novib-medewerkers aan 7,6 miljoen mensen humanitaire hulp bij natuurrampen of conflicten. Dat bleef ruim binnen het gestelde doel 'tot 15 miljoen'. Rampen en ook conflicten laten zich niet vooraf bepalen. De grootste noodhulpacties in 2010 waren in Haïti (aardbeving) en Pakistan (overstromingen). Maar ook in Niger (droogte), Somalië (conflict en droogte), Afghanistan, Vietnam, Jemen, Birma (Myanmar), Kirgizië en de Filippijnen stelden we partners in staat hulp te bieden aan slachtoffers van natuurrampen en conflicten.
- Eind 2010 waren 520.000 mensen beter voorbereid op natuurrampen door activiteiten van onze partners. Het beoogde aantal is dus gehaald. Hoe belangrijk dit is, zagen we in Afghanistan. Daar had een van de partners samen met de mensen van een aantal dorpen rampenplannen gemaakt om hen weerbaarder te maken. Het jaar erop waren er overstromingen. Maar er vielen geen doden: conform het rampenplan waren mensen tijdig geëvacueerd en men wist de waterstroom zelfs om te leiden. In 2010 zijn zeven andere partners ook rampenplannen gaan maken, voor bij elkaar 67 kwetsbare dorpen.
- Eind 2010 hadden we 108 partnerorganisaties getraind in de kwaliteitsnormen voor noodhulp. In aantal is het doel dus bereikt. Maar onze ervaring in bijvoorbeeld Congo is dat de training wel zorgt dat de theorie is aangeleerd, maar dat praktijk nodig is om het te laten beklijven. Daarom gaan we met een groot deel van de 108 organisaties door om hen sterker te maken om goede noodhulp te kunnen verlenen.
- Het doel om voor zes landen goede rampenplannen te hebben, was in 2009 al bereikt. In 2010 zijn de plannen voor Pakistan, Somalië en de bezette Palestijnse gebieden herzien. Ook in andere landen hebben we meegeholpen om goede rampenplannen tot stand te laten komen.
- Eind 2010 hadden 800.000 mensen baat gehad bij conflictbeheersing en vredesopbouw door partnerorganisaties. Nog eens rond de 400.000 mensen hadden baat bij lobby en campagnes van Oxfam. Het beoogde aantal is dus gehaald. Partners proberen vrouwen een grotere rol te laten spelen bij het beslechten en voorkomen van conflicten, want dat blijkt effectief.
- In drie landen – Zuid-Afrika, Bangladesh, Angola – was al in 2008 het illegale wapenbezit afgenomen. Oxfam Novib ondersteunt IANSA, het internationale netwerk tegen illegaal bezit van kleine vuurwapens.

- Eind 2010 was het verdrag voor beheersing van wapenhandel nog niet rond, dus het beoogde doel was nog niet bereikt. Maar 153 landen hebben eind 2009 de VN-resolutie gesteund die zegt dat er in 2011 een verdrag moet liggen. Ook de Verenigde Staten, die altijd tegen was geweest, is nu vóór zo'n verdrag.

CASE

D

Ramp op ramp in Haïti

Ondanks de zware buien die neerplensden op de vele tienduizenden mensen in tentenkampen, waren er na de aardbeving in Haïti geen epidemieën uitgebroken. 'En daar zijn we best trots op', zei Anne Pieter van Dijk, projectleider bij Oxfam Novib voor de noodhulp aan Haïti, eind september 2010.

Van Dijk was net terug van een bezoek aan Haïti. Hij kon toen nog niet weten dat een maand later cholera zou uitbreken en dat weer twee weken later de tropische storm Tomas het land zou treffen. 'Bij aardbevingen en overstromingen zijn epidemieën vaak de ramp ná de ramp', zei Van Dijk nog. Hij kreeg met terugwerkende kracht gelijk.

Verschillende Oxfams zorgden voor noodhulp, die vooral bestond uit voorzien in schoon drinkwater, latrines, afvoer van rioolwater en hygiënekits voor gezinnen in de vele tentenkampen. Van Dijk zag tijdens zijn bezoek dat mensen langzaam weer productief werden door hen in te schakelen voor programma's waarbij ze geld krijgen voor bijvoorbeeld het opruimen van puin.

Verder viel hem op dat de Haïtianen zich bewust zijn geworden van het belang van hygiëne: 'Mensen die naar hun huis terug zijn gegaan en het weer opknappen, zijn nu vaak een toilet aan het aanleggen waar ze dat vóór de aardbeving niet hadden.'

De slecht functionerende overheid kwalificeerde Van Dijk op dat moment als het grootste probleem voor de wederopbouw van Haïti: 'De overheid moet onder meer beslissen waar huizen kunnen worden gebouwd en puin gestort, maar neemt daarover geen besluiten. Een ander probleem is dat, als wij bijvoorbeeld watervoorziening en latrines willen aanbrengen in een kamp, de eigenaar van de grond waar de slachtoffers zijn neergestreken, geen toestemming geeft. Hij is bang dat het kamp niet meer weggaat als er te veel voorzieningen komen. En er is geen overheid die hem dwingt.'

De Oxfams intensiveerden in en om de kampen de voorlichting over het belang van hygiëne. Ze trokken er hard aan dat waterbronnen werden ontsmet en beschermd. Of ze gingen lang door met aanvoer van drinkwater met tankauto's voor de kampbewoners.

SHO-voorzitter

Oxfam Novib was in 2010 voorzitter van de SHO. Het eerste halfjaar met de aardbeving in Haïti waren we tevens coördinator van de hulpverlening door de SHO-organisaties. Een groot probleem is het ontbreken van een daadkrachtige overheid. 'Zolang de overheid geen verantwoordelijkheid neemt, is het heel moeilijk voor de hulporganisaties,' zei Farah Karimi, SHO-voorzitter en algemeen directeur van Oxfam Novib, tegen NU.nl toen zij in juni Haïti bezocht. Voor de NOS vertelde zij over 'de grote frustratie bij de slachtoffers en de hulpverleners' over de passieve overheid, waardoor de wederopbouw niet op gang komt.

Na de ramp hadden veel landen geld toegezegd. Slechts een deel van dat geld is daadwerkelijk overgemaakt. Mede door de besluiteloosheid van de Haïtiaanse regering was een jaar na de aardbeving nog maar 5 procent van het puin opgeruimd en leefden een miljoen mensen nog steeds in tenten.

(Begin januari 2011 zou Oxfam de Haïtiaanse overheid oproepen: 'Stop de besluiteloosheid'.)

Coldplay-zanger Chris Martin en 360 bekende Nederlanders steunden de actie 'Help slachtoffers aardbeving Haïti' van de Samenwerkende Hulporganisaties in januari 2010. De actie bracht 111,4 miljoen euro op. Daarvan is 15 miljoen voor Oxfam Novib, te besteden aan noodhulp en wederopbouw in drie tot vijf jaar. Eind 2010 hadden we hiervan 6,9 miljoen besteed, grotendeels aan noodhulp maar ook aan steun om mensen weer hun eigen bestaan te laten opbouwen. Dat laatste heeft accent bij de besteding van de rest, in 2011 en 2012.

== =

CASE

S

Niger geplaagd door droogte en overstromingen

'Al deze zandduinen waren vroeger graasland', wijst Aboucabar Mamame van Oxfam Novib' partner AREN. 'Je kunt het je moeilijk voorstellen, maar het was goud zo ver je kon kijken.'

2010 was een dramatisch jaar voor Niger en ook andere Sahellanden. Eerst was er de extreme droogte, daarna hevige regenbuien met overstromingen. Op het hoogtepunt van de crisis was de voedselzekerheid van bijna 8 miljoen Nigerezen (bijna de helft van de bevolking) in het gedrang. Vooral rondtrekkende veehouders waren het slachtoffer.

Oxfam Novib's partners AREN en Timidria waarschuwden al in november 2009 voor een voedselcrisis. Zij boden de veehouders noodhulp in de vorm voedsel voor de allerarmste gezinnen en extra voer voor het verzwakt vee. Zo verkocht AREN tegen gesubsidieerde prijzen gierst en veevoer. De meest kwetsbare huishoudens kregen dit gratis. Ook kocht AREN verzwakte dieren op bóven de (lage) marktprijs en verdeelde het vlees onder de allerarmsten. Daarmee konden veehouders blijven voorzien in hun basisbehoeften en ontvingen - via het vlees - de meest kwetsbare mensen belangrijke voedingsstoffen als eiwitten en ijzer.

De omvang van de crisis ging de capaciteit van Oxfam Novib en haar partners te boven. Met de andere Oxfams zijn fondsen geworven en programma's uitgevoerd. Met de Oxfam campagne kwam de Sahel-crisis ook onder de aandacht van de Nederlandse politiek en de Verenigde Naties. Zo werd de internationale gemeenschap opgeroepen in actie te komen en met het oog op de lange termijn structureel te investeren in landbouw, veeteelt en onderwijs.

Jane Barrett, persvoorlichter bij Oxfam Novib, reisde in april samen met een Senegalese fotograaf langs partnerorganisaties in Niger om de situatie vast te leggen. Haar blogs staan op onze jaarverslagsite.

Mirjam Horstmeier, programmamanager van Oxfam Novib in Niger, werd eind juni voor NOS Radio geïnterviewd over de situatie in het land.

Zie ook het artikeltje Van Popster tot Operaster in dit Jaarverslagrapport.

== =

CASE

D

Congo eindelijk in het vizier

'Leger Congo moordt en verkracht', schreef Oxfam Novib in juli op haar website. Aanleiding was het Oxfam-rapport 'Women and children first' over de rauwe werkelijkheid in afgelegen dorpen in Oost-Congo.

Het rapport, gebaseerd op gesprekken met inwoners uit 25 verschillende dorpen, beschuldigt niet alleen de verschillende rebellegroepen, maar ook het Congolese regeringsleger en de machteloos toekijkende

vredesmacht van de Verenigde Naties. 'De Congolese militairen plunderen en verkrachten net zo veel als de rebellen,' zei Oxfam Novib-directeur Farah Karimi op haar reis in Congo.

Burgers lopen steeds meer risico op verkrachting of dwangarbeid als gevolg van de internationaal gesteunde militaire operaties tegen rebellen. Alleen al in 2010 waren er 200 aanvallen van het LRA (Lord's Resistance Army) op dorpen, waarbij meer dan 1.000 mensen zijn vermoord of ontvoerd.

Ongezien en ongehoord

Het Congolese drama ontrekt zich aan het oog van de wereld. Het gebied is erg afgelegen en het land is niet mediageniek. Maar media-aandacht is juist hard nodig om meer druk te kunnen uitoefenen op de internationale gemeenschap en de Congolese regering. Oxfam vindt dat snel internationale actie nodig is om nieuwe wandaden en moordpartijen van bijvoorbeeld de LRA en het regeringsleger te voorkomen.

Uit het Oxfam-rapport blijkt dat 60 procent van de Congolese burgers zich onveiliger voelt dan in 2009. In december 2010 luidde Oxfam samen met 18 andere organisaties opnieuw de noodklok met het rapport 'Ghosts of Christmas Past'. In Nederland kon je een petitie tekenen dat nieuwe massamoorden in Congo moeten worden voorkomen. Intussen zijn er officieren voor het gerecht gedaagd en veroordeeld. Maar ondanks dit succes blijft de straffeloosheid in het land wijdverbreid. Er is geen goed rechtstelsel.

Van rapport tot media-aandacht

In 2009 had Oxfam Novib-partner Human Rights Watch (HRW) al het rapport 'Soldiers who Rape, Commanders Who Condone' uitgebracht. Dat gebeurde tijdens een bijeenkomst met de Congolese president Joseph Kabila en zijn adviseurs. Het Congolese leger legde toen zijn soldaten 'zero tolerance' op voor seksueel geweld en schendingen van mensenrechten. Kort daarop schortte de vredesmissie van de VN haar samenwerking met veroordeelde legerleiders op.

In maart 2010 volgde het HRW-rapport 'Trail of Death: LRA Atrocities in Northeastern Congo. Het werd voorpaginanieuws bij de BBC en The New York Times.

'In plaats van de feiten te negeren moeten lokale overheden en de vredesmissie van de Verenigde Naties hun inzet coördineren om burgers te beschermen en een alomvattende strategie ontwikkelen om het LRA-probleem voor eens en altijd op te lossen,' aldus Anneke van Woudenberg (HRW) in het BBC-artikel.

Lees ook het portret van Congo in dit jaarverslag en het artikel Gouden Kalf voor 'Weapon of war'.

== =

CASE

S

200.000 mensen gered met bootjes

'Toen het water opkwam en ons hutje bereikte, konden we nog net ontkomen. We hadden niets bij ons. Niemand had gewaarschuwd dat we moesten evacueren. Maar ik was al blij dat wij veilig waren – mijn kinderen, ik, mijn vrouw en een aantal familieleden.'

Eind juli 2010 werd Pakistan geteisterd door de ergste overstromingen ooit. Zeker 1750 mensen kwamen om.

Bijna 20 mensen werden erdoor getroffen. Een van hen is Ghulam Abbas (48) uit Hamzawali.

Abbas: 'Er heerste chaos, mensen stierven, iedereen had honger, we waren bang. Toen kwamen er mensen met rantsoenen en dingen die we hard nodig hadden. We kregen voorraad voor drie weken. Een enorme steun in de nood. Later hoorden we dat ze van de organisatie Doaba waren, van Oxfam.'

Ook Qasim Berech leefde wekenlang in een nachtmerrie.

Oxfam direct ter plaatse

Samen met lokale partnerorganisaties als de Doaba Foundation startte Oxfam onmiddellijk met noodhulp. Ze leverden schoon (drink)water, installeerden watertanks, herstelden en reinigden waterbronnen en pijpleidingen en legden noodtoiletten aan om besmettelijke ziektes tegen te gaan. Partner Pakistan Fisherfolk Forum en haar aangesloten leden-vissers wisten met bootjes 200.000 mensen te redden.

In Nederland kwam er op 26 augustus onder druk van de publieke opinie een grote televisieactie van de Samenwerkende Hulporganisaties. Het bracht ruim 27 miljoen euro op. Oxfam Novib ontving hiervan 5 miljoen. Oxfam Novib-directeur Farah Karimi bezocht direct het rampgebied. In een interview waarschuwde zij dat de opbrengst niet genoeg is voor wederopbouw. Daarvoor zijn miljarden nodig. Daarmee zou Pakistan voortaan ook beter zijn voorbereid op rampen.

Investeren in wederopbouw

Eind 2010 waren 1,9 miljoen mensen bereikt met noodhulp, een fractie van het totaal aantal getroffen. De enorme omvang van de ramp en rondtrekkende rebellen bemoeilijken de hulpverlening. Ook wordt de 2 miljard dollar, die de internationale gemeenschap had beloofd voor de wederopbouw, te langzaam overgemaakt. Eind 2010 was van het toegezegde hulpgeld pas 56 procent ontvangen.

De noodhulp ging begin 2011 door en Pakistan is nog lang niet uit de zorgen. 'We moeten deze gelegenheid aangrijpen om de oorzaken van ongelijkheid en armoede aan te pakken en een beter en veerkrachtiger Pakistan op te bouwen,' zegt Neva Khan, Oxfam-coördinator in Pakistan.

== =

CASE

S

Metta, de ontwikkeling van een ontwikkelingsorganisatie

'In ons ontwikkelingswerk moeten we er rekening mee houden dat rampen bij Birma horen. Mensen daar op voorbereiden is daarom een onlosmakelijk deel van ons werk,' zegt Seng Raw, directeur van Metta Development Foundation, over de ontwikkeling van haar organisatie.

In een gesloten land als Birma (Myanmar) is Metta een heel belangrijke partner voor Oxfam Novib. Dankzij Metta kon er na de tsunami van 2004 en de orkaan Nargis in 2008 direct noodhulp worden geboden aan honderdduizenden Birmezen. Met de inzet van dorpscomités verliep die hulp, zeker na Nargis, zeer effectief. Metta ontwikkelde zich tot een brede, nationale ontwikkelingsorganisatie, die werkt in meer dan 1200 dorpjes in het land. In 2009 ondertekende ze de gedragscode voor organisaties voor humanitair werk. In februari 2010 verzorgden Fernando Almansa, directeur humanitaire zaken van Oxfam, en enkele medewerkers van Oxfam Novib een driedaagse workshop voor Metta om haar toe te rusten voor haar nieuwe verantwoordelijkheden.

Seng Raw: 'Na Nargis voelden we dat we klaar waren voor een humanitair mandaat. De workshop gaf ons meer inzicht hoe we dit kunnen inpassen in onze eigen visie op ontwikkelingswerk. Wat betekent het in termen van groei, prioriteiten, vereisten voor onze medewerkers, onze werkwijze? Moeten we bijvoorbeeld centraliseren of decentraliseren?'

'Daarbij mogen we niet vergeten dat we ons moeten verantwoorden tegenover gemeenschappen en partners. Het management heeft een stevig rampenplan nodig. Het gaat over logistiek en tijdige distributie van hulpgoederen, maar ook over behoeftemetingen die rekening houden met bepaalde risico's. Heel uitdagend. We zijn daarom blij dat Oxfam Novib ons hierbij ondersteunt.'

Eind 2010 dienden we een projectplan van Metta in voor de extra trekking van de Nationale Postcode Loterij. Doel van het project is de middelen van bestaan weer op te bouwen, evenals de drinkwatervoorziening, de gezondheidszorg en beter basisonderwijs.

(In februari 2011 hoorden we van de Postcode Loterij dat we 1,5 miljoen euro uit de extra trekking krijgen voor dit project.)

Op onze jaarverslagsite staat meer over Metta's werk een jaar na cycloon Nargis.

= = =

3.4 Recht op maatschappelijke en politieke participatie

Armoede is een gevolg van gebrek aan macht. Mensen moeten invloed kunnen hebben op besluiten die ook hen aangaan. Dat geldt voor besluiten van de regering van hun land, of van organisaties als de WTO (Wereldhandelsorganisatie). Maar het geldt ook voor bijvoorbeeld hoe de overheid in hun dorp haar budget besteedt.

Daarbij horen democratische verkiezingen, maar ook het recht op informatie en het recht om een eigen 'community radio'-station op te richten. Ook een rechterlijke macht die recht doet hoort erbij. Daarom steunt Oxfam Novib partnerorganisaties die rechtshulp verlenen en die schendingen van mensenrechten aan de kaak stellen. Burgers moeten hun stem kunnen laten horen en zich kunnen organiseren. Daarvoor is nodig dat zij hun rechten kennen.

In veel landen waar Oxfam Novib werkt, werden in 2010 de mensenrechten slechter gerespecteerd en ging de rechtsstaat achteruit. In Latijns-Amerika, Afrika, Midden-Oosten, Azië en de voormalige Sovjet-Unie werden regimes meer autoritair. Dit staat in schril contrast met de positieve democratische ontwikkeling in het decennium daarvoor.

Samen met onze partnerorganisaties blijven wij werken aan een krachtige, mondige burgerbeweging – lokaal, nationaal en internationaal. Onze partners geven rechtsbijstand, werken met media aan informatievoorziening, houden in de gaten hoe regeringen en lagere overheden hun budgetten besteden, enzovoort.

In 2010 maakte Oxfam Novib 30,9 miljoen euro over aan partnerorganisaties voor maatschappelijke en politieke participatie. We steunden hiervoor 460 partnerorganisaties. Samen bereikten zij met hun werk 7,8 miljoen mensen (52 procent vrouwen).

Tabel 3.4

Begroting en uitgaven voor het programma 'recht op maatschappelijke en politieke participatie'

in miljoen euro

Jaarplan 2010	uitgaven 2010	Bedrijfsplan 2007-2010	uitgaven 2007-2010
37,3	36,2	136,8	138,2

De cijfers betreffen alle uitgaven van Oxfam Novib voor dit programma, minus de uitgaven voor fondsenwerving en draagvlakversterking en minus de uitgaven bij noodhulpacties van SHO of andere Oxfams.

Vooruitlopend op de lagere inkomsten uit 'medefinanciering' van het ministerie van Buitenlandse Zaken is Oxfam Novib in 2010 al begonnen met minder meerjarige projecten van partnerorganisaties goed te keuren. Projecten lopen in de regel drie jaar en wij vonden het onverantwoord te veel verplichtingen aan te gaan als de inkomsten scherp dalen. Daardoor is in 2010 minder uitgegeven dan het Jaarplan beoogde (zie tabel 3.4). Het geld hiervoor was voor een deel echter al wel van het ministerie ontvangen uit de medefinanciering van de afgelopen bedrijfsplanperiode. Dit geld blijft geormerkt voor projecten van partners. In de jaarrekening 2010 (hoofdstuk 8) wordt dat zichtbaar in de geormerkte fondsen en reserves, die tijdelijk met 18 miljoen euro oplopen. Deze extra

reserve maakt het mogelijk wat meer geleidelijk en verantwoord afscheid te nemen van partners en landen.

Wat wilden we bereiken met ons Bedrijfsplan 2007-2010 en wat was eind 2010 bereikt?

Doelen voor eind 2010:

- Oxfam Novib en haar partners hebben 3,5 miljoen mensen geïnformeerd over hun politieke en burgerrechten.
- Oxfam Novib-partners hebben rechtsbijstand verleend aan 350.000 mensen.
- 2 miljoen mensen zijn betrokken bij de besluitvorming van hun overheden, vooral over budgetten.

Bereikt:

- Het aantal van 3,5 miljoen mensen dat werd geïnformeerd over hun politieke en burgerrechten, was eind 2010 met 14,7 miljoen ver overtroffen. Veel partnerorganisaties doen aan burgerschapsvorming en voorlichtingscampagnes over politieke en burgerrechten, bijvoorbeeld rond verkiezingen. Zo hadden partners in Burundi, Rwanda en Egypte lokale waarnemers bij stembureaus en organiseerden zij parallelstellingen. Daarmee werden enkele pogingen tot fraude ontdekt en waarschijnlijk meer pogingen voorkomen.
- Eind 2010 hadden ruim 650.000 mensen rechtsbijstand ontvangen via partnerorganisaties. Ze kregen juridische adviezen of vertegenwoordiging bij rechtbanken, lokale overheden en dergelijke. Vanwege dit succes hebben we in 2010 het project "Delivery of Justice" opgezet om de rechtsbijstand te verbeteren en uit te breiden. In Vietnam verleende partner NLAA rechtsbijstand, maar lobbyde ook bij de overheid en droeg zo bij aan hervorming van het rechtssysteem.
- Door het werk van partnerorganisaties zijn de afgelopen vier jaren 1,4 miljoen mensen betrokken geweest bij besluiten van lokale overheden. Hier is het doel dus niet gehaald. De mensen gebruikten een een methode om budgetten en uitgaven van overheden kritisch volgen, maar deze methode kwam vertraagd beschikbaar.

CASE

Verkiezingen: 'Verpletter de ander niet'

'De verkiezingen proberen te winnen doe je niet door de ander te verpletteren, maar door doelgericht en voortvarend te werk gaan, naast elkaar in broederschap, voor ons land', zegt Grâce Fleur Francine Uwitonze.

Er is al jaren veel geweld in Burundi en de behoefte aan vrede is groot. De democratische verkiezingen van 2010 konden een keerpunt worden. Maar dan moesten ze wel gewelddoos en eerlijk verlopen.

Tien Burundese en internationale NGO's begonnen daarom een project om met social media verkiezingsgeweld te voorkomen en vreedzaamheid te stimuleren. Dit werd het project Amatora Mu Mahoro ('vredevolle verkiezingen').

In 129 gemeenten verstuurden 450 mensen tijdens de verkiezingen regelmatig sms'jes en e-mails over de situatie ter plekke. Op die manier kon iedereen al in een vroeg stadium zien of er spanningen waren en wat gedaan moest worden om erger te voorkomen. De berichten werden gecontroleerd of ze klopten en dan op een website gezet. Op basis van die informatie zijn naar bepaalde gebieden meer waarnemers gestuurd dan oorspronkelijk gepland.

De verkiezingen in Burundi kenden vijf rondes. Tussen 26 april en 12 september 2010 zijn 519 gewelddadige incidenten en 987 vredesinitiatieven gemeld en gecheckt. Bij de gewelddadige incidenten ging het in 53 procent van de gevallen om het intimideren van kiezers.

Het bewaken van de vrede en het melden van geweldsincidenten op een website werkte hoogstwaarschijnlijk

preventief, al is het moeilijk precies te zeggen hoeveel het project bijdroeg aan een goed verloop van de verkiezingen. Een ander resultaat van dit project is dat lokale NGO's sociale media leerden gebruiken in hun werk.

Oxfam Novib ondersteunde dit project technisch en financieel. We zaten in de stuurgroep waarin ook partnerorganisatie COSOME (coalitie van de civil society voor de monitoring van verkiezingen) zat. Het netwerk van COSOME vormde de basis voor het bemensen van de meldpunten.

Op de website van het project Amatora Mu Mahoro staan video's over Burundi en het belang van vreedzame verkiezingen.

== =

CASE

'STEENGOED wat jij doet'

S + M

'STEENGOED wat jij doet!' is de campagne van EEN die in september is gestart. Je kunt online een 'steen' leggen door iets te doen dat de wereld beter maakt. Eind 2010 waren er 19.182 stenen gelegd.

Oxfam Novib is een van de organisaties achter EEN, ook financieel.

Een belangrijk moment in de campagne was de VN-top over de Millenniumdoelen, eind september in New York.

We vroegen tien invloedrijke bloggers om vanuit New York verslag te doen.

Er waren in het najaar meer dan tweeduizend evenementen verspreid over 74 landen, om aandacht te vragen voor armoede in de wereld. Ook hier vormde de VN-top een belangrijk moment. De jaarlijkse Wereldarmoededag, normaal op 17 oktober, had in 2010 de vorm van drie dagen actie in september rond de VN-top.

De Wereldarmoededag ontstond eind jaren tachtig en werd in 1992 erkend door de Verenigde Naties. In 2009 stonden ruim 173 miljoen mensen, verspreid over de wereld, letterlijk op als teken van protest tegen het bestaan van zo veel armoede. Zo'n groot aantal in één protestactie was een wereldrecord, dat werd opgenomen in de Guinness World Records.

Global Call to Action against Poverty

EEN is aangesloten bij de beweging Global Call to Action against Poverty (GCAP), een wereldwijd netwerk van organisaties en sociale bewegingen. Zij voeren actie tegen armoede en houden wereldleiders aan hun beloften om de Millenniumdoelen in 2015 verwezenlijkt te hebben. De afgelopen vier jaren brachten zij ruim 150 miljoen mensen in beweging. Een indrukwekkende prestatie.

In 100 (ontwikkelings)landen zijn er nu nationale coalities van organisaties onder de vlag van GCAP. Ook onze partnerorganisaties zijn er in actief. We hadden met de internationale GCAP-koepel de afspraak om de afgelopen vier jaar 300 nationale GCAP-coalities van de grond te krijgen. Maar dat was te ambitieus. We zijn ons meer gaan richten op bestending van opgerichte GCAP's dan op proberen zoveel mogelijk nieuwe erbij te krijgen.

Netwerken als GCAP hebben een grote potentie om een mondiale beweging voor rechtvaardigheid te dragen. Maar er moet nog veel gebeuren om die potentie waar te maken.

Ervan geleerd

Netwerken opbouwen blijkt niet altijd eenvoudig. In Afrika bijvoorbeeld bleven de GCAP-coalities zwak. Er was onduidelijkheid over bevoegdheden van besturen. Het hielp ook al niet dat bepaalde donoren in enkele gevallen het secretariaat passeerden.

Ook waren de campagneboodschappen ('einde aan armoede') erg algemeen. Om aan dat laatste wat te doen, hebben we onze partner Social Watch in contact gebracht met GCAP-coalities. Social Watch, dat onderzoek doet

naar oorzaken van armoede en voorzieningen voor mensen in armoede, heeft veel ervaring met netwerken. Maar de verbinding met Social Watch kon het tij niet keren. We hebben daarom onze financiële bijdrage aan het overkoepelende Afrikaanse GCAP-secretariaat beëindigd. Ook de netwerkorganisaties African Social Forum (platform van NGO's) en INAFI-Africa (netwerk van organisaties voor microkredieten) steunen we financieel niet meer. Door gebrek aan doortastend leiderschap functioneerden ook zij onvoldoende.

De Palestijnse GCAP-coalitie is wel vrij succesvol geworden. Een van de acties was een voorstel voor een werkloosheidsfonds. Het Palestijnse ministerie voor Planning nam dit voorstel over.

= = =

CASE

S

'Historische beweging' straalt hoop uit in Pakistan

'Een straal van hoop' is de titel van een boek over de Lawyers Movement in Pakistan. Deze beweging slaagde er in 2008 in het militaire regime van Pakistan ten val te brengen. Aan deze niet-gewelddadige omwenteling nam ook Oxfam Novib's partner Shirkat Gah deel.

Het genoemde boek, in 2009 uitgegeven door de Heinrich Böll Stiftung Pakistan, kwalificeert de Lawyers Movement als een historische beweging. Het was voor het eerst in Pakistan dat een brede groep mensen – vrouwen, mannen, jong en oud, rijk en arm - zich schaarde onder één vlag om zich sterk te maken voor hun recht. 'Ongeacht religie, kaste, geloof, sociale of politieke overtuiging, stond iedereen zij aan zij om herstel van de onafhankelijke rechtspraak te eisen.'

Het succes van de Lawyers Movement en haar roep om nog meer democratische hervormingen, is een bron van inspiratie voor andere maatschappelijke organisaties in Pakistan. Zij zetten steeds vaker campagnes op voor politieke hervormingen in provincies en op nationaal niveau.

Onze partner Shirkat Gah, actief op het gebied van rechten voor vrouwen in de moslimwereld, is vanaf het begin betrokken bij de Lawyers Movement. Zij probeert politici te beïnvloeden om wetsvoorstellen in te dienen voor bijvoorbeeld het tegengaan van huiselijk geweld tegen vrouwen.

= = =

CASE

S

'Geen radertje in een machine voor misbruik'

'Elke nieuwe dag laten Egyptische arbeiders de nieuwe boodschap horen: wij zijn geen radertjes in een machine die aangewend wordt voor misbruik.'

Dat zei de Egyptenaar Kamal Abbas, toen hij op 3 augustus 2010 de Meany-Kirkland Human Rights Award in ontvangst nam.

Abbas is directeur van de onafhankelijke organisatie CTUWS, partner van Oxfam Novib. Er is in Egypte grote behoefte aan eerlijke vakbonden. Arbeidsrechten zijn er niet vanzelfsprekend.

2010 was voor veel Egyptische arbeiders een protestjaar. Het aantal demonstraties, sit-ins en protestacties was voor Egypte ongekend groot. Arbeiders trotseerden politiegeweld. Ze demonstreerden voor zaken die voor ons in West-Europa vanzelfsprekend zijn: een schappelijk salaris, 40-urige werkweek, het recht om te staken en het recht om te protesteren.

Oxfam Novib steunt CTUWS (Center for Trade Union and Worker Services) sinds 1993. De bond vult het gat dat

de ETUF (Egyptian Trade Union Federation) - Egypte's corrupte, door de staat geleide vakbond – laat vallen.

Geen eenvoudige klus

In maart 2010 bestond CTUWS, ondanks voortdurende tegenwerking, 20 jaar. De organisatie traint arbeiders voor vakbondsverkiezingen. Ze geeft juridische hulp aan arbeiders wier rechten geschonden zijn. CTUWS werkt daarbij samen met een andere partner van Oxfam Novib (Hisham Mubarak Law Center) en met een onafhankelijke bond van belastingbeambten.

Jaarlijks ondersteunen deze organisaties honderden arbeiders in individuele en collectieve rechtszaken. Ook maken zij zich hard voor een nieuwe vakbondswet, samen met NGO's, politieke en maatschappelijke organisaties en andere 'illegale' vakbonden.

Het werk van een onafhankelijke vakbond in Egypte is niet eenvoudig. Ter illustratie:

- maart 2010: De veiligheidsdienst breekt een vreedzame sit-in op. Twaalf arbeiders raken gewond en 7 verdwijnen voor een nacht achter de tralies.
- 23 mei 2010: Als arbeiders een vreedzaam protest niet willen beëindigen worden ze aangevallen door de politie. Journalisten worden weggestuurd.
- 25 mei 2010: CTUWS krijg bezoek van enige ambtenaren met een onduidelijk verhaal. Later blijkt dat het ETUF een klacht heeft ingediend bij het ministerie van sociale solidariteit wegens 'schendingen'.
- 26 mei 2010: Een oude noodwet, bedoeld tegen terrorisme of drugsgeweld, wordt met 2 jaar verlengd, ondanks beloften dat ze zou worden afgeschaft. De wet wordt gebruikt om demonstraties te bemoeilijken.
- 23 augustus: Acht arbeiders moeten voor de militaire rechter verschijnen omdat ze protesteerden tegen slechte arbeidsomstandigheden in een militaire fabriek. De aanleiding voor hun vreedzame protest was een bom die tijdens het werk in de fabriek afging waardoor drie collega's het leven lieten.

Toch gloort er aan de horizon hoop voor Egyptische arbeiders. Gesteund door CTUWS en IGURETA, de grootste onafhankelijke vakbonden van Egypte met tienduizenden leden, laten ze steeds vaker hun stem horen. De overheid, haar corrupte vakbond en werkgevers moeten hun wensen en eisen steeds vaker inwilligen.

= = =

3.5 Recht op een identiteit

Nog te veel vrouwen, mensen van inheemse volken en anderen worden vanwege hun identiteit achtergesteld. Zij verdienen bijvoorbeeld minder voor hetzelfde werk, beschikken niet over grond of kunnen geen leningen sluiten, zoals een microkrediet. Anderen werken slecht betaald en onder slechte omstandigheden in fabrieken of huishoudens. Velen ondergaan dagelijks geweld.

Daarom heeft Oxfam Novib veel partnerorganisaties die werken aan vrouwenrechten. Alle partners letten er bij hun projecten voor armoedebestrijding op dat vooral ook vrouwen er gebruik van kunnen maken.

Bovendien blijken juist vrouwen de sleutel tot vooruitgang. Zij verzetten het meeste werk, ploegen, zaaien en oogsten om hun families te kunnen voeden en verzorgen kinderen en zieken. Armoedebestrijding die niets doet aan de achterstelling van vrouwen en andere kwetsbare groepen, levert veel minder resultaat op.

We moedigen daarom ook vrouwelijk leiderschap aan. In al ons werk letten we op het belang van vrouwen.

In 2010 maakte Oxfam Novib 21,3 miljoen euro over aan partnerorganisaties die werken aan de rechten van vrouwen en minderheden. We steunden hiervoor 356 partnerorganisaties en bij 102 van hen ging 70 procent van het geld dat zij van Oxfam Novib ontvangen naar deze activiteiten.

In twaalf landen, vooral in Latijns-Amerika, slaagden we via onze partners erin om minderheidsorganisaties een actieve rol te laten spelen in de binnenlandse politiek. Acht landen was het doel en dat is dus ruimschoots

gehaald.

Tabel 3.5
Begroting en uitgaven voor het programma 'recht op identiteit'

in miljoen euro

Jaarplan 2010	uitgaven 2010	Bedrijfsplan 2007-2010	uitgaven 2007-2010
28,1	26,4	90,5	98,3

De cijfers betreffen alle uitgaven van Oxfam Novib voor dit programma, minus de uitgaven voor fondsenwerving en draagvlakversterking en minus de uitgaven bij noodhulpacties van SHO of andere Oxfams.

Vooruitlopend op de lagere inkomsten uit 'medefinanciering' van het ministerie van Buitenlandse Zaken is Oxfam Novib in 2010 al begonnen met minder meerjarige projecten van partnerorganisaties goed te keuren. Projecten lopen in de regel drie jaar en wij vonden het onverantwoord te veel verplichtingen aan te gaan als de inkomsten scherp dalen. Daardoor is in 2010 minder uitgegeven dan het Jaarplan beoogde (zie tabel 3.5). Het geld hiervoor was voor een deel echter al wel van het ministerie ontvangen uit de medefinanciering van de afgelopen bedrijfsplanperiode. Dit geld blijft geormerkt voor projecten van partners. In de jaarrekening 2010 (hoofdstuk 8) wordt dat zichtbaar in de geormerkte fondsen en reserves, die tijdelijk met 18 miljoen euro oplopen. Deze extra reserve maakt het mogelijk wat meer geleidelijk en verantwoord afscheid te nemen van partners en landen.

Wat wilden we bereiken met ons Bedrijfsplan 2007-2010 en wat was eind 2010 bereikt?

Doelen voor eind 2010:

- Dankzij Oxfam Novib en haar partners hebben 1 miljoen vrouwen, kinderen en mannen de beschikking gekregen over sociale of juridische steun in geval van huiselijk geweld.
- De campagne WE CAN end all violence against women heeft 6 miljoen actieve "change makers" opgeleverd. Change makers zijn vrouwen en mannen die actief actie ondernemen om geweld tegen vrouwen terug te dringen.
- Van het totaal aantal mensen dat baat heeft van projecten van partnerorganisaties voor directe armoedebestrijding, is 70 procent vrouw.

Bereikt:

- Eind 2010 hadden onze partnerorganisaties aan ruim 788.000 vrouwen, mannen en kinderen sociale of juridische steun gegeven in verband met huiselijk geweld. Maar huiselijk geweld bleek in repressieve en traditionele samenlevingen toch een te moeilijk onderwerp om het beoogde aantal van één miljoen te halen. Juridische hulp voor slachtoffers van vrouwenhandel en slavernij zijn overigens niet meegerekend in het getal. In het Midden-Oosten en Noord-Afrika verzorgden partners voor duizenden mensen – onder wie politiemensen en leden van shariarechtbanken – cursussen over vrouwenrechten, huiselijk geweld en omgaan met media.
- Eind 2010 had de campagne WE CAN end all violence against women ruim 4,5 miljoen actieve 'change makers' die genderdiscriminatie en geweld tegen vrouwen ter discussie stellen. Getalsmatig is het doel dus niet gehaald. Het kostte meer tijd om per land de campagne op gang te brengen. In een aantal landen loopt de campagne daardoor pas kort. Maar wel hebben al meer dan 12 miljoen mensen wat van de campagne gemerkt, zodat zij zich nu meer bewust zijn van geweld tegen vrouwen, ongelijkheid en wat daaraan is te doen.
- Dit doel is lang niet gehaald, het percentage vrouwen kwam eind 2010 uit op 53.

CASE

S

In actie tegen geweld tegen vrouwen

'Elke morgen moet je als vrouw op pad om water te halen. Dikwijls kom je dan mannen tegen die geweld in de zin hebben,' vertelt een stevige vrouw met een emmer op haar hoofd.

Ze loopt mee in een demonstratie voor bestrijding van geweld tegen vrouwen. Drieduizend vrouwen uit verschillende landen waren daarvoor op 19 oktober in Bukavu, in het door oorlogsgeweld getekende Oost-Congo. De mars was de afsluiting van een jaar van campagne in de Democratische Republiek Congo. 'WE CAN end all violence against women' heette deze internationale campagne. Doel is dat zoveel mogelijk vrouwen én mannen het geweld tegen vrouwen ter sprake brengen in hun eigen omgeving – thuis, op de markt, in bijeenkomsten. En uitspreken dat dit geweld níét normaal is en níét geaccepteerd moet worden.

Meer dan tienduizend van zulke 'change makers' was het resultaat van de campagne in Congo. Ook in andere landen loopt de WE CAN-campagne.

In Pakistan zijn er inmiddels al 350.000 change makers. Ze dragen uit dat een geweldvrij gezin een gezin is waar vrouwen en mannen gelijke rechten hebben en samen de beslissingen nemen. Mannelijke change makers, blijkt uit onderzoek, staan nu de vrouwen toe om hun ouderlijk huis, bruiloften en burens te bezoeken. De campagne brengt dus verandering in traditionele man-vrouwverhoudingen.

Meer dan 62 partnerorganisaties in acht landen deden de afgelopen jaren mee aan de WE CAN-campagne. Dat leverde in totaal 4,5 miljoen 'change makers' op. In 2007 mikten we in ons bedrijfsplan op zes miljoen. Dat aantal is nog niet gehaald.

'Er komt een dag dat het geweld tegen vrouwen is gestopt,' zei een jonge vrouw uit Burkina Faso die meeliep in de demonstratie in Bukavu. 'Als we maar solidair zijn en blijven strijden.'

===

CASE

D

Persoonlijke gedrevenheid kent ook risico's

'Een tragische afloop van een ontzettend succesvol traject.' Zo verwoordt Theo Bouma, directeur Projecten van Oxfam Novib, het besluit om in juni 2010 na negen jaar de samenwerking met haar Zimbabwaanse partner Girl Child Network te beëindigen.

GCN heeft in Zimbabwe de rechten van meisjes op de publieke agenda gezet. Dankzij haar werk zijn verkrachting en mishandeling van meisjes strafbaar geworden. Meisjes die lid zijn van een van de 589 GCN-clubs zien hun zelfvertrouwen groeien, boeken betere resultaten op school en raken in hun tienerjaren minder snel zwanger en besmet met hiv en aids.

De motor van GCN is de directeur die zelf als meisje slachtoffer van geweld is geweest. Bouma kent haar als een bevlogen en gepassioneerde vrouw die zich jarenlang 70 tot 80 uur per week heeft ingezet vanuit de diepgevoelde wens andere meisjes te beschermen voor wat haar zelf is overgekomen.

Bij geringste twijfel

Eind 2008 kan GCN een deel van haar financiën niet verantwoorden. Bouma: 'Met onze steun aan GCN besteden wij geld van mensen en organisaties, waarvoor ook wij ons moeten verantwoorden. Bij de geringste twijfel of het geld goed wordt besteed, trekken wij aan de bel.'

Accountant KPMG constateerde dat het financieel management gebrekkig en de interne controle zwak was waardoor het risico van fraude en misbruik bestaat. 'Dergelijke problemen zijn oplosbaar', stelt Bouma. 'Maar dan moet de organisatie wel willen meewerken. De directeur van GCN ontkende echter dat er iets te verbeteren viel.'

Bedrijfsmatige kant

Bouma: 'Het tragische is dat de persoonlijke gedrevenheid van de directeur haar organisatie een gevoelige klap heeft gegeven. Zij was zo met de zaak van de meisjes bezig, dat ze de bedrijfsmatige kant vergat. In de pioniersfase van een organisatie is dat nog niet zo'n probleem. Maar groeit zo'n organisatie, dan stelt dat andere eisen. Daar hebben we GCN tussentijds op gewezen, maar uiteindelijk zijn ze autonoom en zelf verantwoordelijk voor hun interne beleid.'

'Belangrijkste leermoment? Ik denk dat wij onszelf en onze partners, zeker als het om een pioniersorganisatie gaat, een dienst bewijzen door bij het begin van de samenwerking als uitgangspunt te nemen dat de organisatie na vier of vijf jaar haar oprichter als directeur vervangt. En dat de organisatie vanaf het begin aandacht heeft voor de ontwikkeling van nieuw leiderschap en professionalisering.'

= = =

CASE

M

Kulsuma zou graag een sterk huis willen

'De mensen zeggen dat ik de beste weefster van ons dorp ben,' vertelt Kulsuma Begun uit Rajonigandha, Bangladesh. De weefstersgroep van het dorp, waarvan zij lid is, heeft van de organisatie SDS een microkrediet gekregen. De leden hebben nu een goede voorraad garens gekocht om allerlei weefsels te kunnen maken.

SDS (Shariatpur Development Society) is een partnerorganisatie van Oxfam Novib. Wij stimuleren onze partnerorganisaties om in al hun werk erop te letten dat vooral vrouwen er baat bij hebben. Of het nu gaat om projecten voor tegengaan van hiv en aids, om landbouwprojecten of om het kritisch volgen hoe de lokale overheid haar budget besteedt. Daarvoor kent Oxfam Novib sinds 2008 het programma 'Gender Mainstreaming and Leadership Trajectory' (GMLT).

Vrouwen worden te vaak achtergesteld: minder loon voor gelijke arbeid, geen recht op grondbezit, geen microkrediet kunnen krijgen, niet naar school omdat je 'toch maar' meisje bent, enzovoort. Ze krijgen te maken met huiselijk en seksueel geweld. Niet vreemd dus, dat van alle mensen die in extreme armoede leven, ongeveer 70 procent vrouw is.

Sleutel tot ontwikkeling

Bovendien blijken juist vrouwen vaak de sleutel tot ontwikkeling. Zij verzetten het meeste werk, ploegen, zaaien en oogsten om hun families te kunnen voeden en verzorgen kinderen en zieken. Armoedebestrijding die vrouwen overslaat, levert minder resultaat op. En bij spanningen en conflicten blijkt het effectief als vrouwen een grotere rol gaan spelen.

Het GMLT-programma draaide in 2010 op volle toeren. Eind van dat jaar deden 186 partnerorganisaties mee. Bij sommige keek de staf er in het begin met gemengde gevoelens naar. Maar later zagen zij het meestal als een grote sprong vooruit. Een aantal partners benoemt nu ook meer vrouwen op leidinggevende posities. Of hebben

meer vrouwen – soms meer dan de helft – op plaatsen waar besluiten vallen, zoals een bestuur of een algemene vergadering.

Vier jaar geleden stelde Oxfam Novib zich ten doel dat 70 procent van alle mensen die baat hebben van het werk van partnerorganisaties, vrouwen zijn. Later werd dit doel beperkt tot projecten voor directe armoedebestrijding.

Maar ook dan bleek de ambitie te hoog, het percentage vrouwen kwam eind 2010 uit op 53. We zijn er nog onvoldoende in geslaagd alle partners er van te overtuigen hier prioriteit aan te geven.

Programma's als GMLT en WEMAN moeten de weg bereiden om de 70 procent binnen bereik te brengen.

WEMAN (Women's Empowerment Mainstreaming and Networking) is een meerjarig project van Oxfam Novib tegen economische discriminatie van vrouwen, bijvoorbeeld bij microkredieten, economische ontwikkelingsprojecten en financiële diensten zoals microkredieten.

In Bangladesh woont Kulsuma Begun met haar man aan de rivier. In de regentijd vangt hij vis en in de winter teelt hij pepers en gewassen die ze met anderen verdelen. De orkaan Sidr was voor hen een ramp.

Maar nu heeft Kulsuma haar eigen inkomen. 'Mijn droom is om hier aan de rivier makkelijker te kunnen overleven en een sterk huis te bouwen.'

== =

CASE

M

Ke Nako, voor het vrouwencondoom

'Bij voetbaluitzendingen in cafés delen we mannen- en vrouwencondooms uit. Zo voeren we tijdens het WK actie tegen seksueel geweld, kindermisbruik en aids.' Tian Johnson is jaloers op de slogan van het WK voetbal **'Ke Nako...It's Time!'** Hij zou 'm zo overnemen.

'Het is tijd ...voor het vrouwencondoom. Tijd dat vrouwen zich kunnen verzekeren van een gezond leven. Niet alleen voor zichzelf, maar ook voor hun kinderen, hun partners en voor iedereen', zegt Johnson. Hij werkt voor het Thohoyandou Victim Empowerment Programme (TVEP) in Zuid-Afrika.

TVEP opereert in de noordelijke provincie Limpopo. Hier, vlak tegen het Krugerpark aan, wonen 585.000 mensen. Per maand steunt TVEP er gemiddeld 80 slachtoffers van huiselijk geweld en 40 slachtoffers van verkrachting. In 2001 opende de organisatie het eerste traumacentrum. Ook begon men toen met de campagne 'doorbreek de stilte'. Nu werken er 30 man personeel en 46 vrijwilligers.

Dorpsbewoners krijgen voorlichting over hiv en aids en seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes. Leerlingen van 664 scholen krijgen les over geweld en aids. De radio-uitzendingen, 23 uur per week, bereiken ruim 926.000 luisteraars. TVEP promoveert het vrouwencondoom om aids een halt toe te roepen. En zij organiseerde een nationale conferentie om het vrouwencondoom hoger op de agenda te krijgen en beter beschikbaar te maken. Tot 2011 voorziet de overheid in de aankoop van 425 miljoen mannencondooms en slechts 3 miljoen vrouwencondooms. Johnson: 'Vrouwen die we enthousiast hebben gemaakt voor vrouwencondooms zeggen nu: de kliniek heeft niets, het ziekenhuis gaf me er maar drie.' Eind 2010 verscheen een rapport dat de overheid moet aanzetten om vrouwencondooms beter beschikbaar te maken.

Verbreiding van het vrouwencondoom is een driejarig project van Oxfam Novib, Rutgers WPF, i+solutions en het ministerie van Buitenlandse Zaken onder de titel 'Universal Access to Female Condoms Joint Programme'.

Vrouwencondooms verkleinen de kans op besmetting met hiv, voorkomen ongewenste zwangerschap én versterken de positie van de vrouw. Doel is producenten van vrouwencondooms te vinden, de condooms te verspreiden en te lobbyen bij overheden en internationale instellingen dat ze het vrouwencondoom opnemen in

hun beleid en hun budgetten.

Eind 2010 waren 95 organisaties, waaronder 15 partners van Oxfam Novib, in actie met promoten en verbreiden van het vrouwencondoom. Dat jaar zijn er in Nigeria ruim 800.000 verkocht en in Kameroen meer dan 900.000. Verkoop vindt vooral plaats via kapsalons. Intussen is het programma ook gestart in Mozambique. Daar werkt één Oxfam Novib-partner met twee andere organisaties eraan.

Op onze jaarverslagsite staan blogs van Oxfam Novib's Esmé Berkhout, die op de internationale Aidsconferentie in Wenen lobbyde voor het vrouwencondoom. Er is tevens een filmpje over het project. Zie ook 'Oplichting kost Oxfam Novib zes ton' elders in dit Jaarverslagrapport.

4 Ons werk wereldwijd

Oxfam Novib werkte van 2007 tot eind 2010 in 70 landen. We concentreerden ons vooral op 19 'kernlanden'. Dat deden we samen met onze 931 partnerorganisaties. Zij ondersteunen mensen die in armoede leven bij het opbouwen van een zelfstandig bestaan. Maar dat is niet altijd genoeg. Veel problemen houden niet op bij nationale grenzen. Denk aan de klimaatcrisis, aan oneerlijke economische, sociale en politieke verhoudingen. Dat zijn vaak de diepere oorzaken van armoede en onrecht. Daarom maken we deel uit de Oxfam-confederatie. We kunnen dan een grotere vuist maken en betere resultaten bereiken. Bijvoorbeeld bij het voeren van campagnes of het bieden van noodhulp.

De 19 kernlanden in de periode 2007-2010 waren:

Afghanistan, Angola, Bangladesh, Burundi, Cambodja, Congo (DRC), Ethiopië, India, Indonesië, Mali, Mozambique, Niger, Nigeria, Pakistan, Palestijnse Gebieden, Rwanda, Somalië, Sudan, Uganda.

In de kernlanden werkten we de afgelopen vier jaren aan alle vijf rechtenprogramma's: middelen voor een duurzaam bestaan, sociale basisvoorzieningen, leven en veiligheid, maatschappelijke en politieke participatie, identiteit. Daarnaast werkten we grensoverschrijdend in regionale programma's waarin één basisrecht centraal stond.

4.1.1 Bestedingen per land en regio

4.1.1.1 Afrika

Tabel 4.1 Overmakingen per rechtenprogramma in Afrika

	2010	2010	2007-2010	2007-2010
	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>
Middelen voor een duurzaam bestaan	17,1	31%	68,6	32%
Sociale basisvoorzieningen	11,5	21%	40,9	19%
Leven en veiligheid	7,0	11%	30,9	14%
Maatschappelijke en politieke participatie	12,9	21%	45,7	21%
Identiteit	8,7	16%	29,2	14%
Totaal	57,2	100%	215,3	100%

Tabel 4.2 Overmakingen per kernland en overige overmakingen per regio in Afrika
in miljoen euro

	2010	2007-2010
Ethiopië	1,1	10,0
Somalië	3,3	22,1
Sudan	3,6	12,0
overig, Hoorn van Afrika	4,0	9,2
Mali	2,4	8,0
Niger	3,9	12,0
Nigeria	2,5	10,3
overig, West-Afrika	3,5	16,0
Burundi	1,5	4,9
Congo (DRC)	3,9	13,5
Rwanda	1,3	5,0
Uganda	4,2	11,8
overig, Oost-Afrika	3,4	17,0
Angola	2,1	8,7
Mozambique	3,7	13,3
overig, Zuidelijk Afrika	10,5	32,2
Pan-Afrika	2,3	9,3

4.1.1.2 Azië

Tabel 4.3 Overmakingen per rechtenprogramma in Azië

	2010	2010	2007-2010	2007-2010
	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>
Middelen voor een duurzaam bestaan	13,2	28%	48,2	30%
Sociale basisvoorzieningen	6,2	18%	28,9	18%
Leven en veiligheid	8,0	26%	43,9	27%
Maatschappelijke en politieke participatie	4,6	14%	21,2	13%
Identiteit	4,5	14%	19,6	12%
Totaal	36,5	100%	161,8	100%

Tabel 4.4 Overmakingen per kernland en overige overmakingen per regio in Azië
in miljoen euro

Land	2010	2007-2010
Afghanistan	2,6	14,5
Pakistan	9,3	28,4
India	6,7	31,5
Bangladesh	3,5	16,8
overig, Zuid-Azië	1,5	10,5
Cambodja	1,8	8,4
Indonesië	2,4	13,6
overig, Zuidoost-Azië	8,7	38,1

4.1.1.4 Midden-Oosten, Maghreb, Oost-Europa en voormalige Sovjet-Unie

Tabel 4.5 Overmakingen per rechtenprogramma in Midden-Oosten, Maghreb, Oost-Europa en voormalige Sovjet-Unie

	2010	2010	2007-2010	2007-2010
	<i>miljoen euro</i>	%	<i>miljoen euro</i>	%
Middelen voor een duurzaam bestaan	3,8	31%	14,4	28%
Sociale basisvoorzieningen	1,5	11%	6,5	13%
Leven en veiligheid	1,0	9%	4,4	9%
Maatschappelijke en politieke participatie	4,4	30%	15,8	31%
Identiteit	2,7	19%	10,4	20%
Totaal	13,4	100%	51,5	100%

Tabel 4.6 Overmakingen per land en per regio in Midden-Oosten, Maghreb, Oost-Europa en voormalige Sovjet-Unie

in miljoen euro

	2010	2007-2010
Palestijnse Gebieden	3,1	13,4
overig, Midden-Oosten en Maghreb	3,7	10,9
Oost-Europa, voormalige Sovjet-Unie	6,6	27,2

4.1.1.3 Latijns-Amerika en de Cariben

Tabel 4.7 Overmakingen per rechtenprogramma in Latijns-Amerika en de Cariben

	2010	2010	2007-2010	2007-2010
	<i>miljoen euro</i>	%	<i>miljoen euro</i>	%
Middelen voor een duurzaam bestaan	5,9	48%	29,9	40%
Sociale basisvoorzieningen	0,1	2%	1,7	2%
Leven en veiligheid	7,1	0%	8,3	11%
Maatschappelijke en politieke participatie	4,4	29%	20,9	28%
Identiteit	3,0	21%	13,8	19%
Totaal	20,5	100%	74,6	100%

4.1.2 Wereldwijde projecten

Oxfam Novib werkt wereldwijd samen met meer dan 900 partnerorganisaties. Sommige daarvan zijn vrij klein en concentreren zich bijvoorbeeld op onderwijs. Andere zijn een groot netwerk van organisaties, bijvoorbeeld om ook het politieke debat te beïnvloeden. Wij ondersteunen internationale organisaties en netwerken die opkomen voor vrouwenrechten en democratische vrijheden. We brengen hen met elkaar in contact zodat zij van elkaar kunnen leren, over grenzen van landen en continenten heen.

De overmakingen naar partners die op wereldwijd niveau opereren staan in onderstaande tabel.

Tabel 4.8 Overmakingen per rechtenprogramma voor Global Programmes

	2010	2010	2007-2010	2007-2010
	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>
Middelen voor een duurzaam bestaan	4,5	30%	17,3	31%
Sociale basisvoorzieningen	2,7	13%	10,3	18%
Leven en veiligheid	1,1	6%	2,8	5%
Maatschappelijke en politieke participatie	4,3	33%	15,4	28%
Identiteit	2,1	18%	10,3	18%
Totaal	14,7	100%	56,1	100%

De uitgaven waren in 2010 als volgt verdeeld over de continenten:

Afrika 44 procent;

Azië 29 procent;

Midden-Oosten, Maghreb en voormalige Sovjet-Unie 16 procent;

Latijns-Amerika en Cariben 11 procent.

4.2 Speciale grote projecten

Oxfam Novib heeft sinds 2009 een 'team speciale projecten'. Het team stelt grote, complexe projecten samen, waar verschillende partnerorganisaties of andere samenwerkingspartners bij betrokken zijn en waarmee meer dan 1,5 miljoen euro per jaar is gemoeid. Het team zoekt vervolgens financiering voor zo'n project bij grote donoren, zoals instellingen voor ontwikkelingssamenwerking van de Verenigde Naties en de Europese Unie, en grote internationale 'foundations'. Ook schrijft het team in op grote projecten, die door internationale donoren worden aanbesteed.

Het project voor het vrouwencondoom (Universal Access to Female Condom) is een voorbeeld van zo'n project. Het is een driejarig project van Oxfam Novib, Rutgers WPF, i+solutions en het ministerie van Buitenlandse Zaken in een aantal Afrikaanse landen.

Fondsen werven voor zulke grote speciale projecten is extra belangrijk geworden doordat de regering uit het regeringsbudget voor ontwikkelingssamenwerking fors minder geld geeft aan organisaties als Oxfam Novib. We willen over enkele jaren terug zijn op ons inkomstenniveau van 2009.

In 2010 is het team voor speciale projecten uitgebreid. Oxfam Novib wist dat jaar voor liefst 36,5 miljoen euro contracten te sluiten met grote donoren. Daarbij zat een heel groot contract ter waarde van 20,5 miljoen euro met SIDA, het agentschap van de Zweedse regering voor ontwikkelingssamenwerking. Het gaat om een vijfjarig project tot en met 2014 om in Mozambique de civil society te versterken en zo democratisch en goed bestuur in het land te bevorderen. Vijf Mozambikaanse partnerorganisaties werken aan de uitvoering van het project.

In 2010 zijn drie nieuwe speciale projecten ontwikkeld en waren er vier in de maak. Een van de projecten gaat over 'edutainment', programma's van de media die entertainment combineren met educatie over maatschappelijke onderwerpen.

Partnerorganisaties van Oxfam Novib hebben goede ervaringen met edutainment. Partnerorganisatie N'weti bracht er in 2010 in Mozambique discussies mee op gang over man-vrouwverhoudingen, geweld tegen vrouwen, hiv en aids. En in Egypte presenteerde partner New Women Foundation een aantal programma's over vrouwenrechten op populaire satellietkanalen met bereik in de rest van de Arabische wereld.

Het nieuwe project betreft campagnes in verschillende landen over het recht van vrouwen om zelf te beslissen over seksualiteit en kinderen krijgen. Voor dit project hebben we 450.000 dollar aangevraagd bij de UNDEF (fonds van de Verenigde Naties voor bevordering van democratie). De uitslag wordt in juni 2011 verwacht.

4.3 Land en regio uitgelicht

Dit jaarverslag kijkt vooral naar het werk van Oxfam Novib per thema: inkomsten, arbeidsrechten, onderwijs, gezondheidszorg, noodhulp, participatie, vrouwenrechten. Maar wat doet nou Oxfam Novib als je naar één land of één wereldregio kijkt?

Hieronder lichten we als voorbeeld enige landen eruit: Afghanistan, Bangladesh, Democratische Republiek Congo, Egypte, Mozambique, Nigeria en de Palestijnse Gebieden eruit, en daarnaast Latijns-Amerika en de Cariben. De armoedecijfers in de eerste alinea's komen uit het Human Development Report 2010 van UNDP (United Nations Development Programme).

4.3.1 Portret Afghanistan

Afghanistan is een van de armste landen van de wereld. Vaak is er tekort aan voedsel. Oxfam Novib werkt er al sinds 1989, ook tijdens het bewind van de talibaan. Dat kon door ons sterke netwerk van lokale partnerorganisaties in het hele land. We kennen het land dus door en door.

Afghanistan is een zogenaamde 'fragiele staat'. Het gezag van de regering in Kabul is zwak. Op het platteland spelen lokale (krijgs)heren de hoofdrol en in veel provincies heeft de talibaan een soort schaduwregering.

Dorpen en gemeenschappen lijden vaak onder lokale conflicten en vetes, die tientallen jaren kunnen slepen. Partnerorganisatie Cooperation for Peace and Unity (CPAU) heeft veel succes met nieuwe methoden om ze op te lossen. Soms kwamen mensen uit aangrenzende districten de organisatie vragen om ook bij hen te komen helpen. Andere organisaties nemen de methode nu over.

Heel anders is het met rechten van vrouwen. Onderwerpen die we met partnerorganisaties wilden verbeteren, staan er nu beroerder voor dan vier jaar geleden. Wetten zijn verslechterd. Er is nog één vrouwelijke minister: op het ministerie voor vrouwenzaken. Maar we hebben nu een nieuwe partnerorganisatie, Afghan Women's Skill and Development Centre (AWSDC), die het heel anders aanpakt: niet proberen Afghaanse vrouwen te steunen en stimuleren, maar juist werken met mannen als doelgroep. Het werkt. Comités van mannen waarmee de partner werkt, begonnen zelf aan te dringen op opnemings van vrouwen in hun comité.

Succes had onze partner Coordination of Afghan Relief (CoAR) met onderwijs aan volwassenen. Driekwart van de 1200 deelnemers waren vrouwen. Zoals een van hen zei: 'Nu ik kan lezen en schrijven, word ik met veel meer respect behandeld.'

Partner Coordination of Humanitarian Assistance (CHA) concentreert zich vooral op werving van vrouwelijke leerkrachten. Het tekort aan leraressen is een belangrijke oorzaak dat meisjes de school niet af maken.

De kinder- en moedersterfte is in Afghanistan gedaald, maar ondervoeding en ziektes door vuil water en onhygiënisch gedrag komen nog veel voor. Daar komt bij dat 's winters dorpen en lokale gemeenschappen door sneeuw afgesloten zijn en in voorjaar en zomer te maken hebben met overstromingen en aardverschuivingen. Oxfam Novib concentreert zich nu vooral op ondervoeding van jonge kinderen en vrouwen (de partners CHA, BRAC, SAF en ACTD).

Partnerorganisatie ACTD leert dorpen en gemeenschappen voorzorgsmaatregelen te nemen tegen winterisolement en rampen, zodat de gevolgen minder zijn. Het helpt, zo'n 22.000 mensen hebben er al baat bij. De afgelopen jaren ontwikkelde zich in Afghanistan een goede infrastructuur voor microkredieten. Maar niet dankzij Oxfam Novib. De partner die voor ons netwerken voor microkrediet zou trainen, voerde de geplande activiteiten niet uit en was met andere dingen bezig. Daarop hebben we de samenwerking beëindigd. Bovendien waren er intussen voldoende andere donoren en organisaties bezig met microkredieten in Afghanistan.

Oxfam Novib werkte in 2010 in Afghanistan met 22 partnerorganisaties. In 2010 ontvingen zij 2,6 miljoen euro van

Oxfam Novib en 14,5 miljoen euro over de periode 2007-2010. We hebben in Kabul een klein eigen Oxfam-kantoor.

4.3.2 Portret Bangladesh

Bangladesh is een van de armste en dichtst bevolkte landen van de wereld. Bijna de helft van de 150 miljoen inwoners moet rondkomen van minder dan 1,25 dollar per dag. Veel kinderen zijn ondervoed. Het land kampt met corruptie en gevolgen van overstromingen door tropische stormen. Bangladesh wordt gerekend tot de 'fragiele staten', maar het heeft wel een sterk maatschappelijk middenveld.

Zes partnerorganisaties legden zich erop toe dat uitgaven van lokale overheden ook ten goede komen aan de allerarmsten. Een daarvan is de organisatie GUK. Directeur Abdus Salam over zijn geboortestreek Gaibanda, in het noorden van Bangladesh: 'Meer dan de helft van de mensen zit onder de armoedegrens. Ze leven van landbouw en wat handel. Mannen trekken weg naar de stad om te werken. Vrouwen blijven achter met de kinderen, en moeten alleen opboksen tegen de rampen. Kennis verspreiden is belangrijk. Vroeger zagen de mensen een overstroming als een straf van de goden. In onze groepstrainingen leren ze over klimaatverandering en hoe daarmee om te gaan. Nu verbouwen ze naast rijst ook pompoenen, bonen en wortels die bestand zijn tegen overstromingen.'

350.000 van de armste vrouwen zijn door het werk van de partners nu minder kwetsbaar dan vier jaar geleden. De partners zorgen ook voor trainingen voor lokale functionarissen om zo de kwaliteit van het lokaal bestuur te verbeteren.

Onderwijs is een van de activiteiten van de grote partnerorganisatie BRAC. Het programma dat wij steunen, zorgde in 2010 ervoor dat meer dan 620.000 meisjes en vrouwen onderwijs ontvingen. Een van BRAC's werkwijzen is om in de dorpen getrouwde vrouwen die zelf tien tot twaalf jaar les hebben gehad, te rekruteren als leerkracht. Ze krijgen een basistraining pedagogie van zes tot twaalf dagen en kinderpsychologie, en ze leren het lesmateriaal gebruiken. Elke maand wordt hun kennis opgefrist. Een leerkracht: 'De training gaf me vertrouwen, waardoor ik me op mijn gemak voel bij de kinderen.'

Niet alle projecten gingen goed. Partner BDPC had een actieplan om het wapenbezit onder de bevolking terug te dringen, en daarmee het aantal doden en gewonden. Ook zou de partner in Bangladesh het Actieplan van de Verenigde Naties tegen illegale wapenhandel helpen opzetten. Maar BDPC presteerde te weinig, werkte slecht samen met anderen en wekte vermoedens dat het geld niet werd besteed aan de afgesproken zaken. We hebben de samenwerking met deze partner beëindigd.

Oxfam Novib werkte in 2010 in Bangladesh met 20 partnerorganisaties. In 2010 ontvingen zij 3,5 miljoen euro van Oxfam Novib en 16,8 miljoen euro over de hele periode 2007-2010.

4.3.3 Portret Democratische Republiek Congo

De Democratische Republiek Congo hoort tot de 'zwakke staten'. Bijna 60 procent van de mensen moet rondkomen van minder dan 1,25 dollar per dag. In Oost-Congo zijn nog steeds rebellen actief. Ze plunderen dorpen, doden en verkrachten mensen of nemen hen mee voor dwangarbeid of als kindsoldaat. Ontwikkeling stagneert.

Rondtrekkende rebellengroepen en de militaire tegenacties van het Congolese leger en MONUSCO (vredestroepen van de Verenigde Naties) veroorzaakten de afgelopen jaren grote stromen vluchtelingen. Oxfams regelden noodhulp en trainden partnerorganisaties om die goed uit te voeren. Oxfam Novib heeft daarvoor een veldkantoor opgezet in Bukavu (Zuid-Kivu). Samen met de partners Apide, Groupe Milima, Ugeafi, VAS en de

Britse Oxfam voorzagen we 40.000 ontheemden van noodhulp, zoals drinkwater, huishoudelijke spullen en benodigdheden om het land weer te bebouwen.

Met geld van de Europese Unie voor een project in Noord-Kivu (Oost-Congo) is in twaalf ziekenhuizen en 187 gezondheidscentra de zorg verbeterd. De aantallen zijn wat lager dan beoogd, doordat onveiligheid het werken bemoeilijkte. Toch is er nu voor 1,6 miljoen mensen redelijke gezondheidszorg. Nieuw in de aanpak is de hechtere samenwerking met de provinciale gezondheidsdienst. Haar medewerkers krijgen een financiële prikkel en de bevolking een betere gezondheidszorg. Verder is er een ziektekostenverzekering opgezet, zodat de mensen de behandelingen ook kunnen betalen.

In Zuid-Kivu hebben onze partners UGEAFI en Groupe Milima tien scholen, een internaat en vier gezondheidscentra gebouwd of grondig opgeknapt. Het was een gezamenlijk project met Artsen zonder Grenzen, waarvoor we van de Nationale Postcode Loterij samen bijna 1,7 miljoen euro hebben gekregen uit de extra trekking van 2009. Artsen zonder Grenzen zorgde voor uitbreiding van het streekziekenhuis van Baraka. Dat heeft nu een vleugel voor opvang van verkrachte vrouwen.

Ook in Zuid-Kivu heeft partner UGEAFI op de bergplateaus van Kivu de vroeger florerende koffiesector nieuw leven ingeblazen.

In vijf provincies, inclusief Kinshasa, trokken negen partnerorganisaties de Congolese campagne WE CAN End All Violence Against Women. Met radioprogramma's, bijeenkomsten op markten, debatten op universiteiten, theater, enzovoort brachten ze geweld tegen vrouwen onder de aandacht. Dat wordt nu minder makkelijk geaccepteerd. Justitie vervolgt langzaam nu ook daders, onder wie een aantal officieren van het Congolese leger. Dat gebeurde in samenwerking met Human Rights Watch, dat een rapport over verkrachtende soldaten had aangeboden aan president Kabila.

De afgelopen jaren ondersteunden we in de DRC het werk van 20 partnerorganisaties in vier provincies: Kinshasa, Maniema, Noord-Kivu, Zuid-Kivu. In 2010 ontvingen onze partners 3,9 miljoen euro van Oxfam Novib en 13,5 miljoen euro over de hele periode 2007-2010.

4.3.4 Portret Egypte

Egypte is met ruim 80 miljoen inwoners in bevolking het grootste land van het Midden-Oosten. Bijna de hele bevolking woont op vijf procent van de oppervlakte van het land, namelijk de vruchtbare Nijldelta. Minder dan twee procent van de Egyptenaren leeft onder de armoedegrens van 1,25 dollar per dag.

In Midden-Egypte en de Delta konden bijna 15.000 kleine boeren en landlozen de afgelopen jaren hun positie verbeteren door het werk van partnerorganisaties BLACD en CEOSS. Deze leerden hen betere landbouwtechnieken, zoals organisch bemesten en het telen van betere gewassen. Boeren vormden organisaties om voor hun belangen op te komen, zoals verdeling van het irrigatiewater en toegang tot markten. Zo staan zij samen sterk in onderhandelingen met de overheid en handelaren.

Arbeiders gingen de afgelopen jaren massaal de straat op voor betere lonen en werkomstandigheden. Dat is zeer bijzonder in een land waar de overheid de vakbonden controleert. Onze partnerorganisaties gaven juridische bijstand aan gearresteerde demonstranten en hielpen stakers met formuleren van hun eisen en onderhandelen met werkgevers. CTUWS werkt al jaren aan democratisering van de vakbonden en ziet nu de vruchten van haar werk. Onafhankelijke vakbonden zijn sinds 2008 in opmars in Egypte.

Partnerorganisatie Al Tadamon verleent microkredieten. Oxfam Novib wilde haar daarvoor een lening geven. Maar het lukte aanvankelijk niet daarvoor de toestemming van de Egyptische regering te krijgen. Maar in juni

2010 kwam die alsnog, want microfinancieringen zijn in Egypte een groeiende sector en de regering is druk bezig met nieuwe wetgeving hiervoor. Wij ondersteunen partnerorganisaties om microkredieten te verstrekken, maar ook om te pleiten bij de overheid voor goede wetgeving en een beter beleid. Een bezoek van prinses Máxima in november 2010 aan Egypte, als VN-adviseur voor microfinanciering, heeft de sector een impuls gegeven.

Opgetogen waren de verwachtingen van de samenwerking met Super de Boer om met de Greenery (grote leverancier van groenten en fruit) en producenten in Egypte de werkomstandigheden en lonen van Egyptische arbeiders te verbeteren en mogelijk ook kleine boeren te laten profiteren van export. Super de Boer zou een voorbeeld kunnen worden voor andere supermarkketens. Alle betrokkenen, waaronder onze partnerorganisaties, overlegden in Egypte. Intussen werd Super de Boer overgenomen door Jumbo en wij wisten die niet over te halen tot een concrete invulling van het project. We steken nu onze energie in andere supermarkten en productketens.

Een mijlpaal bij de bestrijding van geweld tegen vrouwen was de veroordeling van een aanrander tot drie jaar cel en een verkrachter tot vijftien jaar. Partnerorganisatie NWF had deze rechtszaken aangespannen. In de grote steden hield NWF een campagne tegen seksueel geweld op de werkplek. Zestien lokale organisaties sloten zich aan. Voor slachtoffers van geweld tegen vrouwen zijn er centra voor counseling. Partner CEWLA geeft vrouwen juridische bijstand bij scheiding of andere familiekwesaties.

Oxfam Novib heeft jarenlange ervaring in Egypte en werkt daar samen met 12 tot 15 partnerorganisaties, met als hoofddoel de uitsluiting van mensen tegen te gaan.

4.3.5 Portret Mozambique

Mozambique hoort tot de armste landen, maar de economie is er de laatste decennia wel snel gegroeid. Toch leeft nog steeds driekwart van de ruim 22 miljoen Mozambikanen van minder dan 1,25 dollar per dag. Viervijfde van de bevolking leeft van landbouw. Ondervoeding bij kinderen komt veel voor.

De partnerorganisaties ORAM, Ophavela, Kukula, IKURU, APAC, CLUSA, Heifer en ATAP, die op het platteland werken onder kleine boeren, overtroffen met hun resultaten onze verwachting. Door hun werk gingen de afgelopen vier jaren bijna één miljoen mensen – iets meer vrouwen dan mannen – erop vooruit in inkomen en voedselzekerheid.

Snel groeien ook de bedrijven die boeren zelf hebben opgezet voor handel en verwerking van hun producten. Een ervan, IKURU, heeft het fairtrade-certificaat en heeft ook afnemers in Europa. Zij is mede-eigenaar van de groothandel Liberation en levert bijvoorbeeld cashewnoten en pinda's aan Oxfam-wereldwinkels in België. Het lastige ondernemingsklimaat gaf deze coöperatieve bedrijven wel meer problemen dan tevoren was verwacht. Maar wat het belangrijkste is: de boeren krijgen nu betere prijzen voor hun producten. Ook spaar- en kredietgroepen in dorpen groeiden sneller dan verwacht, maar de uitbreiding van het aantal dorpen en van het pakket financiële diensten gaat nog traag.

Een proefproject om scholieren via sportactiviteiten levenslessen bij te brengen, ook over besmetting met hiv en aids, werkte goed. Het is echter een dure werkwijze. Ook deden er nog te weinig meiden mee. De Nederlandse ambassade steunt dit project.

Ruim 400.000 mensen zijn beter bewust gemaakt van hun burgerrechten. Dat aantal was naar verwachting. Maar de beoogde hogere opkomst bij de verkiezingen van 2009 voor parlement en presidentschap bleef helaas uit, zodat het programma toch niet geslaagd kan worden genoemd.

Een duidelijk succes was dat het parlement een nieuwe wet aannam tegen huiselijk geweld. Een nationale coalitie van vrouwenorganisaties had daar, met steun van Oxfam Novib, jaren voor gelobbyd. Dit blijkt werk van

lange adem. In dorpen wordt nu meer gepraat over geweld tegen vrouwen. Partnerorganisatie N'weti gebruikt hiervoor korte filmpjes en documentaires op televisie.

Oxfam Novib werkte in 2010 in Mozambique met 33 partnerorganisaties. In 2010 ontvingen zij 3,7 miljoen euro van Oxfam Novib en 13,3 miljoen euro over de hele periode 2007-2010.

4.3.6 Portret Nigeria

De Nigerdelta is rijk aan olie, maar tegelijkertijd een van de minst ontwikkelde gebieden van Nigeria. Milieuverontreiniging bedreigt landbouw en visserij en olieopbrengsten komen niet of nauwelijks bij de bevolking terecht. Gefrustreerde jongeren belanden in de criminaliteit. Bijna tweederde van de bevolking leeft van minder dan 1,25 dollar per dag.

In de Nigerdelta startte Oxfam Novib in 2009 met twee partners, CODEP en NIDPRODEV. Zij geven cursussen in computergebruik, kleermaken, catering, boekhouden en leiden van kleine bedrijven. In ruim een jaar hebben meer dan 1200 mensen een cursus gevolgd. We wilden met dit soort projecten 60.000 mensen een beter bestaan geven, maar dat bleek te ambitieus. Voor opschaling van de projecten zoeken de partners nog naar geld.

In Noordoost-Nigeria werkt partner PARE in negen gemeenschappen van trekkende veehouders. PARE zorgt voor vaccinaties en medicijnen voor vee, boorgaten voor drinkwater, trainingen in veeverzorging en onderwijs. Ook levert PARE jonge runderen. Een overheidsinstelling regelde zwartbonte stieren om verzwakking van kudde door inteelt tegen te gaan.

Zo'n 2000 mensen zagen hun inkomen verbeteren. Maar dat was slechts ruim de helft van het beoogde aantal. Met name vrouwen profiteerden nog te weinig. Het project wordt nu opgeschaald.

Veel méér dan verwacht kwam er uit het plan om in Nigeria een campagne voor en van kleine boeren op gang te brengen. Het groeide uit tot een nationale campagne die in heel Nigeria loopt en minstens tot 2013 doorgaat. De regering heeft inmiddels toegezegd dat 20 procent van het nationaal budget voor landbouw (ruim twee miljard euro) zal gaan naar de kleine boeren. Het parlement besloot een nationale top te organiseren. In drie deelstaten werken overheden eraan dat ook vrouwen grond krijgen voor landbouw.

Bij de Verenigde Naties bleef de campagne niet onopgemerkt. Oxfam kreeg voor drie nieuwe projecten in Nigeria geld toegezegd van de FAO (landbouworganisatie van de VN) en het Nigeriaanse ministerie voor landbouw.

Ook in het Noorden had partner AHIP veel succes met basisgezondheidszorg voor moeder en kind. Vier jaar geleden dachten we hiermee 65.000 vrouwen te bereiken. Alleen al in 2010 bereikte AHIP 523.200 vrouwen. In twaalf deelstaten is een gezondheidscentrum opgeknapt. De partner betreft lokale religieuze en traditionele leiders bij haar project. Dat werkt goed om te bereiken dat ook vrouwen de gezondheidsdiensten gebruiken.

Een van onze succesvolste vernieuwingen van de afgelopen jaren is het project 'Learning about living'. Er is een interactieve versie gemaakt van het officiële leerplan voor onderwijs over seksualiteit, levensvragen en aids. Scholieren kunnen met hun mobiel vragen stellen en krijgen dan deskundig antwoord. Ruim 31.000 jongeren in 61 scholen en jongerencentra hebben al meegedaan. Bijna 95.000 sms'jes zijn beantwoord. Bijna 500 leerkrachten plus 24 overheidsfunctionarissen kregen een training. De overheid gaat de elektronische versie van het leerplan nu gebruiken in de opleiding van leraren. Het project draait inmiddels tevens in Senegal en Marokko.

Nigeria is ook het land waar het project voor het vrouwencondoom is begonnen. In 2010 werden er ruim 800.000 verkocht. Kapsalons blijven een goed kanaal voor de verbreiding.

Oxfam Novib werkt in Nigeria samen met ruim 20 partnerorganisaties. In 2010 ontvingen zij 3,5 miljoen euro van Oxfam Novib en 16 miljoen euro over de hele periode 2007-2010.

4.3.7 Portret Latijns-Amerika en de Cariben

Oxfam Novib is in 2010 gestopt met haar werk in Latijns-Amerika en de Cariben. We gaan werken in minder landen werken maar daar méér doen, vooral in Afrika en Azië. We richten ons op de moeilijkste landen. We verwachten zo effectiever te worden en meer te bereiken.

Sommige projecten in Latijns-Amerika worden nog afgerond in 2011. Een aantal partners en hun programma's hebben we overgedragen aan Oxfam Mexico, een van de nieuwe Zuidelijke leden van de Oxfam-confederatie. Met Oxfam Mexico blijven we samenwerken.

In Brazilië gaan we door met een aantal partnerorganisaties die bedrijven stimuleren tot maatschappelijk verantwoord ondernemen. Brazilië is een van de grote opkomende economieën en lid van de G20, en daarom strategisch van belang voor Oxfam. Zo staat voor 2011 de lancering van een Braziliaanse 'Eerlijke Bankwijzer' op stapel. In juni overlegde Oxfam Novib met de Braziliaanse consumentenorganisatie IDEC en met Red Puentes, een Latijns-Amerikaans netwerk van 31 organisaties voor maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Externe deskundigen hebben in 2010 ons werk in Latijns-Amerika over de periode 2003-2009 geëvalueerd. Er zijn 'vele goede resultaten' behaald met relatief weinig geld, schrijven zij. Ze noemen projecten voor kleine boeren, organisaties voor vrouwenrechten die wetswijzigingen gedaan wisten te krijgen, projecten voor psychologische en juridische hulp aan vrouwen, bijvoorbeeld bij seksueel geweld. We werkten vaak vele jaren met dezelfde partnerorganisatie. Dat werpt vruchten af. Het leidt tot sterke lokale organisaties die goed kunnen presteren. Minder scoorden projecten voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, voor arbeidsrechten en tegen aantasting van milieu of klimaat. En het brede werkterrein bij een aantal partners kwam de efficiëntie niet ten goede.

We werkten de afgelopen vier jaren in Latijns-Amerika en de Cariben samen met 150 partnerorganisaties. In 2010 ontvingen zij 20,4 miljoen euro van Oxfam Novib en 74,5 miljoen euro over de periode 2007-2010.

Latijns-Amerikaanse partners konden deels worden overgedragen aan Oxfam Mexico en sommige aan Hivos. Met een aantal andere hebben we onze relatie zo zorgvuldig als mogelijk was afgebouwd.

Dat afbouwen van de samenwerking met de Latijns-Amerikaanse partners kon beter, schrijven de evaluatoren. Het contact leed onder steeds wisselende contactpersonen bij Oxfam Novib. Ook is er meer tijd nodig om partners in de gelegenheid te stellen elders aan geld te komen voor hun projecten.

Nuttige lessen, want door de bezuinigingen zijn we begonnen in nog meer landen de samenwerking met partnerorganisaties af te bouwen.

4.3.8 Palestijnen in het Midden-Oosten

Palestijnen in Gaza, de Westelijke Jordaanoever, Libanon maar ook in Israël lijdten onder het Israëlisch-Palestijns conflict. De omstandigheden in de bezette gebieden zijn de laatste jaren verslechterd. Het Palestijnse bestuur is verdeeld, Hamas in Gaza en Fatah op de Westelijke Jordaanoever.

Oxfam zet zich in voor een vreedzame oplossing van het Israëlisch-Palestijnse conflict volgens internationaal recht. Oxfam lobbyde de afgelopen jaren bij Israël en internationaal om de blokkade van Gaza op te heffen. Eind 2010 waren hier vier van de vijf mensen afhankelijk van internationale hulp. Israël stelde de blokkade in juni 2007, nadat Hamas in Gaza aan de macht was gekomen. Bouwmaterialen bijvoorbeeld, nodig voor wederopbouw na de militaire actie van Israël van begin 2009, worden nauwelijks doorgelaten, evenmin als exportproducten voor de verkoop.

Oxfam Novib steunt via haar partnerorganisaties de meest kwetsbare groepen, zoals vluchtelingen, vrouwen, jongeren en boeren, niet alleen in de bezette Palestijnse gebieden maar ook in Libanon en Palestijnen in Israël. In de bezette gebieden verschaft partnerorganisatie PMRS (Palestinian Medical Relief Society) jaarlijks voor basisgezondheidszorg voor meer dan 650.000 mensen. Directeur en mede-oprichter dr. Mustafa Barghouti: 'Voordat wij in de Jordaanvallei een kliniek begonnen, stierven er 15 van de 100 kinderen vóór hun vijfde jaar. Nu is dit 2 op de 100.' PMRS maakt met haar werk gemeenschappen weerbaar tegen afsluiting en bezetting en werkt ook aan sociale cohesie en participatie.

Oxfam Novib's mensenrechtenpartners in de Palestijnse gebieden (Palestinian Center for Human Rights) en Israël (Hamoked, Yesh Din) documenteerden honderden schendingen van internationale mensenrechten. Zij maken deze internationaal bekend, maar spannen ook rechtszaken aan, bijvoorbeeld over woonrechten van Palestijnen in Oost-Jeruzalem en de uitbreiding van illegale nederzettingen. Zo deed PCHR na de Israëlische militaire actie in Gaza in 2009 uitgebreid veldwerk om schendingen van internationale humanitair recht te inventariseren. Er zijn 6000 getuigenissen vastgelegd, voor ongeveer de helft van vrouwen. Daarnaast zijn 1032 onderzoeken bij de Israëlische autoriteiten aangevraagd en 16 grote zaken geopend. The Coalition of Women for Peace brengt in kaart welke bedrijven in nederzettingen zijn gevestigd of op de een of andere manier van de bezetting profiteren.

Oxfam Novib werkt in de bezette Palestijnse Gebieden, Israël en Libanon samen met 26 partnerorganisaties. In 2010 ontvingen zij 3,1 miljoen euro van Oxfam Novib en 13,4 miljoen euro over de hele periode 2007-2010.

4.4 Samenwerking wereldwijd

Oxfam Novib werkt wereldwijd samen met meer dan 900 partnerorganisaties in ontwikkelingslanden. Daarnaast werken we samen met overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Indien nodig bekritisieren we ook hun gedrag.

Via de internationale Oxfam-confederatie kunnen we nog meer mensen de mogelijkheid bieden een zelfstandig bestaan zonder armoede op te bouwen. Oxfam is een krachtige internationale ontwikkelings- en campagneorganisatie die wereldwijd opkomt voor de rechten van mensen die in armoede leven. In Oxfam-verband lobbyden we in 2010 bij de G20, het Internationaal Monetair Fonds, de Wereldbank en op de klimaatop in Cancún om de pijn van de economische crisis, de klimaatverandering en de sterk gestegen voedselprijzen eerlijk te verdelen.

De klimaatop van Cancún bracht, na de kater van mislukte top van Kopenhagen, op een aantal punten toch een akkoord. Het omvat een globaal klimaatfonds voor ontwikkelingslanden om hun land en hun economie aan te passen aan de klimaatveranderingen. Dat is vooral hard nodig vanwege effecten voor landbouw en voedselvoorziening. Oxfam had intensief campagne gevoerd voor het fonds.

De afspraken van het Kyoto-protocol blijven staan, maar Oxfam vindt die nog onvoldoende. Eind 2011 is in Durban de volgende klimaatop. We blijven ijveren voor een eerlijk, ambitieus en bindend klimaatakkoord.

Bij de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties, trokken we aandacht voor 'land grabbing': kapitaalkrachtige investeerders uit de rijke landen of uit opkomende economieën, die enorme stukken (landbouw)grond opkopen in ontwikkelingslanden om de eigen voedselvoorziening of biobrandstofvoorziening veilig te stellen. De rechten van de plaatselijke bevolking op akkerland en water worden opzij geschoven.

Veel discussie maakte Oxfam los met het idee van een 'Robin-Hoodbelasting': een heel kleine heffing op financiële transacties, die veel opbrengt omdat er zo veel transacties zijn. De opbrengst is voor economisch

herstel in de rijke landen en investeringen in de arme landen (aanpassing aan klimaatverandering, landbouw, onderwijs, gezondheidszorg). Bovendien bevordert zo'n heffing de stabiliteit in het financiële stelsel. Verschillende landen, waaronder de Verenigde Staten, hebben al stappen gezet om tot een 'Banktax' te komen. In Nederland vormde Oxfam Novib voor het idee een coalitie met verschillende organisaties waaronder de FNV.

4.4.1 Samenwerking met partners

931 partnerorganisaties werkten in 2010 met steun van Oxfam Novib in ontwikkelingslanden aan bestrijding van armoede en onrecht. Zij bereikten met hun activiteiten in totaal 44,4 miljoen mensen. Wij steunen onze partners niet alleen met geld, maar ook met advies, trainingen en uitwisseling van kennis en ervaring met andere (partner)organisaties uit het grote Oxfam-netwerk.

In de jaren van het afgelopen Bedrijfsplan 2007-2010 werkten we vooral in 19 'kernlanden': Afghanistan, Angola, Bangladesh, Burundi, Cambodja, Congo (DRC), Ethiopië, India, Indonesië, Mali, Mozambique, Niger, Nigeria, Pakistan, Palestijnse gebieden, Rwanda, Somalië, Sudan en Uganda.

Daarnaast hebben we partners die grensoverschrijdend of zelfs wereldwijd werken, zoals Human Rights Watch. In Latijns-Amerika werkten we de afgelopen jaren alleen nog met grensoverschrijdende programma's en partners.

Partnerorganisaties dienen bij Oxfam Novib voorstellen voor projecten of voor een heel programma in. Er volgt dan gezamenlijk overleg over elkaars beleid, over de bredere doelen van het project ('impact') en over de risico's en mogelijke omstandigheden waardoor de doelen niet zouden kunnen worden gehaald.

Partnerorganisaties rapporteren één tot twee keer per jaar over de voortgang van een project. Daarbij hoort een jaarrekening met een controleverklaring van een accountant. Na afloop van het project of programma zorgt de partner voor een evaluatie door een externe deskundige.

We nemen ook zelf initiatieven voor projecten. Bijvoorbeeld om de partner organisatorisch sterker te maken. Soms voeren we zo'n project deels zelf uit. Denk aan trainingen, workshops, uitwisseling van ervaringen, advies voor professionalisering. We ondersteunen partners ook om zelf campagne leren voeren en te lobbyen bij de eigen regering en lagere overheden. Zulke projecten voor 'capaciteitsopbouw' zijn strategisch belangrijk voor succesvolle bestrijding van armoede.

5 Ons werk in Nederland

Organisaties als Oxfam Novib kunnen in hun eentje niet de armoede de wereld uit helpen. Daarvoor is nodig dat iedereen – overheden, organisaties, bedrijfsleven, burgers – samen de schouders eronder zet. Dat geldt voor mensen in ontwikkelingslanden, maar ook voor wat wij in Nederland kunnen doen tegen armoede.

Oxfam Novib treedt in contact met instanties, organisaties en bedrijven. We werken met hen samen, of leveren kritiek en zetten hen onder druk als zij hun aandeel niet leveren in de strijd tegen armoede. We vragen steun aan burgers, ook in hun rol als consument.

In Nederland werkt Oxfam Novib samen in een aantal allianties en coalities. De belangrijkste alliantie kreeg in 2010 haar beslag, namelijk de IMPACT-alliantie met de organisaties SOMO, HIRDA, 1%CLUB, Butterfly Works en aspirant-lid Fairfood. We gaan onder meer samen online-middelen ontwikkelen die onze campagnes en de projecten van partners ondersteunen.

Met ontwikkelingsorganisatie Hivos stemmen wij onderling af in welke landen we werken en aan welke thema's. Verder werken we met Hivos samen voor delen van de bedrijfsvoering, bijvoorbeeld de keuze van de huisbankier (Rabobank).

Heel belangrijk voor ons zijn ook de meer dan een half miljoen mensen die ons steunden bij acties, geld doneerden of vrijwilligerswerk verrichtten. Ons Doenersnet is gegroeid naar 2125 vrijwilligers – vaak jonge mensen die zich in 2010 enthousiast hebben ingezet voor ons doel. Zonder al deze 'ambassadeurs van het zelfdoen' zouden wij onze missie, een rechtvaardige wereld zonder armoede, niet kunnen verwezenlijken.

5.1 Fondsenwerving

5.1.1 Donateurs en andere gevers

Het aantal vaste donateurs van Oxfam Novib liep in 2010 met tienduizend terug naar 240.000. Inclusief de niet-vaste gevers gaven 420.672 mensen en relaties ons geld in 2010. Een jaar eerder was dat nog bijna 430 duizend. Oorzaken: de economische malaise, de grotere concurrentie van andere goede doelen en de uitbreiding van de schrijf- en bel-me-niet-registers. Ook de tweede Trailwalker in juni bracht minder op dan de eerste. Toch steeg de totale opbrengst van onze fondsenwerving met bijna een half miljoen euro naar 28,8 miljoen. Dat is meer dan we hadden begroot. De lagere opbrengst van donateurs en andere giftgevers werd ruimschoots gecompenseerd doordat we een half miljoen euro meer ontvingen uit nalatenschappen en van bedrijven (sponsoring). Van de Nationale Postcode Loterij ontvingen we 13,5 miljoen euro.

Bijzonder is onze sponsorsamenwerking met het Zweedse bedrijf SCA, producent van Edet, Libresse, Tork en Tena. Voor projecten van ons in Zuid-Sudan en Niger ontvingen we in 2010 van SCA 400.771 euro. De samenwerking werd bekroond met een SponsorRing, volgens de jury 'een voorbeeld voor veel bedrijven hoe "cause related marketing" werkt'.

De kosten van eigen fondsenwerving in 2010 bedroegen 22,2 procent van de inkomsten. Dat was lager dan begroot (23 procent). Gemiddeld over de afgelopen drie jaren was het eveneens 22,2 procent. Het maximum dat het Centraal Bureau Fondsenwerving stelt om het CBF-keurmerk te mogen gebruiken, is 25 procent gemiddeld over drie jaar. Daar blijven we dus nog goed onder. We zitten nu wel iets boven de norm van 22 procent die Oxfam Novib zich in het verleden zelf als grens had gesteld. In geld waren in 2010 de kosten 6,4 miljoen euro.

5.1.2 Bijdrage van de Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij is een van de financiële steunpilaren van Oxfam Novib. We zijn vanaf het begin van deze loterij in 1989 een van de beneficiënten. In 2010 ontvingen we 13,5 miljoen euro. Vanaf 1989 tot en met

2010 kregen we in totaal 283,5 miljoen euro. We zijn daarmee na Stichting Doen de grootste ontvanger van de Postcode Loterij. De Postcode Loterij geeft in haar eigen communicatie altijd ruim aandacht aan projecten van Oxfam Novib.

We dongen in 2010 weer mee naar de extra trekking van de Postcode Loterij met een project van partner Metta in Birma (Myanmar). Doel van het project is om, na de verwoestingen van 2008 door de orkaan Nargis, de middelen van bestaan weer op te bouwen, evenals de drinkwatervoorziening, de gezondheidszorg en beter basisonderwijs. (In februari 2011 hoorden we van de Postcode Loterij dat we 1,5 miljoen euro uit de extra trekking krijgen voor dit project.)

Ook hadden we in 2010 een groot project ingediend voor het Droomfonds van de Postcode Loterij.

Meerjarige beneficiënten kunnen daarvoor inschrijven. Met ons innovatieve project, Internet Now, wilden we mensen in afgelegen dorpen in Afrika voorzien van betaalbaar internet, te beginnen in Noord-Uganda. Technisch is dat nu haalbaar. Het geeft werkgelegenheid doordat gebruikers klusjes kunnen doen, tot en met opdrachten uit het buitenland. En boeren weten snel op welke markten de prijzen het beste zijn voor hun geiten of groente.

We kwamen met ons project bij de laatste vier, maar in februari 2011 zou blijken dat we uiteindelijk naast de prijzen vielen. We blijven naar financiering zoeken voor dit fantastische project.

CASE

M

Trailwalker 2010, geen nieuw record

‘Het was zwaar, heel zwaar, maar een geweldige ervaring’, verzuchtte een over de finish komende deelnemer aan de Oxfam Novib Trailwalker 2010.

De tweede editie van de Oxfam Novib Trailwalker vond in 2010 plaats op 5 en 6 juni op de Veluwe. De 100 kilometer moest opnieuw in 30 uur worden afgelegd. Ondanks het zeer warme weer haalden 116 van de 118 teams de eindstreep. Zij zorgden voor een opbrengst van 481.443 euro aan sponsorgelden voor onderwijsprojecten van Oxfam Novib.

De Trailwalker was ook in 2010 een teamprestatie van formaat. Het evenement telde 472 deelnemers, 236 supporters, 241 vrijwilligers en scouts en 60 EHBO-ers van het Rode Kruis. Zij zorgden er samen voor dat 30.000 kinderen naar school kunnen.

Ondanks het mooie eindbedrag, leverde de Oxfam Novib Trailwalker 2010 minder op dan die van 2009. Maar de eerste editie was dan ook een onverwacht succes. Toen zorgden 150 teams samen voor een opbrengst van 630.000 euro. Een wereldrecord: niet eerder had een eerste editie van een Trailwalker zoveel opgebracht. Maar het doel blijft dat deze vorm van fondsenwerving geleidelijk meer gaat opleveren.

== =

CASE

S

WK-actie "Voor Oranje, tegen aids"

‘Als je hoort dat alleen al tijdens het WK voetbal 30.000 Zuid-Afrikanen overlijden aan aids, dan word je wel even wakker geschud.’ Oud-Oranjekeeper Stanley Menzo startte op 11 juni de campagne: vóór Oranje en tégen aids.

Zuid-Afrika heeft de grootste aidsepidemie in de wereld: 1 op de 5 volwassenen en 1 op de 4 jongeren heeft het virus. Alleen al gedurende het WK van 2010 stierven 30.000 Zuid-Afrikanen aan de gevolgen van aids. Dat aantal

maakt duidelijk dat het millenniumdoel om uiterlijk in 2010 iedereen die het nodig heeft, te behandelen voor hiv of aids, niet gerealiseerd werd.

Actie was dus nodig. Daarom organiseerden Stop Aids Now! en Oxfam Novib tijdens het Wereldkampioenschap voetbal in Zuid-Afrika de campagne 'Voor Oranje tegen aids'. Het resultaat van de actie was dat 60.613 mensen aanvoerder Menzo steunden in zijn strijd tegen hiv en aids door online een voetbalplaatje te laten maken. We hielden er 45.000 vaste contacten aan over. In totaal 200.000 mensen hebben de campagne gezien op Hyves of de website.

De campagne werd ondersteund door de vierdelige documentaireserie *Ghetto Champs* van Mildred Roethof, uitgezonden door de NPS en mede gefinancierd door Linkis/Oxfam Novib. De serie volgt jongeren in de sloppenwijken van Kaapstad.

In september werd het grootste supportersalbum van Nederland aangeboden aan de Tweede Kamer. De boodschap: laat Nederland mee blijven strijden tegen aids. Het heeft geholpen. In december draaide de Kamer het kabinetsplan om 82 miljoen euro te bezuinigen op aidsbestrijding, met 25 miljoen terug.

Op Youtube staan filmpjes van de actie.

= = =

CASE

S

Fonds op Naam:

'Ik voel me meer betrokken'

'Na het overlijden van mijn ouders kreeg ik een erfenis waarvoor ik een goede bestemming zocht,' vertelt Jan Verboom. Hij richtte bij Oxfam Novib een Fonds op naam op, het 'Verboom Pieterse Fonds' voor gezondheidsprojecten in Azië.

Verboom: 'Ik doneer al langere tijd aan organisaties die zich bezighouden met ontwikkelingssamenwerking. Daarom wilde ik nu een deel van de erfenis daaraan besteden. Eerst dacht ik aan een grote gift voor een kleine organisatie, zodat ze daar iets extra's mee konden doen. Maar er zijn veel kleine organisaties, het is vaak moeilijk om te beoordelen of ze het geld op een juiste wijze besteden.'

De mogelijkheid van een Fonds op naam bij Oxfam Novib bracht uitkomst. 'Ik hoorde ervan op een voorlichtingsbijeenkomst van Oxfam Novib. Een eigen fonds starten leek mij een mooi alternatief. Gebruikmakend van de expertise van Oxfam Novib kan ik iets speciaals doen, gericht op één of enkele projecten. Zo voel ik mij nu meer betrokken bij de projecten en activiteiten waarvoor ik doneer.'

'Met het Verboom Pieterse Fonds steun ik gezondheidsprojecten in Azië. Ik heb gewerkt in de gezondheidszorg. Vandaar mijn keuze voor gezondheidsprojecten. En in Azië heb ik vaak rondgereisd en ook op de gezondheidszorg daar gelet.'

Iedereen kan bij Oxfam Novib een Fonds op Naam oprichten vanaf een bedrag van 50.000 euro. Dat kan in de vorm van een notariële akte. De schenking is volledig fiscaal aftrekbaar. In 2010 hielden we drie bijeenkomsten in het land voor fondsen op naam.

Eind van het jaar had Oxfam Novib zeven fondsen op naam met een gezamenlijk kapitaal van iets meer van 1 miljoen euro. De fondsen zorgden in 2010 voor ruim 56.000 euro van Oxfam Novib's inkomsten.

= = =

CASE

Van Popster tot Operaster

‘Ook Oxfam Novib speelt niet voor Sinterklaas die cadeautjes uitdeelt, maar leert mensen hoe ze zich uiteindelijk zelf kunnen redden.’ Ernst Daniël Smid en zijn dochter Coosje bezochten voor het tv-programma Van Popster tot Operaster Niger.

In Niger werden vader en dochter Smid geconfronteerd met de nood van de bevolking die gebukt gaat onder een hongersnood. Tijdens een bezoek aan Oxfam Novib's partner Mooriben zagen ze hoe, bijvoorbeeld met graanbanken, aan structurele oplossingen voor het voedselprobleem wordt gewerkt.

Ernst Daniël Smid begeleidt in zijn tv-programma Van Popster tot Operaster Nederlandse popsterren om operaster te worden. Het programma werd uitgezonden op 28 augustus. Het werk van Oxfam Novib kwam er goed in over het voetlicht. Het leverde ons 5.827 nieuwe donateurs op. Dat was meer dan de 4.000 waarop we hadden gemikt.

Lees ook het Niger-dossier op onze website, met blogs van Oxfam Novib's Jane Barret vanuit Niger en het radio-interview met Mirjam Horstmeier over de voedselcrisis in Niger:

===

5.1.3 Sponsors

CASE:

Oxfam Novib en SCA: een win-win-samenwerking

‘Onze samenwerking met SCA draagt rechtstreeks bij aan betere hygiëne, gezondheid en welbevinden van kinderen en jonge vrouwen in Zuid-Sudan en Niger,’ zegt Farah Karimi, Algemeen directeur van Oxfam Novib. ‘En het geeft ons een mogelijkheid de hoofden en harten van mensen hier in Nederland te bereiken.

Sinds begin 2010 heeft Oxfam Novib een sponsorsamenwerking met SCA, de Zweedse producent van merken als Edet (toilet papier), Libresse (maandverband), Tena (incontinentiemateriaal) en Tork (zeep). SCA (Svenska Cellulosa Aktiebolaget) ondersteunt drie jaar lang projecten van Oxfam Novib voor onderwijs en hygiëne in Mundri in Zuid-Sudan.

In Mundri zorgt partnerorganisatie MRDA met geld van Libresse voor schoolbeurzen en 'hygiënetasjes' (zeep, maandverband en dergelijke) voor meisjes. Edet financiert de bouw van toiletten bij scholen en Tork zorgt voor zeep en handenwasgelegenheden. SCA gebruikt deze projecten weer in haar marketingcampagnes en om haar maatschappelijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid uit te breiden.

Op tv en de schoorsteenmantel

De samenwerking tussen SCA en Oxfam Novib was goed zichtbaar in Nederland, met spotjes op tv en radio, advertenties van Libresse, Edet en Tena in kranten en bladen, speciale websites op internet en uiteraard op de actieverpakkingen van deze SCA-producten.

Bovendien zonden de vier RTL-kanalen tijdens 'call tv' russen 18 tot 24 oktober Afrika-spotjes uit. Het effect was boven verwachting. Onze samenwerking is beloond. Én bekroond: zelfs met de belangrijkste prijs voor sponsoring door het bedrijfsleven: de SponsorRing in de categorie 'maatschappij'.

Met de actie Soap4Sudan kwamen Nederlandse basisschoolleerlingen in actie voor hun collega's in Sudan. Aan deze actie van Oxfam Novib en Tork deden 36 scholen mee, die ruim 10.000 euro bijeen brachten.

Het artikel 'Tena en Oxfam Novib in Niger' in dit Jaarverslagrapport gaat over ons project met SCA in Niger.

== =

CASE

M

Wendy en Wick winnen, maar geen nieuwe donateurs

Wendy en Wick Vermeulen, twee donateurs van Oxfam Novib, brachten eind mei een bezoek aan vier partnerorganisaties in Uganda. Ze zagen er met eigen ogen waar hun donateursgeld naar toe gaat.

'Wat schokkend was, is dat er in de eerste klas 194 kinderen zitten en in klas zes nog maar 47,' schreef Wendy na een bezoek aan een school in een van haar blogs. 'Veel kinderen maken hun basisschool niet eens af.' Wendy en Wick waren de winnaars van de donateursreis die we aanboden in onze tv-spot van eind 2009. Met de prijs wilden we nieuwe donateurs werven. Maar deze vorm van werving, waarin kijkers de reis van donateurs konden volgen, bleek minder succesvol dan gehoopt. Mensen krijgen er niet het gevoel van urgentie bij om geld te gaan geven. We gaan daar dus niet meer door.

== =

CASE

S

De kracht van het ondernemende individu

'Mensen het zelf laten doen, zit heel erg in onze bedrijfscultuur. Daarom past het steunen van ondernemende mensen in ontwikkelingslanden zo goed bij ons', stelt Karin Lieshout, managing director bij SKIM. Het marktonderzoeksbureau is 'bedrijvenambassadeur' van Oxfam Novib.

In 2009 is Oxfam Novib gestart met 'bedrijvenambassadeurs'. Ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf kunnen ons steunen met een bedrag tussen de 200 en 500 euro per maand. Dit geld gaat uitsluitend naar projecten voor microfinanciering.

SKIM is sinds augustus 2010 bedrijvenambassadeur van Oxfam Novib. Karin Lieshout over de cultuur in haar bedrijf: 'Wij geloven sterk in de kracht van het ondernemende individu.' SKIM heeft vestigingen in Rotterdam, Londen, Genève en New York. 'Medewerkers krijgen bij ons de vrijheid om hun eigen ideeën uit te voeren. Wij verschaffen daarbij de middelen en treden waar nodig als coach op.'

In ruil voor hun steun mogen bedrijven een banner van Oxfam Novib op hun website of onder hun e-mails plaatsen, krijgen ze een groot canvasdoek met een mooie foto en ons logo erop, kunnen ze een persbericht over de samenwerking rondsturen, en zijn ze lid van het netwerk van bedrijven die ook 'bedrijvenambassadeur' zijn. Oxfam Novib organiseert voor hen regelmatig netwerkbijeenkomsten.

Inmiddels groeit het aantal van onze bedrijvenambassadeurs voorspoedig. Meer over het bedrijvenambassadeurschap staat op onze website.

== =

5.2 Vrijwilligers

Steeds meer enthousiaste vrijwilligers

Doenersnet is het netwerk van enthousiaste vrijwilligers van Oxfam Novib. Samen actie voeren op festivals, zelf acties bedenken, veel contacten maken, inspiratie opdoen. Hun aantal groeide in 2010 van 1535 naar 2125. Onze Doeners bepalen zelf hoe, met wie en wanneer ze actief zijn. Ze kunnen zelf een plan maken en uitvoeren, maar ook meedoen met andere Doeners. Of ons helpen op festivals en in campagnes.

In 2010 brachten de 'Doeners' wekelijks gemiddeld 675 bezoeken aan de netwerksite. Er zijn 89 blogs geschreven, 420 nieuwsberichten geplaatst, negen nieuwe Eerlijkwinkelen-routes gemaakt en 125 activiteiten georganiseerd. En Doeners werkten mee aan filmpjes van Oxfam Novib Pakt Uit. Elke week was er wel ergens in het land een introductiebijeenkomst.

Als Doener kies je jouw manier om in actie te komen tegen armoede en zelf iets te ondernemen om de wereld een beetje beter, leuker, eerlijker te maken. Dat kan al iets heel eenvoudigs zijn, bijvoorbeeld het kopen van eerlijke producten in de supermarkt.

CASE

S

Doe mee met Doener Bonny

'Ik ben een Doener geworden, omdat ik meer voor de wereld wilde doen. En dan het liefst op een leuke, vrolijke, niet belerende manier', zegt Bonny Vrielink (30), oprichtster van de website ikkominactie.nl.

'Ikkominactie.nl', legt Bonny uit, 'is een website waarop we alle acties voor een betere wereld verzamelen. Hiermee proberen we het makkelijk te maken om in actie te komen. Veel mensen denken dat dat veel tijd en geld kost. Wij willen laten zien dat je al een verschil kunt maken door je twee minuten in te zetten.'

'Ik had de website niet op kunnen zetten zonder hulp van Doenersnet. Zij waren heel enthousiast, stonden klaar met advies en gaven me de mogelijkheid vrijwilligers te werven. Het fijne van Doenersnet is dat ze je vrij laten; je hoeft je niet vast te leggen voor een dag in de week en je kunt de activiteiten kiezen die bij jou passen.

Doenersnet was dus het perfecte vrijwilligersnetwerk voor mij.'

In 2010 telde het Doenersnet, naast Bonny, 2125 leden. Dat waren er 587 meer dan in 2009, toen we 1535 enthousiaste vrijwilligers telden. In 2010 organiseerden de doeners 125 acties, zoals Eerlijkwinkelenroutes en eerlijke etentjes met een kettingreactie-effectm, genaamd 'Eat it forward'.

Kijk op www.doenersnet.nl en 'help mee met ons werk' voor meer inspirerende activiteiten van onze Doeners.

CASE

M

2.000 nieuwe helden

Blaas een vintageshirt nieuw leven in door er een eigen slogan over eerlijke handel op te zetten. Of maak zelf de allerbeste en – natuurlijk – eerlijke cappuccino tijdens een barista-workshop.

Ook dit zomerseizoen was Oxfam Novib weer met tal van activiteiten een graag geziene gast op veel festivals in Nederland. Op Pinkpop, North Sea Jazz, Welcome to the Future, Lowlands, Mundial en Mystery Land werden we

opgemerkt door ruim 30.000 festivalgangers, konden we 2.000 nieuwe helden voor een betere wereld noteren en kregen we ruim 4000 mensen ter plekke in actie.

Bij de werving van nieuwe 'helden' staat niet het aantal maar de kwaliteit van het contact voorop. We zoeken mensen die zich met ons werk verbonden voelen en met ons in contact willen blijven. We houden hen betrokken via de digitale festival-nieuwsflits en Oxfam Novib e-Nieuws.

== =

5.3 Ons contact met onze relaties

Aantal klachten binnen de norm

De afdeling Informatie en Service heeft in 2010 totaal 57.643 klantcontacten afgehandeld. In 1510 gevallen (2,6 procent) ging het om een klacht. Dat is 0,4 procent van het totale relatiebestand van Oxfam Novib. Daarmee valt het aantal klachten op jaarbasis binnen de norm van 0,5 procent.

De meeste klachten (1002) hadden betrekking op de levering van producten. Deze deden zich vooral voor in november en december, de periode waarin doorgaans de meeste producten worden verkocht. Een groot deel van deze klachten is veroorzaakt door producten die (tijdelijk) niet leverbaar waren. Om deze klachten zoveel mogelijk te voorkomen, wordt in 2011 het voorraadbeheer en de communicatie over en afhandeling van bestellingen van uitverkochte producten geëvalueerd en aangepast.

Het merendeel van de overige klachten (355) kwam naar aanleiding van fondswervende acties, zoals tv-spots, giftenmailingen, telemarketing of straatwerving. Deze klachten zijn doorgegeven aan de afdeling Marketing en Fondswerving zodat zij daarmee bij volgende acties rekening kan houden. Bij klachten over telemarketing of straatwerving wordt direct contact opgenomen met de betreffende wervingsbureaus. Deze klachten zijn meestal rechtstreeks te herleiden tot specifieke wervers. Herhaling kan daardoor meteen worden voorkomen.

5.4 Festivals

"Action Heroes" op Pinkpop

"Action Heroes" van Oxfam Novib struinden eind mei 2010 het festivalterrein van Pinkpop af op zoek naar 'helden'. Een echte held zet zich in voor een betere wereld. Dat kan al met kleine dingen. Bijvoorbeeld door in de baristaworkshop op het terrein je eigen cappuccino te maken van "eerlijke koffie".

De Action Heroes – vrijwilligers van Oxfam Novib's Doenersnet – zijn een van de vormen waarop wij actief zijn op festivals. In 2010 waren we op zeven toonaangevende publieksevenementen: Pinkpop, Lowlands, Festival Mundial, Welcome to the Future, North Sea Jazz, Mysteryland en IDFA. Daar maakten duizenden mensen nader kennis met Oxfam Novib en konden ze zich aanmelden als potentiële supporter. We trokken er bijvoorbeeld aandacht voor de EEN-campagne en de Global Campaign for Education (GCE).

Op Pinkpop en Lowlands werkten we samen met Linkis-partner 'Ghetto radio/this is Africa'. In een eigen stand werden bezoekers meegenomen naar de armste wijken van Nairobi (Kenia). Op Mysteryland was Globalicious aanwezig, ook een Linkis-partner, die jongeren wegwijs maakte in de millenniumdoelen.

Op het documentairefestival IDFA vertoonden we drie documentaires over Congo, waaronder een film "Blood in the mobile" over hoe je met je mobieltje in Congo de oorlog financiert.

5.5 Online campagne voeren

Sociale media hielpen 'Groene Sint' op het paard

Oxfam Novib maakte in 2010 weer meer gebruik van sociale media en nieuwe vormen van WEB-technologie. Bij al onze campagnes en acties maken we gebruik van een of meer mogelijkheden van Hyves, Facebook, twitter, Youtube en meer.

De campagne van de 'Groene Sint' bijvoorbeeld speelde zich in 2010 voor een groot deel af op sociale netwerken zoals Hyves. Het betekende een drastische uitbreiding van het bereik van deze campagne. En mede daardoor van het enorme succes dat de Groene Sint uiteindelijk heeft bereikt.

Met inzet van sociale media kun je in een campagne "massa-maatwerk" leveren: iedereen, ongeacht de soort doelgroep, kan zich potentieel in de campagnes van Oxfam Novib herkennen. Onze vrijwilligers van Doenersnet spelen daarbij een belangrijke rol als schakel en doorgeefpost. Hoe zij dat moeten doen, schrijven wij niet voor. Zo bereikt onze boodschap juist langs onverwachte kanalen de doelgroepen.

In 2010 maakten we voor het eerst gebruik van het 'kopen' van Google-resultaten door massaal onze campagne-afbeeldingen te verspreiden op het web. Daardoor verschenen ze als eerste bij een zoekopdracht via Google. Ook pasten we in de Groene Sint-campagne voor het eerst "video-funneling" toe: deelnemers werden via korte video's aangespoord mee te blijven doen en telkens ingewikkelder taken te gaan uitvoeren.

5.6 Linkis

Oxfam Novib financiert en adviseert ook projecten van groepen en organisaties in Nederland, die strijden tegen armoede en onrecht in de wereld. Dit gebeurt met het programma Linkis/Oxfam Novib. In 2010 betrof het 141 projecten voor een totaal bedrag van 4,4 miljoen euro.

Het ging dan om bijvoorbeeld documentaires, festivals, publicaties, theaterproducties of debatten. Ook betreft het (kleine) projecten van Nederlandse organisaties in een ontwikkelingsland, vaak met lokale organisaties dáár. Er ontstaat dan vaak grote betrokkenheid.

Iets meer dan de helft van de 141 projecten werd in Nederland uitgevoerd, de overige projecten vonden plaats in een ontwikkelingsland waar Oxfam Novib werkt. Daarbij ging het dan weer vooral om landen in de Hoorn van Afrika, Oost-Afrika en Centraal-Afrika.

Sommige projecten in Nederland die lokaal werden uitgevoerd, hadden een landelijke uitstraling met grote aantallen bezoekers. Dat geldt bijvoorbeeld de "Afrikadag" van de Evert Vermeer Stichting (PvdA), het projectonderwijs van 'Cross Your Borders', de Fair Food Week en 'Puur! uit eten'.

Met Linkis financierden we ook mee aan de documentaire 'Weapon of War' van Ilze en Femke van Velzen. De film kreeg op het Utrechts filmfestival een Gouden Kalf. Ook andere Linkis-partners wonnen prijzen ('2 ambassadors') of werden genomineerd ('Puberruil').

Oxfam Novib streefde ernaar dat 30 procent van de projecten komt van migrantenorganisaties in Nederland. In 2010 was dat het geval bij ruim eenderde, dus dat doel uit het Bedrijfsplan 2007-2010 is gehaald.

Migrantenorganisaties die zijn aangesloten bij het Diaspora Forum for Development, leverden met Linkis-steun inbreng op het Global Forum on Migration and Development in Mexico.

In 2010 hebben we de criteria voor een bijdrage uit het Linkis-programma aangescherpt.

Met een van de Linkis-migrantpartners, HIRDA, werken we de komende vijf jaar nauw samen in de IMPACT-alliantie. Linkis.nl is de website van ontwikkelingsorganisaties met een Linkis-programma. Daarop staan ook veel door ons gefinancierde projecten.

Tabel 5.1 Overmakingen van Linkis/Oxfam Novib per rechtenprogramma, in Nederland

	2010	2010	2007-2010	2007-2010
	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>
Middelen voor een duurzaam bestaan	0,9	21%	4,0	22%
Sociale basisvoorzieningen	0,3	7%	2,1	12%
Leven en veiligheid	0,5	12%	2,4	13%
Maatschappelijke en politieke participatie	1,8	41%	6,8	38%
Identiteit	0,8	20%	2,7	16%
Totaal	4,3	100%	18,0	100%

Tabel 5.2 Overmakingen van Linkis/Oxfam Novib per rechtenprogramma, internationaal

	2010	2010	2007-2010	2007-2010
	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>	<i>miljoen euro</i>	<i>%</i>
Middelen voor een duurzaam bestaan	0,8	34%	3,5	32%
Sociale basisvoorzieningen	0,6	30%	3,7	34%
Leven en veiligheid	0,1	8%	0,6	6%
Maatschappelijke en politieke participatie	0,4	20%	2,2	20%
Identiteit	0,2	9%	0,9	8%
Totaal	2,1	100%	10,9	100%

CASE

S

Gouden Kalf voor 'Weapon of War'

De film "Weapon of War" van de zussen Ilse en Femke van Velzen won 1 oktober op het Nederlands filmfestival in Utrecht het Gouden Kalf voor beste korte documentaire.

De documentaire gaat over verkrachtingen door soldaten in Congo. Oxfam Novib heeft de film mee gefinancierd via ons Linkis-programma.

'Wij hebben het geluk in Nederland geboren te zijn. Ik vind dat je vrouwen die in Congo geboren zijn, niet de rug kunt toekeren. Dat is hypocriet,' zei Ilse van Velzen in een interview met dagblad Metro.

Nergens is het seksuele geweld tegen vrouwen zo wijd verbreid als in Congo. Meer dan 150.000 meisjes en vrouwen zijn daar de afgelopen tientallen jaren tijdens militaire gevechten verkracht. Waarschijnlijk nog veel meer, maar veel vrouwen ontkennen het, uit schaamte of uit angst om verstoet te worden.

Ilse en Femke van Velzen laten de daders aan het woord. Wat bewoog hen? Een voormalige rebel vertelt hoe de oorlog een beest van hem maakte. Om met zichzelf in het reine te komen, wil hij een van zijn slachtoffers bezoeken. Hij ziet het nu als zijn missie verkrachters te confronteren met de gevolgen van hun daad. Hij ontmoet veel weerstand en weinig begrip maar is hij vastberaden om hun gedrag te veranderen - net als hij zelf heeft gedaan.

'De documentaire laat ondubbelzinnig zien dat elementaire menselijke waarden verdwijnen onder extreme omstandigheden,' schreef de jury. 'Door te focussen op de daders en hun poging tot zelfinzicht, wordt niet alleen een schokkerend beeld getoond van methodes van oorlogvoering. Het laat ook zien dat er een wil is om deze gruwelijke cirkel van geweld te doorbreken.'

== =

CASE

S

Amsterdamse wijk leert van Brazilianen

'Mensen moeten met elkaar verbonden raken. En ontdekken: we hadden nooit gedacht dat het kon, maar door samen te werken lukt het.' Niels Koldewijn van FairGround begeleidde in Amsterdam-Noord een in Brazilië ontwikkelde methode om wijken te verbeteren.

Oxfam Novib is een van de financiers van de uitwisseling tussen Brazilië en Nederland. Het door Instituto Elos in São Paulo ontwikkelde 'Oasis Game' is een project dat ook aan Nederland kan duidelijk maken dat ons beeld over ontwikkelingslanden vaak erg zwart-wit is en dat professionals hiér heel wat kunnen leren van professionals dáár. Met het steunen van dergelijke projecten wil Oxfam Novib tegelijkertijd het draagvlak in Nederland voor ontwikkelingssamenwerking vergroten.

Prima resultaat

Om het Oasis Game te leren kennen bezochten begin 2010 tien vertegenwoordigers van Nederlandse woningcorporaties en wijkopbouwers Brazilië. Enkele maanden later werd een aangepaste versie toegepast in Nieuwendam-Noord in Amsterdam. Volgens Koldewijn met een prima resultaat.

'Als je mensen op een positieve wijze benadert en vraagt naar wat ze willen, en als je hen laat meedenken en meebeslissen over het antwoord in plaats van het probleem centraal te stellen en voor hen te beslissen, komen de creatieve oplossingen vanzelf naar boven.'

Er is een video over de samenwerking tussen de buurt 'de Kleine Wereld' in Amsterdam-Noord en de sloppenwijk in Brazilië.

===

CASE

S

Groene Sint: 'Een fantastisch resultaat'

'Dit is, na onze Groene Sint-campagne en het goede werk van anderen, een fantastisch resultaat, stelde Oxfam Novib-directeur Adrie Papma na de ondertekening van de intentieverklaring voor duurzame cacao in maart 2010. 'Hiermee geeft Nederland een belangrijk positief signaal aan de wereldwijde cacaosector.'

Het doel van de intentieverklaring is kleine cacaoboeren een beter inkomen te bieden en de kans op een zelfstandig bestaan. Daaronder zette een brede groep van chocoladefabrikanten, cacaooverwerkers, supermarkten en maatschappelijke organisaties zijn handtekening. Zij spraken met elkaar af dat in 2015 de helft van alle in Nederland gebruikte cacao duurzaam geproduceerd zal zijn en in 2025 zelfs alle cacao.

Minister tekende mee

Tot de ondertekenaars behoorde ook demissionair minister Gerda Verburg van Landbouw. Een gedenkwaardig politiek moment dat mede door de Groene Sint-campagne is gecreëerd. De Groene Sint wees erop dat veel chocolade die in Nederland werd verkocht, is gemaakt van cacao die Afrikaanse cacaoboeren onder slechte omstandigheden moeten produceren.

Bij de ondertekening van de intentieverklaring sprak Papma de verwachting uit dat de partijen die nog niet

hebben getekend, snel zullen volgen: 'Eerlijk duurt ten slotte het langst.'

Jean Marie van Logtestijn, algemeen directeur van chocoladefabrikant Baronie/De Heer en een van de mede-ondertekenaars van de verklaring: 'Het zou in meerdere opzichten een zegen zijn als dit initiatief ook internationaal werd overgenomen. Want mocht er om wat voor reden dan ook – door uitbuiting of slechte prijzen – geen cacao meer uit de oorsprongslanden komen, dan heeft onze onderneming geen kans meer om voort te bestaan.'

Aanvoer verzekeren

Intussen werkt Oxfam Novib er ook aan dat de aanvoer van duurzame cacao zeker is. Via onze partnerorganisatie UIREVI in Ivoorkust zorgen we voor training van boeren. Tien coöperaties zijn hier inmiddels Fairtrade-gecertificeerd. In 2010 verkochten zij 7.000 ton cacao, waarvan 1.500 ton volgens de Fairtrade-standaarden. Hiervan profiteren ruim 3.000 boerenfamilies.

In november konden we melden dat bijna alle chocoladeletters van Sinterklaas in 2010 geheel of gedeeltelijk gemaakt zijn van duurzame cacao. Een jaar eerder was dat nog maar 15 procent. Eind 2010 is naar schatting 9 procent van alle in Nederland gebruikte cacao van duurzame herkomst.

Succesvolle *niet*-gevoerde campagne

Geïnspireerd door het succes van de campagne van de Groene Sint voor eerlijke cacao hebben we in 2010 ook een campagne voor eerlijke koffie op stapel gezet. Oxfam Novib zet zich daar al een aantal jaren voor in. Het werd de meest succesvolle *niet* gevoerde campagne. Want vóór de campagne van start ging, kwam de koffiesector onder invloed van ons lobbywerk al over de brug.

De gezamenlijke koffiebedrijven in Nederland beloofden in november dat 75 procent van alle koffie in 2015 duurzame koffie zal zijn. Nu is dat nog niet de helft. In advertenties heeft vervolgens de Groene Sint de koffiebranche bedankt. Tienduizenden koffieboeren en hun families kunnen hierdoor een zelfstandig bestaan opbouwen.

Álle foute producten de schappen uit

We zijn nu de campagne voor eerlijke en duurzame producten aan het uitbreiden naar álle foute producten in de winkelschappen. Oxfam Novib-medewerker Frank Mechelsen voerde in 2010 druk overlegd met supermarkten over het verduurzamen van hun assortiment. Hij legde zijn lobbyavonturen regelmatig vast in een smakelijke blog.
= = =

CASE

S

Eerlijke Bankwijzer

'Ons doel is nooit bankje pesten', zegt Peter Ras, woordvoerder voor de Eerlijke Bankwijzer. Mede dankzij dit initiatief verduurzamen banken stap voor stap. Dat is mooi, maar het moet sneller.

De Eerlijke Bankwijzer is een initiatief van Oxfam Novib, Amnesty International, Milieudefensie en FNV Mondiaal. In 2010 heeft ook de Dierenbescherming zich aangesloten. Op de site van de Eerlijke Bankwijzer kunnen consumenten banken beoordelen op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid, hen een waarschuwing geven en zelfs van bank veranderen.

Alle 13 banken die de Eerlijke Bankwijzer in de afgelopen twee jaar heeft vergeleken op thema's als mensenrechten, natuur, wapens, belastingen en corruptie, en sectoren als landbouw, mijnbouw, olie en gas, hebben hun maatschappelijk beleid op 94 punten aangescherpt. Het tempo waarin dat gebeurt, neemt echter af. In 2010 noteerde de bankwijzer 25 beleidsaanscherpingen. In 2009 waren dat er 69. Om de vaart er bij de

banken weer in te krijgen zal de Eerlijke Bankwijzer in 2011 meer gebruik maken van sociale media. In de eerste twee jaar trok de site 201.438 unieke bezoekers. In 2010 waren dat er 90.613 (in 2009: 110.825). Van hen zetten 10.213 mensen hun eigen bank onder druk om het maatschappelijk beleid te verbeteren. Nog eens 9.603 mensen keken op de site hoe ze kunnen overstappen naar een duurzamere bank.

Op verzoek van consumenten keek de Eerlijke Bankwijzer in 2010 ook naar het bonusbeleid van banken. Op 1 juli verscheen een onderzoek waaruit blijkt dat enkele grote banken de zakenbankiers buiten schot laten als het gaat om het matigen van bonusuitkeringen. Een aantal banken kijken in hun bonusbeleid ook nauwelijks naar doelen op lange termijn maar vooral naar winsten op korte termijn. Op 17 september eiste de Tweede Kamer unaniem dat banken hun bonussen voor zakenbankiers matigen en voor het einde van het jaar hun 'Code Banken' ook toepassen op zakenbankiers.

Op 19 mei kwam de Eerlijke Bankwijzer, in het kader van klimaatbeleid, met een onderzoek naar investeringen van banken in producenten van elektriciteit. Dat was een jaar later dan gepland doordat de Bankwijzer streefde naar overeenstemming met de banken over de cijfers.

'Maar we willen onze oren niet te veel laten hangen naar de banken,' zegt Peter Ras. 'We trekken onze eigen lijn. Ons doel is ook nooit bankje pesten. De financiële crisis is mede veroorzaakt door te risicovolle investeringen, gebrek aan transparantie en te hoge bonussen. Daar moeten we vanaf, want ook de ontwikkelingslanden plukken er de wrange vruchten van.'

De Eerlijke Bankwijzer steunt tevens groepen in ontwikkelingslanden die een eerlijke bankwijzer willen opzetten. In juni overlegde Oxfam Novib met de Braziliaanse consumentenorganisatie IDEC en met Red Puentes, een Latijns-Amerikaans netwerk van 31 organisaties voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. In april 2011 wordt de Braziliaanse eerlijke bankwijzer gelanceerd.

De Eerlijke Bankwijzer werd in 2010 genomineerd voor de Innovation Award.

== =

CASE

M

Discussie over ons werk in Palestijnse gebieden

Oxfam Novib ondersteunt op heel veel plaatsen in de wereld mensen die in armoede leven en die te lijden hebben van onrecht. Ook in de bezette Palestijnse gebieden. Dat geeft wel eens discussie.

Zo kwamen er vragen vanuit de Tweede Kamer, die de minister of staatssecretaris van Buitenlandse Zaken beantwoordde, waaraan Oxfam Novib altijd volle medewerking verleende.

In november stelde het PVV-Kamerlid Driessen dat Oxfam Novib de anti-Israëlbeweging financieel ondersteunt. Algemeen directeur Farah Karimi reageerde meteen: 'Wij steunen organisaties aan beide kanten van het Israëlisch-Palestijnse conflict en richten ons op respect voor mensenrechten. Wij steunen niet de anti-Israëlbeweging. Wij zijn onafhankelijk en onpartijdig.'

Oxfam Novib steunt partnerorganisaties die werken voor de meest kwetsbare groepen Palestijnen, zoals kleine boeren, vluchtelingen, vrouwen en jongeren. En we steunen maatschappelijke organisaties in Israël die zich inzetten voor respect voor de mensenrechten als basis van de oplossing van het conflict.

Oxfam Novib baseert zich hierbij op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en op het internationale recht. In Israël, de bezette Palestijnse gebieden en elders in het Midden-Oosten hebben

honderdduizenden Palestijnen te lijden van het langdurige Israëliisch-Palestijnse conflict. Zij worden al decennialang ernstig beperkt in hun sociaal-economische ontwikkeling en zijn óók slachtoffer van onrecht. De laatste jaren zijn de omstandigheden verder verslechterd.

Ook voor burgers in Israël nam de onveiligheid toe door oplopende spanningen en militarisering van de samenleving. Israëliische organisaties voor mensenrechten ontmoeten steeds meer wettelijke beperkingen.

Wij kiezen geen partij in het conflict en veroordelen het gebruik van geweld aan beide zijden van het conflict.

Oxfam Novib zet zich in voor een duurzame en rechtvaardige oplossing.

In Israël en de bezette gebieden werken we op een aantal punten samen met de Nederlandse ambassade in Tel Aviv en de vertegenwoordiging van Nederland bij de Palestijnse Autoriteit in Ramallah. In 2010 is er samen met Cordaid en ICCO gelobbyd voor Palestijnse en Israëliische verdedigers van mensenrechten.

Directeur Farah Karimi bezocht in februari partnerorganisaties en overlegde op de ambassade in Tel Aviv en bij de Nederlands vertegewoording bij de Palestijnse Autoriteit.

Oxfam Novib coördineert voor de Oxfams de noodhulp en het mediawerk over Israël en de bezette gebieden. Zo is er in 2010 gelobbyd voor versoepeling van de Israëliische blokkade van Gaza, die enorme effecten heeft voor de inwoners van Gaza.

In Nederland zetten wij ons eveneens in voor een vreedzame oplossing van het Israëliisch-Palestijnse conflict volgens internationaal recht. We werken samen met Cordaid, ICCO en IKV Pax Christi in United Civilians for Peace.

== =

5.7 Maatschappelijke samenwerking

Oxfam Novib werkt samen met heel veel andere maatschappelijke organisaties als het gaat om armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling. Dat doen we wereldwijd en ook in Nederland. Door de krachten te bundelen levert ons werk meer resultaat op en kunnen we een grotere vuist tegen armoede maken.

Voor bepaalde concrete doelen sluit Oxfam Novib allianties met andere organisaties. De belangrijkste alliantie is de komende jaren de IMPACT-alliantie. Maar ook voor het vrouwencondoom werken we in een alliantie (Universal Access to Female Condoms Joint Programme).

Voor lobbywerk voorafgaand en tijdens de VN-topconferentie van september over de Millenniumdoelen gingen we allianties aan met verschillende andere organisaties en stemden we onderling af wie voor welke onderwerpen bij wie ging lobbyen.

CASE

M

Oplichting kostte Oxfam Novib 6 ton

In november 2010 was Oxfam Novib in het nieuws door een oplichtingszaak, die ons uiteindelijk 600.000 euro heeft gekost. PowNews besteedde er aandacht aan.

Het gaat om Stichting Jippy. Daarmee sloten we in 2007 een contract voor de productie van vrouwencondooms voor ons project Universal Access to Female Condoms. Afrikaanse vrouwenorganisaties hadden ons gevraagd te helpen met betaalbare vrouwencondooms. Vrouwen en meisjes kunnen zo zwangerschap én besmetting met hiv voorkomen. Er was in Afrika maar één producent voor deze condooms, die ook nog veel te duur waren.

Stichting Jippy, die ook mannencondooms goedkoop levert, zou een nieuwe productielijn voor betaalbare vrouwencondooms begeleiden. We lieten boekenonderzoek bij Jippy doen en reisden met de directeur naar

Maleisië naar de fabriek waarmee Jippy zou samenwerken, om te controleren of zij inderdaad de condoms kon produceren.

Bij de rechter gelijk gekregen

Maar Jippy kwam het contract niet na. In ons Jaarverslag 2008 meldden we al dat we juridische stappen namen. De rechter heeft ons vervolgens wel in het gelijk gesteld, maar de directeur van Jippy was spoorloos, mét het geld. Oxfam Novib én de fabriek in Maleisië blijken moedwillig te zijn opgelicht.

We hebben aangifte gedaan en de politie heeft de directeur opgespoord en verhoord, maar weer vrijgelaten, waarna hij is verdwenen. Onze vordering op de Stichting Jippy is toegekend maar de stichting bleek toen al niets meer te bezitten. Alle juridische stappen waren toen uitgeput, zodat we ons verlies moesten nemen en de vordering op Stichting Jippy hebben afgeboekt.

Oxfam Novib had vooraf een risicoanalyse gemaakt, zoals gebruikelijk met nieuwe partnerorganisaties en nieuwe projecten. Maar bij innovatieve en complexe projecten als dit bleek dat niet voldoende. We hebben inmiddels intern een gespecialiseerd bureau opgericht voor dergelijke grote projecten met verschillende deelnemende partijen.

Gelukkig loopt het vrouwencondoomproject zelf wél. Er is een video over het project.

== =

CASE

M

'Briljante Mislukking'

De 'Briljante Mislukking' was de naam van een nieuwe prijs voor projecten van ontwikkelingsorganisaties. Oxfam Novib deed mee met een mislukt project in Rwanda. Het won de prijs niet.

De Briljante Mislukking Award is een initiatief van ABNAMRO/Dialogues, ontwikkelingsorganisaties en het ministerie van Buitenlandse Zaken. 'Het leek me goed om mee te doen en van elkaars fouten te leren,' vertelt Tom van der Lee, directeur Campagnes bij Oxfam Novib.

De inzending van Oxfam Novib was het project Gasharu Village in Rwanda, een relatief klein project. Van der Lee: 'Dat leek me verstandig voor een eerste keer. En een groter project indienen had meer tijd gekost, die we toen niet hadden. Maar wat mij betreft doen we volgend jaar mee met een groter project.'

Op 17 september 2010 was de prijsuitreiking tijdens een bijeenkomst van onze alliantiepartner 1%CLUB. Oxfam Novib bleek de enige echt grote ontwikkelingsorganisatie die meedeed.

Van der Lee: 'Er was een vrij beperkt aantal inzendingen, vooral van kleinere organisaties. Ik zag vooral typische beginnersfouten.' De prijs voor "het beste leermoment in ontwikkelingssamenwerking" ging naar een project voor microkredieten van Vredeseilanden, de enige Belgische deelnemer. De publieksprijs ging naar een 'duivelse' mislukking van Text To Change.

Goed initiatief

Van der Lee vindt de Briljante Mislukking Award een goed initiatief. 'Het komt tegemoet aan het verlangen naar meer transparantie van ontwikkelingsorganisaties. We moeten niet alleen het goede nieuws melden maar ook open zijn als het niet goed gaat, juist om te laten zien waar wij van leren.'

'In ons jaarverslag doen we dat door ook iets langer stil te staan bij projecten die niet zo goed zijn gegaan. En er komt een nieuwe Oxfam Novib-campagne, waarin we online de dialoog aangaan met mensen. Zij hebben wellicht eveneens ideeën over hoe we transparanter kunnen worden en beter over onze resultaten kunnen rapporteren.'

== =

5.7.1 Samenwerkende Hulporganisaties (SHO), voorzitterschap Haïti en Pakistan

De Samenwerkende Hulporganisaties bestaan uit Oxfam Novib, Nederlandse Rode Kruis, ICCO & Kerk in Actie, Cordaid Mensen in Nood, Tear, Terre des Hommes, UNICEF Nederland, Save the Children, World Vision, Terre des Hommes en Stichting Vluchteling. Onder voorwaarden kunnen ook enkele gastleden aan een actie meedoen.

In 2010 was Oxfam Novib de roulerend voorzitter van de SHO en in de eerste helft van het jaar tevens de 'actievoorzitter' die de hulpverlening door de SHO-leden coördineert.

CASE

Twee grote SHO-acties onder voorzitterschap Oxfam Novib

Twee grote acties van de Samenwerkende Hulporganisaties kreeg Oxfam Novib in 2010 te leiden als voorzitter van de SHO: de aardbeving in Haïti en de overstromingen in Pakistan.

Het voorzitterschap rouleert over de deelnemende hulporganisaties. Oxfam Novib-directeur Farah Karimi was in 2010 tevens SHO-voorzitter. In de eerste helft van het jaar, bij de hulpverlening na de aardbeving in Haïti, coördineerde Oxfam Novib tevens als 'actievoorzitter' de hulpverlening van de SHO-leden en zorgde dat het Nederlandse publiek goed werd geïnformeerd.

Dynamische campagne voor Haïti

Op 12 januari voltrok zich de verwoestende aardbeving in Haïti. De SHO kwam direct in actie. Donderdag 21 januari was de nationale actie 'Help de slachtoffers van de aardbeving in Haïti'. Bijna alle Nederlandse radio- en televisiestations deden mee. Ongeveer 360 vooraanstaande Nederlanders riepen op te doneren voor Haïti. Toen de actie op 26 februari sloot, was er ruim 111 miljoen euro binnen. Dat was inclusief ruim 41 miljoen van toenmalig minister voor Ontwikkelingssamenwerking Koenders, die besloot om de opbrengst van de actieavond te verdubbelen.

Golf van gulheid

Alsof de aardbeving in Haïti nog niet genoeg leed had gebracht, begonnen er eind juli overstromingen in Pakistan, die zich ontwikkelden tot een nieuwe ramp van groot formaat. Van 12 augustus tot 8 november voerden de SHO en Oxfam Novib opnieuw actie en opnieuw gaven Nederlanders gul aan Giro 555, ruim 27 miljoen euro. De grote actie met de media, 'Help slachtoffers overstroming Pakistan', was op 26 augustus. Hulporganisatie ICCO coördineerde met Kerk in Actie de hulpverlening van de SHO-leden in Pakistan.

'Dankzij de geweldige steun van het Nederlandse publiek en de bijdrage van de overheid hebben we het afgelopen jaar honderdduizenden mensen van eerste levensbehoeften kunnen voorzien', aldus SHO-voorzitter en Oxfam Novib-directeur Farah Karimi. Medewerkers van Oxfam Novib in de rampgebieden hielden blogs bij die op onze website verschenen.

Net als bij de actie voor Haïti staan er rapportages en een online dossier over de besteding van hulp gelden op de website van de SHO en van Oxfam Novib.

Geld goed besteed

Vóór de rampen in Haïti en Pakistan liep er al, in de nasleep van de tsunami-actie, een stevige publieke discussie

over de besteding van hulp gelden. In haar nieuwjaarstoespraak, kort na de ramp, adresseerde Karimi de zorgen van het Nederlandse publiek en pree de betrokkenheid bij de Haïtianen: 'We gaan ons best doen om aan de verwachtingen van het Nederlandse publiek te voldoen.'

Daarom ging de SHO samenwerken met de Algemene Rekenkamer. De besteding van de hulp gelden voor Haïti wordt vrij uitvoerig verantwoord in verschillende SHO-rapportages. Ook op onze website kwam informatie, met name over het aandeel van Oxfam Novib in de noodhulp en wederopbouw.

Ondanks de gulle gaven zijn Pakistan en Haïti nog niet uit de problemen. Voor de wederopbouw van beide landen zijn jaren en veel geld nodig. Maar het geld en de capaciteit om hulp te verlenen aan Haïti en Pakistan zijn – in Karimi's woorden – niet onbegrensd.

Op 1 januari 2011 nam hulporganisatie Cordaid het voorzitterschap van de SHO over van Oxfam Novib en op 1 juli nam ICCO / Kerk in Actie het coördinatorschap voor de hulpverlening door SHO-leden over.

De leden van de SHO zijn het Nederlandse Rode Kruis, ICCO & Kerk in Actie, Cordaid Mensen in Nood, Tear, Terre des Hommes, Unicef Nederland, Save the Children, World Vision, Terre des Hommes, Stichting Vluchteling en Oxfam Novib.

= = =

5.7.2 Microfinancieringen

Oxfam Novib steunt instellingen die microkredieten verstrekken aan mensen in armoede. Startende instellingen kunnen van Oxfam Novib een donatie krijgen om aan de slag te gaan. Instellingen die hun kosten al kunnen dekken maar nog te klein zijn en te onervaren om op de financiële markten leningen af te sluiten, krijgen een lening uit het Oxfam Novib Fonds. De leningen worden in de praktijk vrijwel altijd terugbetaald. Instellingen die weer wat verder zijn ontwikkeld, komen in aanmerking voor een lening uit het ASN-Novib Fonds.

De leningen van Oxfam Novib worden beheerd door Triple Jump BV, dat is opgericht door ASN Bank, NOTS Foundation en Oxfam Novib in samenwerking met Stichting Doen.

In 2010 ontstonden discussies dat instellingen voor microkrediet (te) hoge rentes vragen. Triple Jump heeft daarop een "rentepercentage tool" ontwikkeld. Die laat zien hoeveel kosten de instelling voor microkrediet bij haar klanten in rekening brengt en of dat redelijk is. 'Redelijk' is het als:

- de klant de rente kan betalen uit de opbrengsten die hij met het microkrediet gaat verdienen;
- de instelling voor microkrediet enige winst kan maken om haar kosten en het risico dat zij loopt af te dekken;
- de instelling de winst weer zelf investeert en niet voor het grootste deel uitkeert aan aandeelhouders.

Eerder maakten Triple Jump en Oxfam Novib een "social performance tool", die laat zien welke sociale verbeteringen microkredieten bewerkstelligen. Een evaluatie in 2010 toonde aan dat de tool goed werkt en uniek is doordat zij de effecten voor vrouwen laat zien.

Oxfam Novib zit in MicroNed, een samenwerking met ICCO, Cordaid, Hivos en Rabobank Foundation. Hier bundelen we onze kennis en ervaring op het gebied van microfinanciering. Via MicroNed investeerden we in de website Microfinance Transparency, die analyseert hoeveel reële kosten een instelling voor microkrediet een klant in rekening brengt. De website is uitgegroeid tot een belangrijke bron van informatie, die klanten, instellingen voor microkredieten én hun financiers beter doen beseffen wat het financieel betekent als je een microkrediet krijgt.

We steunen ook het Rating Initiative met geld. Dit is een fonds dat instellingen voor microfinancieringen helpt om financiële en sociale ratings van hun eigen organisatie op te zetten. 'Social rating' is volop in ontwikkeling en brengt de instellingen ertoe meer te letten op de sociale kant van hun missie.

Oxfam Novib stopte in 2010 met financiële steun aan INAFI, een internationaal netwerk van organisaties voor microfinancieringen. We waren ontevreden over de financiële verantwoording door INAFI en over haar interne procedures. We blijven wel andere netwerken steunen. Een daarvan, SENABEL in de Maghreb, won in 2010 de Microfinance Association Award.

Met de 'tools' en netwerken die we steunen, kunnen onze partnerorganisaties voor microfinancieringen hun werk en zichzelf als organisatie verbeteren en versterken.

In 2010 had Oxfam Novib 167 instellingen voor microfinancieringen als partnerorganisatie. Zij bedienden samen 7,9 miljoen klanten. Dat is veel meer dan vier jaar geleden, bij het begin van de bedrijfsplanperiode, was gepland. Ruim 70 procent van de klanten zijn vrouwen.

5.8 Overheid en politiek

Oxfam Novib spreekt de Nederlandse regering aan op haar beleid voor bestrijding van armoede in de wereld. Niet alleen op het beleid voor ontwikkelingssamenwerking, maar ook op het beleid van andere ministeries wanneer dat armoedebestrijding in de weg staat.

We hebben druk uitgeoefend op de regering om in de Europese Unie een ander standpunt in te nemen over wapenhandel. De wapenhandel zoals die zich nu afspeelt, heeft negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van arme landen. We hebben in 2010 in Brussel een presentatie gegeven voor de ontwapeningsspecialisten van de Europese landen. Nederland neemt nu in de EU het voortouw met het toetsen van wapenhandel op de effecten voor de sociaal-economische ontwikkeling in arme landen.

In de aanloop naar de Kamerverkiezingen lanceerden we samen met de ontwikkelingsorganisaties ICCO, Hivos en Cordaid de "Wereldstemkaart" kiesgrenzeloos.nl met de belangrijkste partijstandpunten over internationale samenwerking. Maar de grootste verkiezingswinst ging echter naar partijen die het hardst in ontwikkelingssamenwerking wilden snijden.

Bij de partijen drongen we aan op invoering van de Robin Hood-belasting (Financial Transaction Tax), een zeer kleine heffing op elke internationale financiële transactie, waarvan de opbrengst vooral wordt gebruikt voor ontwikkeling in arme landen. Enkele politieke partijen namen het idee op in hun verkiezingsprogramma. De regering steunt inmiddels ook een belasting op banken, maar blokkeert vooralsnog de Robin Hood-belasting. Kort voor het debat over de Regeringsverklaring in september ontvingen alle fractievoorzitters en woordvoerders ontwikkelingssamenwerking een persoonlijke video-tweet van de Oxfam Novib-directeuren Farah Karimi en Tom van der Lee en van Oxfam Novib-ambassadeur Dolf Jansen. De tweets werden in vier uur tijd meer dan 4.000 keer bekeken en veelvuldig geretweet.

In het najaar voerden we met andere ontwikkelingsorganisaties de protestactie Genoeg = Genoeg tegen de buitensporige bezuinigingsplannen op ontwikkelingssamenwerking. Er werden 300.000 tweets en 35.426 e-mailberichten verzonden aan politici, vooral van CDA, VVD en PVV. De bezuiniging werd voor organisaties als Oxfam Novib ietsje teruggedraaid. Verder zegde de staatssecretaris toe dat, als zijn budget wellicht gaat stijgen, hij meer geld voor werk van maatschappelijke organisaties zou uittrekken.

Samenwerken

We lobbyen niet alleen bij de overheid, we werken ook veel met haar samen. Bijvoorbeeld in de 15 ontwikkelingslanden waar we periodiek overleggen met de Nederlandse ambassade en andere Nederlandse ontwikkelingsorganisaties om ons werk onderling af te stemmen.

De belangrijkste vorm van samenwerking is de 'medefinanciering', waarbij de regering ongeveer 8 procent van haar budget voor ontwikkelingssamenwerking geeft aan particuliere organisaties als Oxfam Novib. Helaas heeft

de regering voor de komende jaren hierin stevig het mes gezet. We moeten nu versneld andere inkomstenbronnen aanboren.

CASE

M

GENOEG = GENOEG

'Wentel de economische crisis niet af op de armste landen.' Oxfam Novib verzette zich eind 2010 op twee fronten tegen de plannen van het net aangetreden kabinet-Rutte om in twee jaar bijna 900 miljoen euro te bezuinigen op ontwikkelingssamenwerking.

Op 25 oktober, aan de vooravond van het debat over de regeringsverklaring, ontvingen alle fractievoorzitters van de Tweede Kamer via Twitter een persoonlijke video-oproep van Oxfam Novib. Word 'kamerheld' door te voorkomen dat de forse bezuiniging van bijna 900 miljoen euro al in twee jaar wordt doorgevoerd, luidden de boodschappen van Oxfam Novib-ambassadeur Dolf Jansen, algemeen directeur Farah Karimi en directeur campagnes Tom van der Lee.

Dolf Jansen deed een oproep aan fractievoorzitter Stef Blok van de VVD om 'Kamerheld' te worden. Farah Karimi en Jack van Ham, voorzitter raad van bestuur ICCO, riepen in een artikel de VVD op om niet te bezuinigen op ontwikkelingssamenwerking.

In de aanloop naar de stemming in de Tweede Kamer over de bezuinigingsplannen op 16 december was Oxfam Novib de trekker van de actie GENOEG = GENOEG, een initiatief van Partos, de brancheorganisatie van de Nederlandse ontwikkelingsorganisaties. De actie leverde 300.000 tweets en 35.426 e-mailberichten op aan politici, vooral van CDA, VVD en PVV.

De forse kritiek van de Tweede Kamer op de onevenredige bezuiniging op maatschappelijke organisaties leverde slechts een minimale handreiking op van staatssecretaris Knapen: de extra korting voor ontwikkelingsorganisaties als Oxfam Novib wordt voor 2011 niet 50 maar 40 miljoen euro. Verder zegde hij nog toe dat, als de economie weer groeit en er daardoor meer geld komt voor ontwikkelingssamenwerking, er weer meer zal gaan naar maatschappelijke organisaties.

Woordvoerder (en directeur campagnes van Oxfam Novib) Tom van der Lee: 'GENOEG = GENOEG heeft zich, via veel betrokken burgers, sterk ingezet om deze extra kortingen te voorkomen. Dat dit slechts voor een minimaal gedeelte gelukt is, is voor onze partnerorganisaties in ontwikkelingslanden een tegenslag. Gaat het bij de Nederlandse organisaties om minder personeel, de échte klappen vallen uiteindelijk bij onze partners: ondernemende mensen en hun organisaties in arme landen.'

== =

5.9 Bedrijfsleven

Oxfam Novib onderhoudt een bijzondere relatie met het bedrijfsleven. We roepen bedrijven ter verantwoording als we zien dat wat zij doen, de belangen schaadt van mensen in armoede. Maar we werken ook samen met bedrijven, bijvoorbeeld om samen met hen en andere partijen te regelen hoe productieketens – van boer tot winkelschap – duurzaam gemaakt kunnen worden. Verder werken we samen met bedrijven die voorop lopen met maatschappelijk verantwoord ondernemen en bereid zijn ons te sponsoren. En soms hebben we een partnerschap waarin meer van deze dingen tegelijk gebeuren, want in goede relaties kán dat.

We steunen graag kleine boeren in Indonesië steunen met landbouwprojecten om meer uit hun grond te halen tegen hogere prijzen. Maar als vervolgens die boeren van hun grond worden verdreven door grote investeerders

die palmolieplantages aanleggen, bestrijden we de armoede béter door Unilever te vragen of zij wel weten hoe de palmolie die zij inkopen, tot stand komt. En welke prijs kleine boeren in armoede daarvoor betalen. Dat is dan ook precies wat Oxfam Novib al enige jaren doet. En waarvoor we bij bijvoorbeeld Unilever een gewillig oor hebben gevonden aan de internationale ronde tafel voor duurzame palmolie.

Evenzo steunen we via onze partnerorganisatie UIREVI kleine cacaoboeren in Ivoorkust, maar sturen tegelijk in Nederland de Groene Sint op pad om chocolaverkopers en cacao producenten over te halen alleen nog 'eerlijke cacao' te gebruiken.

In ons werk zijn de afgelopen jaren de klassieke vormen van armoedebestrijding in omvang afgenomen en lobby, campagne en samenwerking met bedrijven toegenomen. We verdiepen de komende jaren deze verschuiving met de samenwerking met SOMO (Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen), onze partner in de IMPACT-alliantie.

De verschuiving naar lobby en campagne betreft trouwens niet alleen het bedrijfsleven, maar ook overheden (zoals de Europese Unie) en internationale instellingen, zoals de FAO (voedselorganisatie van de Verenigde Naties) en de WTO (wereldhandelsorganisatie).

Om de banken te bewegen meer rekening te houden met mensen in armoede hebben we met anderen de Eerlijke Bankwijzer opgezet. Onze lobby bij het Nederlandse bedrijfsleven voor 'eerlijke' koffie had zelfs al succes nog vóórdat we een campagne waren gestart.

Samenwerking met bedrijven is er ook in sommige grote projecten, zoals het project voor het vrouwencondoom.

Sponsorrelaties heeft Oxfam Novib met SCA, de Zweedse producent van onder meer Edet, Tork, Libresse en Tena, en met Philips Lighting. SCA steunt op een speciale manier projecten van Oxfam Novib in Zuid-Sudan en Niger. Philips Lighting steunt onderwijsprojecten in Uganda.

CASE

Bedrijfsleven maakt palmolie langzaam duurzaam

Nederlandse voedingsfabrikanten willen vanaf 2015 alleen nog palmolie gebruiken die duurzaam is geproduceerd. Op 2 november nam staatssecretaris Bleker (economische zaken en landbouw) hun manifest hierover in ontvangst.

Maar dat kan en moet sneller, zei Oxfam Novib-directeur Adrie Papma op de persconferentie met Bleker. 'De urgentie is groot. Per minuut gaat er 1 hectare aan landbouwgrond of regenwoud verloren voor de aanleg van onduurzame palmolieplantages.'

Landjepik

Dit "landjepik" verdrijft vaak kleine boeren en de inheemse bevolking van hun akkers en grond. En te vaak worden arbeiders op plantages en in verwerkende bedrijven uitgebuit.

Palmolie zit in veel consumentenproducten: koekjes, margarine, frituurvet, zeep, shampoo, chocola, en meer. Voor de aanplant van palmlantages wordt vooral in Maleisië en Indonesië tropisch oerwoud gekapt. Mensen die daar wonen en van het oerwoud leven, worden verdreven. Hun kinderen gaan vaak niet meer naar school omdat hun ouders dat niet meer kunnen betalen.

Er wordt nu al genoeg duurzame palmolie geproduceerd om aan de hele Nederlandse vraag te voldoen. Papma: 'Er zijn geen excuses om niet nú al over te schakelen op duurzame palmolie. We willen niet alleen plannen zien, maar ook concrete aankoopvolumes.'

Al in 2003 is de internationale 'Ronde tafel voor duurzame palmolie' (RSPO) opgericht, een netwerk van palmplantages, oliemolens, handelaren, verwerkende industrieën, merkproducenten, supermarkten, banken en maatschappelijke organisaties – samen enige honderden partijen. In 2010 werden de winkelketens Wal-mart en REWE, Kraft (producent van voedingsmiddelen) en Mars (onder meer chocola) lid. Oxfam Novib-medewerker Johan Verburg zit namens de Oxfams in het bestuur van de RSPO.

Iets duurder

De leden van de RSPO binden zich aan regels: geen oerwoud kappen voor plantages, arbeidsrechten van werknemers en kleine producenten respecteren, landrechten van lokale gemeenschappen respecteren. Eind 2010 had wereldwijd 7 procent van alle geproduceerde palmolie het RSPO-certificaat 'duurzaam'. Deze olie is hooguit enkele procenten duurder.

Een van de leden van de ronde tafel is onze Indonesische partnerorganisatie Sawit Watch. Zij behartigt de belangen van kleine boeren bij bedrijven en overheden. Een van de Indonesische provincies heeft nu eigen voorschriften uitgevaardigd, aangepast aan de eisen van RSPO. Daardoor moeten daar nu niet alleen de RSPO-leden maar alle bedrijven zich houden aan de RSPO-eisen, waaronder enkele Chinese bedrijven.

Staatssecretaris Bleker zegde in november zijn steun toe aan internationale afspraken om palmolie duurzaam te maken.

= = =

5.10 Naamsbekendheid en media

Naamsbekendheid groter dan ooit

77 procent van de Nederlanders wist eind 2010 wat "Oxfam Novib" is. Een jaar eerder was dit nog 68 procent. Wordt ook de oude naam "Novib" meegeteld, dan is onze naamsbekendheid zelfs 96 procent. Zo breed bekend zijn we nog nooit geweest.

Oxfam Novib is steeds vaker in de media. Vier jaar geleden was dit 2.566 keer, in 2010 hadden we 4.724 hits. Dan ging het bijvoorbeeld over noodhulp in Haïti, de Groene Sint, de campagne voor 'eerlijke' koffie, het tv-programma Van Popster tot Operaster, De Eerlijke Bankwijzer, de sponsorcampagnes met het Zweedse SCA, producent van Libresse, Edet, Tena en Tork.

De groei komt mede door de opkomst van online media. Maar we voeren ook een actiever persbeleid.

Tweewekelijks informeren we geïnteresseerde journalisten wat er de komende weken op ons werkterrein te gebeuren staat. Journalisten zien ons als een belangrijke, internationale organisatie die zich bezighoudt met 'moderne ontwikkelingssamenwerking', deskundige medewerkers heeft en servicegericht is. Ze geven onze persvoorlichting het rapportcijfer 7,3. Bij de hulporganisaties is alleen het cijfer voor Artsen zonder Grenzen en het Rode Kruis iets hoger.

De naamswaardering van "Oxfam Novib" stagneerde op het schoolcijfer 6,1. Maar bij andere ontwikkelingsorganisaties daalde de naamswaardering in 2010 (gemiddeld nu een 6,3).

CASE

S

Oxfam Novib veel geprezen

Oxfam Novib viel met haar werk in 2010 goed in de prijzen. Voor de samenwerking met SCA ontvingen we de SponsorRing. En voor de Groene Sint-campagne werden we zelfs twee keer gelauwerd: met de Issue Award en de bronzen Effie Award.

De SponsorRing is de belangrijkste prijs voor sponsoring door het bedrijfsleven. Volgens de jury is 'de samenwerking tussen SCA en Oxfam Novib (...) een voorbeeldcase voor veel bedrijven hoe "cause related marketing" echt werkt.' En: 'Door de overtuigende en integere manier waarop de samenwerking werd uitgerold, is een ijzersterk partnerschap ontstaan dat voor beide partijen tot uitstekende resultaten heeft geleid.'

Het campagneteam van de Groene Sint mocht in 2010 twee keer trakteren op taart. Eerst in februari voor het winnen van de Issue Award. Dit initiatief van Van Keep/De Issuemakers (adviesbureau op gebied van issuemanagement) zet organisaties en mensen in het zonnetje die erin zijn geslaagd op een opvallende, onconventionele manier een onderwerp op de maatschappelijke en politieke agenda te krijgen. Uit een totaal van 70 genomineerde inzendingen kwam de Groene Sint als eerste uit de bus.

In oktober stond de Groene Sint opnieuw op het ereschavot. Nu om in de categorie 'bewustwordingscampagnes' de bronzen Effie Award in ontvangst te nemen. De Effie geldt als de belangrijkste Nederlandse prijs voor effectieve reclame. De jury had eerst wel wat moeite met het 'name and shame', schreef zij in haar rapport. 'Dit heeft echter nooit de sympathieke toon van de communicatie overschaduwd. Oxfam Novib is schatplichtig omgegaan met de geleende merkpersoonlijkheid van de goedheiligman.'

Oxfam Novib greep ook een paar keer net naast de prijzen. Zo kregen we twee nominaties voor de Eerlijke Bankwijzer (Innovation Award en de eParticipatie Award) maar niet de prijs zelf.

Ook partnerorganisaties

Ook partnerorganisaties van Oxfam Novib kregen prijzen, zoals de documentaire 'Weapon of War' van Ilze en Femke van Velzen, mede mogelijk gemaakt door steun uit ons Linkis-programma. De film kreeg op het Utrechts filmfestival een Gouden Kalf. Ook andere Linkis-partners wonnen prijzen ('2 ambassadors') of werden genomineerd ('Puberruil').

Directeur Kamal Abbas van onze Egyptische partner CTUWS (vakbeweging) ontving op 3 augustus de Meany-Kirkland Human Rights Award. En partner SENABEL, een netwerk van organisaties voor microfinancieringen in Noord-Afrika, won in 2010 de Microfinance Association Award.

== =

6 Verslag Raad van Toezicht

Oxfam Novib kreeg in 2010 te maken met een aantal grote veranderingen. Deze veranderingen werden deels zelf geïnitieerd en waren deels het gevolg van externe oorzaken, verwacht of onverwacht. Als gevolg van de strategische keuzes die de organisatie in 2009 maakte voor de periode 2011-2015, werd een proces van organisatieverandering gestart. Hierin werden ook de gevolgen van de aangekondigde afnemende overheidssubsidie verwerkt. De onverwacht hoge korting op de aangevraagde subsidie, ondanks het feit dat het ingediende voorstel als uitstekend beoordeeld werd, maakte dat die zorgvuldige voorbereiding in een laat stadium deels herzien moest worden. Dat was een forse tegenvaller, die de directie echter voortvarend heeft aangepakt.

Naast het opstellen, bijstellen en uitwerken van plannen voor de nieuwe beleidsperiode, werd uiteraard gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen uit het beleidsplan 2007-2010. De Raad van Toezicht constateert met gepaste trots dat Oxfam Novib daarin is geslaagd. Uiteraard zijn niet alle destijds geplande resultaten voor 100 procent gehaald; de wereld staat ook niet stil. Er zijn ook niet-geplande resultaten geboekt. De Raad van Toezicht wil op deze plaats zijn complimenten uitspreken voor de medewerkers en de directie. Zij hebben zich enorm ingezet om de geplande werkzaamheden goed uit te voeren en daarnaast de organisatie voor te bereiden op de toekomst.

Afnemende overheidssubsidie

Oxfam Novib heeft de ambitie om een grote en brede ontwikkelingsorganisatie te blijven, die samen met partnerorganisaties blijft werken aan de missie: een rechtvaardige wereld, zonder armoede. In het meerjarenplan 2011-2015 wordt dan ook sterk ingezet op het verwerven van andere inkomstenbronnen. De Raad van Toezicht deelt die koers en heeft geconstateerd dat de voorgenomen organisatieveranderingen daar goed op inspelen.

In 2010 liep de subsidiebeschikking van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor de 'medefinanciering' (MFS I) af. Uit het nieuwe subsidiebeleidskader voor de medefinanciering in de periode 2011-2015 (MFS II) werd al duidelijk dat het maximaal aan te vragen subsidiebedrag voor Oxfam Novib aanzienlijk lager was dan onder MFS I.

De aanvraagprocedure voor MFS II verliep goed: in beide rondes kreeg de aanvraag van de IMPACT-alliantie, waarvan Oxfam Novib penvoerder is, een goede beoordeling. Doordat er door alle allianties gezamenlijk veel meer subsidie was aangevraagd dan beschikbaar binnen de regeling, werd echter een aanzienlijke generieke korting opgelegd. De directie had hiervoor verschillende scenario's opgesteld en kon, ondanks de forse tegenvaller, de plannen op basis van het scenario redelijk snel bijstellen.

De bezuinigingen hadden gevolgen voor de medewerkers: een aantal tijdelijke contracten werd niet verlengd en ook een aantal medewerkers in vaste dienst moest gedwongen ander werk zoeken.

Eind december werd echter duidelijk dat de zojuist afgegeven subsidiebeschikking weer aangepast zou worden. Als gevolg van bezuinigingen op de begroting voor Buitenlandse Zaken werd ook op MFS II gekort. Dit betekende dat de zorgvuldig voorbereide plannen opnieuw moeten worden aangepast.

Deze extra korting zal ook gevolgen hebben voor een groot aantal partnerorganisaties, omdat besloten is de activiteiten in een aantal landen versneld af te bouwen. Uit het oogpunt van goed donorschap moet een dergelijk besluit een laatste keuze zijn.

De Raad van Toezicht is van mening dat het effect van de drie snel opvolgende subsidiekortingen, waardoor de subsidie-inkomsten van de Nederlandse overheid voor Oxfam Novib bijna gehalveerd worden, een dergelijk besluit rechtvaardigen. Zeker omdat de voorbereidingen op minder subsidie tijdig en goed doordacht waren.

Organisatieveranderingen

Nieuwe strategische keuzes, het (tijdelijk) afnemend budget en de afspraken in Oxfam verband om per land aan één gezamenlijk programma te werken, onder aansturing van één van de Oxfams in dat land (Single Management Structure), zijn de belangrijkste drijfveren voor de organisatieveranderingen die in 2010 zijn voorbereid.

Belangrijk hierbij is de keuze om een deel van de organisatie te decentraliseren. De rol van Oxfam Novib verandert steeds meer van financier naar 'actor in change'. De organisatie gaat meer in fragiele staten werken. Er komt meer nadruk op accountability naar partnerorganisaties en doelgroep. Het zijn allemaal aspecten die vragen om meer aanwezigheid in de landen waar Oxfam Novib werkt.

Het plan van de directie voor organisatieveranderingen houdt er tevens rekening mee dat de inkomsten in de toekomst sterker zullen fluctueren. Het feit dat vanwege de lagere subsidie-inkomsten de huidige formatie verminderd moest worden, is meegenomen in de plannen voor organisatieveranderingen.

De Raad van Toezicht vindt het een verstandige keuze om onderscheid te maken tussen min of meer stabiele inkomsten en meer fluctuerende inkomsten, en dat dit tot uiting komt in de formatieomvang. Naast een vaste formatie zal er voortaan ook een aanzienlijk deel tijdelijke formatie zijn. Hiermee krijgt de organisatie voldoende flexibiliteit.

Een belangrijk onderdeel van de nieuwe inkomstenstrategie is het verwerven van financiering van institutionele donoren. Hier investeert de organisatie de komende jaren extra in. De Raad van Toezicht zal de resultaten van deze investering nauwlettend bewaken.

De Raad van Toezicht sprak met de directie over de belangrijkste risico's van de veranderingen en de maatregelen die de directie getroffen heeft om deze risico's te beheersen. De Raad van Toezicht heeft ook kennis genomen van de zorgen die er leven bij de medewerkers, vooral over de snelheid waarmee de veranderingen plaatsvinden. De Raad is van mening dat de directie het veranderingsproces zorgvuldig voorbereidt en uitvoert en heeft vertrouwen in de koers die wordt ingezet. Het betreft hier echter wel een van de grootste en meest complexe veranderingen in de organisatie; de raad blijft deze kritisch volgen.

Bijeenkomsten Raad van Toezicht

Naast de grote onderwerpen als afnemende subsidie en organisatieverandering, behandelde de Raad van Toezicht in de zes geplande vergaderingen haar gebruikelijke jaaragenda. Voor goedkeuring van de voorgenomen organisatieveranderingen werd een extra vergadering gehouden.

De gebruikelijke jaaragenda bevat vier maal een bespreking van de kwartaalresultaten aan de hand van het meetinstrument 'balanced scorecard', goedkeuring van het jaarverslag en de jaarrekening 2009, goedkeuring van de jaarlijkse monitoringsrapportage voor het ministerie van Buitenlandse Zaken en goedkeuring van de begroting. Dit laatste onderwerp volgde in 2010 een wat ander traject. Een meerjarenraming 2011-2015 werd al in 2009 goedgekeurd als onderdeel van de subsidieaanvraag MFS II. Na toekenning van de subsidie werd een aangepaste begroting 2011 goedgekeurd in december 2010. Een aangepaste meerjarenbegroting zal in het eerste kwartaal 2011 aan de Raad van Toezicht voorgelegd worden. Daarin zijn dan de extra aangekondigde subsidiekorting en de meerjareneffecten van de beide subsidiekortingen verwerkt.

Punten die ook jaarlijks besproken worden zijn een samenvatting van de uitkomsten van alle programma-evaluaties en het jaaroverzicht van zaken die anders liepen dan verwacht. Bij dat laatste gaat het vooral om vermeende fraudegevallen, zwak management bij partnerorganisaties of andere conflicten met partnerorganisaties, en de maatregelen die door Oxfam Novib genomen zijn.

De Raad van Toezicht besprak de uitkomsten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek (gehouden eind 2009). In december werd gesproken met de Ondernemingsraad over de organisatieveranderingen en de

gevolgen van de bezuinigingen.

Op verzoek van de Raad van Toezicht presenteerde de directie een overzicht van de microfinancieringsactiviteiten: de omvang en spreiding van de portefeuille, de sociale effecten van microfinanciering en het toekomstig beleid.

Op basis van een evaluatie eind 2009 stelde de directie voor om geen nieuwe periode te starten met de Round Table. Uit de evaluatie bleek dat de leden van de Round Table de bijeenkomsten weliswaar inspirerend vonden, maar dat de oorspronkelijke bedoeling: consultatie van stakeholders, niet uit de verf kwam.

De consultatie van stakeholders is vastgelegd in de statuten van Oxfam Novib, waarmee één van de belangrijke principes uit de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen statutair verankerd is. De directie zal het komend jaar voorstellen doen hoe die consultatie in de nieuwe, deels gedecentraliseerde organisatie het beste vorm kan krijgen.

De decentralisatie biedt nieuwe mogelijkheden voor een belangrijk onderdeel daarvan: de consultatie van stakeholders uit ontwikkelingslanden. De raad onderschrijft de lijn dat, in plaats van consultatie in één orgaan, consultatie van de verschillende groepen stakeholders op verschillende passende manieren vorm gegeven kan worden. Omdat de Round Table als zodanig genoemd wordt in de statuten, zullen deze statuten worden aangepast aan de vorm(en) die gekozen worden. De consultatie zal echter statutair verankerd blijven.

Vast onderdeel van de agenda van de Raad van Toezicht vormen de mededelingen van de directie over actuele zaken. Op deze wijze wordt de raad onder andere geïnformeerd over de afspraken tussen de Samenwerkende Hulporganisaties, onderwerpen waarmee Oxfam Novib in het nieuws kwam, nieuwe publicaties en acties naar aanleiding van de actualiteit.

Commissies

De financiële commissie had een intensief jaar. Er werd een nieuw begrotingsmodel geïntroduceerd, beter aansluitend bij de toekomst, waarin inkomsten deels redelijk stabiel zullen zijn en deels sterk zullen fluctueren. Naast de traditionele inkomsten uit particuliere fondsenwerving en overheidssubsidies, zal steeds meer financiering verworven worden bij andere overheden en institutionele donoren. Het nieuwe begrotingsmodel speelt hier beter op in.

Daarnaast besteedde de commissie veel aandacht aan de plannen voor decentralisering en de vereisten voor de bedrijfsvoering en beheersing van de verschillende veldkantoren. Ook informeerde de directie de commissie uitgebreid over de verschillende scenario's voor de uitkomsten van de subsidietoekenning. De commissie stemde in met deze scenario's en ging akkoord met de bekostiging van de reorganisatie (kosten die het gevolg zijn van de toepassing van de sociale plannen voor bezuiniging en voor decentralisatie).

Jaarlijks terugkerende onderwerpen die de commissie besprak zijn de jaarrekening, de management letter van de accountant en het accountantsverslag. Ook nam de commissie kennis van de interne auditplanning en het auditverslag. Met ingang van 2011 hoort de goedkeuring hiervan tot het mandaat van de commissie. Twee maal per jaar bespreekt de commissie het door de directie opgestelde risicoregister en beoordeelt en adviseert zij over de maatregelen van de directie om de risico's te minimaliseren. De commissie werd betrokken bij het opstellen van een 'request for proposal' voor de selectie van een nieuwe huisbankier en gaf goedkeuring aan de uitkomst van de selectie.

De remuneratiecommissie voerde functioneringsgesprekken met de directie en stelde aan de hand van de in 2009 behaalde resultaten en de uitkomsten van de beoordelingsgesprekken de hoogte van het variabele deel van de directiesalarissen vast. Met de directie werd een afspraak gemaakt over de prestatie-indicatoren, aan de hand waarvan de variabele beloning over 2010 bepaald zal worden.

Op voorstel van de directie zelf besloot de Raad van Toezicht om de directiesalarissen met ingang van 2011 te verlagen. De directie heeft als gevolg van bezuinigingen de omvang van de totale formatie van de organisatie in eerste instantie teruggebracht met ongeveer 14 procent. De huidige omvang van de directie zal de komende jaren nodig zijn om de organisatieveranderingen door te voeren en andere inkomstenbronnen te verwerven. In plaats van de omvang van de directie terug te brengen stelde de directie voor de totale som van directiesalarissen met eenzelfde 14 procent te verlagen.

De commissie heeft een voorstel uitgewerkt waarbij met ingang van 2011 de variabele beloning vervalt en de verlaging van 14 procent wordt doorgevoerd. Deze regeling geldt in principe tot en met 2013, maar zal elk jaar opnieuw bekeken worden.

De commissie bereidde ook de herbenoeming van Joris Voorhoeve als voorzitter van de Raad van Toezicht voor. Joris Voorhoeve werd met ingang van 1 juni 2010 benoemd voor een nieuwe periode van drie jaar als voorzitter van de Raad van Toezicht.

Oxfam-netwerk

De voorzitter van de Raad van Toezicht en de algemeen directeur maken deel uit van het internationaal bestuur (Board) van Oxfam International, samen met de bestuurders van de overige 13 Oxfams. Deze Board komt eenmaal per jaar bijeen en houdt daarnaast een aantal telefonische vergaderingen.

Het belangrijkste onderwerp van de vergaderingen in 2010 was de besluitvorming over de uitwerking van de plannen voor invoering van de Single Management Structure: één Oxfam-programma per land. Een belangrijk besluit betrof de afspraak welke Oxfam in welk land de coördinatie van het gezamenlijk programma op zich neemt. Oxfam Novib zal in minimaal 9 en maximaal 13 landen de rol van coördinator vervullen. Deze rol is ook een belangrijk onderdeel van de plannen voor decentralisatie.

In het internationaal bestuur van Oxfam International maakt Joris Voorhoeve deel uit van het Finance & Audit Committee en was hij tevens lid van de ad hoc-werkgroep die zich bezig hield met een herziening van het Statement on Purpose and Values.

Samenstelling en functioneren Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit zeven personen. Vanaf 1 januari 2010 maakte Hanzo van Beusekom als nieuw lid deel uit van de Raad. Hanzo werd benoemd op voordracht van de Ondernemingsraad; tevens is hij lid van de financiële commissie.

Met ingang van 2010 maakt Wout Blokhuis deel uit van de remuneratiecommissie.

Uit de jaarlijkse zelfevaluatie van de Raad van Toezicht kwamen een aantal verbeterpunten naar voren, maar over het algemeen was de raad tevreden. Bij de zelfevaluatie werd gekeken naar de samenstelling, ieders inbreng, de besluitvorming, de kwaliteit van het toezicht, de verantwoording en het functioneren van de commissies. Als verbeterpunten werden benoemd: het inwerken van nieuwe leden, de verantwoording in het jaarverslag en op gezette tijden discussies over inhoudelijke aspecten van ontwikkelingssamenwerking. Verder blijft de vertegenwoordiging van alle gewenste aspecten (ervaring, achtergronden, diversiteit) in de raad een permanent aandachtspunt bij het werven en benoemen van nieuwe leden.

In 2010 hebben de leden van de Raad van Toezicht geen veldbezoeken afgelegd. Wel werd door Tonny Filedt Kok deelgenomen aan bijeenkomsten van de Commission on the Status of Women in New York. Leden van de Raad van Toezicht namen deel aan de netwerkbijeenkomsten die Oxfam Novib organiseerde, en aan het Goed Geld Gala van de Nationale Postcode Loterij.

Vergoeding

Leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden. Onkosten voor reizen en verblijf worden vergoed op basis van de regeling die voor alle medewerkers en vrijwilligers van Oxfam Novib geldt. In 2010 werd 1437 euro betaald aan onkostenvergoedingen.

De samenstelling van de Raad van Toezicht per 31 december 2010 is opgenomen in bijlage 1.

Den Haag, 11 april 2011

Joris Voorhoeve, voorzitter

Wout Blokhuis

Sandra Lutchman

Marianne Douma

Tonny Filedt Kok-Weimar

Fré le Poole

Hanzo van Beusekom

7 Toelichting op de Jaarrekening

7.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een verantwoording van de opbrengsten, de bestedingen en de financiële positie van Oxfam Novib in 2010.

De jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijnen van Oxfam International en volgens de Richtlijn 650 voor de Jaarverslaglegging ten behoeve van fondsenwervende instellingen, die gehanteerd wordt door het CBF. Dit betekent onder meer dat alle bestedingen zijn toegerekend aan Oxfam Novib's doelstelling 'structurele armoedebestrijding', aan werving van baten en aan beheer en administratie.

In overeenstemming met de Oxfam International Financial Standards wordt deze doelstelling verdeeld in vijf categorieën:

- Het steunen van projecten van partnerorganisaties. Dit is in de jaarrekening terug te vinden als 'Projecten en Programma's'.
- Het steunen en versterken van partnerorganisaties zelf. Dit valt onder 'Ondersteuning partnerorganisaties'.
- Het voeren van campagnes in Nederland om mensen te binden aan de beweging voor een rechtvaardige wereld zonder armoede. Dit valt onder de categorie 'Popular Campaigning'.
- Het alleen of samen met anderen beïnvloeden van overheden, bedrijven en andere instellingen ten gunste van armoedebestrijding en ontwikkeling. Dit valt onder de categorieën 'Beleidsbeïnvloeding Oxfam Novib' en 'Beleidsbeïnvloeding partnerorganisaties'.
- Het overbrengen van het ideaal van Oxfam Novib - een rechtvaardige wereld zonder armoede - naar een groot publiek en het onderhouden van alle relaties met de mensen die Oxfam Novib steunen. Dit valt onder de categorie 'Voorlichting en marketing'.

Het jaar 2010 was een belangrijk jaar in de transitieperiode die Oxfam Novib momenteel doormaakt. Van een stabiele financiële situatie gaan wij over naar een periode met grotere fluctuaties in beschikbare middelen. Om de organisatie klaar te maken voor deze toekomst zijn qua financiële sturing in 2010 structurele maatregelen genomen die de organisatie wendbaar en weerbaar maken en bijdragen aan een gezonde vermogenspositie.

Een belangrijke uitkomst over boekjaar 2010 is de toename van reserves en fondsen met 18 miljoen euro. Dit bedrag is hoger dan voorgaande jaren door een aantal incidentele oorzaken. Zo is de opbrengst uit de SHO-acties voor Haïti en Pakistan nog niet volledig tot besteding gekomen omdat de resterende middelen worden besteed voor de wederopbouwfase die loopt van 1 tot 5 jaar na de ramp. Ook het effect van de naar beneden bijgestelde projectverplichtingen uit eigen Oxfam Novib-middelen wordt in dit saldo zichtbaar. Deze maatregel is genomen om te anticiperen op de aangekondigde bezuinigingen van de overheid. Er zijn sociale plannen vastgesteld voor de gevolgen van de in gang gezette decentralisatie en de bezuiniging op 'medefinanciering'. Voor de kosten voortvloeiend uit deze sociale plannen zijn in de jaarrekening 2010 voorzieningen getroffen. Daarnaast is (conform begroting) een deel van de ontvangen bate uit medefinanciering (overheidssubsidie) toegevoegd aan de reserve leningen waarmee geld beschikbaar komt voor het verstrekken van nieuwe microkredieten. Met een totale leningenportefeuille van 39,5 miljoen euro is een significant deel van de door Oxfam Novib gegenereerde middelen voor dit doel aangewend.

7.1.1 De opbrengsten

In 2010 was 177,9 miljoen euro beschikbaar voor besteding aan de doelstelling (zie Staat van baten en lasten). In 2009 was dit 193,6 miljoen euro. De daling wordt veroorzaakt doordat Oxfam Novib in 2010 heeft geanticipeerd

op de aangekondigde bezuinigingen door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit heeft een forse afname van aangegane projectverplichtingen met lokale partnerorganisaties betekend. Daarmee samenhangend zijn de verantwoorde baten uit 'Overheidssubsidies medefinanciering' afgenomen.

Medefinancieringsgelden

Oxfam Novib ontvangt overheidssubsidie uit het medefinancieringsprogramma van het ministerie van Buitenlandse Zaken (Ontwikkelingssamenwerking). Deze subsidie lag vast voor de jaren 2007-2010 en werd toegekend op basis van de aanvraag die Oxfam Novib indiende in 2006. De subsidie wordt op kasbasis toegekend. De verantwoording van de baten 'overheidssubsidies medefinanciering' in de jaarrekening is gebaseerd op het baten en lastenstelsel zoals gedefinieerd in de Richtlijnen Jaarverslaggeving 650. De hoogte van deze opbrengst wordt gebaseerd op basis van de door Oxfam Novib goedgekeurde projecten en programma's van partnerorganisaties en goedgekeurde leningen aan partnerorganisaties. Omdat het door de aangekondigde bezuinigingen noodzakelijk was de meerjarige verplichtingen aan lokale partnerorganisaties in 2010 neerwaarts bij te stellen zijn de opbrengsten uit medefinanciering sterk achtergebleven ten opzichte van de begroting 2010 en ook ten opzichte van de jaarrekening 2009. Deze afname wordt deels ook veroorzaakt door de keuze die Oxfam Novib in 2009 heeft gemaakt om zich vanaf 2011 volledig terug te trekken uit Latijns-Amerika. Voor Latijns-Amerikaanse landen zijn daarom in 2010 nog slechts beperkt projecten en programma's goedgekeurd. Ook voor andere landen zijn vanwege de aangekondigde bezuinigingen minder verplichtingen aangegaan dan begroot. De overmakingen aan de landen bleven in 2010 echter wel op het begrote niveau. Hierdoor loopt in 2010 de subsidieopbrengst uit medefinanciering volgens de jaarrekening (96,6 miljoen euro) en op kasbasis (130,5 miljoen euro) sterk uiteen. De baten uit medefinanciering inclusief rente hierop vormden in 2010 52 procent van de totale opbrengsten. Het vergelijkbare cijfer over 2009 was 66 procent.

Eigen fondsenwerving

In 2010 was de opbrengst uit eigen fondsenwerving 28,8 miljoen euro, een stijging van 0,5 miljoen euro ten opzichte van 2009. Ook ten opzichte van de begroting is sprake van een meeropbrengst. Dit is een prestatie van formaat, in een zeer concurrerende omgeving waarin de mogelijkheden voor telefonische werving en mailings steeds beperkter worden. Het aantal donateurs is helaas gedaald. Met name het bel-me-niet-register maakt het moeilijker via telemarketing nieuwe donateurs te werven.

De introductie van het bedrijvenambassadeurschap, waardoor bedrijven projecten voor microfinanciering kunnen steunen, was een succes. Daarnaast zijn er nieuwe samenwerkingsverbanden met bedrijven aangegaan. Zo wordt met SCA (producent van onder meer Edet, Tork, Libresse en Tena) samengewerkt voor een betere hygiëne in Zuid-Sudan en Niger en steunt Philips Lighting onderwijsprojecten in Uganda.

Ook de opbrengst uit nalatenschappen steeg ten opzichte van 2009.

Acties van derden

Onder 'acties van derden' verantwoordt Oxfam Novib de bijdragen via de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) en uit de Nationale Postcode Loterij.

Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij heeft voor alle beneficiënten de maximale bijdrage met ingang van 2010 verlaagd naar 13,5 miljoen euro. In de begroting was daarnaast een opbrengst van 1,5 miljoen euro geraamd voor een bijdrage uit het Droomfonds (fonds van de Postcode Loterij voor projecten voor het realiseren van dromen voor mens en natuur). De ingediende aanvraag is niet gehonoreerd en in 2010 bestond de opbrengst van de Postcode Loterij alleen uit de reguliere bijdrage.

SHO aardbeving Haïti

Van de nationale actie van de SHO voor Haïti krijgt Oxfam Novib 15 miljoen euro. Daarvan is in 2010 11,0 miljoen euro ontvangen. Oxfam Novib besteedt de SHO-gelden via andere Oxfams aan noodhulp en wederopbouw in Haïti. In 2010 is reeds 6,9 miljoen euro besteed, grotendeels aan noodhulp en voor een klein deel aan wederopbouw. Helaas is de noodhulpfase langer en intensiever dan gebruikelijk doordat de Haïtiaanse overheid onvoldoende functioneerde en de infrastructuur nog niet op orde was. Het geld is vooral besteed aan drinkwater en sanitatie, weer opbouwen van middelen van bestaan en tijdelijk onderdak. De resterende middelen uit de SHO-actie zijn bedoeld voor de periode van wederopbouw die loopt tot 5 jaar na de ramp.

SHO overstromingen Pakistan

Uit de nationale SHO-actie voor de slachtoffers van de overstromingen heeft Oxfam Novib 5 miljoen euro ontvangen. In 2010 is hiervan 4,7 miljoen euro gecommiteerd voor projecten van partners in Pakistan. Oxfam Novib en partners legden zich met name toe op het redden en opvangen van mensen die door de overstromingen werden getroffen en op drinkwatervoorzieningen, gezondheidsvoorlichting en hygiëne in de opvangkampen. Daarna is snel begonnen met maatregelen om mensen in staat te stellen weer in hun levensonderhoud te voorzien. In totaal is 2,2 miljoen euro besteed in 2010, de resterende middelen worden de komende tijd ingezet voor de wederopbouwfase.

Institutionele fondsenwerving

De opbrengsten uit gezamenlijke acties en overige (overheids)subsidies vormen samen de opbrengsten uit institutionele fondsenwerving. Oxfam Novib wil, na de forse verlaging van de medefinanciering met ingang van 2011, over een aantal jaren weer op het inkomstenniveau van 2009 zijn. Vervangende inkomstenbronnen zijn dus erg belangrijk. Daarvoor worden projecten en programma's ingediend ('externe indieningen') bij uiteenlopende, vaak grote donoren, zoals de Europese Unie, VN-instellingen, grote internationale foundations of buitenlandse overheden.

Hierbij was 2010 een succesvol jaar. Er is voor 36,5 miljoen aan contracten afgesloten met externe donoren, waaronder een zeer groot contract van 20,7 miljoen euro met SIDA (agentschap van de Zweedse regering voor ontwikkelingssamenwerking) voor Mozambique. Pas op het moment dat er projectcontracten met uitvoerende partnerorganisaties zijn afgesloten, worden deze donoropbrengsten als bate ingeboekt. Hierdoor is de verwachting dat de opbrengsten uit institutionele fondsenwerving de komende jaren zullen stijgen.

Voor 2010 was 17,9 miljoen euro begroot als opbrengst uit institutionele fondsenwerving; de realisatie was 16,3 miljoen. Ten opzichte van 2009 is dit een afname van 1,4 miljoen. Dit komt doordat een aantal projecten, waaronder dat met SIDA in Mozambique, vanwege onderhandelingen met de donor zijn vertraagd in de uitvoering.

SIDA Mozambique

Het programma van Oxfam Novib in Mozambique, dat door SIDA wordt gefinancierd, is het meerjarige AGIR-programma. Het totale bedrag van het programma, dat in 2010 van start ging, is 20,7 miljoen euro. Het doel is versterking van het maatschappelijk middenveld in Mozambique. In 2010 zijn projectverplichtingen aangegaan voor 1,2 miljoen euro.

De overige opbrengsten uit institutionele fondsenwerving bestaan uit bijdragen van andere Oxfams voor noodhulp bij de overstromingen in Pakistan, de baten voor UAFC (Universal Access to Female Condoms) (2,3 miljoen euro) en de bijdrage van het Basic Services Fund, een gezamenlijk fonds van diverse donoren, voor Zuid-Sudan (1,5 miljoen euro).

Stop Aids Now! is een samenwerkingsverband van het Aids fonds, Hivos, ICCO, Cordaid Memisa en Oxfam Novib. Van de opbrengsten krijgt iedere partner een gelijk deel dat gebruikt wordt voor hiv- en aidsprojecten. Het aandeel voor Oxfam Novib bedroeg 0,7 miljoen euro in 2010.

Via de Europese Unie ontvindt Oxfam Novib in 2010 drie bedragen: 1,2 miljoen euro voor noodhulp vanwege de droogte in Niger, 0,6 miljoen euro voor een bosbouwprogramma in Mozambique en eveneens 0,6 miljoen euro voor wederopbouw en vredesprocessen in Afghanistan.

7.1.2 De bestedingen

In 2010 heeft Oxfam Novib 147,5 miljoen euro besteed aan de doelstelling structurele armoedebestrijding. In 2009 was dit 176,7 miljoen. Inclusief de kosten voor werving van baten (9,7 miljoen euro) en beheer en administratie (2,7 miljoen euro) kwamen de totale bestedingen in 2010 uit op 159,9 miljoen euro (187,6 miljoen in 2009).

Daarnaast is in 2010 voor 14,0 miljoen euro aan leningen en garanties verstrekt aan partnerorganisaties en is er 6,9 miljoen euro aan aflossingen ontvangen op eerder verstrekte leningen. De bestedingen aan de doelstelling vormden (inclusief verstrekte leningen minus aflossingen) 86,9 procent van de totale baten. In paragraaf 7.2 (CBF-kengetallen) wordt dit percentage nader toegelicht.

Bestedingen aan de doelstelling

De bestedingen aan de doelstelling zijn ingedeeld naar de vijf categorieën zoals genoemd aan het begin van dit hoofdstuk:

- Het steunen van projecten van partnerorganisaties;
- Het steunen en versterken van partnerorganisaties zelf;
- Het voeren van campagnes in Nederland om mensen te binden aan de beweging voor een rechtvaardige wereld zonder armoede;
- Het alleen of samen met anderen beïnvloeden van overheden, bedrijven en andere instellingen ten gunste van armoedebestrijding en ontwikkeling;
- Het overbrengen van het ideaal van Oxfam Novib - een rechtvaardige wereld zonder armoede - naar een groot publiek en het onderhouden van alle relaties met de mensen die Oxfam Novib steunen.

Binnen deze categorieën worden de kosten ingedeeld naar drie activiteiten: subsidies, eigen activiteiten en uitvoeringskosten (specificatie in paragraaf 8.2.1).

Het totaalbedrag aan 'verstrekte subsidies' is 110,1 miljoen euro in 2010. Dit zijn de subsidies aan partnerorganisaties, voornamelijk in ontwikkelingslanden.

De kosten van eigen activiteiten vallen uiteen in 'operational program kosten' en programmamanagement. Aan 'operational program kosten' is in 2010 16,8 miljoen euro besteed (15,9 miljoen in 2009). Dit zijn de projecten en programma's die niet door partnerorganisaties, maar door Oxfam Novib zelf worden uitgevoerd. Het zijn projecten in Nederland en Europa in het kader van campagnes, beleidsbeïnvloeding, ondersteuning van partnerorganisaties op het gebied van kennismanagement, rampenbestrijdingsplannen en dergelijke. Ook dit soort activiteiten van medewerkers op de veldkantoren valt eronder.

De kosten voor programmamanagement zijn de kosten die gemaakt worden om de juiste projecten en partnerorganisaties te selecteren (strategische planning), de projecten en programma's te volgen, beoordelen en evalueren, en de kosten om interne processen van Oxfam Novib in goede banen te leiden. In 2010 besloegen deze uitvoeringskosten 10,8 procent van de kosten van het programmawerk (2009: 8,6%). Dit percentage is toegenomen omdat de omvang van het programmawerk door lagere subsidieverstrekking aan partnerorganisaties

is afgenomen in 2010. Gemiddeld over de afgelopen drie jaar bedragen de programmamanagementkosten 9,4 procent van het programmawerk.

Daarnaast voerde Oxfam Novib in 2010 voor 4,1 miljoen euro zelf activiteiten uit in het kader van voorlichting en marketing.

Kosten eigen fondsenwerving en werving overige baten

In 2009 heeft Oxfam Novib een meerjarenplan gemaakt voor de werving van nieuwe donateurs en om het midden- en kleinbedrijven te benaderen voor het 'bedrijvenambassadeurschap' van Oxfam Novib. In de begroting is hiervoor geld uitgetrokken. In 2010 bedroegen de kosten van de eigen fondsenwerving 6,4 miljoen euro. Dit is even veel als in 2009 en 0,1 miljoen minder dan begroot. De kosten van eigen fondsenwerving kwamen daarmee op 22,2 procent van de opbrengsten. De norm van het CBF om het CBF-keurmerk te mogen voeren is dat gemiddeld over drie jaar de kosten maximaal een kwart van de opbrengsten mogen zijn. Het driejarig gemiddelde van Oxfam Novib is eveneens 22,2 procent.

De kosten voor werving van overige baten bedroegen 3,3 miljoen euro. Dit is gelijk aan het geraamde bedrag in de begroting 2010 en 1,3 miljoen euro meer dan in 2009. Het betreft kosten voor de werving van baten uit gezamenlijke acties, acties van derden en verkrijging van overheidssubsidies. Dit is conform het door de directie ingezette beleid om te investeren in institutionele fondsenwerving (grote donoren).

Kosten beheer en administratie

De kosten van beheer en administratie waren met 2,7 miljoen euro 0,2 miljoen euro hoger dan begroot. Deze overschrijding heeft diverse kleinere oorzaken.

7.1.3 Het resultaat

Het saldo lopend boekjaar kwam in 2010 uit op 18,0 miljoen euro positief. Dat is 8,8 miljoen euro hoger dan begroot en ook beduidend hoger dan in 2009 (saldo 5,9 miljoen positief).

Dit saldo van de jaarrekening is hoger dan voorgaande jaren door een aantal incidentele oorzaken. Zo is de opbrengst uit de SHO-acties voor Haïti en Pakistan nog niet volledig tot besteding gekomen omdat de resterende middelen worden besteed voor de wederopbouwfase die loopt van 1 tot 5 jaar na de ramp. Ook het effect van de naar beneden bijgestelde projectverplichtingen uit eigen Oxfam Novib-middelen wordt in dit saldo zichtbaar. Deze maatregel is genomen om te anticiperen op de aangekondigde bezuinigingen van de overheid. Daarnaast is (conform begroting) een deel van de ontvangen bate uit medefinanciering (overheidssubsidie) toegevoegd aan de reserve leningen waarmee geld beschikbaar komt voor het verstrekken van nieuwe microkredieten.

Het resultaat over 2010 bedraagt na toevoeging aan deze reserves en fondsen 41.000 euro nadelig. De directie heeft op basis van de vastgestelde vermogenssystematiek van dit resterend saldo 218.000 euro onttrokken aan de bestemmingsreserve Oxfam Novib-projecten omdat dit aan programmagelden gerelateerd is en 177.000 euro toegevoegd aan de continuïteitsreserve omdat dit aan de kosten van de eigen organisatie gerelateerd is.

Het saldo van 18,0 miljoen is daarmee als volgt geoormerkt voor de diverse fondsen en reserves:

• Toevoeging aan bestemmingsfonds SHO	3,5 miljoen euro
• Lagere projectgoedkeuring ten laste van reserve Oxfam Novib-projecten	7,3 miljoen euro
• Toevoeging MFS-subsidie en rente-opbrengst aan reserve leningen	6,2 miljoen euro
• Overige toevoeging aan fondsen (Fonds op Naam, Stop Aids Now)	0,2 miljoen euro
• Overige toevoeging aan reserves (AKV, seniorenbeleid)	0,8 miljoen euro
• Onttrekking reserve Oxfam Novib-projecten	-/- 0,2 miljoen euro
• Toevoeging continuïteitsreserve	<u>0,2 miljoen euro</u>
Totaal	18,0 miljoen euro

De continuïteitsreserve steeg hierdoor van 12,1 miljoen euro op 31 december 2009 naar 12,3 miljoen euro per 31 december 2010.

Begin 2011 is de wenselijke omvang van de continuïteitsreserve opnieuw berekend op basis van het bestaande model, een geactualiseerde risicoanalyse en deze jaarrekening. Daaruit blijkt dat de wenselijke omvang ligt tussen 11,7 en 17,0 miljoen euro. Daarmee blijft deze continuïteitsreserve ruim binnen de door het CBF toegestane omvang zoals vermeld in de 'Richtlijn Reserves Goede Doelen' van 'VFI, brancheorganisatie van goede doelen'. Die toegestane omvang is anderhalf maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Bij Oxfam Novib zou dit dan bijna 50 miljoen euro zijn.

7.1.4 Algemene toelichting op de balans

De omvang van de activa en passiva is ten opzichte van 2009 afgenomen. De grootste afname doet zich voor bij de uitstaande projectverplichtingen, die ruim 35 miljoen euro lager zijn dan eind 2009 het geval was. Het aanvankelijk beoogde bedrag voor goedkeuringen van projecten is in de loop van 2010 drastisch bijgesteld wegens de aangekondigde bezuiniging van de regering op de 'medefinanciering'. Aan de activazijde komt dit tot uiting in een lagere vordering op overheden.

De groei in financiële vaste activa van 8 miljoen euro wordt veroorzaakt door de verstrekking van nieuwe microkredieten. Gesaldeerd met het exploitatiesaldo 2010 (18,0 miljoen voordelig) is dit op hoofdlijnen de verklaring van het toegenomen saldo aan liquide middelen (9 miljoen euro).

7.2 CBF-kengetallen

in duizenden euro's; index 2007 = 100

	Rekening 2007	Rekening 2008	Rekening 2009	Begroting 2010	Rekening 2010
Baten eigen fondsenwerving	28.299	28.224	28.346	28.320	28.807
Index	100	100	100	100	102
Kosten eigen fondsenwerving	5.993	6.142	6.420	6.513	6.391
Index	100	102	107	109	107
in % baten eigen fondsenwerving betreffende jaar	21,2%	21,8%	22,6%	23,0%	22,2%
in % baten eigen fondsenwerving gemiddeld over 3 jaar (CBF norm max 25%)	21,8%	21,9%	21,9%	22,2%	22,2%
Kosten beheer en administratie	2.765	2.748	2.500	2.579	2.735
Index	100	99	90	93	99
in % van totale lasten + verstrekte leningen (in het jaar) (norm max 2%)	1,4%	1,4%	1,2%	1,3%	1,6%
Kosten besteed aan de doelstelling	170.846	175.820	176.712	176.691	147.512
Index	100	103	103	103	86
in % totale baten	88,1%	91,0%	91,3%	89,1%	82,9%
Kosten besteed aan de doelstelling + verstrekte leningen -/- aflossingen	176.696	177.616	184.156	181.747	154.608
Index	100	101	104	103	87
in % totale baten	91,1%	92,0%	95,1%	91,6%	86,9%

De kosten van eigen fondsenwerving bedroegen 22,2 procent van de opbrengsten uit eigen fondsenwerving. Het driejarig gemiddelde is eveneens 22,2 procent. Volgens de norm die het CBF hanteert voor organisaties met CBF-keur mogen de gemiddelde kosten over drie jaar maximaal een kwart van de opbrengsten zijn.

Voor de eigen fondsenwerving is er een meerjarenplan om ook in de toekomst de baten van eigen fondsenwerving op het gewenst niveau te houden. Met een gerealiseerde opbrengst van 28,8 miljoen euro is het in de begroting beoogde bedrag van 28,3 miljoen euro gehaald. De kosten van de fondsenwerving bleven binnen de begroting en liggen op een vergelijkbaar niveau als 2009.

Het kengetal voor de 'kosten beheer en administratie' komt uit op 1,6 procent, en daarmee onder de door de

directie gestelde norm van 2 procent. De toerekening van kosten aan beheer en administratie is conform het model van de VFI (zie paragraaf 8.4 Waarderingsgrondslagen).

Het kengetal 'bested aan de doelstelling' is opgenomen inclusief en exclusief de post verstrekte leningen en aflossingen. Het kengetal zonder leningen is 82,9 procent en daarmee 6,2 procent lager dan begroot. Dit komt doordat in 2010 de beoogde doelen voor goedkeuringen en overmakingen aan partnerorganisaties zijn bijgesteld. Dat was nodig om de financiële verplichtingen na 2010 te verlagen zodat bij minder subsidie uit 'medefinanciering' voor de periode 2011-2015 het financieel risico beperkt wordt en er voldoende geld beschikbaar is om het nieuwe beleid vanaf 2011 te kunnen uitvoeren.

Het kengetal inclusief de verstrekte leningen is 86,9 procent en daarmee 4,7 procent lager dan begroot. De afwijking met de begroting is hier iets lager doordat het saldo van verstrekte leningen minus aflossingen 2,0 miljoen hoger was dan begroot.

Naast de CBF-kengetallen hanteert Oxfam Novib enkele eigen kengetallen voor de interne sturing. De belangrijkste zijn de ontwikkeling van de personeelskosten en de hoogte van de eigen bijdrage conform het financieel reglement voor de 'medefinanciering' 2007-2010 (MFS I).

Oxfam Novib-kengetallen

in duizenden euro's; index 2007 = 100

	Rekening 2007	Rekening 2008	Rekening 2009	Begroting 2010	Rekening 2010
Personeelskosten	18.315	20.491	21.498	23.218	22.223
Index	100	112	117	127	121
Eigen bijdrage					
Totaal baten	193.896	193.130	193.561	198.307	177.893
Minus alle rentebaten (onderdeel van overige baten)	2.129	3.817	4.389	3.322	4.013
Totaal baten conform definitie	191.767	189.313	189.172	194.985	173.880
MFS-subsidie	126.873	129.401	125.838	131.466	96.901
Overige BZ-subsidie (additionele subsidies: onderdeel overige overheidssubsidies)	53-	2.471	2.305	-	730
Totaal BZ-subsidie	126.820	131.872	128.143	131.466	97.631
Eigen bijdrage conform definitie financieel reglement	64.947	57.441	61.029	63.519	76.249
Eigen bijdrage in % totale lasten	36%	31%	33%	34%	48%

Eigen bijdrage

Conform het Beleidskader Medefinancieringsstelsel moet de ontvangende organisatie vanaf 1 januari 2009, naast de subsidie uit medefinanciering, minstens 25 procent eigen inkomsten hebben. Die komen bij Oxfam Novib uit eigen fondsenwerving, bijdragen van andere donoren (zoals de Nationale Postcode Loterij, SHO, de Europese Unie en andere institutionele donoren) en inkomsten uit opdrachten.

In de voorbije jaren lag dit percentage rond 33 procent. In 2010 kwam Oxfam Novib uit op 48 procent eigen inkomsten, dit is aanmerkelijk hoger en ook hoger dan begroot (34 procent). De reden hiervoor is enerzijds een lagere opbrengst uit 'medefinanciering' en anderzijds hoge bijdragen uit SHO-acties voor Haïti en Pakistan.

Personeelskosten

De personele kosten 2010 zijn 1,0 miljoen euro lager dan begroot. Eind 2009 is al besloten in 2010 een vacaturestop in te voeren naar aanleiding van de aangekondigde verlaging van het subsidiekader. Ook door de hele organisatieverandering die zich momenteel voltrekt is sprake van een hoger verloop wat heeft geleid tot meer openstaande vacatures. Zie paragraaf 8.7.6 voor een uitgebreidere toelichting op de personeelskosten.

8 Jaarrekening

8.1 Balans per 31 december na resultaatbestemming

in duizenden euro's

	2010	2009	paragraaf
ACTIVA			
Materiële vaste activa	9.257	8.560	8.6.1
Financiële vaste activa	42.576	34.091	8.6.2
Voorraden	172	45	8.6.3
Vordering Overheden			
- langlopend	24.810	46.008	
- kortlopend	49.950	60.826	
	74.760	106.834	8.6.5
Vorderingen	9.754	8.174	8.6.6
Liquide middelen	61.885	52.903	8.6.7
Totaal	198.404	210.607	
PASSIVA			
Reserves en fondsen			
- Reserves			
waarvan continuïteitsreserve	12.250	12.073	8.6.8.1
waarvan bestemmingsreserves	31.571	24.397	8.6.8.1
	43.821	36.470	
- Fondsen	40.924	30.304	8.6.8.2
	84.745	66.774	
Vorzieningen	1.941	230	8.6.9
Schulden:			
- op lange termijn	1.827	731	
- op korte termijn	13.651	11.152	
	15.478	11.883	8.6.10
Projectverplichtingen:			
- langlopend	27.722	50.282	
- kortlopend	68.518	81.438	
	96.240	131.720	8.6.5
Totaal	198.404	210.607	

8.2 Staat van baten en lasten

in duizenden euro's

	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009	paragraaf
<u>Baten</u>				
Baten uit eigen fondsenwerving	28.807	28.320	28.346	8.7.1
Baten uit gezamenlijke acties	12.719	5.848	7.761	8.7.2
Baten uit acties van derden	29.589	15.000	15.040	8.7.3
Overheidssubsidies medefinanciering	96.901	131.466	125.838	8.7.4
Overheidssubsidies overig	3.502	12.077	9.955	8.7.4
Overige baten	6.375	5.596	6.621	8.7.5
Totale baten	177.893	198.307	193.561	
<u>Lasten</u>				
Besteed aan de doelstelling structurele armoedebestrijding				
Projecten en programma's	95.460	119.964	120.865	8.7.6
Beleidsbeïnvloeding partnerorganisaties	26.380	29.375	31.325	8.7.6
Beleidsbeïnvloeding Oxfam Novib	6.595	6.961	6.052	8.7.6
Ondersteuning partnerorganisaties	5.942	6.272	6.072	8.7.6
Popular Campaigning	9.029	9.730	8.391	8.7.6
Voorlichting en marketing	4.106	4.390	4.007	8.7.6
	147.512	176.692	176.712	
Werving baten				
Kosten eigen fondsenwerving	6.391	6.513	6.420	8.7.6.1
Kosten gezamenlijke acties	437	430	411	
Kosten acties van derden	371	411	354	
Kosten verkrijging subsidies overheden	2.477	2.438	1.234	
	9.676	9.792	8.419	
Beheer en administratie				
Kosten beheer en administratie	2.735	2.579	2.500	
Totale lasten	159.922	189.063	187.631	
<u>Resultaat</u>	17.971	9.243	5.930	
Besteed aan de doelstelling buiten de staat van baten en lasten				
Verstrekke leningen en garanties	13.980	13.006	15.267	
Ontvangen aflossingen	6.884	7.950	7.823	
<u>Resultaatsbestemming</u>				
Toevoeging / onttrekking aan				
Bestemmingsreserves	7.174	5.073	2.730	
Bestemmingsfondsen	10.620	4.170	2.227	
Continuïteitsreserve	177	0	973	
	17.971	9.243	5.930	

8.2.1 Specificatie besteed aan structurele armoedebestrijding

in duizenden euro's

	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Projecten en programma's			
Verstreckte subsidies	82.563	107.745	108.510
- Operational program kosten	2.056	1.156	1.559
- Programmanagement kosten	10.841	11.063	10.796
Eigen activiteiten	12.897	12.219	12.355
	95.460	119.964	120.865
Beleidsbeïnvloeding partnerorganisaties			
Verstreckte subsidies	23.713	26.886	28.723
- Operational program kosten			
- Programmanagement kosten	2.666	2.489	2.602
Eigen activiteiten	2.666	2.489	2.602
	26.380	29.375	31.325
Beleidsbeïnvloeding Oxfam Novib			
Verstreckte subsidies	0		
- Operational program kosten	5.606	5.938	5.197
- Programmanagement kosten	989	1.023	855
Eigen activiteiten	6.595	6.961	6.052
	6.595	6.961	6.052
Ondersteuning partnerorganisaties			
Verstreckte subsidies	0		
- Operational program kosten	4.818	4.959	4.976
- Programmanagement kosten	1.124	1.313	1.096
Eigen activiteiten	5.942	6.272	6.072
	5.942	6.272	6.072
Popular Campaigning			
Verstreckte subsidies	3.848	3.800	3.848
- Operational program kosten	4.300	4.990	4.192
- Programmanagement kosten	881	940	351
Eigen activiteiten	5.181	5.930	4.543
	9.029	9.730	8.391
Voorlichting en Marketing			
- Voorlichtingsactiviteiten uitgeverij	1.994	1.916	1.850
- Actiekosten corporate, magazine	1.550	1.885	1.629
- Bureaukosten	562	589	528
Eigen activiteiten	4.106	4.390	4.007
	4.106	4.390	4.007
Lasten besteed aan de doelstelling	147.512	176.692	176.712

Van de post Voorlichting en Marketing heeft 227.000 euro betrekking op voorlichting via kanalen van de Nationale Postcode Loterij.

Besteed aan de doelstelling structurele armoedebestrijding naar soort kosten

in duizenden euro's

	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Verstrekke subsidies	110.125	138.431	141.081
Eigen activiteiten popular campaigning, beleidsbeïnvloeding, ondersteuning partnerorganisaties	16.780	17.043	15.925
Eigen activiteiten voorlichting en marketing	4.106	4.390	4.007
Eigen activiteiten: program managementkosten	16.501	16.828	15.700
	147.512	176.692	176.713

Naast subsidies aan partnerorganisaties heeft Oxfam Novib in 2010 voor 14,0 miljoen euro leningen aan partnerorganisaties verstrekt. Hiervan komt 4,3 miljoen uit medefinancieringsgeld, 0,7 miljoen uit de ontvangen inflatiecorrectie, 6,9 miljoen uit aflossingen van verstrekte leningen uit voorgaande jaren en 2,1 miljoen euro is onttrokken aan de bestemmingsreserve leningen en garanties.

8.3 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. In 2010 namen de geldmiddelen toe van 53 miljoen euro per 1 januari tot 62 miljoen euro per 31 december 2010. Dit saldo aan liquide middelen bestaat is opgebouwd uit meerdere componenten, de belangrijkste worden kort toegelicht.

- Er zijn liquide middelen nodig omdat ontvangen fondsen stapsgewijs worden overgemaakt (bijvoorbeeld SHO) of blijvend worden aangehouden zoals bij het 'fonds op naam';
- Daarnaast zijn er reserves waarvan het grootste deel geormerkt is;
- Omdat de projectverplichtingen en andere schulden hoger zijn dan de opgenomen vorderingen is per saldo sprake van vooruitontvangen projectfinanciering, met name betreft dit MFS.

De toename van liquide middelen in 2010 wordt (in hoofdlijn) verklaard uit het saldo van de kasstroom wegens investeringsactiviteiten (10,4 miljoen euro negatief) en het exploitatiesaldo 2010: aangepast voor afschrijvingskosten en de toename van de voorzieningen is de bruto kasstroom uit operationele activiteiten 20,9 miljoen euro positief. De investeringsactiviteiten hebben betrekking op het verstrekken van microkredieten (investerings in financiële vaste activa).

De afname van projectverplichtingen (35 miljoen euro) heeft nauwelijks invloed op de kasstroom gehad omdat deze afname nagenoeg geheel gecompenseerd wordt door de mutatie van het saldo aan vorderingen en overige schulden. De toename van liquide middelen ad 9 miljoen euro in 2010 verliep als volgt.

in duizenden euro's

	2010	2009
A. Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatiesaldo	17.971	5.931
Aanpassen voor:		
- afschrijvingen materiële vaste activa	1.177	908
- mutatie voorzieningen	1.711	-94
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	20.859	6.745
Mutatie in voorraden	-127	106
Mutatie vorderingen	30.494	-50.207
Mutatie schulden	3.595	622
Mutatie projectverplichtingen	-35.480	-4.159
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	19.341	-46.893
B. Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-1.874	-1.242
Investerings in financiële vaste activa	-8.485	-7.915
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-10.359	-9.157
C. Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	-	-
Aflossing uit langlopende schulden	-	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-	-
Mutatie liquide middelen A - B + C	8.982	-56.050
Liquide middelen einde boekjaar	61.885	52.903
Liquide middelen begin boekjaar	52.903	108.953
Mutatie liquide middelen	8.982	-56.050

8.4 Waarderingsgrondslagen

8.4.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld op basis van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 650. Dit is de richtlijn voor fondsenwervende instellingen. Onder deze richtlijn moeten kosten niet alleen worden toegerekend aan de kosten van eigen fondsenwerving en de doelstellingen (projecten en programma's, ondersteuning partners, beleidsbeïnvloeding, popular campaigning en voorlichting en marketing (en daarbinnen operational program en program management), maar ook aan:

- kosten beheer en administratie;
- kosten werving baten, gesplitst naar eigen fondsenwerving, gezamenlijke acties, acties van derden en overheidssubsidies.

Daarnaast is de post 'overige baten' uitgesplitst (paragraaf 8.7.5) en zijn de overige lasten toegerekend aan de doelstelling structurele armoedebestrijding, de kosten voor werving van baten en kosten beheer en administratie.

8.4.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschafwaarde, verminderd met afschrijvingen gebaseerd op de getaxeerde levensduur. Op het moment van aanschaffing in enig jaar wordt de afschrijving tijdsevenredig bepaald.

8.4.3 Financiële vaste activa

De hieronder opgenomen actiefposten zijn als volgt gewaardeerd:

- deelnemingen: tegen verkrijgingsprijs;
- deelneming Triple Jump tegen netto vermogenswaarde';
- ASN-Novib Fonds: tegen participatiewaarde;
- leningen: tegen nominale waarde, indien luidend in vreemde valuta, omgerekend tegen de koers op balansdatum;
- deposito's t.b.v. garanties: tegen nominale waarde; indien luidend in vreemde valuta, omgerekend tegen de koers op balansdatum;
- Participatie TCX: tegen nominale waarde; indien luidend in vreemde valuta, omgerekend tegen de koers op balansdatum.

Valutarisico's op verstrekte leningen (microkredieten aan ontwikkelingslanden) worden afgedekt met valutatermijncontracten, tenzij er geen markt is voor valutatermijncontracten van lokale valuta. Conform Richtlijn 290 worden de valutatermijncontracten tegen actuele waarde gewaardeerd.

8.4.4 Voorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen historische uitgaafprijs, verminderd met een voorziening voor incurantheid. De voorziening voor incurantheid wordt bepaald op basis van de verwachte verkopen. De historische uitgaafprijs bestaat uit de direct ten behoeve van de onderscheiden artikelen gemaakte kosten, zoals drukkosten, royalty's, vertaalkosten, honoraria auteurs en copyrights.

8.4.5 Vorderingen

Waardering vindt plaats tegen nominale waarde, onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid van de vorderingen. Vorderingen luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op balansdatum. De vordering uit hoofde van goedgekeurde projecten van overheden en overige externe organisaties wordt

gewaardeerd op nominale waarde, zijnde de tegenover partnerorganisaties bestaande projectverplichtingen verminderd met de hiervoor al ontvangen gelden. Op basis van de goedkeuringen binnen het Medefinancieringsprogramma ontstaan (meerjarige) projectverplichtingen die uitgaan boven de tot en met het betreffende jaar beschikbare middelen. Op grond van de geldende overeenkomsten voor deze programma's wordt hiertegenover een vordering op het ministerie opgenomen.

8.4.6 Liquide middelen

De waardering van de liquide middelen vindt plaats tegen nominale waarde. Liquide middelen luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op balansdatum. Eventuele koersresultaten worden ten laste van de Staat van baten en lasten gebracht.

8.4.7 Voorziening regeling oudere werknemers

Voor werknemers die in 2001 55 jaar en ouder waren, bestaat de mogelijkheid van een glijdende afbouw van het dienstverband met behoud van salaris. Deze groep is aangevuld met medewerkers die in 2001 53 of 54 jaar waren en voor deze regeling geopteerd hebben. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks bepaald op basis van de toekomstige verplichting jegens de deelnemers. De rekenrente is 4 procent.

8.4.8 Overige activa en passiva

Deze zijn gewaardeerd op nominale waarde. Overige activa en passiva luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op balansdatum.

8.5 Resultaatbepaling

Rekening houdend met de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen wordt het saldo lopend boekjaar bepaald als het verschil tussen enerzijds de baten uit eigen fondsenwerving, het aandeel in gezamenlijke acties en acties van derden, overheidssubsidies, overige baten, en anderzijds de lasten in het kader van de doelstelling structurele armoedebestrijding inclusief toegerekende kosten, de lasten werving baten en de kosten beheer en administratie. Voor zover niet anders vermeld worden baten en lasten toegerekend aan het betreffende jaar en lasten verantwoord op basis van historische kosten.

8.5.1 Baten uit eigen fondsenwerving

De baten uit eigen fondsenwerving worden verantwoord in het jaar waarop de bate betrekking heeft. Opbrengsten met een incidenteel karakter worden verantwoord in het jaar van ontvangst. Opbrengsten uit nalatenschappen (legaten en dergelijke) worden verantwoord in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Dit wordt sinds 2009 gedaan door een extern bureau dat hierin gespecialiseerd is.

8.5.2 Kosten eigen fondsenwerving

Onder de kosten van fondsenwerving worden verantwoord de directe en indirecte kosten voor de werving en uitbouw van relaties, op basis van historische kosten. De indirecte kosten betreffen de toegerekende uitvoeringskosten.

8.5.3 Aandeel in gezamenlijke acties

Bijdragen uit Stop Aids Now! worden verantwoord in het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft. Bijdragen van andere Oxfams en overige externe organisaties worden toegerekend aan het betreffende jaar op basis van in samenwerking met deze organisaties goedgekeurde projectbedragen.

8.5.4 Aandeel in acties van derden

De opbrengsten uit de Nationale Postcode Loterij worden verantwoord in het jaar waarop de bate betrekking heeft. Bijdragen uit noodhulpacties van de SHO worden verantwoord in het jaar van ontvangst.

8.5.5 Overheidssubsidies en eigen projectfondsen

Overheidssubsidies worden als bate verantwoord op basis van goedgekeurde projectbedragen. De met deze overheidssubsidies samenhangende dekkingsbijdrage voor apparaatskosten wordt op basis van reële kosten toegerekend aan het betreffende jaar.

De toegewezen projectfondsen uit de baten van eigen fondsenwerving en van de Nationale Postcode Loterij worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'Oxfam Novib projecten Ontwikkelingssamenwerking' en op basis van in het jaar goedgekeurde projectbedragen als last verantwoord in de Staat van baten en lasten en onttrokken aan de bestemmingsreserve.

8.5.6 Bestedingen structurele armoedebestrijding

De bestedingen aan de doelstelling structurele armoedebestrijding worden onderscheiden naar vijf categorieën:

- Projecten en programma's;
- Beleidsbeïnvloeding Oxfam Novib en partnerorganisaties;
- Ondersteuning partnerorganisaties;
- Popular campaigning;
- Voorlichting en marketing.

De uitvoeringskosten worden toegerekend aan deze categorieën evenals aan de kosten fondsenwerving. Deze toerekening berust op een consistente gedragslijn op basis van vaste, intern vastgestelde verdeelsleutels. Deze verdeelsleutels zijn gebaseerd op tijdsbesteding van personeel en gebruik van middelen en diensten.

Projecten en programma's

De bestedingen betreffen de in het jaar goedgekeurde projectbedragen voor externe projecten.

Beleidsbeïnvloeding Oxfam Novib en partnerorganisaties

De bestedingen betreffen de in het jaar goedgekeurde projectbedragen voor externe projecten en kosten van zelf uitgevoerde beleidsbeïnvloeding.

Ondersteuning partnerorganisaties

De bestedingen betreffen de in het jaar goedgekeurde projectbedragen voor externe projecten en kosten van zelf uitgevoerde programma-activiteiten ter ondersteuning en versterking van partnerorganisaties.

Popular campaigning

De bestedingen betreffen de in het jaar goedgekeurde projectbedragen voor externe projecten en kosten van zelf uitgevoerde programma-activiteiten voor popular campaigning.

Voorlichting en marketing

De bestedingen aan voorlichting en marketing betreffen de kosten van informatie en communicatie inclusief de daaraan toegerekende uitvoeringskosten en de lasten van de uitgeverij.

8.5.7 Kosten beheer en administratie

De kosten beheer en administratie zijn berekend conform het model van 'VFI, brancheorganisatie van goede doelen'. Hierin zitten de kosten van de Directie, de Raad van Toezicht, de financiële administratie, de algemene secretariaten, de controllers en alle indirect hieraan toegerekende kosten voor zover niet direct toerekenbaar aan de doelstellingen en werving van baten. Hieronder een volledige toelichting op de invulling door Oxfam Novib van de VFI-richtlijn.

Toerekening volgens VFI-richtlijn

	Kostensoort	beheer & administratie (VFI)	toelichting VFI	Oxfam Novib-invoering beheer & administratie (b&a)
1.	bestuur / Raad van Toezicht	100%		100%: Raad van Toezicht, jaarverslag, Round Table, accountantskosten
2.	directie	100%	tenzij directe inspanningen voor doelstellingen en/of fondsenwerving gepleegd worden; dan naar rato	directiekostenplaats: 37,5% (algemeen directeur voor de helft, directeur bedrijfsvoering 100%, directeuren campagnes en projecten 0%)
3.	algemeen secretariaat	100%	tenzij directe inspanningen voor doelstellingen en/of fondsenwerving gepleegd worden; dan naar rato	100% kostenplaats secretariaat directie en secretariaat stafbureaus
4.	financiën, planning en control	100%	tenzij directe inspanningen voor doelstellingen en/of fondsenwerving (bijvoorbeeld project administraties) gepleegd worden; dan naar rato	kostenplaats kwaliteit en control 51%: hoofd, controllers, 1 adviseur; rest aan doelstelling / kostenplaats financiële administratie 88%; rest is projectadministratie / kosten betalingsverkeer (100%)
5.	juridische kosten	gedeeltelijk	zoveel mogelijk toerekenen aan onderwerp waar het voor is; algemene juridische kosten op beheer en administratie of naar rato	juridisch medewerker zit in staf Centrale Diensten, 100% b&a.
6.	ICT	naar rato	van aantal medewerkers of werkplekken; uitgezonderd specifieke toepassingen	aan 1 t/m 5 toegerekende kosten bureau ICT en centrale ict-kosten
7.	huisvesting/faciliteir	naar rato	van aantal medewerkers of vierkante meters	aan 1 t/m 5 toegerekende kosten facilitair (interne dienst), huisvestingskosten, inkoop, Informatie & Service
8.	personeelszaken	naar rato	van aantal medewerkers	aan 1 t/m 5 toegerekende kosten bureau P&O en centrale personeels budgetten
9.	personeelskosten en kosten inhuur	gedeeltelijk	zoveel mogelijk toerekenen aan onderwerp waar het personeel/inhuur op wordt ingezet	100% toegerekend aan onderwerp waar het personeel/inhuur op wordt ingezet
10.	communicatie donateurs en ledenadministratie	gedeeltelijk	zoveel mogelijk toerekenen aan onderwerp waar het voor is.	niet doorbelast naar b&a
11.	ledenadministratie	nee	zoveel mogelijk toerekenen aan onderwerp waar het	niet doorbelast naar b&a
12.	projectadministratie	nee	volledig toerekenen aan betreffende projecten	niet doorbelast naar b&a

8.5.8 Vreemde valuta

Vreemde valuta worden op de balans omgerekend tegen de koers op balansdatum. Vreemde valuta worden bij transacties gewaardeerd tegen transactiekoers. Koersresultaten worden als last in de Staat van baten en lasten verantwoord.

8.5.9 Pensioenlasten

De pensioenlasten bestaan uit de in rekening gebrachte pensioenpremies over het verslagjaar en de eventueel verwachte kosten voor indexatie als die dat jaar is toegezegd.

Oxfam Novib past met ingang van de indexatie over 2009, die plaatsvindt in 2010, voorwaardelijke indexatie toe op de pensioenrechten van de actieve deelnemers.

De pensioenregelingen van Oxfam Novib zijn in grote lijnen:

Regeling A:

Voor werknemers van Oxfam Novib die op 1 januari 2002 55 jaar of ouder zijn, of op 1 januari 2002 53 of 54 jaar zijn en gekozen hebben voor deelname aan pensioenreglement A. Dit betreft een eindloonregeling met een pensioenleeftijd van 65 jaar en een pensioenopbouw van 1,5 procent van de laatstgeldende pensioengrondslag vermenigvuldigd met het aantal deelnemersjaren.

Regeling B:

Voor werknemers van Oxfam Novib die op of na 1 januari 2002 en voor 1 januari 2006 in dienst zijn getreden en zijn geboren voor 1 januari 1950 en voor werknemers die op 1 januari 2002 53 of 54 jaar zijn en gekozen hebben voor pensioenreglement B en zowel op 31 december 2001 en 1 januari 2002 in dienst waren van Oxfam Novib. Dit betreft een middelloonregeling met een pensioenrichtleeftijd van 63 jaar en een pensioenopbouw van 1,84 procent van de pensioengrondslag per dienstjaar en een tijdelijke ouderdomspensioenopbouw van 7 procent vanaf de 53-jarige leeftijd van de deelnemer tot de pensioenrichtdatum.

Regeling C:

Voor werknemers van Oxfam Novib die zijn geboren op of na 1 januari 1950 en werknemers die op of na 1 januari 2006 in dienst zijn getreden. Dit betreft een middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 63 jaar en een pensioenopbouw van 1,93 procent van de pensioengrondslag per dienstjaar.

Voor alle regelingen geldt een deelnemersbijdrage in de vorm van een percentage van de pensioengrondslag.

8.6 Toelichting op de balans

8.6.1 Materiële vaste activa

in duizenden euro's

	Gebouwen	Inventaris en installaties	Informatie-systemen	Voertuigen	Totaal
Aanschafwaarde per 31 december 2009	9.510	2.155	5.260	-	16.925
Afgeschreven t/m 2009	2.675	1.484	4.206	-	8.365
Boekwaarde per 31 december 2009	6.835	671	1.054	-	8.560
Mutaties					
Bij: investeringen in 2010	315	131	1.342	86	1.874
Af: afschrijving in 2010	414	136	585	42	1.177
Desinvesteringen 2010					
Aanschafwaarde	-	-	1	-	1
Afgeschreven t/m 2010	-	-	1	-	1
Boekwaarde per 31 december 2010	6.736	666	1.811	44	9.257
Aanschafwaarde per 31 december 2010	9.825	2.286	6.602	86	18.799
Afgeschreven t/m 2010	3.089	1.620	4.790	42	9.541

Alle materiële vaste activa betreffen activa benodigd voor de bedrijfsvoering.

De afschrijvingstermijnen zijn als volgt toegepast:

- gebouwen type-afhankelijk (*)
- inventaris 8-10 gelijke jaarlijkse termijnen
- installaties type-afhankelijk (*)
- ICT infrastructuur 3-5 gelijke jaarlijkse termijnen
- ICT werkplek 3-5 gelijke jaarlijkse termijnen
- ICT overig 3-5 gelijke jaarlijkse termijnen
- ERP-systeem 7 gelijke jaarlijkse termijnen
- Voertuigen 3 gelijke jaarlijkse termijnen

(*) = Gebaseerd op de NL-SfB code. Sinds 1977 is er een Nederlandse SfB-commissie, die een indelingstabel voor de Nederlandse bouwsector heeft ontwikkeld onder de naam NL-SfB. De lijst geeft onder andere aan wat de vervangingscyclus is. Deze periode wordt als afschrijvingstermijn gebruikt.

Volgens een in oktober 2009 uitgevoerde taxatie bedraagt de onderhandse verkoopwaarde van de gebouwen vrij van huur 11.180.000 euro. In 2008 is begonnen met het van binnen en van buiten opknappen van het gebouw. Hiervoor zijn belangrijke investeringen gedaan in gebouwen, inventaris en installaties. Deze werkzaamheden zijn eind 2010 afgerond.

In de informatiesystemen zijn belangrijke investeringen gedaan voor de corporate website en de herinrichting van het informatiesysteem (SAP).

Als gevolg van de ingezette decentralisatie van het de internationale afdeling van Oxfam Novib beschikt een aantal veldkantoren voor de bedrijfsvoering over een beperkt aantal auto's.

Met ingang van 1 april 2006 is een financieel lease-contract afgesloten met HP Financial Services voor netwerkkapparatuur met een aanschafwaarde van 217.240 euro en een looptijd van 60 maanden. De boekwaarde op balansdatum bedroeg 18.103 euro. De uitstaande verplichting bedraagt 10.862 euro.

8.6.2 Financiële vaste activa

In duizenden euro's

	Lening Oxfam Duitsland	Lening Oxfam France - Agir ici	Deel- neming Triple Jump	TCX	Oikocredit	ASN- Novib Fonds	Leningen	Garanties	VTC	Totaal
Nominale waarde per 1-1-2010	100	272	436	2.023	273	829	30.625	362	581	35.501
Voorziening per 1 januari 2010	-	-	-	-	-	-	1.410	-	-	1.410
Boekwaarde per 1-1-2010	100	272	436	2.023	273	829	29.215	362	581	34.091
Mutaties bij:										
Gestort aandelenkapitaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stockdividend/waardewijziging deelnemingen	-	-	212	275	5	52	-	-	-	544
Waardewijziging valutatermijncontracten	-	-	-	-	-	-	-	-	102-	102-
Koersverschillen	-	-	-	-	-	-	1.447	24	-	1.471
Toegezegde leningen	-	-	-	-	-	-	21.375	-	-	21.375
	-	-	212	275	5	52	22.822	24	102-	23.288
Mutaties af:										
Aflossing leningen	20	60	-	-	-	-	6.831	53	-	6.964
Afschrijving leningen en garanties	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toegezegde, nog niet verstrekte leningen	-	-	-	-	-	-	7.395	-	-	7.395
	20	60	-	-	-	-	14.226	53	-	14.359
Nominale waarde per 31-12-2010	80	212	648	2.298	278	881	39.221	333	479	44.430
Stand voorziening per 31.12.2010	-	-	-	-	-	-	1.854	-	-	1.854
Boekwaarde per 31-12-2010	80	212	648	2.298	278	881	37.367	333	479	42.576
Aandeel Oxfam Novib in het aandelenkapitaal			20%	0,8%	0,075%	0,9%				

Specificatie voorziening

in duizenden euro's

	Leningen	Garanties	Totaal
Stand per 1 januari 2010	1.410	-	1.410
Af: afschrijving leningen/garanties ten laste van de voorziening	-	-	-
Bij: dotatie voorziening ten laste van baten en lasten	444	-	444
Stand per 31 december 2010	1.854	-	1.854

Afloop leningen en garanties

in duizenden euro's

	minder dan dan 1 jaar	1 tot 5 jaar	meer dan 5 jaar	totaal
Leningen Micro Finance Institutions	10.889	27.571	761	39.221
Garanties	125	208	-	333
Lening Oxfam France-Agir ici	60	152	-	212
Lening Oxfam Duitsland	20	60	-	80
Totaal	11.094	27.991	761	39.846

Behalve via projectsubsidies financiert Oxfam Novib ook projecten door leningen en garanties te verstrekken (microkredieten).

In 1996 is een deelneming genomen in het eigen vermogen van Oikocredit (Ecumenical Development Cooperative Society UA, EDCS), gevestigd in Amersfoort. De deelneming had eind 2010 een waarde van 278.000 euro.

In samenwerking met ASN Bank, gevestigd in Den Haag, is het ASN-Novib Fonds opgericht. Dit fonds is op 1 januari 2000 voor het publiek opengesteld. Oxfam Novib was tot 31 mei 2006 gedelegeerd fondsbeheerder van het ASN-Novib Fonds. Oxfam Novib heeft een deelneming in dit fonds voor een waarde per eind 2010 van 881.000 euro. Per 1 juni 2006 is het fondsbeheer van het ASN-Novib Fonds ondergebracht bij Triple Jump.

Triple Jump BV is gevestigd in Amsterdam en is een initiatief van ASN Bank, NOTS Foundation, Stichting Doen en Oxfam Novib om meer nieuwe instellingen voor microfinancieringen van de grond te krijgen en snel uit te laten groeien tot professionele financiële instellingen. Oxfam Novib heeft in 2006 een deelneming van 20 procent genomen in het eigen vermogen van Triple Jump en maakt deel uit van het bestuur. Per 1 maart 2007 is tevens het beheer van de leningenportefeuille van Oxfam Novib ondergebracht bij Triple Jump. De waarde van de deelneming van Oxfam Novib is ultimo 2010 gestegen tot 0,6 miljoen euro.

In december 2007 is een participatie genomen in het TCX-valutafonds. Het TCX-valutafonds is gevestigd in Amsterdam en is een initiatief van FMO (Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden). Het is een garantiefonds en heeft als doel de koersrisico's op leningen verstrekt in lokale valuta's te minimaliseren. Het fonds komt voort uit de vaststelling dat veel partijen weg blijven uit ontwikkelingslanden, met name Afrika, omdat zij de valutarisico's te groot vinden. Voor bij het fonds aangemelde leningen geldt dat de inleg gegarandeerd wordt door het fonds. Het grote achtergestelde belang van het ministerie van Buitenlandse Zaken en FMO draagt bij aan de soliditeit van het fonds. De waarde van de participatie was eind 2010 2,3 miljoen euro. Het koersverschil tussen de begin- en eindstand bedraagt 0,3 miljoen euro. Er zijn in 2010 leningen aangemeld bij het fonds voor 5,1 miljoen US dollar. De participatie is niet ten laste van de medefinancieringssubsidie gebracht, maar uit eigen gelden gefinancierd.

Leningen betreffen uitstaande bedragen bij partnerorganisaties (kredietorganisaties, productiecoöperaties en dergelijke) met een looptijd variërend van 2 tot 10 jaar en wisselende rentepercentages. De toegezegde maar nog niet verstrekte leningen betreffen in 2010 aangegane contracten, waarvoor de eerste betaling in 2011 plaats vindt of een tweede of derde tranche betaald wordt na 2010.

Garanties betreffen afgezonderde bedragen op deposito's waarvoor aan derden (Oikocredit, banken) garanties zijn afgegeven. De looptijd varieert van enkele maanden tot 7 jaar. Per 31 december 2010 bedroeg de leningen- en garantieportefeuille van Oxfam Novib 39,8 miljoen euro (39,5 miljoen euro uitstaande leningen en 333.000 euro aan garanties).

Valutarisico's op verstrekte leningen (voor microkredieten in ontwikkelingslanden) worden afgedekt met valutatermijncontracten, tenzij er geen markt is voor valutatermijncontracten van lokale valuta. Eind 2010 waren voor 103 leningen de koersrisico's afgedekt door 205 termijncontracten. Conform Richtlijn 290 worden vanaf 2008 de valutatermijncontracten tegen actuele waarde gewaardeerd. De actuele waarde van de valutatermijncontracten bedraagt ultimo 2010 per saldo 1.348.000 euro negatief en bestaat uit contracten met een positieve waarde van 479.000 euro opgenomen onder Financiële vaste activa, en contracten met een negatieve waarde van 1.728.000 euro opgenomen onder de schulden. Van de contracten met een positieve waarde had 254.000 euro een looptijd van 1 jaar of minder en 225.000 euro een looptijd langer dan 1 jaar.

De marktwaarde van alle valutatermijncontracten was 1.058.000 negatief.

Als gevolg van het afdekken van koersverliezen was eind december 2010 het uitstaand saldo van leningen en valutatermijncontracten 37.873.000 euro in plaats van 39.221.000 euro zonder termijncontracten. De looptijd van deze termijncontracten varieert van 0 tot 5 jaar en is in overeenstemming met het aflossingsschema van de betreffende leningen.

Op basis van een schatting van oninbaarheid van de huidige leningenportefeuille is aanvullend 444.000 euro als voorziening voor oninbaarheid ten laste van het resultaat opgenomen. De totale voorziening bedroeg eind 2009 1.854.000 euro en is bestemd voor elf incurante leningen.

8.6.3 Voorraden

in duizenden euro's

	31 dec. 2010	31 dec. 2009
Vorraden Uitgeverij		
Kalenderassortiment	21	8
Landenmappen	48	40
Romans	131	36
	200	84
Af: voorziening wegens incurantheid	28	39
Stand 31 december	172	45
Verloop voorziening wegens incurantheid		
Stand per 1 januari	39	30
Bij: Dotatie ten laste van de rekening van baten en laster	128	72
Af: Ten laste van de voorziening gebracht	139	63
Stand 31 december	28	39

8.6.4 Vordering overheden

Zie het overzicht projectfondsen (8.6.5).

8.6.5 Overzicht projectfondsen

in duizenden euro's

	Stand per 1 januari 2010				Mutaties in 2010			Stand per 31 december 2010			
	project- verplichting	vordering BuZa/EU/ov.	comm. ruimte	Totaal	goed- gekeurd	ontvangen fondsen	project- overmaking	project- verplichting	vordering BuZa/EU/ov.	comm. ruimte	Totaal
Medefinanciering	102.578	93.349		9.229	82.531	110.263	116.176	68.933	65.616		3.317
Additionele programma's	1.593	654		939	615	1.879	899	1.309	-610		1.919
Europese Unie	15.652	12.831		2.822	2.658	5.735	7.614	10.696	9.754		942
Overheidsfondsen	119.824	106.834	-	12.990	85.803	117.876	124.688	80.938	74.760	-	6.179
Oxfams	344	5		339	4.487	2.395	1.124	3.707	2.096		1.611
Overige externe fondsen	3.115	1.097		2.018	7.201	6.818	5.117	5.199	1.480		3.719
OI Tsunami Fund	0		-108	-108	-61	47	-61	0		0	0
Externe fondsen	3.459	1.101	108-	2.250	11.627	9.260	6.180	8.906	3.577	0	5.329
Subtotaal	123.283	107.935	108-	15.240	97.430	127.136	130.869	89.844	78.336	0	11.508
Oxfam Novib-projecten	7.064		11.166	18.230	13.138	20.194	14.466	5.736		18.223	23.958
NPL speciale projecten	451		54	505	0	0	330	121		54	175
Stop Aids Now!	903	83	-12	808	615	652	1.078	439	197	26	268
Acties SHO	20		1	21	11.612	15.098	11.532	100		3.487	3.587
Eigen fondsen	8.437	83	11.209	19.564	25.365	35.945	27.406	6.396	197	21.789	27.988
TOTAAL GENERAAL	131.720	108.018	11.101	34.803	122.795	163.081	158.275	96.240	78.533	21.789	39.497
Af: Hierin opgenomen leningen						4.300					
Af: Goedgekeurd voor eigen programma-activiteiten						8.370					
Projectgoedgekeringen conform de staat van baten en lasten						110.125					

8.6.6 Vorderingen

in duizenden euro's

	31 dec. 2010	31 dec. 2009
Debiteuren	566	416
Te ontvangen uit Nationale Postcode Loterij	0	1.202
Projectgelden Oxfam en overige externe organisaties	3.773	1.184
Apparaatskostenvergoeding	1.090	1.386
Nog te ontvangen interest	72	505
Vooruitbetaalde Oxfam International bijdrage 2011	580	529
Vooruitbetaalde kosten woon/werkverkeer	294	213
Rekening-courant andere organisaties	14	303
Te ontvangen opbrengsten fondswerving	2.576	2.137
Overige vooruitbetaalde en te ontvangen bedragen	789	299
	9.754	8.174
Specificatie Debiteuren		
Debiteuren algemeen	682	537
Af: voorziening dubieuze debiteuren	116	121
	566	416

De vorderingen wegens toegezegde bijdragen van deelnemers aan een Partnerplan en van vaste donateurs zijn opgenomen in de post Debiteuren en zijn gewaardeerd onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

De post Projectgelden Oxfam en overige externe organisaties betreft te ontvangen projectgelden van alle niet-overheidsorganisaties.

8.6.7 Liquide middelen

in duizenden euro's

	31 dec.	31 dec.
	2010	2009
Deposito's	14.904	17.802
Kas-, bank- en girosaldi	42.880	33.883
Rekening-courant Triple Jump	4.101	1.218
	61.885	52.903
Specificaties deposito's	bedrag	rente
Ondernemersdeposito ABN AMRO	1.026	3,00%
Ondernemersdeposito ABN AMRO	2.500	2,40%
Ondernemersdeposito ABN AMRO	1.400	3,00%
Ondernemersdeposito ING	2.397	2,00%
Ondernemersdeposito ING	2.551	3,75%
Ondernemersdeposito Rabobank	2.530	2,78%
Ondernemersdeposito Rabobank	2.500	1,60%
	14.904	

Naar aanleiding van de bankencrisis in 2008 heeft Oxfam Novib haar liquiditeit gespreid over verschillende banken. ABN AMRO was de huisbankier tot 2010, met ingang van 2011 is dit Rabobank.

Eind 2010 is de rekening-courant kredietfaciliteit van 1 miljoen euro bij ABN AMRO, waarvoor de kantoorpanden van Oxfam Novib als zekerheid dienden, opgeheven.

Van de liquide middelen is 32.910.000 ter vrije beschikking. Een bedrag van 14.904.000 euro staat niet ter vrije beschikking doordat het deposito's zijn. Het restant (14.071.000 euro) betreft bestemde projectfondsen.

Over de saldi op de rekening-courant bij ABN AMRO werd per eind 2010 een rente vergoed van 1-maand Euribor met aftrek van 0,15 procent per jaar.

8.6.8 Toelichting reserves en fondsen

Het eigen vermogen wordt conform de richtlijn gesplitst in reserves en fondsen:

- binnen de reserves wordt onderscheid gemaakt in continuïteitsreserve en de bestemmingsreserves;
- de fondsen vormen de middelen waaraan door derden een specifieke besteding is gegeven.

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve heeft als doel om zeker te stellen dat de organisatie ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen.

De hoogte wordt bepaald door de risico's die de organisatie loopt bij een eventueel teruglopen van de inkomsten. Conform het ontwikkelde model is een herberekening gemaakt van de wenselijke omvang van de continuïteitsreserve op basis van een schatting van de onzekerheid van de inkomensstromen en de flexibiliteit van de kosten. Daarbij is rekening gehouden met het advies 'Vermogensnormering goede doelen' van de Commissie-Herkströter en het Medefinancieringsstelsel 2007-2010.

Deze berekeningen geven een wenselijke minimumomvang aan van 11,7 miljoen euro en een maximum omvang van 17,0 miljoen euro. De omvang van de continuïteitsreserve bij aanvang boekjaar was 12,1 miljoen euro. Besloten is een bedrag van 177.000 euro uit het resultaat 2010 aan de continuïteitsreserve toe te voegen. Daarmee blijft deze continuïteitsreserve ruim binnen de toegestane omvang vermeld in de 'Richtlijn Reserves Goede Doelen' van 'VFI, brancheorganisatie van goede doelen' van 1,5 maal de jaarkosten van de werkorganisatie. Voor Oxfam Novib zou dat neerkomen op bijna 50 miljoen euro.

Bestemmingsreserves algemeen

De bestemmingsreserves hebben een door de directie en de Raad van Toezicht goedgekeurde bestemming. De omvangrijkste zijn de bestemmingsreserve voor Oxfam Novib-projecten voor ontwikkelingssamenwerking en de bestemmingsreserve voor leningen en garanties. Deze gelden zullen leiden tot goedkeuringen van projecten of leningen aan partnerorganisaties. Het geld van de bestemmingsreserve voor leningen komt uit het medefinancieringsprogramma. Verder bestaat deze reserve uit terugontvangen aflossingen van eerder verstrekte leningen. Ook een batig saldo op ontvangen rente en inflatiecorrectie op leningen en hiervoor gemaakte kosten wordt aan deze reserve toegevoegd. Zodra een lening is overgemaakt naar een partner, wordt die toegevoegd aan het bestemmingsfonds leningen en aan de bestemmingsreserve onttrokken. Zo wordt gewaarborgd dat alle gelden die voor leningen ingezet zijn, ook deze bestemming houden.

Fondsen algemeen

Het omvangrijkste bestemmingsfonds is dat voor de leningen. Hieraan worden toegevoegd de leningen die zijn overgemaakt naar partnerorganisaties, de ontvangen aflossingen worden aan het fonds onttrokken.

8.6.8.1 Reserves

in duizenden euro's

	Continuïteits- reserve	Oxfam Novib- projecten	Bestemmingsreserves		AKV	Subtotaal bestemmings- reserves	Totaal reserves
			Ouderenbeleid	Leningen/ Garanties			
Stand per 1 januari 2010	12.073	11.166	748	11.679	804	24.397	36.470
Toegevoegd	177	20.194	195	13.253	14.471	48.113	48.290
Ontrokken	-	13.137	185	13.980	13.637	40.939	40.939
Totaal mutaties:	177	7.057	10	727-	834	7.174	7.351
Stand per 31 december 2010	12.250	18.223	758	10.952	1.638	31.571	43.821

Bestemmingsreserve Oxfam Novib-projecten ontwikkelingssamenwerking

in duizenden euro's

	Oxfam Novib projecten
Stand per 1 januari 2010	11.166
Toevoeging: ontvangen fondsen	20.147
Rente minus koersresultaat	47
	20.194
Onttrekking: goedgekeurde fondsen	13.137
	13.137
Stand per 31 december 2010	18.223

De bestemmingsreserve Oxfam Novib-projecten ontwikkelingssamenwerking betreft het deel van het besteedbaar vermogen waarin de in een jaar geormerkte gelden voor subsidies aan partnerorganisaties uit de opbrengsten eigen fondsenwerving, uit de Nationale Postcode Loterij en uit het nettoresultaat van de uitgeverij worden toegevoegd. De uit deze gelden goedgekeurde subsidies voor partnerorganisaties worden verantwoord in de Staat van baten en lasten en aan deze bestemmingsreserve onttrokken.

Het geormerkte deel van de opbrengsten uit de extra trekking van de Nationale Postcode Loterij is afgezonderd in het bestemmingsfonds "NPL speciale projecten" omdat een externe partij de bestemming hiervan bepaalt (zie paragraaf 8.6.8.2 Fondsen).

Bestemmingsreserve ouderenbeleid

Voor de kosten van het ouderenbeleid is met ingang van 2002 een bestemmingsreserve gevormd. In 2010 is daaraan per saldo 10.000 euro toegevoegd. Dit is het verschil tussen de gebudgetteerde bruto toevoeging en de werkelijke kosten.

Bestemmingsreserve leningen en garanties

in duizenden euro's

	leningen en garanties	deel- nemingen	totaal
Stand per 1 januari 2010	8.118	3.561	11.679
Toevoeging:			
Goedkeuringen nieuw geld	4.300	-	4.300
Aflossingen leningen en garanties	6.884	-	6.884
Resultaatbestemming leningactiviteiten	1.525	-	1.525
(Stock)dividend en koersresultaat deelnemingen	-	544	544
	12.709	544	13.253
Onttrekking:			
Verstreckte leningen en garanties	13.980	-	13.980
	13.980	-	13.980
Stand per 31 december 2010	6.847	4.105	10.952

De bestemmingsreserve Leningen en garanties bestaat uit twee delen. Het eerste deel van de reserve bevat alle gelden die bestemd zijn voor het verstrekken van leningen en waarvan de overmaking nog niet heeft plaats gevonden. Bij het overmaken van de lening vindt toevoeging aan het 'bestemmingsfonds leningen partnerorganisaties' plaats. Van het ministerie van Buitenlandse Zaken (DGIS) is toestemming gekregen om uit medefinancieringsgeld leningen beschikbaar te stellen.

Het tweede deel van deze reserve vormt de waarde van de deelnemingen in TCX, ASN-Novib Fonds, Oikocredit en Triple Jump en zijn gefinancierd met eigen geld. Deze deelnemingen worden aangehouden om de leningactiviteiten zo adequaat mogelijk te kunnen uitvoeren. Zie voor een toelichting op deze deelnemingen het overzicht Financiële vaste activa (8.6.2).

Bestemmingsreserve AKV

in duizenden euro's

	Stop Aids			overige	Totaal
	Now!	SHO-acties	Overheid	donoren	
Stand per 1 januari 2010	105	2	552	145	804
Toevoeging: goedgekeurde AKV	64	990	12.988	429	14.471
Onttrekking: gerealiseerde AKV	82	137	13.185	233	13.637
Stand per 31 december 2010	87	855	355	341	1.638

De bestemmingsreserve apparaatskostenvergoeding (AKV) dient ter financiering van activiteiten in het kader van de beheersing van projecten in ontwikkelingslanden. Het niveau van deze bestemmingsreserve wordt bepaald met inachtneming van intern vastgestelde richtlijnen die de continuïteit van de projectcyclus waarborgen.

De toename van de reserve AKV in 2010 bedraagt 0,8 miljoen euro en is het gevolg van ontvangen AKV-gelden uit de SHO-acties voor Haïti en Pakistan. Deze middelen worden de komende jaren ingezet voor begeleiding van wederopbouwprojecten.

8.6.8.2 Fondsen

in duizenden euro's

	Stop Aids Now!	SHO-acties	NPL speciale projecten	Fonds op Naam	Garanties	Leningen partner- organisaties	Totaal
Stand per 1 januari 2010	12-	1	54	823	362	29.076	30.304
Toegevoegd	652	15.098	-	183	24	15.427	31.384
Toegevoegd mutatie VTC	-	-	-	-	-	1.209-	1.209-
Ontrokken	615	11.612	-	-	53	7.275	19.555
Totaal mutaties	37	3.486	-	183	29-	6.943	10.620
Stand per 31 december 2010	25	3.487	54	1.006	333	36.019	40.924

Stop Aids Now!

Stop Aids Now! is een samenwerkingsverband van het Aids Fonds, Hivos, ICCO, Cordaid Memisa en Oxfam Novib. Van de opbrengsten krijgt iedere partner een gelijk deel dat gebruikt wordt voor het financieren van hiv- en aidsprojecten. Het aandeel voor Oxfam Novib bedroeg 716.000 euro in 2010. Na aftrek van 9 procent apparaatskostenvergoeding kon 652.000 euro aan het fonds worden toegevoegd.

SHO-acties

De Stichting Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) is een samenwerkingsverband van Nederlandse hulporganisaties dat bij grote humanitaire rampen gezamenlijk fondsen werft voor hulpverlening aan de slachtoffers van de betreffende ramp, de hulpverlening door SHO-leden coördineert en zorgt dat het Nederlandse publiek goed geïnformeerd wordt. In 2010 zijn acties gehouden naar aanleiding van de aardbeving in Haïti en de overstromingen in Pakistan. De per eind 2010 beschikbare middelen in het fonds 'SHO-acties' worden ingezet voor de wederopbouwfase die loopt van 1 tot 5 jaar na de ramp.

NPL speciale projecten

Onder het fonds 'NPL speciale projecten' zijn de nog beschikbare projectfondsen opgenomen uit de extra trekking van de Nationale Postcode Loterij in 2008. De Postcode Loterij keurde hiervoor het projectvoorstel "Een kwestie van gezond verstand" goed. Dit is een gezamenlijk project van Oxfam Novib en Artsen zonder Grenzen voor onderwijs en gezondheidszorg in de provincie Zuid-Kivu in de Democratische Republiek Congo. Het saldo van 54.000 euro wordt in 2011 onder andere ingezet voor communicatie over de behaalde resultaten. Het restant is een post onvoorzien voor de partnerorganisatie.

Fonds op Naam

Onder 'Fonds op Naam' is opgenomen het apart op naam beheerd vermogen binnen Oxfam Novib. De opbrengst uit dit vermogen wordt op kasbasis verantwoord als 'opbrengsten eigen fondsenwerving' en komt beschikbaar voor besteding of vloeit terug in het fonds. In 2010 was de bate uit het rendement en andere aan het fonds gelieerde opbrengsten 56.195 euro. Oxfam Novib beheert het vermogen. Eind 2010 bestond het fonds uit Hans Geveling Derde Wereld Fonds (823.000 euro), Herman Schuurman Fonds (100.000 euro), Douma-Hamers Onderwijs Fonds (40.000 euro), Verboom Pieterse Fonds (10.000 euro), Hogerop Fonds (10.000 euro), Voorhoeve Fonds (7.143 euro) en het Fair Keys First Fund (15.875 euro).

Garanties en leningen partnerorganisaties

Zie voor een toelichting op de fondsen garanties en leningen het overzicht Financiële vaste activa (8.6.2).

8.6.9 Voorzieningen

in duizenden euro's

	regeling oudere werknemers	decentralisatie	bezuiniging MFS	Totaal
Stand per 1 januari 2010	230	0	0	230
Ten laste van de voorziening gebracht	80	0	0	80
	150	0	0	150
Mutatie t.l.v. de staat van baten en lasten	7	1.432	352	1.791
	7	1.432	352	1.791
Stand per 31 december 2010	157	1.432	352	1.941

Regeling oudere werknemers

Van deze voorziening is 83.000 euro kortlopend, dat wil zeggen naar verwachting te betalen binnen 1 jaar. In 2010 maakten 5 mensen gebruik van de regeling oudere werknemers. De salariskosten van deze mensen zijn ten laste van de voorziening gebracht. De kosten van vervanging zijn verantwoord onder de salariskosten.

Decentralisatie

In 2010 heeft Oxfam Novib besloten tot decentralisatie van een groot deel van het uitvoerend werk naar de landen waar een substantieel landenprogramma wordt uitgevoerd. Daartoe bouwt Oxfam Novib de al bestaande veldkantoren in deze ontwikkelingslanden uit en zet nieuwe op waar ze nog niet zijn.

Dit heeft ingrijpende gevolgen voor de medewerkers in Den Haag. Werkzaamheden daar veranderen en een deel van de banen, met name bij de Internationale afdeling, gaan de komende jaren in Den Haag verdwijnen. Op basis van het vastgesteld Sociaal plan decentralisatie is een voorziening getroffen voor afvloeiings- en outplacementkosten van 1,4 miljoen euro. Hiervan komt naar verwachting 0,3 miljoen euro tot betaling in 2011 (kortlopend).

Bezuiniging MFS'

Oxfam Novib ontvangt de komende jaren fors lagere inkomsten van de overheid uit de 'medefinanciering' (MFS II). Als gevolg daarvan zijn arbeidsplaatsen vervallen en zijn bij andere arbeidsplaatsen door reorganisatie de inhoud van het werk en de daaraan te stellen eisen veranderd. De mogelijkheden om de betrokken medewerkers intern te herplaatsen zijn beperkt. Met de vakbond AbvakaboFNV is een sociaal plan ten gevolge van wijzigingen in het MFS stelsel overeengekomen. De maatregelen zijn gebaseerd op begeleiding van medewerkers van werk naar werk. Voor de kosten voorvloeiend uit het sociaal plan is een voorziening getroffen van 0,4 miljoen euro. Dit bedrag komt naar verwachting volledig tot afwikkeling in 2011.

8.6.10 Schulden

in duizenden euro's

	31 dec. 2010	31 dec. 2009
Schulden op lange termijn		
Valutatermijncontracten	1.827	720
Financial lease	0	11
	1.827	731
Schulden op korte termijn		
Crediteuren	6.963	5.109
Belastingen	916	785
Vooruitontvangen bijdragen fondswerving	2.960	2.951
Overige vooruitontvangen en te betalen bedragen	2.812	2.307
	13.651	11.152
	15.478	11.883

Zie voor een toelichting op de valutatermijncontracten paragraaf 8.6.2 'Financiële vaste activa' waar de valutatermijncontracten met een positieve waarde zijn opgenomen. De contracten met een negatieve waarde zijn opgenomen onder de schulden. Van deze contracten met een negatieve waarde had 640.000 euro een looptijd van 1 jaar of minder en 1.187.000 euro een looptijd langer dan 1 jaar.

8.6.11 Projectverplichtingen

De aangegane projectverplichtingen per 31 december 2010 bedragen 96,2 miljoen euro (ultimo 2009: 131,7 miljoen euro). Hiervan is 68,5 miljoen euro kortlopend, dit bedrag komt in 2011 tot betaling. De overige 27,7 miljoen euro zijn langlopende projectverplichtingen, dat wil zeggen langer dan een jaar. Er zijn geen projectverplichtingen langer dan vijf jaar. Voor een verdere specificatie van deze projectverplichtingen wordt verwezen naar het overzicht projectfondsen in paragraaf 8.6.5.

8.6.12 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Oxfam Novib is met 1%CLUB, Butterfly Works, HIRDA en SOMO de IMPACT-alliantie aangegaan om voor de periode 2011-2015 bij het ministerie van Buitenlandse Zaken één gezamenlijke subsidieaanvraag in te dienen voor de 'medefinanciering' (MFS II). Oxfam Novib is penvoerder van de IMPACT-alliantie. Per beschikking van 1 november 2010 is de alliantie een totaal subsidiebedrag van 421,3 miljoen euro toegekend voor de periode 2011-2015. In januari 2011 maakte de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (Ontwikkelingssamenwerking) bekend dat hij voornemens is het in de beschikking opgenomen begrotingsvoorbehoud in te roepen. Dit betekent voor de IMPACT-alliantie dat voor de periode 2011-2015 minder beschikbaar zal zijn, namelijk 373,7 miljoen euro. Hoewel nog geen formele nieuwe beschikking ontvangen is, is dit laatste bedrag als grondslag genomen voor de meerjarenraming. Van de toegekende subsidie is 14,4 miljoen euro bestemd voor de andere leden van de IMPACT-alliantie voor de periode 2011-2015.

Met overige partijen is in 2010 voor 36,5 miljoen euro aan nieuwe donorcontracten afgesloten waarvan het contract van 20,7 miljoen euro met SIDA (Swedish International Development Cooperation Agency) de grootste is. (In 2010 zijn op dit contract reeds projectverplichtingen aangegaan voor 1,2 miljoen euro.)

Ten aanzien van organisatiekosten zijn per 31 december 2010 de volgende verplichtingen aangegaan:

- 38.000 euro inclusief btw voor het aanbrengen van binnenzonwering in verband met onderhoud van het gebouw;
- 1,0 miljoen euro inclusief btw voor herijking van het management-informatiesysteem (SAP), dat na tien jaar geactualiseerd wordt.

8.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

8.7.1 Baten uit eigen fondsenwerving

in duizenden euro's

Baten uit eigen fondsenwerving	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Schenken met notariële acte	3.462	3.570	3.542
Nalatenschappen	1.836	1.300	1.603
Donateurs	18.464	18.721	18.563
Giften	3.201	3.245	3.843
Bedrijven	1.844	1.484	795
	28.807	28.320	28.346

In 2010 steeg de totale opbrengst uit eigen fondsenwerving met 0,5 miljoen euro ten opzichte van 2009. Dat was 0,5 miljoen meer dan begroot. De opbrengst uit nalatenschappen steeg ten opzichte van 2009 en was tevens hoger dan begroot. De opbrengsten uit giften daalden ten opzichte van 2009. In 2010 zijn er minder mailings verstuurd om de maildruk voor de donateurs te verlagen. Het aantal vaste donateurs daalde in 2010. Hierdoor bleven de opbrengsten uit donateurs achter bij die van 2009 en bij de begroting. Met name het Bel-me-niet register maakt het moeilijker om via telemarketing nieuwe donateurs te werven.

De opbrengsten uit bedrijven daarentegen zijn in vergelijking met zowel 2009 als de begroting hoger. De introductie van het 'bedrijvenambassadeurschap', waarmee bedrijven projecten voor microfinanciering kunnen steunen, verliep succesvol. Daarnaast zijn er nieuwe samenwerkingsverbanden met bedrijven aangegaan. Zo wordt met SCA (producent van Edet, Tork, Libresse en Tena) samengewerkt voor een betere hygiëne in Zuid-Sudan en Niger en steunt Philips Lighting onderwijsprojecten in Uganda.

Terwijl de opbrengsten uit eigen fondsenwerving bij internationale hulporganisaties terugloopt, verwacht Oxfam Novib voor 2011 een totale opbrengst uit eigen fondsenwerving die gelijk is aan die in 2010.

8.7.2 Aandeel in gezamenlijke acties

in duizenden euro's

Aandeel in gezamenlijke acties	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Oxfam International Tsunami Fund	-115	0	1.351
Oxfams overig	4.675	5.047	897
Overige externe donoren	7.442	0	4.872
Stop Aids Now!	717	801	641
	12.719	5.848	7.761

Oxfam International richtte in 2005 een speciaal Tsunami Fund op voor hulp aan de slachtoffers van de tsunami. De administratieve afwikkeling van dit fonds vond plaats in 2010.

De opbrengst uit gezamenlijke acties met andere Oxfams bestaat voor het grootste deel uit bijdragen voor noodhulp naar aanleiding van de overstromingen in Pakistan.

In de gezamenlijke acties met overige externe donoren zitten de baten voor het vrouwencondoom (2,3 miljoen euro) en de bijdrage van het Basic Services Fund, een gezamenlijk fonds van diverse donoren, voor Zuid-Sudan

(1,5 miljoen euro). Via de VN-organisaties UNICEF en OCHA werd 0,7 miljoen euro ontvangen en de Swedish International Development Agency (SIDA) droeg 2,3 miljoen bij in Somalië en Mozambique.

Stop Aids Now! is een samenwerkingsverband van het Aids Fonds, Hivos, ICCO, Cordaid Memisa en Oxfam Novib. Van de opbrengsten krijgt iedere partner een gelijk deel, dat gebruikt wordt voor financieren van hiv- en aidsprojecten. Het aandeel voor Oxfam Novib bedroeg 717.000 euro in 2010.

8.7.3 Aandeel in acties van derden

in duizenden euro's

	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Nationale Postcode Loterij	13.500	15.000	15.040
Noodhulpacties SHO	16.089	0	0
	29.589	15.000	15.040
Specificatie ontvangen uit Nationale Postcode Loterij			
Reguliere bijdrage	13.500	13.500	15.000
Extra trekking	0	1.500	0
Belopbrengsten	0	0	40
	13.500	15.000	15.040
Specificatie ontvangen uit Noodhulpacties SHO			
Actie overstroming Pakistan	5.065	0	0
Actie aardbeving Haïti	11.023	0	0
	16.089	0	0

De Nationale Postcode Loterij heeft besloten de maximale bijdrage met ingang van 2010 voor alle beneficiënten te verlagen naar 13,5 miljoen euro. In de begroting was daarnaast een opbrengst van 1,5 miljoen euro geraamd voor een bijdrage uit het Droomfonds (fonds van de Postcode Loterij gericht op het realiseren van dromen voor mens en natuur). De ingediende aanvraag is niet gehonoreerd.

Oxfam Novib heeft als beleid geen opbrengsten uit noodhulpacties te begroten.

In 2010 waren er inzamelingsacties na de aardbeving in Haïti en de overstromingen in Pakistan. De gegevens over besteding van de van de SHO ontvangen middelen is conform artikel 6.8 van het Actie Reglement van de SHO opgenomen onder hoofdstuk 8.8 'Overige gegevens'.

8.7.4 Overheidssubsidies

in duizenden euro's

	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Medefinanciering totaal	96.901	131.466	125.838
Additionele programma's	730	0	2.305
Europese Unie	2.772	12.077	7.650
	100.403	143.543	135.793

Specificatie overheidssubsidies

Goedgekeurde projectgelden

Medefinanciering verstrekte subsidies	69.861	106.037	101.581
Medefinanciering leningen	4.300	4.300	3.700
Medefinanciering eigen programmawerk	8.370	8.370	7.940
Additionele programma's	615	0	2.230
Europese Unie	2.658	11.352	7.118
	85.803	130.059	122.569

Dekkingsbijdrage / apparaatskostenvergoeding

Medefinanciering	14.370	12.759	12.617
Additionele programma's	116	0	75
Europese Unie	114	725	532
	14.600	13.484	13.224
	100.403	143.543	135.793

In 2010 bedroegen de baten uit medefinanciering (MFS) 96,9 miljoen euro. Dit is aanmerkelijk lager dan voor 2010 was begroot. Het bedrag voor projecten ten laste van de medefinanciering is in 2010 drastisch afgenomen. Vanwege de aangekondigde bezuiniging op de medefinanciering vanaf 2010 heeft de directie in de loop van 2010 het beoogde totaalbedrag voor projecten naar beneden bijgesteld. De in de balans opgenomen vordering op overheden is hierdoor eind 2010 ruim 32 miljoen euro lager dan eind 2009 het geval was. Voor de toekomst betekent dit dat wij vanaf 2011 geen meerjarige contracten met lokale partnerorganisaties zullen afsluiten.

Van de Europese Unie ontving Oxfam Novib 1,2 miljoen euro voor noodhulp aan Niger vanwege droogte, 0,6 miljoen euro voor een bosbouwprogramma in Mozambique en eveneens 0,6 miljoen voor wederopbouw en vredesprocessen in Afghanistan.

Aan het eind van het jaar zijn verschillende andere donorcontracten met de EU afgesloten. Omdat hier nog geen projectverplichtingen voor zijn aangegaan blijven deze baten buiten het boekjaar. De baten Europese Unie blijven daardoor achter bij de begroting.

8.7.5 Overige baten

in duizenden euro's

	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Overige baten			
Intrest rekening courant	101	250	307
Intrest eigen fondsen	142	200	328
Rente op leningen, deposito's en deelnemingen	2.450	2.116	2.181
Inflatiecorrectie leningen	715	756	559
Koersresultaat	75	0	0
Stockdividend/waardewijziging aandelenkapitaal	544	0	937
Dividenduitkering Triple Jump	61	0	77
Baten (bruto winst) voorlichtingsactiviteiten uitgeverij	2.287	2.274	2.232
	6.375	5.596	6.621

De baten uit interest op rekening courant en eigen fondsen waren lager dan begroot door de historisch lage rentestand op de kapitaalmarkt. De baten uit rente op leningen, deposito's en deelnemingen zijn hoger dan begroot door een voorzichtige begroting.

De baten uit stockdividend/waardewijziging aandelenkapitaal betreft de participaties in Triple Jump, TCX, ASN-Novib Fonds en Oikocredit (zie toelichting bij Financiële vaste activa 8.4.3).

De bruto winst van de uitgeverij is onder de overige baten opgenomen omdat de uitgeverij een voorlichtende functie heeft en niet gericht is op fondsenwerving. De voorlichting betreft ontwikkelingssamenwerking in het algemeen en de missie van Oxfam Novib in het bijzonder. De uitgeverij geeft onder andere boeken en kalenders uit. De lasten van de uitgeverij staan onder de doelstelling voorlichting en marketing. Het nettoresultaat gaat via de projectbijdrage aan de reserve Oxfam Novib projecten naar partnerorganisaties.

8.7.6 Toelichting lastenverdeling

in duizenden euro's

	Doelstelling structurele armoedebestrijding						Werving baten				B&A	Rekening 2010	Begroting 2010
	Projecten en programma's	Beleids- beïnvloeding partner- organisaties	Beleids- beïnvloeding Oxfam Novib	Onder- steuning partner- organisaties	Popular campaigning	Voorlichting en marketing	Eigen fondsen- werving	Gezamenlijke acties	Acties van derden	Overheids- subsidies	Beheer en administratie		
Subsidies en bijdragen	80.453	23.107	-	-	3.750	-	-	-	-	-	-	107.310	136.930
Afdrachten	-	-	2.606	-	-	-	-	-	-	-	-	2.606	2.662
Uitbesteed werk	3.402	606	-	-	98	-	-	-	-	-	-	4.106	2.588
Publiciteit, communicatie, actiekosten	539	-	1.637	-	2.547	2.852	5.250	-	337	-	-	13.162	14.871
Personeelskosten	6.409	1.841	1.821	4.194	2.153	1.000	911	330	27	1.872	1.664	22.223	23.218
Huisvestingskosten	280	80	73	121	90	43	37	10	1	56	65	856	787
Kantoor- en algemene kosten	4.005	638	360	1.466	270	156	144	84	4	475	920	8.521	6.608
Afschrijvingen	373	107	97	161	120	56	48	13	2	74	86	1.137	1.400
Totaal	95.460	26.380	6.595	5.942	9.029	4.106	6.391	437	371	2.477	2.735	159.922	189.063

Toelichting model lastenverdeling

Oxfam Novib hanteert verschillende soorten verdeelsleutels om kosten toe te delen:

- a. Verdeelsleutels op basis van fte's voor de doorberekening van de kosten van gezamenlijke voorzieningen als ICT, huisvesting en de diverse personeelskosten, naar alle bureaus van Oxfam Novib. Voor de verdere doorberekening van de kosten van centrale diensten, stafbureaus en directie naar de overige bureaus worden ook fte-verdeelsleutels gebruikt.
- b. Verdeelsleutels binnen de afdeling Campagnes voor de toedeling van de kosten naar de doelstelling Voorlichting en marketing, de kosten voor eigen fondsenwerving, de kosten van Popular Campaigning, de kosten van acties van derden (Nationale Postcode Loterij) en de kosten van beheer en administratie;
- c. Programverdeelsleutels voor de toedeling van de kosten van het primair proces naar kosten voor 'operational program', de kosten van programmamanagement (binnen de doelstellingen) en kosten van werving van baten uit 'externe indieningen';
- d. Verdeelsleutels voor de toedeling van kosten van de centrale diensten, staf en directie naar de kosten van beheer en administratie, zie hiervoor de waarderingsgrondslagen;
- e. Verdeelsleutel bij externe indieningen voor splitsing van de kosten van werving externe indieningen naar 'kosten overheidssubsidies' en 'kosten gezamenlijke acties';
- f. Verdeelsleutel om, uitgaande van de drie interventiestrategieën, verstrekte subsidies (projectgoedkeuringen) te splitsen naar 'doelstelling beleidsbeïnvloeding' en 'doelstelling projecten en programma's'. De percentages van goedkeuringen geclassificeerd als duurzame armoedebestrijding (dab) en als maatschappijopbouw (mo) worden verantwoord onder 'projecten en programma's'. Het percentage goedkeuringen geclassificeerd als 'beleidsbeïnvloeding' wordt verantwoord onder 'beleidsbeïnvloeding'.

Toelichting bij de cijfers:

Subsidies en bijdragen

De subsidies en bijdragen zijn 29,6 miljoen euro lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door lagere bedragen van goedkeuringen ten laste van medefinancieringsgeld en institutionele fondsenwerving (Europese subsidies en andere externe donoren). Daarnaast is sprake van hogere additionele goedkeuringen van het ministerie van Buitenlandse Zaken en hogere bedragen van goedkeuringen uit noodhulpprojecten via SHO. Dat het totaal bedrag van goedkeuringen ten laste van medefinancieringsgeld lager uitviel is toegelicht bij de toelichting op de baten (8.7.4 Overheidssubsidies).

Afdrachten

De contributie voor Oxfam International is begroot op 1,0 procent van het inkomen (flat tax) en is conform de begroting. Oxfam International steunt de ontwikkeling van aspirant-leden uit het Membership Growth Grants Fund. Elke Oxfam draagt hieraan jaarlijks 0,2 procent van haar inkomen bij.

Uitbesteed werk

Het uitbesteed werk omvat de fee aan Triple Jump en de consultancykosten voor projecten. Deze laatste categorie lasten is niet specifiek vastgesteld bij de begroting. De fee aan Triple Jump was hoger doordat de leningenportefeuille meer is gegroeid dan begroot.

Publiciteit, communicatie en overige actiekosten

Deze categorie bestaat uit de operationele actiekosten voor de doelstellingen 'beleidsbeïnvloeding' en 'popular campaigning'. Daarnaast vallen hieronder de kosten voor leningen, werving, voorlichting en marketing, corporate voorlichting en acties van derden.

De belangrijkste oorzaken voor de overschrijding van 1,7 miljoen euro op deze budgetpost zijn:

- De budgetten voor operationele actiekosten voor 'beleidsbeïnvloeding' worden overschreden met in totaal 0,2 miljoen euro doordat een aantal activiteiten niet doorgedaan, vertraagd of verschoven zijn.
- De budgetten voor operationele actiekosten voor 'popular campaigning' worden overschreden met in totaal 0,6 miljoen euro doordat een aantal activiteiten niet doorgedaan, vertraagd of verschoven zijn.
- Een onderuitputting van 0,3 miljoen euro was er op het budget voor actiekosten voor 'corporate communicatie'. Dit komt doordat de ontwikkeling van de nieuwe corporate campagne later is gestart dan gepland.
- De uitgezette leningen voor microkredieten leverden in 2010 koerswinst op terwijl in de begroting rekening was gehouden met 0,8 miljoen koersverlies. De dotatie aan de voorziening leningen bedroeg 0,4 miljoen euro, conform begroting. Deze kosten kunnen jaarlijks sterk fluctueren. Zo was de dotatie aan de voorziening voor incurante leningen in 2009 relatief hoog door de kredietcrisis. Omdat deze kosten worden verrekend met het vastgelegd vermogen (bestemmingsreserve leningen en garanties) hebben zij geen effect op de continuïteitsreserve.

Personeelskosten

in duizenden euro's

	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Brutosalarissen	18.437	17.245	17.013
Sociale lasten	2.238	2.155	2.180
Pensioenlast	2.068	2.155	1.852
	22.743	21.556	21.044
Af: intern doorberekende kosten	-2.434	-410	-1.567
Af: extern doorberekende kosten	-180	0	-135
	20.129	21.146	19.342
Opleidingskosten	488	604	582
Overige personeelskosten	1.606	1.469	1.575
	22.223	23.218	21.499

Op 31 december 2010 werkten er bij Oxfam Novib 465 medewerkers; op 31 december 2009 waren dit er 456. In het bijzonder is het aantal medewerkers in Pakistan gegroeid doordat Oxfam Novib daar de noodhulp van de Oxfams na de overstromingsramp coördineert.

De veldkantoren groeiden naar 121 medewerkers. Er waren 29 medewerkers naar de veldkantoren uitgezonden en 92 werkten in de veldkantoren onder lokaal contract. De overige 344 medewerkers werkten vanuit Den Haag.

De totale salariskosten zijn 1,2 miljoen euro hoger dan begroot. Een belangrijk deel van deze salariskosten (2,6 miljoen euro) is doorberekend aan externe organisaties of doorbelast naar projecten die door externe donoren worden gefinancierd. Deze doorberekende personeelskosten waren niet begroot.

Na deze doorberekening zijn de personeelskosten 20,1 miljoen euro. Dit is 1,0 miljoen euro lager dan begroot door de vacaturestop die de directie medio 2010 invoerde, vooruitlopend op de verwachte lagere 'medefinanciering' voor 2011-2015 (MFS II).

De groei in salariskosten ten opzichte van 2009 is het gevolg van periodieke verhogingen en de conform CAO toegepaste inflatiecorrectie. Een andere oorzaak is de uitbreiding van het veldkantoor in Pakistan.

De overige personeelskosten hebben betrekking op niet-reguliere kinderopvang in verband met dienstreizen, ouderschapsverlof, regeling oudere medewerkers en vergoeding reiskosten woonwerkverkeer. Deze zijn 0,1 miljoen euro hoger dan begroot.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten betreffen de kosten van het kantoor in Den Haag en die van de veldkantoren, exclusief de afschrijvingskosten. Hogere catering- en schoonmaakkosten zijn een belangrijke oorzaak van de overschrijding van 0,1 miljoen euro.

Kantoor- en algemene kosten

De kantoorkosten en algemene kosten betreffen de kosten voor reizen, ICT, accountant en kennismanagement. De overschrijding is per saldo 0,4 miljoen euro.

Accountantshonoraria

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

in duizenden euro's

Accountants organisatie	Controle jaarrekening	Andere controle- werk- zaamheden	Fiscale advisering	Andere niet- controle- diensten	Totaal
PWC Accountants NV.	122	73	7	5	207
PWC Congo	-	4	-	-	4
PWC Tanzania	-	21	-	-	21
PWC Ivoorkust	-	18	-	-	18
PWC Zuid-Afrika	-	5	-	-	5
PWC Belastingadviseurs N.V.	-	-	13	34	47
PWC Advisory N.V.	-	-	-	24	24
NB Accounting Ltd.	-	1	-	-	1
KPMG Zimbabwe	-	6	-	-	6
KPMG Audit	-	-	-	21	21
KPMG Advies	-	-	-	58	58
KPMG Afghanistan	-	-	-	15	15
KPMG Zuid Afrika	-	19	-	-	19
Totaal	122	148	20	157	446

Bovenstaande honoraria betreffen werkzaamheden voor Oxfam Novib door accountantsorganisaties en externe accountants als bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht

accountantsorganisaties), alsmede door binnenlandse en buitenlandse accountantskantoren, inclusief hun fiscale afdelingen en adviesafdelingen, welke direct aan Oxfam Novib in rekening zijn gebracht.

Afschrijvingen

De onderschrijving op de afschrijvingskosten is 0,3 miljoen euro. De lagere investeringsuitgaven voor het project SAP-herijking is hiervan de belangrijkste oorzaak. Dit project betreft een integrale herziening en vernieuwing van het informatiesysteem en is later gestart dan gepland.

8.7.6.1 Kosten eigen fondsenwerving

in duizenden euro's

	Rekening 2010	Begroting 2010	Rekening 2009
Kosten eigen fondsenwerving			
Mailingen en straatwerving	4.573	3.771	3.792
Marktonderzoek	7	40	40
Verzendkosten	331	437	439
Notariskosten schenkingsacten	115	167	168
Telemarketing	164	815	820
Diversen	59	118	119
	5.250	5.348	5.378
Afdelingskosten eigen fondsenwerving	1.140	1.165	1.042
	6.391	6.513	6.420
als % van de baten	22,2%	23,0%	22,6%

De kosten van eigen fondsenwerving in 2010 bedroegen 22,2 procent van de opbrengsten ervan. Volgens de norm van het CBF voor organisaties met het CBF-keurmerk mogen gemiddeld over drie jaar de kosten maximaal een kwart van de opbrengsten zijn. Het driejarig gemiddelde was eveneens 22,2 procent.

De kosten eigen fondsenwerving bedroegen 6,4 miljoen euro in 2010. Dit is gelijk aan 2009 en 0,1 miljoen lager dan begroot.

8.7.7 Bezoldiging bestuurders

8.7.7.1 Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht bepaalt het beloningsbeleid voor de directie. Periodiek wordt dat tegen het licht gehouden. In 2010 leidde dit niet tot veranderingen.

Oxfam Novib volgt de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van VFI (Vereniging van Fondsenwervende Instellingen) en de Code-Wijffels. De uitgangspunten hiervan voor beloning, functiewaardering en maximaal loon voor directeuren vormden het kader voor het 'Beloningsbeleid Directie' zoals vastgesteld op 5 oktober 2007 door de Raad van Toezicht. Directieleden vallen voor hun arbeidsovereenkomst niet onder de CAO van Oxfam Novib.

Jaarinkomen

De Adviesregeling geeft criteria om de zwaarte van directiefuncties te wegen en komt zo tot normen voor maximale jaarinkomens. De Raad van Toezicht heeft met deze criteria onze directiefuncties gewogen. Wij hebben een meerhoofdige directie met een voorzitter. De functie van directievoorzitter kwam op 452 punten (maximaal jaarinkomen voor 2010 bij volledig dienstverband: 124.233 euro). De functie van de overige directieleden kwam op 416 punten (maximaal 109.550 euro in 2010 bij volledig dienstverband).

De VFI heeft een richtlijn gegeven om de werkelijke jaarinkomens van directieleden aan te toetsen. De directie-inkomens bleven binnen deze VFI-maxima. De werkelijke jaarinkomens waren 113.318 euro voor directievoorzitter F. Karimi, 100.341 euro voor de directieleden A.N. Papma en T.J. Bouma, en 90.321 euro voor directielid T. van der Lee. Deze bedragen zijn inclusief vakantiegeld en een variabel beloningsdeel. Alle directieleden hadden een volledige baan (1 fte) gedurende het hele jaar (12 maanden).

Naam	F. Karimi	T. Bouma	A. Papma	T. van der Lee
<i>Functie</i>	<i>algemeen directeur</i>	<i>directeur internationale afdeling</i>	<i>zakelijk directeur</i>	<i>directeur lobby & campagnes</i>
Dienstverband				
Aard (looptijd)	onbepaald	onbepaald	onbepaald	onbepaald
uren	36	36	36	36
part-time percentage	100	100	100	100
periode	1-jan / 31-dec	1-jan / 31-dec	1-jan / 31-dec	1-jan / 31-dec
Bezoldiging (euro)				
Jaarinkomen				
bruto loon	99.216	88.428	88.428	78.792
vakantiegeld	7.937	7.074	7.074	6.303
eindejaarsuitkering, 13/14e maand	-	-	-	-
variabel jaarinkomen 2010	6.165	4.839	4.839	5.226
Totaal jaarinkomen 2010	113.318	100.341	100.341	90.321

Het variabel jaarinkomen is een jaarlijkse resultaatafhankelijke beloning die onderdeel is van het beloningsinstrumentarium en gebaseerd is op heldere prestatieafspraken – helder voor de Raad van Toezicht, het directielid, de medewerkers en de buitenwereld. De resultaatafhankelijke beloningen worden jaarlijks afgesproken.

Op voorstel van de directie worden de directiesalarissen met ingang van 2011 met 14 procent verlaagd. Dat is hetzelfde percentage als waarmee intern de bureaus van Oxfam Novib moeten inkrimpen.

Bezoldiging

Naast het jaarkomen maken ook belaste vergoedingen en betaalde premies voor sociale verzekering en pensioen deel uit van de bezoldiging. Onderstaande tabel bevat deze gegevens met daarin ook de vergelijkende cijfers over 2009.

Naam <i>Functie</i>	F. Karimi <i>algemeen directeur</i>	T. Bouma <i>directeur internationale afdeling</i>	A. Papma <i>zakelijk directeur</i>	T. van der Lee <i>directeur lobby & campagnes</i>
Totaal jaarkomen 2010	113.318	100.341	100.341	90.321
Lasten soc.verzek. (werkgeversdeel)	7.485	7.462	7.462	7.482
Belastbare vergoedingen / bijtellingen	-	31	47	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	15.001	13.780	13.780	12.119
Overige beloningen op termijn	-	-	-	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-	-	-	-
Totaal bezoldiging 2010	135.804	121.614	121.630	109.923
Totaal bezoldiging 2009	125.346	112.506	116.493	36.540

- De directeur Lobby & campagnes is in dienst getreden per 15 augustus 2009. De bezoldiging voor 2009 is gebaseerd op 1 fte gedurende 4,5 maanden.
- De pensioenlasten betreffen het werkgeversdeel van de aan de pensioenverzekering verschuldigde premie.
- Aan de directieleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

8.7.7.2 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht is onbezoldigd.

8.7.7.3 Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

Oxfam Novib valt onder de werking van de Wet Openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens. Dit betekent dat het belastbaar jaarloon van functionarissen openbaar gemaakt moet worden als dat in 2010 uitsteeg boven 193.000 euro. Geen van de bestuurders of andere functionarissen van Oxfam Novib heeft een belastbaar jaarloon boven dit bedrag.

Den Haag, 11 april 2011

Directie

Farah Karimi, algemeen directeur
 Theo Bouma, directeur internationale afdeling
 Adrie Papma, zakelijk directeur
 Tom van der Lee, directeur lobby & campagnes

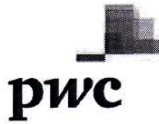
Den Haag, 11 april 2011

Raad van Toezicht

Joris Voorhoeve, voorzitter
 Wout Blokhuis
 Marianne Douma
 Tonny Filedt Kok-Weimar
 Sandra Lutchman
 Fré le Poole
 Hanzo van Beusekom

8.8 Overige gegevens

8.8.1 Controleverklaring accountant

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Oxfam Novib te 's Gravenhage

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2010 van Stichting Oxfam Novib te Den Haag gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2010 en de staat van baten en lasten over 2010 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Professional Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Oxfam Novib per 31 december 2010 en van het resultaat over 2010 in overeenstemming met Richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving.

Amsterdam, 11 april 2011
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

(werd getekend)

H.A. Wink RA

8.8.2 Gebeurtenissen na balansdatum

In januari 2011 heeft Oxfam Novib van het ministerie van Buitenlandse Zaken een brief ontvangen waarin een gewijzigde beschikking wordt aangekondigd voor de jaren 2011-2015. De toegezegde subsidie uit medefinanciering (MFS II) is hiermee nogmaals verlaagd met een bedrag van 7,9 miljoen euro in 2011 en 39,6 miljoen euro voor de periode 2012-2015.

Door afspraken met het ministerie over de financiering van afbouwkosten voor landenprogramma's en bijbehorend personeel is de continuïteit van Oxfam Novib ondanks deze extra bezuiniging gewaarborgd. Voor de partnerorganisaties met wie wij samenwerken betekent dit dat wij in 2011 genoodzaakt zijn een groot aantal meerjarige contracten open te breken of in te trekken.

Voor de toekomst betekent dit dat wij vanaf 2011 alleen nog maar eenjarige contracten met lokale partnerorganisaties zullen afsluiten.

8.8.3 Financiële (eind)verantwoording nationale actie Haïti

in duizenden euro's

	2010			tot en met 2010		
Baten						
Baten uit gezamenlijke actie Oxfam Novib			10.992			10.992
Rente			31			31
Totaal baten			11.023			11.023
Kosten voorbereiding en coördinatie						
AKV			690			690
Totaal beschikbaar voor hulpactiviteit			10.333			10.333
Lasten						
Committeringen van deelnemer (D)						
o verstrekte steun via de UO	6.902	-	6.902	6.902	-	6.902
o verstrekte steun via de IK						
o verstrekte steun via de D zelf						
o naar gastdeelnemer (naam)						
Totaal beschikbare committeringsruimte			3.431			3.431

	2010			tot en met 2010		
	noodhulp	weder-opbouw	Totaal	noodhulp	weder-opbouw	Totaal
Inzicht in kasstromen van de deelnemer						
Overmakingen door D met betrekking tot;						
o verstrekte steun via de UO	6.902		6.902	6.902		6.902
o verstrekte steun via de IK						
o verstrekte steun via de D zelf						
Inzicht in bestedingen ter plaatse						
o Besteding ter plaatse door de UO	6.902		6.902	6.902		6.902
o Besteding ter plaatse door de IK						
o Besteding ter plaatse door de D zelf						

8.8.4 Financiële (eind)verantwoording nationale actie Pakistan

in duizenden euro's

	2010			tot en met 2010		
Baten						
Baten uit gezamenlijke actie Oxfam Novib			5.064			5.064
Rente			1			1
Totaal baten			5.065			5.065
Kosten voorbereiding en coördinatie						
AKV			300			300
Totaal beschikbaar voor hulpactiviteit			4.765			4.765
		weder-			weder-	
	noodhulp	opbouw	Totaal	noodhulp	opbouw	Totaal
Lasten						
Committeringen van deelnemer (D)						
o verstrekte steun via de UO	4.710	-	4.710	4.710	-	4.710
o verstrekte steun via de IK						
o verstrekte steun via de D zelf						
o naar gastdeelnemer (naam)						
Totaal beschikbare committeringsruimte			55			55

	2010			tot en met 2010		
	noodhulp	weder-	Totaal	noodhulp	weder-	Totaal
		opbouw			opbouw	
Inzicht in kasstromen van de deelnemer						
Overmakingen door D met betrekking tot;						
o verstrekte steun via de UO	4.630		4.630	4.630		4.630
o verstrekte steun via de IK						
o verstrekte steun via de D zelf						
Inzicht in bestedingen ter plaatse						
o Besteding ter plaatse door de UO	2.218		2.218	2.218		2.218
o Besteding ter plaatse door de IK						
o Besteding ter plaatse door de D zelf						

8.9 Tariefberekening

De berekening van het uurtarief voor de inzet van Oxfam Novib in 2010 is gebaseerd op de systematiek uit de begroting 2010. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten aangehouden.

1. Beschikbare uren

Het tarief gaat uit van 1.542 beschikbare uren per fte (rekeneenheid voor voltijdsbaan). Dit is gebaseerd op een werkweek van 36 uur, 33 vakantie- en feestdagen en het verzuimpercentage in 2010 van 3,5 procent.

			Begroting 2010	Rekening 2010
Bruto uren	52 weken x	36 uur =	1.872	1.872
Af: feestdagen	7 dagen x	8 uur =	-56	-56
Af: correctie ADV	1 dagen x	8 uur =	-8	-8
Af: vakantiedagen	25 dagen x	8 uur =	-200	-200
Af: ziekteverzuim (2010)	3,5% van bruto uren		-66	-66
Gemiddeld aantal beschikbare uren per fte			1.542	1.542

2. Opslag indirect productieve tijd

De proef met tijdschrijven geeft aan dat 12,7 procent van de beschikbare uren besteed wordt aan intern overleg, training en professionaliseren. Dat zijn 196 uren per fte. Dit betekent dat 1.346 uren per directe fte toerekenbaar zijn aan het programmawerk en dat een opslag voor indirecte tijd wordt gehanteerd van 14,5 procent.

3. Directe formatie

Uit de totale formatie is de indirecte formatie (ondersteunende functies) afgezonderd, hierna resteert de directe formatie (programmauitvoering en coördinatie). Dit is de formatie die nodig is voor de uitvoering van het primaire proces. Projectmatige formatie en tijdelijke formatie in verband met (tijdelijk) extra geldstromen als gevolg van rampen zijn buiten beschouwing gelaten. Zoals onder punt 2. is aangegeven wordt voor deze directe formatie 12,7 procent van de beschikbare uren aangemerkt als indirecte tijd.

4. Opslag indirecte kosten

De indirecte formatie betreft de formatie van één directeur en alle centrale diensten (Personeel & Organisatie, Facilitaire dienst, Financiële Administratie, ICT, Inkoop en Informatie & Service). De kosten van deze formatie zijn opgenomen als een opslag in het uurtarief van de directe formatie. Ook de materiële kosten van ICT, Huisvesting, Kwaliteit en de overige kantoorkosten zijn opgenomen in het tarief per direct toerekenbaar uur.

5. Kosten buiten tarief

Buiten het tarief zijn gehouden de reis- en verblijfkosten van de directe formatie, de kosten van samenwerking met internationale netwerken en de kosten van buitenlandse vertegenwoordiging. Deze organisatiekosten zijn afzonderlijk begroot. Ook de reorganisatiekosten waarvoor in de jaarrekening 2010 voorzieningen zijn gevormd blijven buiten de tariefberekening.

Onderstaande tabellen geven inzicht in de organisatiekosten 2010 die binnen het tarief vallen en de daaruit voortvloeiende berekening van het gemiddeld uurtarief.

Kosten Oxfam Novib	Begroting 2010		Rekening 2010	
	fte's	x 1.000 euro	fte's	x 1.000 euro
1. Directe kosten				
Loonkosten directe formatie	277,0	16.057	269,5	16.615
2. Indirecte kosten				
Indirecte ondersteunende staf	54,2	3.128	54,0	3.240
Af: doorberekening indirect		0		-15
Indirecte ondersteunende staf	54,2	3.128	54,0	3.225
Overige personeelskosten		1.995		1.899
Reis- en verblijfkosten indirecte staf		21		26
Overige kantoorkosten		2.261		2.730
Raad van Toezicht & kosten accountant		286		259
Huisvestingskosten		1.362		1.408
Kosten ICT		2.236		1.762
Kosten kwaliteitsverbetering		71		22
	54,2	11.359	54,0	11.331
Totaal organisatiekosten binnen tarief	331,2	27.417	323,6	27.946

Berekening gemiddeld tarief		Begroting 2010	Rekening 2010
a. Gemiddelde loonkosten per directe fte		€ 57,976	€ 61,644
Beschikbare uren per fte	1,542 uur		
Directe loonkosten per beschikbaar uur		€ 37,60	€ 39,98
b. Opslag voor indirecte tijd	14,5 %	€ 5,47	€ 5,82
c. Beschikbare uren per fte	1,346 uur		
Opslag voor indirecte kosten		€ 30,47	€ 31,23
Gemiddeld tarief per toerekenbaar uur		€ 73,53	€ 77,02

Het gemiddeld tarief per toerekenbaar uur is vervolgens gesplitst in een uurtarief per functiecategorie. Oxfam Novib hanteert vier functiecategorieën.

Tarievenstructuur 2010

directe loonkosten in euro's

Functiecategorie	Bruto jaarsalaris	Vakantie-toeslag	Eindejaars-uitkering	Werkgevers-lasten	Loonkosten per fte	Totaal directe loonkosten	
						Directe fte's	Totaal
Vakdirectie	91.522	7.322	1.373	24.461	124.677	3,00	374.032
Coördinatie	62.113	4.969	932	16.601	84.614	25,78	2.181.157
Programma-uitvoering & management	45.849	3.668	688	12.254	62.459	197,78	12.352.953
Programmaondersteuning	29.152	2.332	437	7.791	39.713	42,97	1.706.539
						269,5	16.614.680

Functiecategorie	Tarief per toerekenbaar uur in euro's			Totaal toerekenbare uren	Totale kosten in tarief	
	direct loon	opslag indirecte tijd	opslag indirecte kosten			
Vakdirectie	€ 81	€ 12	€ 31	€ 124	4.038	500.154
Coördinatie	€ 55	€ 8	€ 31	€ 94	34.701	3.264.871
Programma-uitvoering & management	€ 41	€ 6	€ 31	€ 78	266.242	20.667.658
Programmaondersteuning	€ 26	€ 4	€ 31	€ 61	57.848	3.513.119
					362.829	27.945.801

8.10 Begroting baten en lasten 2011 en meerjarenraming 2012-2015

in duizenden euro's

	Begroting 2011	MJR 2012	MJR 2013	MJR 2014	MJR 2015
Baten					
Baten uit eigen fondsenwerving	28.791	29.537	30.580	31.798	33.061
Baten uit gezamenlijke acties	6.471	6.471	6.471	6.471	6.471
Baten uit acties van derden	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
Overheidssubsidies medefinanciering	41.513	63.134	80.263	70.962	53.526
Overheidssubsidies overig	18.529	23.529	29.529	36.729	45.369
Overige baten	5.888	5.664	5.529	5.167	4.997
Totale baten	114.692	141.834	165.872	164.627	156.923
Lasten					
Besteed aan de doelstelling structurele armoedebestrijding					
Projecten en programma's	62.959	87.371	105.603	106.798	100.819
Beleidsbeïnvloeding partnerorganisaties	15.865	21.965	26.565	26.917	25.424
Beleidsbeïnvloeding Oxfam Novib	6.512	6.605	6.175	5.905	5.749
Ondersteuning partnerorganisaties	4.229	3.771	4.292	4.495	4.634
Popular Campaigning	6.405	6.436	6.440	6.475	6.514
Voorlichting en marketing	3.794	3.833	3.858	3.900	3.944
	99.764	129.982	152.933	154.490	147.083
Werving baten					
Kosten eigen fondsenwerving	6.613	6.672	6.712	6.774	6.839
Kosten gezamenlijke acties	444	429	449	449	450
Kosten acties van derden	396	397	397	398	398
Kosten verkrijging subsidies overheden	2.517	2.431	2.546	2.543	2.549
	9.971	9.928	10.105	10.164	10.236
Beheer en administratie					
Kosten beheer en administratie	3.009	3.089	3.121	3.174	3.230
Totale lasten	112.744	143.000	166.159	167.828	160.550
Resultaat	1.948	-1.165	-286	-3.201	-3.626
Besteed aan de doelstelling buiten de staat van baten en lasten					
Verstrekte leningen en garanties	9.750	13.537	13.315	13.278	13.096
Ontvangen aflossingen	9.125	13.211	13.355	13.248	13.036
Resultaatsbestemming					
Toevoeging / onttrekking aan					
Bestemmingsreserves	354	-2.744	-2.046	-4.498	-4.704
Bestemmingsfondsen	1.594	1.578	1.760	1.298	1.077
Continuïteitsreserve	0	0	0	0	0
	1.948	-1.165	-286	-3.201	-3.626

Toelichting bij begroting 2011

De begroting voor 2011 en meerjarenraming 2012-2015 zijn onder meer gebaseerd op de subsidietoekenning door het ministerie van Buitenlandse Zaken voor de periode 2011-2015 ('medefinanciering'). Per beschikking van 1 november 2010 werd aan de IMPACT-alliantie, waarvan Oxfam Novib penvoerder is, een totaal subsidiebedrag van 421,3 miljoen euro toegekend. In januari 2011 maakte de staatssecretaris bekend dat hij voornemens is het in de beschikking opgenomen begrotingsvoorbehoud in te roepen. Dit betekent voor de IMPACT-alliantie dat een totaalbedrag van 373,7 miljoen euro beschikbaar zal zijn. Hoewel nog geen formele nieuwe beschikking ontvangen is, is dit laatste bedrag als grondslag genomen voor de meerjarenraming. Van de toegekende subsidie is een totaalbedrag van 14,4 miljoen euro bestemd voor de andere leden van de IMPACT-alliantie: 1%CLUB, Butterfly Works, HIRDA en SOMO. Oxfam Novib keert dit in halfjaarlijkse termijnen aan hen uit, hetzelfde ritme dat het ministerie volgt voor de uitkering van de subsidie.

De toegekende overheidssubsidie is voor Oxfam Novib aanzienlijk lager dan in 2010, waardoor een ingrijpende bijstelling in de begroting moest plaatsvinden. Oxfam Novib hanteert bij het opstellen van haar begroting een aantal kengetallen. Naast de CBF-kengetallen wordt als eigen kengetal gehanteerd: bestedingen aan partnerorganisaties ten opzichte van de besteding aan de doelstelling (driejarig gemiddelde). Het gewenste percentage is minimaal 70 procent. Door de forse ombuigingen wordt dit percentage pas in 2013 weer bereikt.

Bij de overige baten streeft Oxfam Novib naar een licht groeiende opbrengst van de eigen fondsenwerving. Door middel van een nieuwe klantstrategie hoopt Oxfam Novib haar huidige relaties te behouden en beter op hun wensen in te spelen. De fondsenwerving is uitgebreid met twee succesvolle methoden: speciale aandacht voor een aantal grote donoren en het 'bedrijfsambassadeurschap'.

Bijdragen van de Nationale Postcode Loterij zijn stabiel begroot. Daarnaast biedt de Postcode Loterij sinds 2010 de mogelijkheid voor extra uitkeringen uit het Droomfonds en worden er ook jaarlijks bedragen toegekend uit extra trekkingen. Oxfam Novib dient hiervoor elk jaar voorstellen in. De extra inkomsten hieruit zijn opgenomen in de raming baten gezamenlijke acties.

Van de overige baten zijn de bijdragen van institutionele donoren, zoals de Europese Unie, VN-instellingen, grote internationale foundations of buitenlandse overheden de belangrijkste categorie. Oxfam Novib heeft de ambitie de lagere subsidie uit de 'medefinanciering' van het ministerie van Buitenlandse Zaken op termijn te compenseren door een aanzienlijke groei van de opbrengst uit institutionele donoren. Oxfam Novib investeert hier extra in. Vanaf 2011 wordt een stijging verwacht van 20 procent op jaarbasis. In de afgelopen jaren heeft Oxfam Novib met succes grote meerjarige programma's ontwikkeld waarbij verschillende partijen en landen betrokken zijn. Dergelijke programma's zijn voor grote donoren aantrekkelijk.

Vanaf 2011 zal Oxfam Novib een groot deel van haar activiteiten decentraliseren. Een van de belangrijke functies van de bestaande en nieuwe veldkantoren is de fondsenwerving. Oxfam Novib doet dat vaak samen met een of meer partnerorganisaties.

Het aantal landen waar Oxfam Novib werkt, is aanzienlijk teruggebracht. Doordat de regering eind 2010 extra bezuinigde op de 'medefinanciering', moest dit aantal begin 2011 verder worden verkleind. In de landen waar Oxfam Novib blijft, moet sprake kunnen zijn van een substantieel programma. De bijdragen voor projecten en programma's zijn in 2011 gehalveerd ten opzichte van 2010. Voor de komende jaren is het streven om deze bijdragen weer op een vergelijkbaar niveau te brengen als in 2009. De hierboven beschreven fondsenwerving bij andere grote donoren moet daarvoor zorgen.

Oxfam Novib heeft haar landen zo gekozen dat zij regionaal verbonden zijn. De programma's hebben ook de bedoeling regionale veranderingen teweeg te brengen. Een belangrijke doelmatigheidsslag wordt gemaakt door bindende afspraken tussen de Oxfams over afstemming en management van de programma's in landen waar verschillende Oxfams werken.

In de totale baten van Oxfam Novib was de subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken altijd de grootste inkomstenpost. Vanaf 2011 vormen de inkomsten van andere donoren en publiek meer dan de helft van alle inkomsten.

Bijlage 1: Samenstelling bestuursorganen

1. Samenstelling directie Oxfam Novib per 31 december 2010

De eerste statutaire directie werd benoemd door de Raad van Toezicht op 18 mei 2006. Op die datum werd als gevolg van statutenwijziging een nieuw bestuursmodel van kracht met een statutaire directie en een Raad van Toezicht. De leden van de directie zijn benoemd voor een periode van vier jaar. In 2008 stelde de directie een rooster van aftreden op waardoor meer spreiding in de tijdstippen van aftreden en herbenoeming wordt gebracht. Leden van de directie zijn onbeperkt herbenoembaar.

Een profiel voor leden van de directie is vastgesteld door het toenmalige stichtingsbestuur op 4 april 2006. In 2009 werd een nieuw directielid benoemd en werd een lid van de zittende directieleden herbenoemd.

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directie zijn uitgewerkt in een directiestatuut. Hierin is ook vastgelegd hoe de directie de Raad van Toezicht informeert, welke bevoegdheden beperkt zijn door voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht en welke bevoegdheden de directie heeft gedelegeerd aan het middenmanagement.

Het reglement van de directie regelt hoe de directieleden samenwerken, hoe de besluitvorming plaatsvindt en hoe deze wordt voorbereid. De directie vergadert wekelijks.

Farah Karimi (1960)

Farah begon haar functie als algemeen directeur op 1 februari 2008.

De taak van de algemeen directeur is het vaststellen van de grote strategische lijnen van Oxfam Novib op basis van besluitvorming in de directie. Farah is eindverantwoordelijke voor Oxfam Novib als organisatie en legt verantwoording af via kwartaalmonitoring, jaarverslagen en jaarrekeningen. Daarnaast is de algemeen directeur Oxfam Novib's externe boegbeeld.

Functies van Farah buiten Oxfam Novib, als onderdeel van haar directielidmaatschap:

Farah is lid van de Board van het mondiale Oxfam netwerk en lid van het Executive Committee Oxfam. Zij neemt deel aan United Civilians for Peace en was tot eind 2011 voorzitter van de Samenwerkende Hulporganisaties.

Nevenfunctie: lid van het Comité van Aanbeveling 'Wereldplein' (centrum voor ontmoeting, ontwikkeling en ondernemerschap van vluchtelingen en asielzoekers); voorzitter Jury Bob den Uijl Prijs.

Adrie Papma (1958)

Als Directeur Bedrijfsvoering en Private Sector stuurt Adrie de Centrale Diensten aan, het stafbureau Quality&Control en het bureau voor Speciale projecten en institutionele fondswerving. Ook stuurt zij de actorstrategie Private Sector aan. Namens de directie voert Adrie het overleg met de ondernemingsraad.

Functies buiten Oxfam Novib als onderdeel van het directielidmaatschap:

Adrie maakt deel uit van het Global Team van het mondiale Oxfam netwerk. Daarnaast is Adrie vice-voorzitter van Agri-Profocus, lid Raad Initiatief Duurzame Handel en lid van de jurycommissie Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling.

Nevenfuncties: lid van de Commissie Ontwikkelingssamenwerking van de Adviesraad Internationale Vraagstukken.

Theo Bouma (1958)

Theo is in februari 2009 herbenoemd als lid van de directie voor een periode van vier jaar. Als Directeur Projecten stuurt Theo de afdeling Projecten aan, plus de uitvoerende kant van het humanitaire werk en de Externe Indelingen.

Functies buiten Oxfam Novib als onderdeel van het directielidmaatschap:

Theo maakt deel uit van het Global Team van het mondiale Oxfam netwerk en is lid van de Programme Development Group Oxfam. Hij is lid van de Directieraad van Stop Aids Now! en lid van het Executive Committee Triple Jump.

Nevenfuncties: lid van de Raad van Advies Stichting Roos.

Tom van der Lee (1964)

Tom van der Lee is per 17 augustus 2009 directeur Campagnes. In die functie stuurt hij de afdeling Campagnes aan, de afdeling Beleidsbeïnvloeding en het staffureau Communicatie.

Functies buiten Oxfam Novib als onderdeel van het directielidmaatschap:

Tom is lid van de Campaigns Group van het mondiale Oxfam netwerk en tevens lid van de Brand, Marketing & Communications Group van Oxfam.

Nevenfuncties: lid van Internationaal Perscentrum Nieuwspoot, lid van het bestuur van Partos (brancheorganisatie ontwikkelingssamenwerking), lid van de Klankbordgroep Resultatenrapportage Ministerie van Buitenlandse Zaken.

2. Samenstelling Raad van Toezicht per 31 december 2010

De Raad van Toezicht is ingesteld bij statutenwijziging op 18 mei 2006. Alle leden van de Raad van Toezicht zijn per die datum benoemd door de destijds nog in functie zijnde Algemene Vergadering. Er is een rooster van aftreden opgesteld. Conform het rooster van aftreden was de voorzitter in juni 2010 aftredend; hij is met algemene stemmen voor een nieuwe periode van drie jaar herbenoemd. In 2010 zijn er geen andere wijzigingen geweest in de samenstelling van de Raad van Toezicht. In het reglement Raad van Toezicht is vastgelegd hoe de Raad van Toezicht werkt en is de relatie met de directie uitgewerkt. Vanuit de Raad van Toezicht zijn twee commissies ingesteld: een financiële commissie en een remuneratiecommissie.

De Raad van Toezicht vergaderde in 2010 zes maal, waarbij een vergadering (deels) zonder de directie. De overige vergaderingen werden bijgewoond door de voltallige directie.

Joris Voorhoeve, (1945), voorzitter

1^e benoeming als voorzitter Raad van Toezicht juni 2007, conform rooster van aftreden Raad van Toezicht benoemd tot juni 2013, jaar van aftreden 2016.

Deeltijd-hoogleraar politiek-bestuurlijke aspecten van internationale organisaties, Universiteit Leiden.

Nevenfuncties: lid Trilateral Commission, co-chair Global Partnership for the Prevention of Armed Conflicts (GPPAC).

Joris Voorhoeve maakt uit hoofde van zijn voorzitterschap van Oxfam Novib deel uit van de Board of Oxfam International.

Binnen de Raad van Toezicht maakt Joris deel uit van de remuneratiecommissie.

Wout Blokhuis (1946)

1^e benoeming als penningmeester stichtingsbestuur april 2000, conform rooster van aftreden benoemd tot november 2012.

Tot 1 juli 2006 partner PricewaterhouseCoopers Accountants NV en na zijn defungeren werkzaam als zelfstandig adviseur.

Nevenfuncties: voorzitter stichting ABC (beheer sportaccommodaties en cultureel centrum), bestuurslid Stichting Randstad Optiefonds, commissaris Callenbach Beheer B.V., lid Raad van Toezicht Stichting IVN.

Wout is voorzitter van de financiële commissie en lid van de remuneratiecommissie.

Sandra S. Lutchman (1958)

1^e benoeming als lid stichtingsbestuur december 2002, conform rooster van aftreden benoemd tot november 2011, geen herbenoeming meer mogelijk.

Directeur Common Purpose Nederland (onderdeel van internationale organisatie op het gebied van leiderschapsprogramma's).

Nevenfuncties: Voorzitter Amnesty International Nederland, lid van de Denktank Public Space, voorzitter van de stichting Vrienden van de Bascule.

Binnen de Raad van Toezicht maakt Sandra deel uit van de financiële commissie.

Marianne Douma (1947)

1^e benoeming als lid stichtingsbestuur oktober 2003, conform rooster van aftreden benoemd tot november 2012, geen herbenoeming meer mogelijk.

Nevenfuncties: lid Raad van Toezicht International Child Support, lid bestuur TA Ontwikkelingssamenwerking D66, Lid bestuur Quality Centre Utrecht (vluchtelingenvrouwen), secretaris bestuur Stichting Formaat, (participatief theater Rotterdam, internationale projecten 'community art').

Tonny Filedt Kok-Weimar (1943)

1^e benoeming als lid stichtingsbestuur oktober 2003, conform rooster van aftreden benoemd tot november 2012, geen herbenoeming meer mogelijk.

Nevenfuncties: Lid Extension committee van de Europese Federatie van Soroptimist International; voorzitter Adviescommissie Internationaal van de Nederlandse Vrouwenraad (NVR) en lid van de European Womens Lobby namens de NVR.

Tonny Filedt Kok is benoemd op voordracht van de ondernemingsraad.

Fré le Poole (1940)

1e benoeming als lid stichtingsbestuur oktober 2003, conform rooster van aftreden benoemd tot november 2012, geen herbenoeming meer mogelijk.

Nevenfuncties: plaatsvervangend lid Commissie Gelijke Behandeling.

Binnen de Raad van Toezicht maakt Fré deel uit van de remuneratiecommissie.

Hanzo van Beusekom (1972)

1e benoeming 1 januari 2010, conform rooster van aftreden benoemd tot eind 2013, maximale benoemingstermijn 2019.

Tot 1 oktober 2010: Hoofd Toezichtgroep Financiële Ondernemingen, Autoriteit Financiële Markten.

Vanaf 1 oktober 2010: research fellow bij de Australian New Zealand School of Government (ANZSOG)

Nevenfuncties: voorzitter Stichting De Vrolijkheid, gastdocent diverse universiteiten.

Hanzo van Beusekom is benoemd op voordracht van de ondernemingsraad.

Binnen de Raad van Toezicht maakt Hanzo deel uit van de financiële commissie.

Bijlage 2: Verantwoordingsverklaring

De Nederlandse 'Stichting Oxfam Novib' is gevestigd in Den Haag (Mauritskade 9, 2514 HD Den Haag). De stichting had in 2010 een vierhoofdige directie en een Raad van Toezicht van zeven personen.

Scheiden van besturen, uitvoeren en toezicht houden

Organisaties als Stichting Oxfam Novib hebben gescheiden organen voor bestuur, uitvoering en toezicht. Dit is geregeld in statuten, reglementen van directie en Raad van Toezicht. Het bestuur en de Raad van Toezicht zijn in de statuten gebonden aan de code 'goed bestuur voor goede doelen', de zogenaamde code Wijffels.

Er zijn drie geledingen. De directie bestuurt de stichting. De Raad van Toezicht denkt mee in de strategische ontwikkeling van het beleid en adviseert de directie. De Raad van Toezicht oefent toezicht uit op het gevoerde beleid, de inhoudelijke en financiële resultaten van de organisatie. De raad is verantwoordelijk voor het goed functioneren van de directie.

De directie delegeert een aantal bevoegdheden aan de middenmanagers. Zij adviseren de directie en zorgen dat het vastgestelde beleid goed wordt uitgevoerd. Deze delegatie is vastgelegd in het directiestatuut.

Oxfam Novib heeft vier afdelingen en drie stafbureaus. De afdelingen zijn: Projecten, Campagnes, Beleidsbeïnvloeding (voorheen Mondiale Strategieën en Samenwerking) en Centrale Diensten. De stafbureaus zijn: Communicatie, Quality & Control en Research & Development. Er wordt met vijf programma's. Elk programma wordt aangestuurd door een programmamanager. De afdelingen en de programmamanagers werken samen in een matrixstructuur. De vijf programma's zijn:

- Recht op duurzame middelen van bestaan (programma 1)
- Recht op sociale basisvoorzieningen (programma 2)
- Recht op leven en veiligheid (programma 3)
- Recht op maatschappelijke en politieke participatie (programma 4)
- Recht op identiteit (programma 5).

Afdelingen bestaan uit verschillende bureaus. Elke afdeling heeft een managementteam dat bestaat uit de hoofden van de bureaus en de directeur die verantwoordelijk is voor de afdeling. In de managementteams vallen besluiten, waarbij formeel de bureauhoofden adviseren en de directeur beslist. De directeur is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid van de afdeling.

De directie vergadert meestal eens per week, maar minimaal eens per maand. De Raad van Toezicht vergadert minimaal zes keer per jaar. De reglementen van directie en Raad van Toezicht regelen de samenstelling en benoeming van leden van directie en Raad van Toezicht.

Nevenfuncties mogen niet leiden tot belangenverstremgeling.

Jaarlijks beoordeelt de Raad van Toezicht het functioneren van de directieleden. De remuneratiecommissie van de raad bereidt de beoordeling voor. Daarbij wordt de 'feedback'-methode gebruikt die in Oxfam Novib gangbaar is.

De Raad van Toezicht evalueert jaarlijks haar eigen functioneren. De voorzitter bereidt dit voor,

waarbij ook de directie wordt geraadpleegd. De voorzitter ziet erop toe dat de afspraken uit de evaluatie worden uitgevoerd.

Oxfam Novib heeft in 2010 volgens de bovenstaande afspraken over besturen en toezicht houden gewerkt.

Effectiviteit en efficiëntie

'Plan – do – check – act' is de centrale gedachte in het kwaliteitsbeheer. Het bedrijfsplan stelt doelen die na vier jaar moeten zijn bereikt. Elk jaar worden die uitgewerkt in het jaarplan. Voor de doelen uit het jaarplan en het bedrijfsplan worden indicatoren vastgesteld, waaraan kan worden getoetst hoe ver het staat met de uitvoering. Hiervan is een 'monitoringsprotocol' gemaakt. Per jaar wordt er per bureau in een contract vastgelegd wat de indicatoren uit het jaarplan betekenen voor de subdoelen van het betreffende bureau. Deze meetbare subdoelen hebben de vorm van een 'balanced scorecard'. Ook voor de directie is er een balanced scorecard.

De voortgang op alle indicatoren en subdoelen wordt bijgehouden in een 'performance-registratiesysteem'. Maandelijks komt er een voortgangsverslag wat betreft de financiële indicatoren, en per kwartaal tevens voor de inhoudelijke indicatoren. Zo kan er snel, zonodig per bureau, worden bijgestuurd.

Na afloop van het jaar wordt aan de hand van het monitoringsprotocol een 'monitoringsrapportage' opgesteld. Voor elke indicator staat daarin wat het beoogde doel uit het bedrijfsplan is, wat in dit jaar bereikt moet worden volgens het jaarplan, en wat het feitelijke resultaat aan het eind van het jaar is. Ervaringen en nieuwe inzichten kunnen leiden tot tussentijdse bijstelling van de indicatoren en/of de geformuleerde doelstellingen.

Oxfam Novib laat regelmatig haar werk evalueren door deskundigen van buiten. Dat gebeurt per kernland, per rechtenprogramma, per grensoverschrijdend cluster of per thema. Deze evaluaties komen op de website. Partnerorganisaties schakelen externe deskundigen in voor de evaluatie van grote projecten (meer dan 250.000 euro in één jaar of meer dan 500.000 euro voor een project afkomstig van Oxfam Novib).

Oxfam Novib heeft in 2010 volgens de bovenstaande afspraken over efficiëntie en effectiviteit gewerkt.

ISO 9001

Voor de hele organisatie (inclusief de veldkantoren) is een systeem van procedures en werkinstructies van toepassing op basis van de kwaliteitsnormen van ISO 9001:2000. Oxfam Novib controleert zelf op de naleving (interne audit) en laat dat periodiek doen door het bureau SGS (externe audits). Dit bureau heeft het ISO-certificaat verleend. In de periodieke audits toetst SGS of aan de voorwaarden van certificering wordt voldaan. De interne en externe audits zorgen dat Oxfam Novib zich doorlopend verbetert.

Oxfam Novib heeft het ISO-certificaat. De verbeterpunten die SGS voorstelt, worden goed bijgehouden. Aan het eind van 2010 waren al die punten opgelost.

Strategic Portfolio Management (SPM)

Voor elk kernland heeft Oxfam Novib een strategienotitie gemaakt, het Strategic Portfolio

Management (SPM). De notities zijn gebaseerd op een analyse van de armoede, het krachtenveld van staat en bedrijfsleven en civil society, de mogelijkheden van Oxfam Novib en partnerorganisaties om een rol te spelen in dat krachtenveld, en kansen en risico's om resultaten te boeken.

De SPM's bevatten de doelen die bedrijfsplan en jaarplan stellen, uitgewerkt voor het betreffende land of gebied. De SPM's worden jaarlijks bijgewerkt, mede aan de hand van ervaringen en evaluaties.

Zo was de werkwijze gedurende de subsidie- en bedrijfsplanperiode 2007-2010. Voor de nieuwe subsidieperiode hanteert Oxfam Novib een vergelijkbare werkwijze via landenstrategieën, die zoveel mogelijk worden geïntegreerd met de landenstrategieën in Oxfam-verband.

Kennismanagemebnt (KIC)

Oxfam Novib maakt veel werk van uitwisseling van ervaringen en kennis tussen partnerorganisaties en met eigen medewerkers. Daarvoor is een digitale 'Knowledge Infrastructure with and between Counterparts' (KIC) opgezet. Daarbij hoorde een KIC-portal die toegankelijk is voor partners en medewerkers, terwijl ook anderen deze kennisbank kunnen gebruiken. De KIC-portal werkte echter onvoldoende en is niet meer online. Het uitwisselen van ervaringen en kennis verloopt wel goed.

Toolbox

'Toolbox' is bij Oxfam Novib de naam voor de methode waarmee partnerorganisaties worden geselecteerd en hun financieringsaanvragen beoordeeld op basis van analyses van kansen en risico's voor het halen van de beoogde doelen. Aan de hand van de toolboxhandleiding hebben een programmamedewerker, de financiële medewerker en de partnerorganisatie onderling een kritische dialoog. Op basis van het projectvoorstel en het profiel van de partnerorganisatie schatten ze de kansen dat de beoogde resultaten kunnen worden gehaald. Ook bepalen ze welke risico's er zijn die de doelen in de weg kunnen staan. Ze wegen kansen en risico's af. Tevens wordt de organisatie van de partner getoetst op haar bestuurlijke structuur en financiële capaciteit.

Vervolgens maakt de programmamedewerker een verslag van het toolboxoverleg en doet zijn of haar team een voorstel tot financiering aan het bureauhoofd.

Voor grotere projecten vraagt Oxfam Novib vooraf advies aan de Programma Advies Commissie (PAC), waarin externe deskundigen zitting hebben.

Als het besluit positief is, maken Oxfam Novib en de partnerorganisatie afspraken over de rapportage, zowel inhoudelijk als financieel. Voor bijna alle projecten is jaarlijks een verklaring van een externe, geregistreerde accountant nodig. Deze verklaring moet de hele organisatie beslaan. De inhoudelijke rapportages van de partner worden beoordeeld door de programmamedewerker, de financiële rapportages door de financieel medewerker.

Onze partners laten grotere projecten bij afloop evalueren door een externe onafhankelijke deskundige. Deze evaluatie zelf wordt weer beoordeeld door de project- en de financiële medewerkers van Oxfam Novib.

Mochten partners hun verplichtingen, bijvoorbeeld het tijdig zenden van rapportages, niet nakomen dan blokkeert bij Oxfam Novib automatisch de volgende betaling aan deze partner.

De Toolbox en de procedurele afspraken werken nog steeds zoals hierboven beschreven.

Omgang met belanghebbenden

Oxfam Novib heeft in haar werk te maken met verschillende belanghebbenden bij haar werk (stakeholders):

- Partnerorganisaties: lokale organisaties die projecten uitvoeren en door Oxfam Novib worden gesteund met geld, kennis, netwerken, enzovoort;
- Doelgroepen van lobby: politici, ambtenaren in Nederland en bij de Europese Unie, en dergelijke;
- Bedrijven waarmee Oxfam Novib relaties heeft over maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO);
- Leveranciers van Oxfam Novib;
- Actieve achterban: donateurs, schenkers, incidentele gevers, vrijwilligers bij campagnes, festivals en dergelijke;
- Publiek: het Nederlandse publiek, met name bepaalde doelgroepen;
- Media, die berichten over het werk en de thema's van Oxfam Novib;
- Eigen medewerkers in Den Haag en op de zes veldkantoren;
- 'Backdonoren': het ministerie van Buitenlandse Zaken en andere grote 'institutionele' donoren, de Nationale Postcode Loterij.

Om met deze stakeholders goede relaties te onderhouden moet de organisatie goed hun belangen kennen. Tweejaarlijks wordt onderzoek gedaan naar de tevredenheid over Oxfam Novib bij de partnerorganisaties, doelgroepen van lobby, donateurs, vrijwilligers en medewerkers.

Oxfam Novib heeft een Round Table van personen die elk afkomstig zijn uit één van de groepen externe stakeholders onder leiding van een onafhankelijke, externe voorzitter. Zij komen twee keer per jaar bijeen. De directie consulteert hen over beleidspunten.

Met het Nederlandse jaarverslag legt Oxfam Novib verantwoording af aan alle belanghebbenden en geïnteresseerden. Van het Jaarverslag 2010 verschijnt een aangepaste uitgave in het Engels. Aanvullend is er, met name voor het ministerie van Buitenlandse Zaken, de monitoringsrapportage (zie hierboven). Ook die wordt gepubliceerd op de website, evenals de evaluatierapporten van het werk. Resultaten per land of regio staan ook op de site.

Van alle contacten met stakeholders zijn vooral die met de partnerorganisaties intensief. Elke twee jaar is er een onderzoek naar hun tevredenheid over Oxfam Novib. Elke partner heeft op het hoofdkantoor van Oxfam Novib in Den Haag een vaste programmamedewerker. Programmamedewerkers en financieel medewerkers gaan regelmatig op veldbezoek bij partnerorganisaties. 'Network' is de naam van de tweemaandelijks digitale nieuwsbrief van Oxfam Novib voor haar partnerorganisaties. Ze verschijnt in het Engels, Frans en Spaans.

Autonomie van de partnerorganisatie is voor Oxfam Novib erg belangrijk. Er bestaat een wederzijdse afhankelijkheid. Openheid in de communicatie, transparantie en verantwoording van resultaten staan voorop. Oxfam Novib verwacht van partnerorganisaties dat ook zij verantwoording afleggen aan hun achterban.

De medewerkers van het bureau Private Sector onderhouden contacten met een aantal bedrijven in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Soms gebeurt dat samen met andere

maatschappelijke organisaties. Soms voeren Oxfam Novib en een bedrijf een gezamenlijk onderzoek of project uit. Doel is de bedrijfsvoering van bedrijven en productieketens duurzamer krijgen, zowel sociaal als uit oogpunt van milieu.

Oxfam Novib let natuurlijk ook op duurzaamheid in haar eigen bedrijfsvoering. Doel is dat die klimaatneutraal wordt. Dat gaat onder andere over zaken als reduceren van het papierverbruik, het gebruik van groene energie, minder vlieguren en compensatie van uitstoot van CO₂ als vliegen onvermijdelijk is. Ook leveranciers worden getoetst op hun MVO-gehalte.

Donateurs ontvangen mailings, die op bepaalde segmenten en behoeften worden afgestemd. Daarnaast is er het periodieke tevredenheidsonderzoek. Oxfam Novib beheert haar donateursbestand zelf. Een afdeling voor informatie en service beantwoordt vragen van donateurs via telefoon of e-mail.

Semi-continu laten goede doelen-organisaties, waaronder Oxfam Novib, onderzoek doen bij het Nederlandse publiek en de pers naar hun imago en de naamsbekendheid en de waardering voor die naam. Elke twee jaar wordt onder journalisten onderzoek verricht naar het imago van Oxfam Novib en hun tevredenheid over de organisatie. De tevredenheid van de eigen medewerkers van Oxfam Novib wordt eveneens elke twee jaar onderzocht.

'Backdonoren' zijn grote donoren die Oxfam Novib financieren, zoals het ministerie van Buitenlandse Zaken ('medefinanciering' uit de begroting voor ontwikkelingssamenwerking), de Europese Unie, organisaties van de Verenigde Naties en andere internationale organisaties. Met hen maakt Oxfam Novib afspraken over verantwoording van door hen gefinancierde programma's. Die programma's laat Oxfam Novib meestal uitvoeren door haar partnerorganisaties. Zij zorgen voor de gegevens die Oxfam Novib rapporteert aan de 'backdonor'. Oxfam Novib heeft een speciaal team voor fondsenwerving bij backdonoren en de rapportage aan hen over programma's en resultaten.

Oxfam Novib heeft een klachtenregeling voor donateurs, partnerorganisaties en andere externe stakeholders. Officiële klachten van partnerorganisaties komen binnen bij de algemeen directeur. Klachten van donateurs worden afgehandeld door een eigen groep medewerkers. Klachten van medewerkers worden gewoonlijk door de manager van de klager behandeld, maar kunnen ook bij daarvoor aangestelde vertrouwenspersonen worden ingebracht. Oxfam Novib heeft een klokkenluidersregeling.

Het lukt niet altijd om klanttevredenheidsonderzoeken elke twee jaar uit te voeren. Het laatste onderzoek naar de tevredenheid van partners was in 2008.

In 2010 is besloten te stoppen met de Round Table, Oxfam Novib zoekt nu een nieuwe manier voor de consultatie van haar stakeholders. Een plan hiervoor wordt uitgewerkt binnen het kader van de decentralisatie.

Colofon

Oxfam Novib
Postbus 30919
2500 GX Den Haag
(The Netherlands)

telefoon +31 (0)70 3421621

fax +31 (0)70 3614461

info@oxfamnovib.nl

www.oxfamnovib.nl

© Oxfam Novib, april 2011